

Täysistunto

Maanantai 17.12.2018 klo 13.00—2.20

Täysistunto alkoi klo 13.00. Täysistunto päättyi 18.12.2018 klo 02.20.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (13.00—16.00, 20.00—22.00 ja 2.00—2.20), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—18.00 ja 22.00—23.59) ja toinen varapuhemies Tuula Haatainen (18.00—20.00 ja 23.59—2.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Lakialoite laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 85/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 26/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, lakialoitteeseen LA 85/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tiedustelutoiminnan valvonnasta ja laiksi valtion virkamieslain 7 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2017 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 9/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on perustuslakivaliokunnan mietintö PeVM 9/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 4. asiasta. Esittelyn tekee valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lapintie, olkaa hyvä.

Keskustelu

13.02 **Annika Lapintie vas** (esittelypuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Perustuslakivaliokunta on saanut valmiiksi tiedustelun valvontaa koskevat mietinnöt, kaksi mietintöä,

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

ja nämä molemmat liittyvät tähän laajaan tiedustelulainsäädännön [Hälinää — Puhemies koputtaa] kokonaisuuteen eli siviilitiedusteluesitykseen ja sotilastiedusteluesitykseen.

Sen lisäksi eduskunta on hyväksynyt muutoksen Suomen perustuslain 10 §:n muuttamisesta, ja tämän uuden 10 §:n 4 momentin mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa, oikeudenkäynnissä, turvallisuustarkastuksessa ja vapaudenmenetyksen aikana sekä tiedon hankkimiseksi sotilaallisesta toiminnasta taikka [Puhemies koputtaa] sellaisesta muusta toiminnasta, [Hälinää — Puhemies koputtaa] joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.

Tämän perustuslain muutoksen yhteydessä perustuslakivaliokunta piti erityisen olennaisena, että tiedustelun toimintaympäristössä huolehditaan riittävästä oikeusturva- ja valvontajärjestelyistä, ja nyt nämä kaksi mietintöä käsittelevät juuri tätä valvontajärjestelmää, laillisuusvalvontaa ja parlamentaarista valvontaa. Tätä pidetään hyvin tärkeänä ehdotettujen siviili- ja sotilastiedustelun toimivaltuuksien kannalta.

Sen lisäksi oikeuskäytännössä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa ja Euroopan unionin tuomioistuimen käytännöissä on korostettu valvontatoimielinten riippumattomuutta ja valvonnan tehokkuutta, ja myös nämä ovat olleet taustalla tässä perustuslakivaliokunnan mietintöjen valmistelussa.

Tiedustelun laillisuusvalvonta, jota tämä hallituksen esitys käsittelee, on osa tiedustelutoiminnan valvontakokonaisuutta, johon kuuluvat sen lisäksi viranomaisten sisäinen valvonta, tiedustelutoimivaltuuksien tuomioistuinkäsittely ja nyt ehdotettu parlamentaarinen valvonta, jota esittelen tuossa hetken kuluttua.

Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan ilman tehokasta valvontaa ei viranomaisille voida antaa niin pitkälle perusoikeuksiin puuttuvia toimivaltuuksia kuin siviili- ja sotilastiedustelua koskevilla hallituksen esityksissä ehdotetaan. Valiokunnan mukaan ehdotetusta tiedustelutoiminnasta säätäminen tavallisella lailla edellyttää, että myös valvontaa ja parlamentaarista valvontaa koskevat riittävät säännökset on jo hyväksytty siinä vaiheessa, kun päätetään lopullisesti siviili- ja sotilastiedustelua koskevien lakien hyväksymisestä eduskunnan täysistunnossa, ja nyt nämä kaksi asiaa ovat tässä eduskunnan käsittelyssä, ja näin ne voidaan hyväksyä.

Tästä tiedusteluvalvontavaltuutetusta:

Valiokunta on muuttanut viranomaisen nimikettä, nimeä, sillä tavoin, että se vastaa tänne perustettavaa parlamentaarista valvontaa, muutoin tiedusteluvalvontavaltuutettua koskeva lakiehdotus ehdotetaan hyväksyttäväksi pääosin hallituksen esityksen mukaisena. Kuitenkin valiokunta ehdottaa, että valtuutetun valvontatehtävä laajennetaan koskemaan suojelupoliisin toimintaa kokonaisuudessaan. Lisäksi valiokunnan mielestä tiedusteluvalvontavaltuutetun riippumatonta asemaa tulee vielä vahvistaa. Sen vuoksi ehdotetaan, että tiedusteluvalvontavaltuutetuksi voidaan nimittää vain henkilö, jolla ei ole sellaisia sidonnaisuuksia, jotka ovat omiaan vaarantamaan valvontatehtävän asianmukaista ja riippumatonta hoitamista. Tämän lisäksi tiedusteluvalvontavaliokunnalle tulee antaa oikeus lausua mielipiteensä tiedusteluvalvontavaltuutetun virantäytöstä, ja tämä uusi valiokunta voi siten haastatella hakijoita niin halutessaan.

Sen lisäksi perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota tiedusteluvalvontavaltuutetun resursseihin. Tiedusteluvalvontavaltuutetun käytettävissä olevilla resursseilla on konkreettinen vaikutus salassa tehtävän tiedustelutoiminnan valtiosääntöiseen hyväksyttävyyteen. Uuden valtuutetun valvonnan tulee olla tosiasiallisesti tehokasta, eivätkä puutteelliset re-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

surssit saa muodostaa käytännön toiminnassa estettä tehokkaalle valvonnalle. Hallituksen esityksen johdannossa todetaan, että tiedusteluvalvontavaltuutetulla olisi tarpeellinen määrä henkilöstöä, ja silloin on kaavailtu kahta päätoimista asiantuntijavirkamiestä ja yhtä päätoimista assistenttia. Perustuslakivaliokunnan käsityksen mukaan on ilmeistä, että ehdotetun laajuisella organisaatiolla ei ole mahdollista turvata kattavaa valvontaa asianmukaisesti ja tehokkaasti, ja valiokunta haluaakin valtioneuvoston kiinnittävän vakavaa huomiota asiaan ja pitää välttämättömänä valvontaan osoitettavien resurssien mitoittamista perusteluissa kaavailtuun nähden huomattavasti suuremmiksi valvonnan riittävyyden, kattavuuden ja tehokkuuden turvaamiseksi. Valiokunta pitää saamansa selvityksen perusteella ilmeisenä, että tiedustelutoiminnan valvonnan vaatimat resurssit voivat olla tiedustelutoiminnan täytäntöönpanon edetessä jopa moninkertaiset.

Parlamentaarisen valvonnan osalta perustuslakivaliokunta ehdottaa muutoksia:

Ensinnäkin tiedusteluvalvontavaliokunnan valvontatehtävää laajennetaan koskemaan suojelupoliisin toimintaa kokonaisuudessaan.

Alkuperäisen puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaan eduskunnan puhemies olisi ennen tiedusteluvalvontavaliokunnan asettamista hankkinut valiokunnan jäseniksi ehdotetuista edustajista laajan turvallisuusselvityksen. Tämän osalta perustuslakivaliokunta toteaa, että sinänsä tiedusteluvalvontavaliokunnan erityistehtävät sekä tiedonsaantioikeuden kohteen erityispiirteet ja laajuus huomioon ottaen valiokunnan jäsenten luotettavuuteen ja integriteettiin saattaa käytännössä kohdistua erityisiä vaatimuksia. Ehdotettu henkilöturvallisuusselvityksen hakemiseen perustuva menettely ei kuitenkaan sovi hyvin eduskunnan asemaan kansan valitsemana ylimpänä valtioelimenä eikä myöskään kansanedustajan riippumattomuuteen. Riippumattomuutta korostaa myös kansanedustajan koskemattomuus, joka muun ohella sisältää kiellon estää kansanedustajaa hoitamasta edustajantointaan.

Tämän alkuperäisen esityksen mukaisen turvallisuusselvityksen laati turvallisuusselvityslain nojalla suojelupoliisi, mikä olisi merkinnyt, että tiedusteluvalvonnan kohteena oleva viranomainen itsenäisesti selvittäisi ennakoivasti valvovan toimielimen jäsenten luotettavuuteen vaikuttavia tietoja. Tällaista asetelmaa ei perustuslakivaliokunnan mielestä voida pitää täysin ongelmattomana eduskunnan päätöksenteon itsenäisyyden ja valvontatoiminnan riippumattomuuden kannalta, vaikka selvitys ei olisikaan sitonut eduskuntaa. Tämän vuoksi perustuslakivaliokunta katsoo, että ehdotuksen tavoitteet voidaan saavuttaa turvallisuusselvityksen sijasta eduskunnan toimintaan paremmin soveltuvalla mekanismilla, joka ei rakennu suojelupoliisin tekemän selvityksen varaan.

Tiedusteluvalvontavaliokunnan jäseneksi aiotusta kansanedustajasta tehtävä laaja turvallisuusselvitys korvataan valiokunnan esityksessä menettelyllä, joka perustuu tietosuojavaltuutetun tarkastusoikeuden ja eduskunnan pääsihteerin, asianomaisen kansanedustajan sekä hänen edustamansa eduskuntaryhmän puheenjohtajan rajattuun tiedonsaantiin sekä tämän jälkeen mahdollisesti käytävään keskusteluun. Kyseessä olisi tietosuojavaltuutetun tarkastusoikeuteen nähden erityinen menettely. Tarkastusoikeus kohdistuu suojelupoliisin toiminnallisen tietojärjestelmän tietoihin. Tämä suojelupoliisin toiminnallinen tietojärjestelmä on suojelupoliisin käyttöön tarkoitettu pysyvä, automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä henkilörekisteri, johon tallennetaan tietoja, joita on tarpeen käsitellä kansallisen turvallisuuden suojaamiseksi taikka oikeus- ja yhteiskuntajärjestystä tai valtion turvallisuutta vaarantavien hankkeiden tai rikosten estämiseksi, paljastamiseksi tai selvittämiseksi. Eli tällaisia tietoja tietosuojavaltuutettu sitten tutkii.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Valiokuntien asiakirjojen julkisuutta ja salassapitoa koskeviin säännöksiin ehdotetaan myös muutoksia tiedusteluvalvontavaliokunnan perustamisen vuoksi. Uuden valiokunnan pöytäkirjan liitteet ja valiokunnan muut tehtävää koskevat asiakirjat ovat salassa pidettäviä, jollei ole ilmeistä, että tiedon antaminen niistä ei aiheuta merkittävää vahinkoa Suomen kansainvälisille suhteille tai vaaranna kansallista turvallisuutta.

Eduskunnan työjärjestykseen lisätään myös viittaus salassapitorikosta koskevaan rikoslain säännökseen. Sinänsä viittaus ei kuitenkaan muuta oikeustilaa, eikä sillä laajenneta rangaistavuutta kattamaan esimerkiksi tiedon oikeudetonta antamista sellaisista asiakirjoista, jotka eivät vielä ole julkisia. Perustuslakivaliokunta pitää myös tarpeellisena todeta, ettei esimerkiksi yhteiskuntapoliittinen keskustelu tai keskustelu eduskuntaryhmän piirissä muutu sääntelyn johdosta periaatteellisesti nykyisestään.

Lopputuloksena perustuslakivaliokunta esittää, että hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotus hyväksytään muutettuina, ja tästä toisesta asiasta, että puhemiesneuvoston esitys ja siihen sisältyvä lakiehdotus hyväksytään muutettuna. Perustuslakivaliokunta esittää uutta, 3. lakiehdotusta, jossa täsmennetään tietosuojavaltuutetun tekemää tarkastusta uuden tiedusteluvalvontavaliokunnan jäseneksi aiotusta kansanedustajasta. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Meillä on aikaa kello 14:ään tässä asiassa, ja otetaan puhujalistan edustaja Kantola.

13.14 Ilkka Kantola sd: Arvoisa puhemies! Eduskunta on 3.10. tekemällään päätöksellä lisännyt viranomaisten valtuuksia rajoittaa luottamuksellisen viestin suojaa. Tuo päätös sisälsi perustuslain 10 §:n muuttamisen siten, että tiedusteluviranomaisten salainen tiedonhankinta voi tapahtua myös ilman yksilöityä rikosepäilyä. Perusteena voi olla tiedustelun kohdistuminen sotilaalliseen toimintaan tai muuhun sellaiseen toimintaan, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta. Tuo muutos oli merkittävä.

Kansalaisten oikeusturvan ja demokraattisen yhteiskuntajärjestyksen suojaamiseksi on perusteltua, että uusien tiedusteluvaltuuksien vastapainoksi säädetään samalla vahvasta ja uskottavasta viranomaistoiminnan valvonnasta. Nyt käsittelyssä olevat perustuslakivaliokunnan mietinnöt sisältävät valiokunnan yksimielisen ehdotuksen siitä, miten tuo valvonta on järjestettävä. Pohjana ovat hallituksen esitys tiedustelun laillisuusvalvonnasta ja puhemiesneuvoston ehdotus tiedustelun parlamentaarista valvonnasta.

Valiokunta esittää, että uuden valvovan viranomaisen, tiedusteluvalvontavaltuutetun, toimivaltuuksia vahvistetaan siihen nähden, mitä ne olivat esityksessä. Kun Helsingin käräjäoikeus käsittelee tiedustelulupa-anomuksia, tiedusteluvalvontavaltuutetulla on käräjäoikeuden istunnossa paitsi läsnäolo-oikeus myös puheoikeus. Tiedustelutoimintaa valvovan viranomaisen puheoikeus on omiaan vahvistamaan tiedusteluviranomaisten paneutumista lupa-anomusten perusteleamiseen.

Perustuslakivaliokunta esittää, että eduskunta osallistuisi tiedusteluvalvontavaltuutetun valintaan. Tiedusteluvalvontavaliokunnan tulisi saada lausua ehdokkaista ennen kuin valtioneuvosto päättää nimityksestä. Siirtymäsäännöksellä mahdollistettaisiin se, että ensimmäisen tiedusteluvalvontavaltuutetun rekrytointi voidaan aloittaa jo ennen valvontavaliokunnan asettamista. Eduskunnan puolelta valintaan osallistuisi ensimmäisen kerran perustuslakivaliokunta.

Parlamentaarinen valvonta toteutettaisiin perustamalla eduskuntaan uusi valiokunta. Valiokunnan tehtävä olisi esitettyä laajempi. Valiokunta valvoisi supon toimintaa kokonai-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

suudessaan, ei vain tiedustelutoimintaa. Uuden valiokunnan toiminnassa korostuu valiokunnan ja sen jäsenten salassapito- ja vaitiolovelvollisuus. Valvontatehtäväänsä hoitaakseen valiokunnalla on poikkeuksellisen laajat tiedonsaantioikeudet suojelupoliisin toimintaan.

Vaikein kysymys asian käsittelyssä on ollut se, onko tarpeen ja voidaanko kansanedustajien sopivuutta valiokunnan jäseniksi tässä tapauksessa arvioida syvällisemmin kuin mikä on vallitseva käytäntö. Perustuslakivaliokunta torjui puhemiesneuvoston ehdotuksessa olleen mallin, jossa eduskunnan puhemies olisi pyytänyt supolta laajan turvallisuusselvityksen valiokuntaan aikovista kansanedustajista. Tätä ei pidetty hyvänä ottaen huomioon puhemiehen poliittinen rooli ja se, että tässä mallissa valvonnan kohdetta, supoa, olisi pyydetty arvioimaan henkilöitä, joita ollaan asettamassa supoa valvovan valiokunnan jäseniksi. Perustuslakivaliokunta, pitkän valmistelun ja koordinaatiotyöryhmän ja parlamentaarisen seurantaryhmänkin ahkeran työskentelyn pohjalta, päätyi esittämään mallia, jossa tietosuojavaltuutettu tarkistaa tiedusteluvalvontavalioikuntaan aikovan kansanedustajan pyynnöstä häntä koskevat tiedot supon rekisteristä. Tietosuojavaltuutettu informoi tarkastuksen tuloksesta kansanedustajaa, ja tarvittaessa käydään arvioiva keskustelu kansanedustajan, hänen eduskuntaryhmänsä puheenjohtajan ja eduskunnan pääsihteerin kesken. Lopullinen päätös edustajan valitsemisesta valiokuntaan tehdään eduskunnan täysistunnossa jatkossa kuten muidenkin valiokuntien osalta, niin kuin nytkin tehdään. Eduskunta päättää siis valiokuntaan valinnasta. Tämän menettelyn voi katsoa ohjaavan edustajia ja eduskuntaryhmiä harkitsemaan omia ratkaisujaan siltä kannalta, miten voidaan parhaiten edistää tiedusteluvalvontavalioikunnan toimintakykyä sen käsitellessä maan turvallisuuden kannalta äärimmäisen herkkiä ja tiukasti salassa pidettäviä tietoja.

Tietosuojavaltuutetun tiedonsaantiin nojaava kansanedustajan eräänlainen ennakoarviointi, siihen liittyvä keskustelu, on uutuus eduskunnan käytännössä. Sen takia sitä työstiin pitkään. Tähän on kuitenkin päädytty, koska itse tiedusteluvalvontavalioikuntakin on tehtävänsä puolesta uutuus eduskunnassa. Millään muulla valiokunnalla ei tule olemaan, eikä ole, samanlaisia tiedonsaantioikeuksia kuin tällä uudella valiokunnalla. On siis varjeltu uuden valiokunnan toimintakykyä. Arvokasta on, että nyt esitetyllä ratkaisulla on eduskunnassa laaja parlamentaarinen tuki, josta pitää kiittää erityisesti perustuslakivaliokunnan varapuheenjohtajaa Tapani Tölliä, joka on vetänyt sitkeästi koordinaatioryhmää ja sitä ennen parlamentaarista valmisteluryhmää, seurantaryhmää, jossa näitä erilaisia käsityksiä on yhteensovitettu. Kiitos siitä työstä, jota on tehty.

13.19 Päivi Räsänen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän esityksen kohdalla täytyy antaa kyllä suuri kiitos tälle eduskunnalle, joka on hienosti kyennyt nyt tähän pisteeseen tämän saattamaan. Mielestäni koko tämä prosessi osoittaa ensinnäkin sen, että parlamentaarisella valmistelulla on ollut valtavan tärkeä ja arvokas rooli tässä, ja myös sen, että turvallisuuspolitiikka on koko eduskunnan yhteinen asia. Tämän asian käsittelyssä ei ole mitenkään tarpeettomalla tavalla noussut hallitus—oppositio—välinen politiikka vaan ymmärretään, että tämä on meidän kaikkien yhteinen asia ja tässä ollaan nimenomaan kansallisen turvallisuuden asialla, mikä ei ole lyhytnäköisen poliittisen pelin paikka.

Tämän lakipaketin valmisteluhan on ollut varsin huolellista ja perusteellista. Valmistelu käynnistettiin jo viime vaalikaudella itse asiassa nimenomaan sisäministeriön ja puolustusministeriön yhteisestä esityksestä ja sitten UTVAn päätöksellä vuonna 2013, jolloin asetettiin tiedonhankintalokityöryhmä — sen vuoksi itsekin tätä valmistelua ihan alkuvaihees-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

ta lähtien tiiviisti seurasin. Tämä sai esitykset valmiiksi tiedustelulainsäädännön suuntaviivoiksi, mutta sitten siltä pohjalta Sipilän hallitus jatkoi valmistelua. Esityksiähän on käsitelty tiiviisti edustaja Töllin todellakin hienosti ja ansiokkaasti johtamassa parlamentaarisessa seurantaryhmässä.

Haluan edustaja Töllille antaa kiitoksen siitä, että hän kykeni niin sovinnollisesti vieämään tätä eteenpäin ja huomioimaan kaikki näkemykset, niin että olemme nyt tässä pisteessä. Haluan tässä nyt vielä mainita erityisesti tuon parlamentaarisen seurantaryhmän edustaja Kasvin, joka on ollut kyllä aivan todellinen asiantuntija tämän asian käsittelyssä. Uskon, että teidän panoksellanne, edustaja Kasvi, oli kyllä aika ratkaiseva merkitys siihen, että ymmärrettiin, mistä on kysymys, ja että ollaan nyt tässä.

Itse olen hyvin vakuuttunut siitä, että tätä lakipakettia todellakin tarvitaan. Me elämme tilanteessa, jossa terrorismiuhka on lisääntynyt. Vakava terrori-isku, kansallista turvallisuutta uhkaava kyberhyökkäys on milloin tahansa mahdollista, ja olemme valitettavasti joutuneet todistamaan viime vuosina sitä, että myös sotilaallisten uhkien luonne on muuttunut, mikä konkretisoitui Krimin valtauksessa. Kun Puolustusvoimien perinteiset tiedusteluvaltuudet ovat perustuneet analogiseen tiedusteluun, niin todellakaan se ei enää riitä. Organisaatioiden viestintä on siirtynyt digitaaliseen muotoon, ja sekin tätä lainsäädännön edistämistä vauhdittaa.

Tässä on, voisin sanoa, mielestäni jopa menty eteenpäin siitä esityksestä, joka annettiin. Itse pidän kyllä aika nerokkaana sitä tapaa, jolla ratkaistiin kysymys tiedusteluvalvontavaliokunnan jäsenistä hankittavasta selvityksestä. On kyllä tunnustettava, että kansanedustajien aseman riippumattomuus on tärkeä periaate, ja kun ministereistäkään ei näitä laajoja turvallisuusselvityksiä tehdä, niin pidän kyllä aika hyvänä ja suorastaan nerokkaana tätä ratkaisua, että nyt sitten tietosuojavaltuutetulta voi tämän selvityksen tilata ja pyytää, ennen kuin on edes tullut valituksi tähän tehtävään, ja samalla sitten saa tarkastettua nämä tiedot — kuitenkin pystytään turvaamaan se, että sopivat henkilöt tähän tehtävään valitaan.

Oikeastaan yksi huolenaihe, joka tähän edelleenkin jää ja jonka edustaja Lapintie, valiokunnan puheenjohtaja, nosti tuossa hyvässä puheenvuorossaan esiin, liittyy nimenomaan tiedusteluvalvontavaltuutetun resurssiin. Kyllä perustuslakivaliokunta aika vahvasti toteaa sen, että käytännössä vaadittavat resurssit voivat olla jopa moninkertaiset nyt ehdotettuun verrattuna, ja olisin itse asiassa toivonut, että täällä olisi ministeri ollut arvioimassa ja kommentoimassa, millä tavoin hallitus näkee, että nämä resurssit tulisi tulevaisuudessa turvata. Tämä perustuslakivaliokunnan huomio joka tapauksessa täytyy ottaa vakavasti.

Arvoisa puhemies! Tähän kiitospuheen lopuksi haluan kyllä erityisen kiitoksen vielä antaa perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Annika Lapintielle, joka on osoittanut niin tässä kuin monessa muussakin yhteydessä erittäin ansiokasta työskentelyä: kiitos siitä, että olemme nyt tässä pisteessä.

13.26 Pauli Kiuru kok: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin hyvää työtä valiokunta on tehnyt. Täytyy muistaa, mistä tässä lähdetään liikkeelle: kansainvälisestä tilanteesta ja Suomen tarpeista.

Tässä kyseisessä laissa ja mietinnössä nyt sitten lähdetään liikkeelle siitä, että valvonnan pitää olla tehokasta, mutta sen pitää olla myös riippumatonta. Myös tämän parlamentaarisen valvonnan pitää toteutua, ja se tässä toteutuu, ja tämä mietintö vie sitä eteenpäin.

Perus- ja ihmisoikeuksien pitää toteutua. Ne toteutuvat. Valtuutettu toimii Tietosuoja-valtuutetun toimiston yhteydessä, ja niin kuin tässä mietinnössä korostetaan, aseman pitää

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

olla itsenäinen ja riippumaton. Ihan aiheellisesti korostetaan myös sitä, ettei saa olla sidoksia valvottavaan organisaatioon esimerkiksi niin, että on virkavapaalla kyseisestä organisaatiosta ja sitten on ikään kuin valvomassa ystäviään tai kavereitaan.

Tässä tuli esille myös tämä, että tiedusteluvalvontavaliokunnalla on tilaisuus esittää mielipide tiedusteluvalvontavaltuutetusta, eli tämäkin on sitä parlamentaarisuutta, ja tämä on ihan oikein.

Resursseista: juuri näin, pitää olla riittävät resurssit, jotta myös käytännössä pystytään tekemään sitä työtä, mitä tässä pitää tehdä.

Valiokunnan koko, sehän tässä tuli myös esille: 11 jäsentä, 2 varalla, ja se on se pienin, mikä valiokunnan koko perustuslain mukaan voi olla. Koko tietysti lähtee siitä, että kun on salassa pidettäviä tietoja, niin ne helpommin pysyvät salassa, kun ryhmän koko on pieni.

Tähän proseduuriin vielä: Menettely on nyt sitten kehittynyt siitä, mitä hallituksen esityksessä on. Lisää vastuuta tulee myös eduskuntaryhmille, ja olen kyllä varma, että tämä vastuu ryhmissä ymmärretään ja myös kannetaan.

13.28 Simon Elo sin: Arvoisa rouva puhemies! Sininen eduskuntaryhmä kannatti yksimielisesti tiedustelulakien kiireellistä uudistamista. Niin kuin tässä edustaja Kiuru toi esille, niin täytyy sanoa, että tällä hetkellä jokainen päivä ilman tätä uudistettua lainsäädäntöä vaarantaa meidän kansallisen turvallisuutemme.

Kun ajattelee sitä tilannetta, mikä pakolaiskriisin seurauksena — osittain sen seurauksena — Eurooppaa on kohdannut, niin on tullut paljon henkilöitä, jotka ovat radikalisoituneet, tekevät täällä erilaisia terrori-iskuja tai muuten epävakauttavat eurooppalaisia yhteiskuntia. Sitten tietysti itänaapurimme valitettava toiminta Ukrainassa ja Krimin laitton miehitys ovat vaikuttaneet niin, että sekä siviili- että sotilaspuolella tarvitaan uutta lainsäädäntöä — muistaen, että me olemme monia muita maita jäljessä.

Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan kanssa vierailimme Kanadassa, ja siellä tapasimme heidän tiedusteluvaliokuntansa jäsenen. Heillä oli jopa niin pitkälle mennyt lainsäädäntö, että he saavat operatiivisetkin tiedot. Kysyimme heiltä, mikä on oikeudellinen rangaistus, jos tietoja vuotaa ja se pystytään oikeudessa toteen näyttämään. Vähintään 15 vuotta vankeutta. Eli kyllä muihin maihin on yhtymäkohtaa, vertailukohtaa, jota me voimme tässä sitten tarkastella, kun valiokunnan työ lähtee käyntiin.

Olen samaa mieltä edustaja Räsänen kanssa siitä, että nyt löydettiin hyvä parlamentaarinen yksimielisyys sille mallille, miten katsotaan, että näillä henkilöillä, jotka tähän valiokuntaan hakevat, on taustat kunnossa. Tässä täytyy tietysti myös muistaa tämä tiedusteluvaltuutetun rooli, joka tulee olemaan hyvin merkittävä, ja on tärkeää, että tässä siirtymäajan aikana voidaan ruveta jo sitäkin puolta katsomaan.

Tässä on otettu esille myös nämä resurssit. Olikin hyvin tärkeää, että perustuslakivaliokunta lisäsi tähän esitykseen vaatimuksen siitä, että Tiedusteluvalvontavaltuutetun toimistoon on saatava riittävät resurssit heti, kun se toimisto laitetaan pystyyn, samoin Helsingin käräjäoikeuteen, kun käynnistetään se osasto, joka käsittelee tiedustelulakeihin perustuvia asioita.

Meillä on nyt pohja, miten me voimme lähteä tätä uutta lainsäädäntöä toteuttamaan, mutta täytyy myös korostaa niiden henkilöiden merkitystä, jotka tullaan tähän tiedusteluvaliokuntaan asettamaan, he ovat paljon vartijoina.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

13.30 **Ilkka Kanerva kok:** Arvoisa puhemies! Kyllä kai se vähän niin on, että tästä proseduraalisesta puolesta ilman muuta kiitos kuuluu edustajille Tölli, Lapintie et cetera, ja näin muodoin pyydänkin heitä vielä kerran fundeeraamaan sitä, olisikohan tuo ilmoitus jätettyä pois seuraavista vaaleista aihetta uudelleen arvioida. Esimerkkejä löytyy. [Naurua]

Arvoisa puhemies! Minulla on ollut tilaisuus pariinkin otteeseen tässä viime aikoina käydä tutustumassa siihen ajattelutapaan, jota Yhdysvalloissa tänä päivänä on poliittisesti pinnalla koskien ennen muuta ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa, eikä ole kovin mieluista asia tulla sanomaan julkisesti, etten ehkä muista nyt ainakaan lähivuosikymmenten ajalta vaihetta, jolloin olisin siinä mitassa ollut huolestunut kansainvälisen tilanteen kehityksen suunnasta kuin mitä tällä hetkellä on asianlaita. Tämä havainto ei perustu tietystikään yksinomaisesti siihen, mitä oli konkreettisesti luettavissa, kuultavissa, keskusteltavissa yhtä lailla Washingtonissa ja New Yorkissa kuin hieman aiemmin myöskin Ottawassa, on vaan valitettavasti niin, että kansainvälisen tilanteen kehityksen suunta on huolestuttava myöskin muualla, ja tällöin tietysti tarkoitan kansainvälisen kehityksen luonnetta monikansallisuuden näkökulmasta, kansainvälisen sopimusjärjestelmän pitävyyden kannalta siinä, miten moninapaisuuden vaihtelut heijastuvat mannerlaatoissa ja niin edelleen, ja niin edelleen. Valitettavaa on se, että monella tapaa Euroopan manner saattaa pahimmillaan olla se, joka joutuu maksamaan koko tämän laskun. Viittaan erityisesti INF-sopimuksen mahdollisiin seurauksiin.

Kun asiointi on tämänkaltaisen, niin se ei tarkoita sitä, että tässä oltaisiin ajautumassa perinteiseen aseelliseen konfliktiin, sitäkään riskiä ei valitettavasti voida meidänkään turvallisuusympäristössämme sulkea kokonaisuudessaan pois, vaan kysymys on siitä, että maailmankuva on muuttunut tavalla, jossa sodan ja rauhan välissä on laaja harmaa vyöhyke, jonka puitteissa aktiivisuus monella tapaa kukoistaa erittäin kiusallisella ja valitettavalla tavalla — tavalla, jota emme ole edes kovin kauaa osanneet nähdä. Joudumme elämään maailmassa, jossa kohtaamme muun ohella terrorismin kaapuun pukeutuneita varsin koviakin asenteita, jotka motivoivat toimijoita, jotka ovat meidän kulttuurillemme vieraita — erittäin vieraita ja vastenmielisiä.

Vastustaja on älykäs, se on innovatiivinen, se osaa käyttää modernia teknologiaa taitavasti ja tehokkaasti hyväkseen. Sen keinot ovat moninaiset, ja se kykenee iskemään tavalla, jota emme osaa ennakoida. Meillä on käytössämme diplomatia, meillä on käytössämme pelotevaikutukset. Luonnollisesti tehostamme puolustustamme ja koetamme ylläpitää resilienssiämme, oman yhteiskuntamme sisäistä sietokykyä. Mutta se ei riitä tässä tilanteessa vaan on kyettävä myöskin olemaan valppaana ja kyettävä näkemään ehkä myöskin ennakoivasti, mitä uhkia mekin saatamme kansakuntana joutua kokemaan ja näkemään. Tämän vuoksi minusta on loistava asia, että eduskunta voi tänä päivänä nähdä tämän tilanteen tässä vaiheessa lainsäädäntöprosessia, jota täällä on tässä vaiheessa käsitelty.

Avoin yhteiskunta on aina haavoittuva kyberia, hybridiä, perinteistäkin vakoilua teknologialla toteutettuna kohtaan. Me emme tiedä, mitä meissä vakoillaan. Emme me tiedä sitä, että syksyllä 2013 julki tulleella tavalla ulkoministeriö oli pitkäaikaisen, vakavan vakoilun kohteena. Sen takia puolustan tässä puheenvuorossani suomalaista mallia toimia mahdollisimman tehokkaasti oman kansakuntamme hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi ja sitä, että monin kerroin monissa yhteyksissä paheksuttu konsensus suomalaisessa yhteiskunnassa ei toivottavasti raskaan sarjan asioissa ole kirokana vaan suomalaisen yhteiskunnan vahvuus.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Meidän tosiaan pitää kello 14:ään mennessä tämä lopettaa, mutta sitten jatketaan illalla myöhemmin keskustelua.

13.36 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt käsittelyssä oleva tiedusteluvalvontaa koskeva perustuslakivaliokunnan mietintö on mielestäni yksi tärkeimpiä papereja, mitä vähäisen poliittisen urani aikana olen päässyt käsittelemään. Suomalaisen turvallisuuden kannalta on aivan välttämätöntä, että saamme omaan sotilastiedusteluun ja siviilitiedusteluun liittyvän lainsäädännön muun Euroopan ja muun maailman tasolle. Aivan kuten edustaja Kanerva erinomaisessa puheenvuorossaan kuvasi tilannetta, maailma ei ole tänä päivänä hyvä ja turvallinen paikka. Tulee mieleen väkisin se erään viisaan Ehrensvaradin sana, että kansakunnan kannattaa seisoa omalla pohjallaan eikä luottaa vieraan apuun. Ystäviä totta kai pitää hakea, mutta omien tietojen ja tiedonhankinnan pitää olla ajan tasalla.

Tässä yhteydessä haluan kiittää perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja Annika Lapintietä ja varapuheenjohtaja Tapani Tölliä ja koko valiokuntaa aivan erinomaisen hyvästä työstä. Puheenjohtaja Lapintie on pitänyt kyllä asiat hyvin hallinnassa, ja asiat ovat edenneet ihailtavan kiitettävällä tavalla. Siitä lämmin kiitos.

Se, että nyt olemme pääsemässä sille tasolle tiedustelutoiminnassa ja tiedusteluvalvonnassa, mitä maailma vaatii, on suuren ilon aihe. Ei tarvinne teille, arvoisat edustajakollegat, luennoida siitä, mitä maailmassa on tapahtunut viimeisen kolmen vuoden aikana. Maailma ei ole enää niin turvallinen paikka kuin se aikanaan oli, ja niin kuin tiedämme, tiedustelumenetelmien, erilaisten vakoilumenetelmien kehittyminen maailmassa on niin hurjaa ja niin nopeaa, että tietoverkkoihin mukaan meneminen ja valvonnan ulottaminen sinne on Suomen kannalta aivan välttämätöntä. Onhan kummallista, että tähän saakka vieraiden valtioiden tiedustelijat ovat päässeet Suomen tietoverkkoihin vapaasti mutta meidän viranomaisemme eivät ole sinne voineet mennä.

Kaiken julkisen toiminnanhan tulee perustua lakiin, ja lakia on tarkoin noudatettava, kuten perustuslakimme toteaa. Tämän takia on välttämätöntä, että tämä laki ja koko tiedustelulakipaketti saadaan läpi ja ennen kaikkea voimaan mahdollisimman nopeasti. Perustuslakivaliokunta on antanut mielestäni erinomaiset mietinnöt ja lausunnot eri lakeja koskien tähän asiaan liittyen, ja ne ovat todella hyvää ja vahvaa luettavaa. Eduskunta on jo hyväksynyt lainsäädännön, jonka mukaan luottamuksellisen viestin suojaan, perustuslain 10 §:ään, voidaan kajota silloin, kun kansallinen turvallisuus on vakavasti uhattuna. Ei niin mitään toimintaa ole olemassa, ettei sille pitäisi olla järkevää ja hyvää kontrollia, ja tässä mietinnössä tämä kontrolli on nyt saavutettu. Se on kirjoitettu siihen muotoon, missä sen olla pitää.

Joka tapauksessa tarvitaan tätä tiedusteluvalvontavalioikuntaa, joka perustetaan, ja tiedusteluvalvontavaltuutettua, joka aloittaa työnsä tietosuojavaltuutetun kanssa yhteistyössä, molempia instansseja tarvitaan, ja niille pitää antaa riittävät resurssit toimiakseen ja ennen kaikkea niin, että valvonta ulotetaan koko tiedustelutoimintaan. Tässähän nämä pelin kehykset ovat kaikilta puolin: valvonta on olemassa, tiedustelu toimii, ja näiden toimijoiden tehtäviä ja heidän päätöksiään valvotaan kattavasti. Tämän takia tämä mietintöpaketti, mikä nyt on eduskunnan käsiteltävänä, on erittäin hyvä, ja täällä on muutamia semmoisia kohtia, jotka kannattaa painaa mieleen:

”Perustuslakivaliokunnan mielestä tiedustelutoiminnan valvonnan kannalta on tärkeää, että tiedustelutoiminnan laillisuusvalvonta on kattavasti järjestetty”, sanotaan mietinnössä

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Valvonnan kattavuus -kohdassa. Tämä on juuri se iso asia, joka pitää nyt painaa terävästi mieleen ja joka linjaa, miten tiedustelua toimitetaan tässä maassa.

Ja sitten toinen kohta: ”Valiokunnan mielestä valvonnan kattavuus edellyttää myös sitä, että riittävät valvontajärjestelyt ulotetaan suojelupoliisin toimintaan kokonaisuudessaan.”

Näitä muutamia lauseita hienosta mietinnöstä siteeraten voi sanoa, että me olemme saavuttamassa tiedustelussa tason, joka on tälle kansakunnalle vain hyvää. On selvää, että kun luottamuksellisen viestin suojaan kajotaan, niin siihen pitää olla vahvat perusteet. Nämä perusteet tähän mietintöön kirjattuna ovat aivan erinomaisia.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies: Kun katsotaan tiedustelutoimintaa, on myös niin, että se koskee, totta kai, meidän viranomaisiamme — poliiseja ja muita viranomaisia, Rajavartiolaitosta ja niin edelleen — mutta se koskee tietenkin myös sotilastiedustelua, josta saatava tieto on kansakunnan turvallisuuden kannalta ensiarvoisen tärkeää. Mutta siinäkin asiassa pitää olla huolellinen, että saavutamme sellaisen tiedon tason, ja Suomessahan tietokoneen käyttötaito ja tietotekniikka osataan, elikkä ei se meillä osaamisesta ole kiinni. Nyt vain, kun tämä laki tulee, me saamme tälle toiminnalle selkeät rajat, mikä helpottaa myös viranomaisten toimintaa, ja asiaan saadaan selvä kehikko ympärille. Tiedustelutoimintahan palvelee myös meidän yritystoimintaamme. Meidän tietoverkoissamme totta kai koko ajan liikkuu sotilastoimintaa ja muuta siviilitiedustelutoimintaa koskevia haittaohjelmia, joihin ei ole tähän asti päässyt millään käsiksi, mutta nyt me pääsemme niin laitetekniikkamme, tietotaito-osaamisemme kuin myös lainsäädäntömme kannalta sille tasolle, millä olla pitää.

Moni suomalainen yritys on tänä päivänä menettänyt valtavia omaisuuksia sen takia, että erilaisilla vakoiluohjelmilla on viety tietoa, niin että yritys on menettänyt valtavia taloudellisia arvoja, ja ne ovat peruuttamattomia vahinkoja. Tänä päivänä toisen omaisuuden haltuun ottaminenhan ei tapahdu enää missään markkinatorilla niin, että viedään taskusta kukkaro tai jotain muuta, vaan se tapahtuu hyvin pitkälti tietoverkoissa. Ajatelkaapa nyt vaikka pankeissa liikkuvia tietoja — jos joku pääsee peukaloimaan tilitietoja tai jopa tekemään tilisiirtoja — tai yrityksiä, joilla on hallussaan esimerkiksi erittäin tärkeitä patenteja: niihin murtautuminenhan tietää sitä, että yhtiö menettää, yritys menettää, ihmiset menettävät valtavia omaisuusarvoja sen tautta, että meillä ei tiedustelulainsäädäntö ole ollut ajan tasalla. Sen takia pidän tätä lakipakettia, mikä nyt on käsittelyssä, erittäin tärkeänä.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies: kiitoksia valiokunnan puheenjohtajalle ja varapuheenjohtajalle erinomaisesti tehdystä työstä.

Puhemies Paula Risikko: Edustaja Tölli. — Otetaan sitten sen jälkeen debatti tähän loppuvaiheeseen, niin saadaan purettua hieman puhetta.

13.42 Tapani Tölli kesk: Arvoisa puhemies! Nyt käsiteltävänä olevat esitykset tiedusteluvalvonnasta ovat tärkeä osa kokonaisuutta — voi sanoa, että keskeinen edellytys sille, että varsinaiset tiedustelulait eli siviilitiedustelulaki ja laki sotilastiedustelusta voidaan hyväksyä. Tässä kokonaisuudessa lisätään merkittävästi tiedustelutoimivaltuuksia, ja tulemme lähemmäksi meidän verrokkimaidemme tasoa ja tilannetta. Pystymme paremmin vastaamaan kansallisesta turvallisuudestamme. Mutta se edellyttää, että meidän valvontajär-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

jestelmämme on hyvä, ja rohkenen arvioida, että tämä valvontakokonaisuus on pitävämpi ja tiukempi kuin monessa muussa maassa. Ja se on hyvin tärkeää.

Tämä työ, mitä tässä on tehty, osoittaa mielestäni sen, että parlamentaarinen valmistelu yhteisissä tärkeissä asioissa kannattaa. Haluan kiittää kaikkia teitä, jotka olette mukana olleet tässä työssä parlamentaarisessa seurantaryhmässä, koordinaatioryhmässä ja asianomaisissa valiokunnissa. Mielestäni tämä osoittaa sen, että oma onnistuminen tulee vain yhteisen onnistumisen kautta. Tämä osoittaa, että tarvittaessa kyetään yhteiseen vastuunkantoon. Ja kun on vaikeita tilanteita ja on tietyllä tavalla ratkaisupakko, niin ratkaisuja myös löytyy. Se on tässä mielessä ollut tärkeää.

No, sitten tämän työn kannalta on yksi mielenkiintoinen havainto — en tiedä, onko sopivaa, että totean, mutta totean sen kuitenkin: olen havainnut, että esimerkiksi puolustus-hallinnon ja sisäministeriön eli sisäisen turvallisuuden ja ulkoisen turvallisuuden välinen, voisiko sanoa, raja-aita on häipynyt, eli tämä turvallisuus nähdään entistä yhtenäisemmin ja puhutaan samaa kieltä, ja se ei ole vähäinen asia.

En mene yksityiskohtiin tässä valvonnassa mutta joiltakin osin mainitsen siitä. Tämän laillisuusvalvojan eli tiedusteluvalvontavaltuutetun valitseminen, rooli ja valtuudet tulevat olemaan merkittäviä — on uusi laillisuusvalvoja. Tässä on kiinnitetty huomiota laillisuusvalvojan resursseihin. Kuitenkin tässä valmistelun kuluessa on koko ajan ollut se selkeä linja, että resurssit tulee turvata sen mukaisesti kuin on tarve. On vain niin, että täsmällistä arviota siitä, minkä kokoiset ne ovat, on vaikea sanoa, mutta lähtökohta on juuri niin kuin perustuslakivaliokuntakin linjasi, että resurssien tulee olla riittävät.

Sitten tästä valvontavaluokunnasta. Tämähän on uusi, monessa mielessä uusi, ja sen tehtävä on rajattu. Se poikkeaa melkoisella tavalla eduskunnan muista valiokunnista, ja tämän valiokunnan jäsenten tehtävä on vastuullinen. Eli kun ryhmissä valitaan edustaja tähän, niin kyllä silloin pitää tuntea vastuuta, että tämä henkilö sen vastuun kantaa. Oleellinen sana tähän mielestäni on ”luottamus”, se, että tähän henkilöön voi luottaa, mutta myöskin se, että on keskinäinen luottamus, eikä olisi haitaksi, jos — niin kuin monessa muussakin asiassa — hiljaa kysyy itseltään, että voiko minuun luottaa. Se järjestelmä edellyttää sitä, että tämä näin toimii, ja siksi myöskin kansanedustajan taustan ennakkollinen tarkastus on perusteltua, ja se tässä perustuslakivaliokunnan esityksessä on nyt hoidettu sillä tavalla, että tietosuojavaltuutettu on tässä se taho, joka sen hoitaa. Tässä ei ole mielestäni mitään kummallista, se on luonnollinen asia.

Sitten ajan myötä — koska tämä on uusi valiokunta — osoittautuu, mitkä ovat toimintakäytännöt ja työrytmi ja niin edelleen, miten usein valiokunta kokoontuu, mutta yhteistyö tulee olemaan tiivis tämän laillisuusvalvojan kanssa. Se on tiivis yhteistyökumppani, ja tieto kulkee sitä kautta. Ja tietysti valiokunta kuulee tarvittaessa niitä tahoja, joita on tarpeen kuulla. Keskeinen tehtävä tällä valiokunnalla on myös kiinnittää huomiota siihen, että toteutuu se, mitä lainsäätäjä lakia säätäessään on tarkoittanut, ja silloin, kun tarvitsee lähteä muuttamaan, lähdetään muuttamaan.

Tämä on valtavan kokoinen paketti, sisältää valtavasti yksityiskohtia. On luonnollista, että pitää seurata myös, onko tähän tehtävä päivityksiä, mutta tässä on hyvät edellytykset, kun on suuri yhteisymmärrys siitä, että tätä pakettia tarvitaan. Ja tämähän ei ole vain tätä hetkeä varten, ei tätä hallitusta eikä seuraavaa eikä sitä seuraavaa, vaan se on pidemmän aikavälin asia. Tämän järjestelmän tulee kestää myös murrosajat ja kriisiajat. Se ei saa olla poliittisille suhdanteille altis.

Mielestäni tältä pohjalta on hyvä jatkaa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Myönnän seuraavaksi vastauspuheenvuoroja, mutta nyt me emme kerkeä ottaa näistä kuin muutaman. En luettele, koska täällä tuli niin paljon näitä nimiä. Otan siinä järjestyksessä kuin on varattu. — Edustaja Kasvi aloittaa.

13.49 Jyrki Kasvi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tosiaan mainiota, että näistä tiedustelulakien viimeisistäkin yksityiskohdista on löytynyt yksimielisyys. Näin tärkeä asia ei saa jäädä politikoinnin jalkoihin. Erityisen tyytyväinen olen tosiaan siitä, että tiedusteluvalvonnan merkitys on ymmärretty ja tämä naiivi usko viranomaisiin, joka meillä on joskus ollut, ei ole enää sokaissut meitä. Jos jotain hyvää tapaus Aarniosta ja ylimmän poliisijohdon oikeudenkäynnistä on löydettävissä, niin se on ehkä sitten tämä, että me ymmärrämme, että luottamus hyvä, valvonta tarpeen.

Tiedustelua valvomaan luotuja rakenteita voitaisiinkin minun mielestäni käyttää hyväksi myös muualla, missä on vastaavaa toimintaa. Esimerkiksi kun ajatellaan poliisin salaisia pakkokeinoja, joiden lainmukaisuutta on vähän kyseenalaistettu välillä, niin siellä voisi olla vastaavalle pakkokeinovaltuutetulle tarvetta.

13.50 Markus Mustajärvi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Omaa maataan pitää puolustaa kaikin mahdollisin keinoin, ja siihen kuuluu myös parlamentarismi ja kansalaisten perusoikeuksien puolustaminen. Nyt löydetty ratkaisu siihen, kuinka mahdollisesti tiedusteluvalvontavaliokuntaan valittavan kansanedustajan edellytykset toimia tehtävässään tarkistetaan ennen valintaa, on perusteltu. Yhteen väliin näytti siltä, että näitä parlamentarismien puolustajia on aika lailla vähän. Valintaprosessi, jossa suojelupoliisi olisi ollut mukana, vaikkakaan ei päättämässä tai lausumassa tulevasta valvojastaan, olisi ollut perin outo, ja sen on kyllä todennut perustuslakivaliokuntakin.

Tulevina vuosina näkyy sitten, kuinka tämä valiokunta löytää roolinsa, tehtävärajansa. Sillähän on valtavan laaja tiedonsaantioikeus mutta tiukka, ankara salassapitovelvollisuus, tiivis yhteistyö tiedusteluvaltuutetun, suojelupoliisin ja sotilastiedustelun kanssa, ja jo se asettaa kovat vaatimukset yhteistyölle.

13.51 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on valmistumassa erittäin jyhkeä lakipaketti. Se varmasti vastaa ajan haasteisiin, niin kuin täällä on todettu. Samalla on selvää, että tässä annetaan viranomaiselle poikkeuksellisen laajoja valtuuksia puuttua kansalaisten viestin lähettämiseen. Näin ollen, kun näitä kovia valtuuksia annetaan, on välttämätöntä, että siihen liittyy myös viranomaistoiminnan valvonta.

Olen iloinen siitä, että suojelupoliisin osalta on päästy yhteiseen ratkaisuun, jossa koko suojelupoliisi tulee normaaliin parlamentaariseen valvontaan. Sitä kautta voidaan luottaa siihen, että laitos tekee työnsä tasapuolisesti ja objektiivisesti ja kaikki yhteiskuntapiirit voivat olla sen työhön tyytyväisiä.

Olen hyvin iloinen siitä, että hallituspuolueiden keskuudessa on osoitettu huomattavaa kompromissihalua tämän lainsäädäntökokonaisuuden eteenpäin viemisessä. Pyydän yhtyä niihin kiitoksiin, joita täällä on lausuttu sekä perustuslakivaliokunnan puheenjohtajalle, edustaja Lapintielle että varapuheenjohtaja Töllille, jotka ovat tehneet suuren työn, niin että tämä voi olla yksimielisen päätöksenteon kohteena tänään. Se on kunniaksi suomalaiselle kansanvallalle.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

13.52 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tärkeää lakipakettia. Kuten tiedämme, olemme olleet muiden maiden tiedustelutiedon varassa, ja on hyvä, että nyt asia korjaantuu tämän lakiesityksen mukaan.

Täällä on käyty hyvää analyysiä turvallisuustilanteen heikentymisestä kansainvälisesti. Meille on myös ilmennyt tarve varautua Suomen kansallista turvallisuutta uhkaavaan toimintaan, samoin kuin viestiteknologian nopea kehitys helpottaa niiden tahojen verkostoitumista ja yhteydenpitoa, jotka muodostavat Suomelle uhan, ja on myös hyvä päästä tähän kiinni aikaisempaa paremmin. Myös monenlaisia uusia ilmiöitä on pinnalla: hybridivaikuttamista, kybertoimintaympäristön merkitys kasvaa, terrorismi.

Valvonta on elimellinen osa tätä lakipakettia, ja on totta, että ilman tehokasta valvontaa ei voi lisätä toimivaltuuksia. Kannan huolta myös tiedustelutoiminnan valvonnan vaatimista resursseista. Ne on turvattava sekä laillisuusvalvonnan että parlamentaarisen valvonnan osalta.

13.53 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Minä myös yhdyin niihin kiitoksiin, mitä tulee edustajiin Lapintie ja Tölly, ei ainoastaan hoksnokan, vaan myös sellaisen persoonallisten ominaisuuksien vuoksi, mitä heillä, kunnioittamillani edustajilla, on.

Tämä asia meni hienosti maaliin. Tämä asia on ollut perustuslakivaliokunnalle kypsyyskoe, josta se on suoriutunut erinomaisesti. On jaksettu viipyä ajan kanssa tämän asian äärellä ja saatiin aikaiseksi yksimielinen mietintöluonnos. Yhteiskunnan kannalta fundamentaalien asioiden äärellä ei ole syytä leikkimiseen ja sooloiluun, ja siihen ei perustuslakivaliokunta todellakaan millään muotoa syylistynyt, päinvastoin. Keskustelimme todellakin näistä resurssikysymyksistä. Asiantuntijavaiheessa oli osittain epäselvää, miten esimerkiksi sijaisuusjärjestelyt hoidetaan, mutta tämäkin asia tuli selväksi: se tulee sitten aikanaan määritellyksi valtuutetun viran johtosäännössä.

13.55 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! KD:n eduskuntaryhmä on useampaan otteeseen ilmaissut tukensa lakiesityksen viemiseksi maaliin mahdollisimman nopeasti, koska olemme pitkään olleet, niin kuin olemme kuulleet, muita länsimaita jäljessä nimenomaan tiedustelulainsäädännön osalta.

Suomalaisen turvallisuuden takaamiseksi on viranomaisilla oltava käytössään työkalupakki, jonka avulla ei jouduta hapuilemaan pimeässä. Nyt viranomaiset ovat saaneet tarvittavat työkalut.

Olen iloinen myös siitä, että kaikki eduskuntaryhmät — kiitos vielä kerran edustaja Töllille hänen neuvottelutaidoistaan — pääsivät yhteisymmärrykseen ja vielä niin, että myös perustuslakivaliokunta muutamien korjauksien jälkeen sai mietintönsä nopeasti valmiiksi.

Tämä laki on tarkoitettu toimimaan kaikkien suomalaisten puolesta, ei ketään suomalaista vastaan.

13.56 Kaj Turunen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menettelytapa tiedusteluvalvontavaliokunnan jäseneksi hakeutuvan edustajan kohdalla on vielä kuitenkin pikkuisen epäselvä tässä uudessa systeemissä, jonka perustuslakivaliokunta muotoili. Käytännössähän tämä menee niin, että edustaja, joka haluaa jäseneksi valiokuntaan, ottaa itse yhteyttä tietosuojavaltuutettuun ja tietosuojavaltuutettu sitten katsoo toiminnallisen tietorekisterin suposta. Tämän jälkeen edustaja sitten keskustelelee tietosuojavaltuutetun kanssa, ja edustajalla on mahdollisuus tässä yhteydessä tehdä myöskin omat johtopäätöksensä sii-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tä, jatkaako hakeutumistaan. Minun mielestäni menettelytapa on oikein hyvä, ja tässä kannattaa muistaa se, että joka tapauksessa eduskuntaryhmät valitsevat ehdokkaat tähän tiedusteluvalvontavaliokuntaan ja loppupelissä sitten täysistunto vahvistaa nämä jäsenyydet. Tämä menettelytapa on hyvä.

13.57 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perustuslakivaliokunnan jäsenenä kiitän tässä nyt ihan kaikkia, ketkä ovat olleet tässä työssä mukana. Kaikkien panos on ollut merkittävää.

On hyvä huomata täällä — tämä kiinnosti erityisesti mediaa ja kansalaisia — miten tämä kansanedustajien turvallisuusselvitys tulee menemään, ja nyt se on tosiaan tämmöinen tarkastus. Ja on hyvä huomata täältä perusteluista, että ensin se tieto annetaan kansanedustajalle itselleen elikkä siinä voi sitten vielä pysähtyä miettimään omaa luottamustansa. Mutta luottamus on hyvä.

Täällä oli vertauskuva myös rangaistustarpeeseen: Elikkä niiden muutaman ihmisen, jotka sitten saavat tietää niistä asioista, on hyvä huomata, että rikoslaissa on tieto- ja viestintärikoksena tuomittava tämä salassapidon rikkominen. Tiedämme, että poliitikoilla on välillä tapana vuotaa, elikkä myös heitä voi sitten odottaa rangaistussäännös, jos menee toisista tämmöisiä kertomaan.

Tämän ohella me emme kuitenkaan saa unohtaa hallittua maahanmuuttopolitiikkaa ja rajavalvontaa, niin että tiedämme, keitä kansalaisia täällä on. Meillä on nyt yksi lisätyökalu valvontaan, mutta emme saa unohtaa sitäkään.

13.58 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! För det första vill jag säga att det är ett oerhört gott betyg för riksdagen att vi tillsammans nu har kunnat komma så här långt, och det ska vi vara glada över. Men jag skulle också vilja påpeka att det skulle vara skäl att läsa grundlagsutskottets utlåtande mycket noga både när det gäller resurserna till den nya tjänsten, det vill säga till underrättelsetillsynsbudsmannen och hans byrå, och också till domstolarna.

Arvoisa puhemies! Tässä on paljon hyvää työtä tehty, ja varmasti kaikki tässä salissa ovat omalla tavallaan myötävaikuttaneet siihen, että me nyt luomme historiaa ja pystymme saamaan aikaiseksi lainsäädännön, joka on ajan tasalla myös mitä tulee tiedusteluvalvontaan ja valvonnan valvontaan. Se on erittäin tärkeätä demokratiassa.

Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin vielä huomiota näihin resurssitarpeisiin sekä tiedusteluvalvontavaltuutetun toimistolle että myös tuomioistuimille, ja toivon, että nyt [Puhemies koputtaa] jatkokäsittelyssä luetaan tarkasti, mitä mieltä perustuslakivaliokunta on ollut näissä kaikissa asioissa.

Ja sitten viimeisenä asiana huomautan myös, että perustuslakivaliokunta on pitänyt erittäin tarpeellisena [Puhemies koputtaa] sitä, että eduskuntaryhmät ovat laajasti edustettuina tiedusteluvalvontavaliokunnassa.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kolme vastauspuheenvuoroa: edustajat Lohi, Parviainen Olli-Poika ja lopuksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lapintie.

14.00 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käytetty erinomaisia puheenvuoroja ja kiitetty aiheestakin paitsi parlamentaarista työtä myös niitä,

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

jotka ovat vastuuta kantaneet, niin että kompromissit syntyvät. Haluan itsekin lausua kyllä kiitoksen heille.

Kun puhutaan näistä asioista, ei pelkästään nyt käsittelyssä olevasta valvontalaista tai eduskunnan työjärjestyksen muuttamisesta vaan tästä koko tiedustelulakikokonaisuudesta, on valtavan tärkeää se, että täällä eduskunnassa on ensinnäkin löytynyt laaja yksimielisyys siitä, että nämä ovat tarpeellisia, mutta varsinkin siitä, minkä sisältöisinä nämä voidaan hyväksyä. Minusta tämä on erinomainen esimerkki siitä, että silloin kun ollaan kansakuntaamme koskevissa perusasioissa liikkeellä, niin kyllä tästä talosta voi löytyä myös yksituumaisuutta. Nyt meillä on siitä erinomainen esimerkki, ja toivon, että varmasti jatkossakin näin olisi.

14.01 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedustelun valvonnan asianmukainen ja laaja järjestäminen on välttämätöntä, ja nyt niin ollaan tekemässä, hyvä niin.

Tiedusteluvalvontavaltuutetun rooli tulee korostumaan jatkossa, ja meille vihreille on erityisen tärkeää, että valtuutettua valittaessa kiinnitetään huomiota esimerkiksi ihmisoikeus- ja perusoikeusosaamiseen, koska valtuutetun työssä ja tiedustelutoiminnassa ylipäätään korostuu esimerkiksi kansainvälinen tietojenvaihto ja sen valvonta.

On myös tärkeää, että suojelupoliisi saadaan kokonaan parlamentaarisen valvonnan piiriin.

Tämä on erittäin tervetullut uudistus, ja vihreät ovat tyytyväisiä siihen, että tähän keskusteluun laajasta turvallisuus selvityksestä on nyt löydetty sellainen ratkaisu, johon kaikki eduskuntaryhmät ilmeisesti voivat sitoutua.

14.02 Annika Lapintie vas (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Ehkä tämän debattiosuuden lopuksi voisin todeta, että on hyvä muistaa, että tämä liittyy laajaan tiedustelulainsäädäntökokonaisuuteen, jonka valmisteluun ovat ottaneet osaa lukuisat virkamiehet ja myös lukuisat kansanedustajat, niin kuin tässä on puhuttu. Sen jälkeen, kun täysistunto suurella enemmistöllä totesi, että perustuslain muuttaminen on kiireellinen, perustuslakivaliokunta ja myös muut valiokunnat sekä virkamiehistö ovat tätä kiireellisenä valmistelleet, ja jotta tämä siviili- ja sotilastiedustelulainsäädännön sisältö voi edetä, niin perustuslakivaliokunta silloin totesi, että sen edellytyksenä on, että valvonta on kunnossa. Nyt näiden kahden mietinnön osalta laillisuusvalvonta ja parlamentaarinen valvonta tulevat kuntoon, jotta asia voi edetä vielä tämän vaalikauden aikana.

Puhemies Paula Risikko: Nyt ovat kaikki ryhmät saaneet vastauspuheenvuoron, ja joudumme tässä vaiheessa keskeyttämään, eli keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa pääluokan 23 yleiskeskustelun päätyttyä.

Keskustelu keskeytettiin kello 14.03.

Keskustelua jatkettiin kello 00.02.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 3 käsittelyä.

0.03 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tässä ehdotetaan säädettäväksi laki tiedustelutoiminnan valvonnasta. Uudella lailla järjestetään siviili- ja sotilastiedustelun laillisuusvalvonta sekä säädetään eräistä parlamentaarisen valvonnan yksityiskohdista.

Arvoisa puhemies! Yksikään meistä ei varmasti väheksy tehtäväämme kansalaisten turvallisuuden puolustajina ja turvaajina. Tämän lakipaketin valmistelu ja käsittely on osoittanut sen, että kansallisen turvallisuuden asioissa on löydettävissä yksimielisyys, vaikka erilaisia painotuksia asioissa eri puolueilla onkin. Näiden painotusten huomioimisesta, huomioon ottamisesta ja ehdotusten muotoilemisesta niin, että niiden taakse on saatu mahdollisimman laaja kattavuus, yksimielisyys, haluan kiittää vastuullisia niin valmistelun kuin eduskuntatyönkin osalta: sekä parlamentaarista työryhmää että eduskunnan valiokunnassa tätä käsitelleitä.

Kuten monet täällä jo aiemmin tänään totesivat ja kiittivät, minäkin haluan lausua erityiskiitokset edustaja Töllille ja edustaja Lapintielle erittäin merkittävästä konsensushakuisesta työstä, jonka he tämän eteen ovat tehneet. Tämän kokonaisuuden eteneminen, yksimielisen päätöksen aikaansaaminen hankalasta asiakokonaisuudesta, osoittaa, että tässä talossa kyllä kyetään yhteistyöhön kansalaisten parhaaksi.

0.05 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Liittyen tähän tiedustelutoiminnan valvonnan lainsäädäntöön, jota parlamentaarisesti on valmisteltu, myöskin minä haluan heti alussa kiittää edustaja Töllä ja edustaja Lapintietä siitä johtajuudesta, siitä arvokkuudesta, siitä neuvottelutaitoisuudesta, millä tavalla tämä on viety eteenpäin. Kuten edustaja Viljanen äsken totesi, se on myös hyvä osoitus siitä, että tällaisen ison, laajan, herkänsikin asian äärelle löytyy täältä talosta Suomen kansan puolelle yksimielisyys, hyvä järjestelmällisyys ja myöskin oikealla tavalla painopistettä siihen, jotta me voimme myöskin lähteä tätä toimintaa harjoittamaan.

Ehkä yksi sellainen asia, joka siinä pitkäänkin puhututti — ja varmaan se täällä kaikilla meilläkin vielä mielessä on — oli tämä edustajan valinta tähän kyseiseen valiokuntaan. Minä toivon, että tämä ratkaisu, mihin tässä nyt päädyttiin, on sellainen, että me voimme oikeasti myöskin sitten tämän valiokunnan työskentelyä riittävän laajasti hoitaa, niin ettei tämä millään tavalla tule sitten rajoittamaan sen valiokunnan tiedonsaantia. Me jokainen kuitenkin ymmärrämme sen, mitä me tällä tavoittelemme, mihin me tällä pyrimme. Me pyrimme siihen, että Suomen kansan turvallisuustilanne entisestään parantuu ja voimme turvata sen, että me olemme aina askeleen edellä, kun jotakin sellaista tiedustelutietoa meille on saatavilla, joka sitten myöskin rajoittaa meidän turvallisuutta. Elikkä minä toivon, että tämä menettely, missä nyt päädyttiin edustajat nimeämään tähän valiokuntaan, ei tiedonsaantia millään tavalla rajoita.

0.07 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Valiokuntien työ ansaitsee kiitoksen. Sisällön osalta ei ole minulla huomauttamista, ja minä myös yhdyn niihin kiitoksiin, mitä täällä on esitetty näille edustajille, jotka ovat hyvän työpanoksen tehneet.

Haluan tässä yhteydessä nostaa esille tämän valmistelutavan ja pidän sitä erittäin hyvänä. Tällaisissa laadultaan vaikeissa tai laajuudeltaan suurissa asioissa tämä parlamentaarinen valmistelu, on se sitten komitea tai tällainen työryhmätyyppinen, on kyllä paikallaan,

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

ja saattaa olla, että tämäkin hanke sai yksimielisen ratkaisun sen tähden, että tässä oli parlamentaarinen valmistelu, jolloin kaikki eduskuntapuolueet ovat siinä olleet mukana. Kaikki ovat saaneet oikeat perustiedot asiasta, kaikki ovat päässeet vaikuttamaan asiaan. Keskustelun taso vaikeassa asiassa on näin noussut sekä täällä eduskunnassa, julkisuudessa että kansalaistenkin keskuudessa, ja kansan luottamus tällä tavalla koko meidän lainsäädäntöjärjestelmäämme on, uskoisin, vahvistunut, kun nähdään, että näin voidaan vaikeita asioita viedä eteenpäin sovussa ja hyvän lopputuloksen etsimisen hengessä. Nyt voidaan todeta, että tämä lopputulos on varsin hyvä. Siitä siis lämmin kiitos. Nyt onkin aika vedota siihen, että seuraava hallitus nykyistä ja edellisiä tehokkaammin ja määrätietoisemmin käyttää tällaista parlamentaarista valmistelua näissä laajoissa asioissa. Jospa soteikin olisi valmisteltu tällä tavalla, niin meillä olisi se jo varmasti pitkällä. Nyt kun edessä on sotu, niin sen valmistelu olisi viisasta tehdä tällä tavalla eli ottaa kaikki mukaan ja hankkia kaikille vaikuttamis- ja tiedonsaantimahdollisuudet sellaisessa työryhmässä tai komiteassa, jossa asiantuntijoita kuullaan ja voidaan asioista perusteellisesti keskustella.

Arvoisa puhemies! Kun tiedustelulainsäädäntö osiltaan koskettaa myös nykyistä kybertoiminnan, datan ja muun tällaisen toiminnan käsittelyä yhteiskunnassa, niin uudistan sen ajatuksen, minkä olen jo kyllä vuosia sitten täällä sanonut, että olisi hyvä, jos meillä olisi hallituksessa tietoyhteiskuntaministeri, jolla olisi koko tämä sektori hallussa poliittisesti, vastuullisesti ja näin poikkihallinnollisesti. Niin valtio kuin kunnatkin ovat satoja miljoonia hukanneet — voi sanoa, että hukanneet — rahaa, kun ovat näitä tietoyhteiskuntahankkeita vieneet eteenpäin, ja nyt olisi viimeinen aika ottaa se tilanne haltuun ja hoitaa tällä tavalla vastuullisesti. Ehkäpä, jos vihreät nousevat hallitukseen, edustaja Kasvi olisi tälle ministerin paikalle mitä parhain henkilö. [Naurua — Vasemmalta: No niin!]

0.11 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! On todellakin hyvä, että ollaan tässä vaiheessa. Nyt ollaan hieman yli puolenvälin tässä koko tiedustelulakipaketissa. Tämä alkoi siitä 10 §:n muutoksesta, elikkä hyvin poikkeuksellisella tavalla koko eduskunta, tai siis viisi kuudesosaa eduskunnasta, oli sitä mieltä, että turvallisuustilanne on muuttunut niin paljon, että joudumme tekemään, tai saamme tehdä, tämän muutoksen myöskin hieman perusoikeuksia muuttaen, [Eva Biaudet: Pakottava tarve edellytettiin!] ihmisten yksityisyydensuojaan kajoten. Se on kyllä mielestäni se tämän koko paketin suurin muutos, että lähdetään muuttamaan perustuslakia tältä osin.

Nyt sitten on nämä kaksi lakia, joissa on kyseessä siis valvonta, sekä parlamentaarinen valvonta että laillisuusvalvonta. Vielä pitkälle ensi vuoteen menee varsinaisten lakien elikkä sotilas- sekä siviilitiedustelulain käsittely täällä eduskuntasalissa. Mutta kuten tässä edellisissä puheenvuoroissa on todettu, minä myöskin toivon, että ne menevät samalla tavalla yhteisessä ymmärryksessä ja pystymme ne muutokset, jotka sinne mahdollisesti vielä tarvitaan, sitten tekemään tämän seurantaryhmän avustuksella.

Laillisuusvalvonnassahan tiedusteluvaltuutettu muutettiin tiedusteluvalvontavaltuutetu-nimikkeeksi ja myöskin valiokunnan nimi muutettiin, elikkä haluttiin painottaa sitä valvontaa siinä. Ja hyvä muutos oli tässä vaiheessa se, että myöskin saatiin tälle valtuutetulle puhe- ja läsnäolo-oikeus oikeudessa, kun käsitellään sitä, saako tämän maksimissaan puolen vuoden mahdollisuuden tähän teletiedusteluun tehdä.

Toinen hyvä muutos oli siinä kohtaa, kun siirryttiin parlamentaarisen valvonnan puolelle, jossa supo tuli kokonaan tämän parlamentaarisen valvonnan piiriin, ei pelkästään siltä osin, milloin se tekee tiedustelutoimintaa, vaan kokonaisuudessaan. Monessa valiokunnas-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

sa on todettu, että esimerkiksi varsinainen pakkokeinolakeihin lukeutuva telekuuntelu ja tämä tiedustelun kautta tehtävä telekuuntelu menevät joskus aika lailla limittäin, ja voi olla, että siirrytään toisesta toiseen, jomminkummin päin. Sen takia on todella hyvä, että tämä parlamentaarinen valvonta toteutuu koko supon toimintaan.

Sitten viimeisenä oli tämä kiistanalainen asia, laaja turvallisuusselvitys. Todellakin laajasti Euroopan maissa on olemassa samalla tavalla tällainen parlamentaarinen valvonta eli oma valiokunta, mutta vain kahdessa näistä yli kymmenestä on tällaisia laajoja turvallisuusselvityksiä, minkä takia minun mielestäni oli erittäin hyvä myöskin, että se toimija, jota tämä valiokunta valvoo, ei tee sitä kriteeristöä, millä sinne sisään päästään. Tässä on erittäin hyvä ja luova vaihtoehto tullut tästä tietosuojavaltuutetusta, joka jo nykyisinkin pääsee niihin rekistereihin valvoessaan kaikkia rekistereitä.

Yksi asia vielä, arvoisa puhemies: Vahva seuranta on kirjoitettava näihin kaikkiin lakeihin. [Puhemies: Aika!] Koska tehdään täysin uutta lainsäädäntöä, tarvitaan vahva ja laaja seuranta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 199/2017 vp sisältyvien 1.—2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

4. Puhemiesneuvoston ehdotus eduskunnan työjärjestyksen ja eduskunnan virkamiehistä annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus PNE 1/2018 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 10/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Keskustelu asiasta sallittiin 3. asiakohdassa.

Eduskunta hyväksyi puhemiesneuvoston ehdotukseen PNE 1/2018 vp sisältyvän päätösehdotuksen ja lakiehdotuksen mietinnön mukaisina. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun, uuden 3. lakiehdotuksen. Päätösehdotuksen ja lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2019 talousarvioesityksen (HE 123/2018 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 123/2018 vp

Hallituksen esitys HE 232/2018 vp

Talousarvioaloite TAA 1-309, 311-617/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 28/2018 vp.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Valtion vuoden 2019 talousarviota koskeva menettelytapa hyväksyttiin 14.12.2018 pidetyssä täysistunnossa ja mietintö pantiin pöydälle tämän päivän täysistuntoon. Nyt ryhdytään yleiskeskusteluun.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron, 10 minuuttia, jälkeen keskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään 7 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittelee, että nopeatahtisen keskusteluosuu- den jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia.

Koko budjettia koskevan yleiskeskustelun jälkeen käydään pääluokkakohtaiset yleis- keskustelut, joissa valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät 5 minu- tin aikana mietinnön kyseessä olevan pääluokan osalta.

Keskustelu

14.04 Timo Kalli kesk (esittelypuheenvuoro): Rouva puhemies! Edellisen asian osalta annettiin tunnustusta ja jaettiin kiitosta, haluan aloittaa samalla tavalla. Ensin haluan kiit- tää valtiovarainvaliokunnan varapuheenjohtajaa, jäseniä, jaostojen puheenjohtajia, kaik- kia varajäseniä ja koko henkilöstöä, jotka ovat osallistuneet tämän käsittelyn pohjana ole- van mietinnön valmisteluun.

Käsittelyn pohjana oleva talousarvio ensi vuodelle turvaa kestävän kasvun jatkumisen ja entistä paremman työllisyyskehityksen. Samalla voidaan varmistaa suomalaisille julkiset palvelut.

Valtiovarainministeriön tuoreen arvion mukaan bruttokansantuote kasvaa ensi vuonna noin 1,5 prosenttia. Talousnäkymät ovat edelleen suotuisat, mutta nopean kasvun arvioi- daan kuitenkin olevan jo takana päin. Talouden kasvua hidastavat muun muassa rakennus- investointien supistuminen ja monet epävarmuustekijät Euroopassa ja muualla maailmas- sa.

Työllisyys on kehittynyt viime vuosina hyvin. Erityisesti tänä vuonna työpaikkojen määrä on kasvanut nopeasti, minkä seurauksena 72 prosentin työllisyysaste toteutuu.

Talouden hyvä suhdannetilanne on kohentanut myös julkista taloutta, jonka alijäämä pienenee edelleen. Suomen katsotaankin noudattavan EU:n perussopimuksen kriteerejä.

Talouden suotuisa suhdannevaihe peittää kuitenkin alleen julkisen talouden rakenteelli- set ongelmat. Hyvästä suhdannetilanteesta huolimatta julkinen talous velkaantuu edelleen. [Eero Heinäluoma: Paha juttu!]

Ennusteiden mukaan kansainvälisen talouden kasvu hidastuu vuodesta 2019 lähtien, minkä lisäksi on olemassa riskitekijöitä, jotka voivat johtaa huonompaan kehityskuvaan. Näitä ovat muun muassa julkisen sekä yksityisen sektorin suuri velkaantuneisuus ja rahoit- tussektorin hauraus monessa maassa. [Eero Heinäluoma: Muun muassa Italiassa!]

Hallituksen talouspolitiikan tavoitteena on nostaa Suomen talous kestävän kasvun ja ko- henevan työllisyyden uralle sekä turvata julkisten palveluiden ja koko sosiaaliturvan rahoit- tus. Myös hallituksen asettamat julkisen talouden velkaa ja rahoitusasemaa koskevat ta- voitteet ovat pitkälti toteutumassa.

Valiokunta pitää välttämättömänä, että rakenteellisia uudistuksia jatketaan, ja näin vah- vistetaan julkisen talouden kestävyttä pitkällä aikavälillä. Valiokunta painottaa myös työn tuottavuuden parantamista ja koko työuran ajan oppimista.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Onkin perusteltua, että hallitus on noudattanut talouden säästöohjelmaa ja menokuria myös viimeisessä talousarvioesityksessään. Määrärahataso on noin 750 miljoonaa euroa alemmalla tasolla kuin tänä vuonna, mikä johtuu pääosin kärkihankerahoituksen päättymisestä ja aiemmin tehdyistä menoleikkauksista. Määrärahatasoa alentaa myös työllisyyslanteen selvä paraneminen.

Säästöistä huolimatta talousarvioon on pystytty tekemään tarpeellisia panostuksia osamiseen, työllisyyteen, kasvuun, syrjäytymisen ja eriarvoisuuden vähentämiseen, turvallisuuteen sekä energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimintaan tehdyillä lisäyksillä on myös keskeinen merkitys talouden kestävä kasvun sekä Suomen menestyksen kannalta. Tuottavuuden parantamiseksi lisäpanostuksia kuitenkin edelleen tarvitaan.

Työllisyysasteen koheneminen edellyttää edelleen monipuolisia toimia ja työvoimapolitiittisten resurssien lisäämistä, jotta työmarkkinoiden toiminta edelleen parane.

Julkisen talouden kestävyys kannalta on myös aivan keskeistä, että maakunta- ja soteuudistus toteutetaan niin, että se turvaa palvelut, vähentää julkisten menojen kasvua ja pienentää siten kestävyysvajeeeseen liittyvää painetta.

Valiokunta pitää tärkeänä pitkäjänteiseen päätöksentekoon perustuvaa liikenneväylien kunnossapidon ja kehittämisen uudistamista. Liikenneväylien tulee vastata elinkeinoelämän ja kansalaisten tarpeisiin. Parlamentaarinen liikenneverkkotyöryhmä esittää, että perusväylänpidon vuosittaista rahoitusta nostetaan vähintään 300 miljoonalla eurolla ja että liikenneverkkoa kunnossapidetään ja kehitetään 12-vuotisen, parlamentaarisesti valmistellun valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman mukaisesti.

Arvoisa puhemies! Valiokunta pitää hyvänä, että ilmiölähtöisen budjetoinnin mahdollisuuksia arvioidaan valtioneuvoston kanslian käynnistämässä hankkeessa. Ilmiöpohjaisen budjetoinnin arvioidaan parantavan poikkihallinnollisten ja budjetin pääluokat ylittävien toimenpidekokonaisuuksien hahmottamista, mutta se edellyttää myös tarkkaa analyysia siitä, mitä ilmiöitä seurataan ja mihin rakenteisiin ja prosesseihin toteuttaminen vaikuttaa.

Valiokunnan antamassa lausunnossa lapsivaltuutetun kertomuksesta esille tuli lapsibudjetointi. Lapsiin kohdistuvien määrärahojen seuraaminen ja vaikutusten arviointi ovat tärkeitä. Lapset edustavat tulevaisuutta, joten lapsiin kohdistuvat investoinnit ovat koko yhteiskunnan kehityksen kannalta merkityksellisiä. Myös hallitusohjelman mukaan tavoitteena on ottaa käyttöön päätösten lapsi- ja perhevaikutusten arviointi ja jatkaa väestölähtöisen budjetoinnin kehitystyötä.

Valiokunta on lisännyt talousarvion kertaluonteisia menoja noin 60 miljoonaa euroa, jotka kohdistetaan erityisesti liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, myös koulutukseen, syrjäytymisen ehkäisyä tukeviin hankkeisiin ja kansalaisten sisäiseen turvallisuuteen ympäri Suomen. Lisärahoitusta osoitetaan myös terveyteen liittyvien tutkimushankkeiden lisäämiseen. [Ben Zyskowicz: Hyvä!] Resursseja lisätään myös seuratoimintaan tukemalla vähävaraisten lasten liikkumista miljoonalla eurolla. Lasten liikkumista tuetaan myös rahoittamalla Liikkuva varhaiskasvatus -pilottia. [Ben Zyskowicz: Hyvä! — Sari Sarkomaa: Hieno homma!] Kansallispuistot ja muut arvokkaat luontokohteet saavat rahoitusta yli 3 miljoonaa euroa. Myös valtakunnallisen ruoka-aputoiminnan kehittämiseen osoitetaan 1,2 miljoonaa erityisen tuen tarpeessa oleville. [Antero Laukkanen: Aivan loistavaa!]

Arvoisa puhemies! Valtion talousarvioesitys ensi vuodelle on noin 55,5 miljardia euroa ja on noin 1,6 miljardia euroa alijäämäinen, joka katetaan lisälainanotolla. Ensi vuoden lo-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

pusssa valtionvelan arvioidaan olevan noin 109 miljardia euroa, mikä on noin 45 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen.

Valiokunta kiinnittää vielä huomiota julkisen talouden vastuisiin, jotka ovat kasvaneet merkittävästi etenkin viennin rahoitukseen liittyvien takauksien vuoksi. Vaikka takauksista ei ole koitunut merkittäviä tappioita, niiden kasvu aiheuttaa kuitenkin kasvavan riskin julkiselle taloudelle. Kansanedustajan on kuitenkin hyvä muistaa, että takausten ansiosta muun muassa laivarakennusteollisuus on pystynyt nousemaan merkittäväksi meriteollisuusklusteriksi, joka on lisännyt työllisyyttä, osaamista, yritystoimintaa ja näin osaltaan vahvistanut julkista taloutta.

Arvoisa puhemies! Ihan lopuksi: Rintamalisän jäädytys nousi edellisessä täysistunnossa keskeisesti esiin — nousi kysymyksiä, miksi tässä esitellyssä mietinnössä ei ole osoitettu rahaa. Valitettavasti puheenjohtajana joudun toteamaan, että laki ei sitä mahdollista, ja varmaan kyseisen pääluokan kohdalla tullaan sitten käymään tarkempaa keskustelua, minä tähden tätä lakia ei ole muutettu. Mikäli jäädytys olisi purettu, edunsaajalle se olisi merkinnyt noin 64 senttiä kuukaudessa. — Kiitoksia. [Ilkka Kanerva: Edustaja osaa asiansa!]

Puhemies Paula Risikko: Ja sitten mennään ryhmäpuheenvuoroihin.

14.14 Olavi Ala-Nissilä kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ranskalainen, jo edesmennyt laulaja Yvonne Printemps sanoi: ”Onneen vaaditaan kolme asiaa: jotain tekemistä, joku, jota rakastaa, ja jotain, mitä toivoa.” Itse asiassa onni on hyvää elämää. Jokaisella ihmisellä on siihen oikeus, ja politiikan tehtävä on luoda siihen edellytykset ja varmistaa tämä mahdollisuus.

Puhemies! Edellisen hallituksen perintö oli perin keho. Siksi viime vuosina on jouduttu liikaakin katsomaan sitä, mitä jää viivan alle. Kun ihmisille on saatu nyt töitä, voimme viimein laittaa jotain myös viivan päälle. Ensi vuonna nostetaan pienimpiä eläkkeitä ja köyhimpien lapsiperheiden päivärahoja. Parannukset menevät oikeisiin kohteisiin.

Sanotaan, että yhteiskunnan mitta on se, miten se pitää huolta heikommistaan. Ranskan, Ison-Britannian, Italian, Yhdysvaltojen ja osin Ruotsinkin tapahtumat osoittavat, miten voi käydä, kun tiukoilla olevat, ihan tavalliset ihmiset kokevat itsensä unohdetuiksi ja osattomiksi.

Suomi on kansainvälisesti vertaillen edelleen tasa-arvoinen maa. Kiitos tehtyjen uudistusten, myös maamme taloudessa menee varsin hyvin. Lyhennämme valtionvelkaa ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen. Keskustalla ei ole kuitenkaan tarvetta puhua mustaa valkoiseksi. Tiedämme, että vihreää näyttävien numerojen takana arki on monelle suomalaiselle vielä selviytymistä päivästä toiseen. Työttömyyttä on edelleen monessa kodissa, ja pätkä- ja silpputyöläisillä, monilla pienyrityksillä ja monilla viljelijöillä toimeentulo on jatkuvasti vaakalaudalla. Ulosotossa on puoli miljoonaa suomalaista. [Li Andersson: Mitä heidän eteensä on tehty?] Yli satatuhatta lasta joutuu elämään köyhyydessä, ja kymmeniätuhansia nuoria on vaarassa syrjäytyä. [Välihuutoja] Pienestä pitäen alkava osattomuus on tuhoisinta pienille lapsille ja nuorille itselleen, ja myös tälle maalle. [Pia Viitanen: Miksi sitten leikkaatte?] Aina ei ole kyse rahasta. Esimerkiksi yksinäisyys on totisinta totta yhä useammalle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Lähivuosina tärkeää on saada kaikki mukaan ja pitää kaikki mukana. Pitää puhua osallistavasta, mukaansa ottavasta kasvusta. [Välihuutoja vasemmalta] Esimerkiksi työllisyyden parantaminen on osa tätä ratkaisua. Keskustan tavoite on ensi

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

vaalikaudella vähintään satatuhatta ihmistä saada työllistettyä. Esimerkiksi yhä useammalla osatyökykyisellä on oltava mahdollisuus saada jotain tekemistä ja jotain, mitä toivoa.

SDP näyttää olevan heikentämässä pienyrittäjien tilannetta. Keskustan vaihtoehto on toinen. Me haluamme parantaa pienyrittäjien mahdollisuuksia pärjätä ja työllistää. [Välihuutoja] Tässä yksi ratkaisumme on paikallisen sopimisen edistäminen.

Puhemies! Ylisukupolvisesti kestävä taloudenpito on tärkeää. Inhimillinen oikeudenmukaisuus ja turvallinen yhteiskunta on kuitenkin isompi päämäärä. On arvovalinta, mihin käytämme rahaa. Keskusta osoittaisi rahaa perheille. Köyhimpien perheiden toimeentuloa helpottaisimme täsmätoimilla, kuten puheenjohtaja Juha Sipilä on esittänyt. Kotiapuun tulee jo ensi vuonna lisää rahaa, ja tätä matalan kynnyksen tukea on edelleen lisättävä koko maassa. Sekä SDP että kokoomus näyttävät suunnittelevan kotihoidon tuen romuttamista tavalla tai toisella. [Ben Zyskowicz: Väärä käsitys!] Keskustan vaihtoehto on turvata vanhemmille aito valinnanvapaus lastenhoidossa. [Välihuutoja] Perhevapaat kaipaavat remonttia, mutta uudistuksen on oltava perheille parannus, ei leikkaus. Sen on myös mahdollistettava yhä useammalle äidille ja isälle esimerkiksi osa-aikatyö perhevapaiden aikana.

Puhemies! Myös koulutuksessa keskustan linja on tasa-arvo. Koulujen jakautuminen hyviin ja huonoihin pitää estää. Jokaisella lapsella ja nuorella on oltava mahdollisuus opiskella niin pitkälle kuin rahkeet kantavat. [Pia Viitanen: Nämäkin rahat ovat pienemmällä tasolla kuin viime kaudella!] Keskustan yksi ratkaisu on pienten lasten koulu, jossa esiopetuksen ja peruskoulun kahden ensimmäisen luokan aikana varmistetaan perustaitojen riittävyys.

Tavoitteemme on, että jokaisella nuorella on vähintään toisen asteen tutkinto. Ammatilliseen koulutukseen ehdotamme tuhatta uutta opettajaa ja ohjaajaa. [Välihuutoja] He jatkautuisivat työpaikoille auttamaan siinä, että nuori todella saa tehdä opintoihinsa liittyviä asioita eikä jää tuuliajolle. [Ben Zyskowicz: Ehdotatteko tähän tuhatta uutta opettajaa?]

Yhteiskuntaan on ajettava sisään elinikäinen oppiminen. Se on kestävä tapa pitää kaikki mukana, kun työelämä ja työmarkkinat muuttuvat. Osaamisemme turvaaminen edellyttää yhteistyötä hallituksen, eduskunnan, työmarkkinajärjestöjen ja elinkeinoelämän kesken. Suomella on tarve erityiseen osaamissopimukseen ensi vaalikaudella. [Välihuutoja]

Perusturvan parantamista jatketaan myös lähivuosina. Ennen muuta pienempiä eläkkeitä on tavalla tai toisella edelleen korotettava. [Välihuutoja vasemmalta] Niiden varassa on liian moni isänmaata rakentanut ikäihminen tällä hetkellä. Perusturvan on samalla uudistuttava. Maailma on muuttunut. Perusturvasta on tehtävä tuntuvasti nykyistä yksinkertaisempi. [Ben Zyskowicz: Mites se perustulo?] Sen on aina kannettava heikointa, mutta sen on myös tuettava työntekoa ja sovittava ihmisten elämän erilaisiin tilanteisiin nykyistä paremmin.

Keskustalle tasa-arvo on paitsi ihmisten myös maan eri osien välistä tasa-arvoa. Elämissen edellytykset pitää turvata myös selkosilla. Työpaikkojen, palveluiden ja koulutusmahdollisuuksien lisäksi liikenneväylien on oltava kunnossa. Jotta tämä on kestävästi mahdollista, hankkeiden kustantamiseen tarvitaan kokonaan uusia ratkaisuja, kuten väyläyhtiö, jota olemme toistuvasti esittäneet. Ihmisillä on myös oltava mahdollisuus ja varaa liikkua. Julkisuudessa on ollut tietoja ehdotuksista isoista polttoaineverojen korotuksista ja uusista tiemaksuista, jotka hankaloittaisivat kohtuuttomasti suomalaisen arkea niin kaupungissa kuin maaseudulla. Ilmastonmuutosta on hillittävä, mutta se on tehtävä myös vähäosaisten kannalta oikeudenmukaisesti.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Eurooppa ja maailma ovat sekavassa, epävarmassa tilanteessa. Siksi täällä Suomessa on pidettävä omat asiamme kunnossa ja yhteiskunta kokonaisuena. Myös seuraavalla hallituksella ja eduskunnalla on oltava päätöksentekokykyä, yhteistyökykyä ja kykyä tehdä kompromisseja.

Ihmisten luottamuksen vahvistamiseksi politiikan on nykyistä paremmin vastattava heidän toiveisiinsa ja huoliinsa. Yhdessä olemme täällä nyt sopineet tiedustelulaista. Yhdessä me olemme sopineet täällä veteraanien palvelujen parantamisesta. Arvoisa puhemies, tämä on se voima, jolla Suomi voi myös tulevaisuudessa pärjätä.

14.22 Timo Heinonen kok (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvät ministerit ja edustajakollegat! Yli 110 000 perheessä joulu on työpaikan löytymisen ansiosta valoisampi kuin tämän vaalikauden alussa. Suhdanteet ovat olleet myönteiset, mutta asiantuntija-arvioiden mukaan puolet työllisyyden kasvusta olisi jäänyt toteutumatta ilman tämän hallituksen aktiivisia toimia. Suomalaisen työn kilpailukykyä on tällä vaalikaudella parannettu, yrittäjyyttä haastavia normeja purettu ja työnteon kannustavuutta parannettu — annettu lupa tehdä. Omasta ahkeruudesta jää tänään suurempi siivu itselle. Kenenkään palkansaajan verotusta ei ole tällä vaalikaudella kiristetty, ja ansiotuloverotusta on kevennetty 1,4 miljardilla painottaen nimenomaan pieni- ja keskitulolaisia suomalaisiin. [Pia Viitanen: Lapsiperheiden verotusta kiristettiin!] Pienten lasten perheitä on helpotettu keventämällä varhaiskasvatusmaksuja. [Pia Viitanen: Ja veroja kiristämällä!] Ihan tavallisen keskitulolaisen, kahden lapsen perheen päivähoitomaksut laskivat tämän vuoden alusta yli 1 200 eurolla.

Arvoisa puhemies! Hallitus on onnistunut tavoitteissaan, eikä tämä ole mielipidekysymys. Sekä valtiovarainvaliokunnan kuulemat asiantuntijat että Valtiontalouden tarkastusvirasto arvioivat, että hallitus on pitkälti saavuttamassa asettamansa talouspoliittiset tavoitteet. Julkinen talous on kääntymässä vuosikymmenen vaihteessa vihdoinkin ylijäämäiseksi, ja velkaantuminen on saatu vihdoinkin kuriin. Valtiovarainministeri Petteri Orpo ilmoitti viikonloppuna, että Suomi lyhentää ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen valtionvelkaa — Suomi lyhentää ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen valtionvelkaa. Tämä on merkittävä virstanpylväs Suomen talouden tervehdyttämisen tiellä. Hallitus on joutunut tekemään vaikeitakin päätöksiä, mutta ilman niitä ei velkaantumista olisi saatu kuriin. Loputtomasti emme voi elää kädet tulevien sukupolvien taskuissa.

Vaikka tänä vuonna velkaa päästään lyhentämään, on ensi vuoden budjetti edelleen alijäämäinen. Valtiovarainministeriön tuore, aamulla julkaistu ennuste nostaa harmaita pilviä myös tulevaisuuden horisonttiin. Talouskasvu hidastuu ensi vuonna aiemmin odotettua enemmän. Ensi vuosikymmenen yhtälö on valtiovarainministeriön lukujen valossa kestämaton: alle prosentin talouskasvu ei riitä kattamaan väestön ikääntymisestä seuraavia menotarpeita. Hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden rahoitus ei lepää tällä hetkellä kestävällä pohjalla. Tavoitteessa nostaa työllisyysaste vähintään 75 prosenttiin ei ole tinkimisen varaa. Monet asiat perhevapaajärjestelmässä, verotuksessa, työmarkkinoilla ja sosiaaliturvassa odottavat yhä korjausta. Jos haluamme — ja kokoomus haluaa — huolehtia siitä, että ikääntyneet läheisemme, isoisät ja isoäidit, saavat hyvää hoitoa ja hoivaa, on meiltä löydettävä rohkeutta uudistaa suomalaista yhteiskuntaa. Kokoomuksesta tämä ei jää kiinni. Jos taasen epäonnistumme, kasaamme yhä pienenevän työikäisen väestön, meidän lastemme ja lastenlastemme, niskaan kohtuuttoman painolastin.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus ja eduskunta ovat käyttäneet pientä julkisen talouden liikkumavaraa viisaasti ensi vuoden talousarviossa. Talousarviossa kohdennetaan tarpeellisia panostuksia muun muassa koulutukseen, osaamiseen, tutkimukseen, työllisyyteen, turvallisuuden sekä energia- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseen. Valtiovarainvaliokunnassa vierailleet asiantuntijat antoivat erityisesti kiitosta valtiovarainministeri Petteri Orpon aloitteesta nyt toistamiseen toteutetusta kestävästä kehityksen budjetoinnista, jossa hiilineutraaliuteen ja resurssiviisauteen liittyvät toimenpiteet kuvataan selkeästi.

Eduskunta on lisäksi täydentänyt hallituksen esityksiä tärkeillä lisäyksillä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä pitää erityisen tärkeinä lisäpanostuksia tutkimukseen, liikenneturvallisuuteen ja teiden korjausvelan vähentämiseen sekä lasten liikunnan tukemiseen varhaiskasvatuksessa. Uutena ensi syksynä käynnistyy Liikkuva varhaiskasvatus -toiminta. Lisäksi koulujen kerhotoimintaan panostetaan ja peruskoulun tasa-arvorahaa lisätään. Lisäksi turvallisuuden sekä tärkeiden luontokohteiden kunnostukseen ohjataan lisärahoitusta. Tärkeä lisäys on myös erityinen lisämääräraha Oikeusasiamiehen kansliaan. Tällä haluamme vahvistaa vanhuspalveluiden valvontaa tässä maassa.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta varoittaa mietinnössään Italian muodostavan riskin myös Suomen talouden näkymille. Italiassa populistipuolueet voittivat vaalit lupailmalla miljarditolkulla lisää rahaa joka puolelle. Jo valmiiksi umpivelkaantuneen talouden ongelmiin tarjottiin ratkaisuksi lisävelalla rahoitettavia lisämenoja. Komissio katsoi Italian rikkovan yhteisiä sääntöjä ja hylkäsi Italian budjettiesityksen. Pysyvät menolisäykset eivät ole synonyymi uudistuksille.

Suomessa ollaan laajasti huolissaan Italian tilanteesta. Roskaa ei silti kuitenkaan nähdä omassa silmässä, vaan myös meillä vaalien lähestyessä velkapopulismi on yltyvässä. Tulevana vaalikeväänä talouskasvu on hidastumassa mutta lupaukset kasvamassa. Talouskasvu on hidastumassa, mutta lupaukset kasvamassa. Toreilla luvataan uusia satasia, vaikka rahat eivät riitä nykyistenkään palveluiden rahoittamiseen.

Arvoisa puhemies! Kokoomus peräänkuuluttaa vastuullisuutta kaikilta puolueilta. Valtiontalouden tarkastusvirasto arvioi, että ainakaan merkittäviin menolisäyksiin ei ole varaa ensi vaalikaudella. Velkaantuminen on saatava loppumaan ja valtiontalous vahvemmalle pohjalle ennen seuraavaa laskusuhdannetta.

Ensi kevään eduskuntavaaleissa tarvitaan keskustelua hyvinvointimme kestävyydestä. Ilmastonmuutoksen torjunta ja kestävyysvajeen kukistaminen vaativat lisätoimia. Ongelmia ei voida säilyttää tulevien sukupolvien vastuulle. Kestävyysvajeen ratkaiseminen varsinkin on täysin omissa käsissämme. Rohkaisevia esimerkkejä löytyy muista Pohjoismaista.

Pahin velkamme onkin uudistusvelka. Näillä syntyvyysluvuilla kestävyysvaje tulee pahenemaan huoltosuhteen vääristyessä edelleen. Tilannetta ei tulla korjaamaan taloussuhdanteella — siksi tarvitsemme työntekoa lisääviä uudistuksia.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Veteraanien asioista on tällä vaalikaudella pidetty yhdessä hyvää huolta, ja kokoomus pitää tärkeänä, että rintamalisän indeksileikkauksen poistamiseen etsitään alkuvuodesta ratkaisu. Me olemme tähän valmiita.

14.29 Timo Harakka sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki me täällä iloitsimme talouskasvusta, johon Suomi on vihdoinkin päässyt mukaan. On myös erinomaista, että joidenkin tulojen aikaistuttua tämän vuoden viimeistä velkaerää ei tarvinnut nostaa. Sotaveteraaneja ja heidän läheisiään saattaa kyllä ihmetyttää, että jos ei juuri nyt tarvita

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

lisälainarahaa, niin miksi Sipilän hallitus todellakin leikkaa rintamalisää. [Olavi Ala-Nisilä: Ei sitä leikata!] Sosiaalidemokraatit toivovat hallitukselta sen verran joulumieltä, että tehdään nämä tarvittavat lakimuutokset eikä leikata niiltä miehiltä ja naisilta, jotka ovat it-senäisyytemme turvanneet.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu hidastuu jo nyt, ilmenee valtiovarainministeriön tänään julkaisemista tiedoista. Huippu oli 2017. Siksi huoli nousee esiin. Hetken meni hyvin, entä huomenna? Jo tässä keltaisessa kirjassa ennustettiin, että kasvu puolittuu. Miten tämänhetkinen hallitus on varautunut haasteisiin? Vastaus on tyyli: ei mitenkään. [Arto Satorinen: Mitä seuraavaksi?]

On surkeaa, että hallitus jättää kaiken vastuun seuraavalle hallitukselle. Tiedetään, että seuraavina vuosikymmeninä työvoima supistuu ja hoivatarve kasvaa. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Tämänhetkinen hallitus lupasi poistaa 10 miljardin euron kestävyysvajeen, 8 miljardia jäi huonoksi perinnöksi. Suomi ei tullut kuntoon. Eläkeläisiltä leikkaamalla se ei onnistunut, koulutuksesta leikkaamalla se ei onnistunut, innovaatioista leikkaamalla se ei onnistunut. Ja juuri nyt, kun talouskasvu on hiipumassa, on pakko tehdä uudistuksia. Mutta tämänhetkinen hallitus ei kykene uudistuksiin. Onkin hyvä, että parkkikiekkojen entistä vapaampi väritys päätettiin jo alkukaudesta, koska enää hallitus ei sitäkään pystyisi uudistamaan. [Välihuutoja]

Tämä keltainen kirja kertoo menneisyydestä, se on väistyvän ja väsyneen hallituksen muistikirjoitus. Nyt on aika esittää ohjelma 2020-luvulle, turvallinen tulevaisuuslinja.

Arvoisa puhemies! Tulevaisuuspuolue SDP on esittänyt seuraavan hallituksen työlistalle viisi uudistusta ja viisi investointia. Meillä kaikilla on yhteinen tavoite, että työllisyysasteen on noustava nopeasti 75:een ja siitä yli. Mutta meillä on myös keinot ja selvä ohjelma, miten kasvu ja työllisyys turvataan myös vaikeammissa oloissa, tuulisemmassa tulevaisuudessa.

Mitkä ne viisi uudistusta ovat tavallisen suomalaisen perheen kannalta, Suomen perheen elämässä?

Ensin tarvitaan perhevapaiden uudistus, suuri tasa-arvoteko, johon tämänhetkinen hallitus ei pystynyt. Suomen perheen äidin asema työelämässä vahvistuu, naisten palkat on saatava ylös ja samalla myös eläkkeet. Samalla saamme myös lisää naisjohtajia suomalaisiin yrityksiin.

Pienimmälle Suomiselle on tarjottava maailman paras varhaiskasvatus, joka on asteittain maksuton kaikille. Tämänhetkinen hallitus rajoitti varhaiskasvatusta juuri niiltä lapsilta, jotka sitä kaikkein eniten tarvitsevat. Me emme hyväksy lasten luokkajakoa.

Kolmas uudistus on oppivelvollisuuden laajentaminen aidosti maksuttoman toisen asteen avulla. Nuori Suominen ei saa syrjäytyä kuten tällä hetkellä 60 000 nuorta. Nuorten syrjäytymiseen meillä ei ole varaa niin taloudellisesti kuin ennen kaikkea inhimillisesti.

Neljänneksi tarvitsemme sosiaaliturvan uudistamisen, ja siihen meillä on ollut pitkään selvä visio, yleisturva.

Viidenneksi esitämme pieni- ja keskituloisia suosivan verouudistuksen. Työllisyysasteen nosto vaatii voimakasta panostusta kaikkein vaikeimmin työllistyviin. Työttömien kelpityksen sijaan tarvitaan kannusteita, joilla pienipalkkainen työ kannattaa ottaa vastaan. Siksi esitämme työtulotukea.

Seuraavan hallituksen täytyy noudattaa hyvän verotuksen periaatteita. Tiivis veropohja mahdollistaa matalat verokannat. Ei siis pidä tehdä osakesijoitustiliä, joka heikentää veropohjaa ja vähentää verotuloja. Lopetetaan sen sijaan ulkomaisten rahastojen osinkojen nol-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

laverotus ja rahoitetaan niillä tuotoilla osinkoveron alennus piensijoittajille nykyisestä 25 prosentista kohti 20:tä prosenttia.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee investointeja tulevaisuuteen juuri nyt, kun kasvu on vaarassa. Hetken meni hyvin, entä huomenna? Investointihan ei ole sama asia kuin menolisäys. Ei uskoisi, että tästä perusasiasta pitää vielä muistuttaa. Investointi tehdään sillä perusteella, että se maksaa itsensä takaisin ja tuottaa tuloa. Viisaat ja rohkeat investoinnit ovat yhteiskunnan elinvoimalle yhtä välttämättömiä kuin yrityksille.

Sosiaalidemokraatit haluavat investoida koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin. Tiede on ansainnut kunnianpalautuksen. Kun työ ei kohtaa tekijää, niin ne on tuotava konkreettisesti toistensa luo. On panostettava työssäkäynnin infraan, raiteisiin ja asuntoihin, jotka luovat työtä ja tuovat tekijät työhön. Emme vahvista vain keskuskaupunkeja vaan kasvualueita kaikkialla Suomessa, joissa jokaisessa on oma ja ominainen elinvoimansa. Investoinnit lujittavat luottamusta, ja tätä tulevaisuudenuskoa SDP haluaa vahvistaa. Kun Suomi on rohkeimmillaan, Suomi on parhaimmillaan.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos ei ole enää mikään ympäristöasia, vaan se kuuluu talouspolitiikan ytimeen. On vielä hetki aikaa, entä huomenna? Ilmaston lämpeneminen on pysäytettävä 1,5 asteeseen. Siltä osin, kuin siihen päästään taloudellisin keinoin, muutos on pantava heti liikkeelle. Tuotannon, kuluttamisen, yhdessäolon ja liikkumisen muodot muuttuvat, ja suomalaiset hyötyvät siitä, että olemme muutoksen etujoukoissa. Puhdas ja uusiutuva tuotanto ja kiertotalous ovat 20-luvun menestyviä elinkeinojamme, joiden viennin voimaa on valtava. Hiilineutraali Suomi ei siis ole mikään ankea ja pimeä luola, vaan tulevaisuuteen uskova, valoisa maisema. Seuraavat sukupolvet eivät halua perinnökseen 400 tv-kanavaa, eivätkä he halua 40 gigaa laajakaistaa. Jälkeemme tulevat tahtovat vain neljä — he tahtovat neljä vuodenaikaa.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Suurin osa suomalaisista ei edes huomannut talouskasvua. Ensi vuoden budjetissa leikkaukset jatkuvat, leikkaukset eläkeläisiltä, työttömiltä, opiskelijoilta, vähävaraisilta perheiltä ja vähävaraisten perheiden lapsilta — muuttumattomina ja yhtä säälimättöminä kuin tänä vuonna, kuin viime vuonna, kuin toissa vuonna. Aluksi heiltä leikattiin huonon taloustilanteen takia ja lopuksi heiltä leikataan hyvästä taloustilanteesta huolimatta.

Siltäkin osin tämä on menneisyyden kirja, että seuraavan hallituksen on lopetettava köyhdyttäminen. Kasvu ei ole itseisarvo, vaan vastuulliset päättäjät pitävät huolen, että kasvu kuuluu kaikille. Eläkeläiset, työttömät, opiskelijat, vähävaraiset perheet ja vähävaraisten perheiden lapset — heillä on mennyt huonosti, vaan entä huomenna? Me pystymme parempaan.

Arvoisa puhemies! Näillä perusteilla esitän hallitukselle epäluottamusta vastalauseen 1 mukaisesti.

14.36 Kimmo Kivelä sin (ryhmäpuheenvuoro): Puhemies! Tässä salissa kuulee monenlaisia puheita, eikä olekaan ihme, jos kansalaisten on välillä vaikea saada selkoa, millä toalla asiat oikeastaan ovat. Siksi aloitan sinisen eduskuntaryhmän puheenvuoron mielipiteiden ilmaisun sijaan numerofaktoilla.

Nykyisen hallituksen aikana työllisyys on kasvanut noin 115 000 henkilöllä. Se on enemmän kuin mitä asetettiin tavoitteeksi. Viime vaalikaudella kasvoi työllisyyden sijaan työttömyys: yli 100 000 työllisen sijaan saatiin 100 000 työtöntä lisää. Niin pitkäaikais-työttömyys kuin nuorisotyöttömyys kasvoivat.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Viime vaalikaudella valtio myös velkaantui noin 5 miljardin vuosivauhtia SDP:n pitäessä hallussaan valtiovarainministerin salkkua. Nykyinen hallitus on sen sijaan saanut velkaantumisen taittumaan. Ensimmäistä kertaa 10 vuoteen valtiomme ei velkaannu. [Ben Zyskiewicz: Hyvä, Orpo!] Sen sijaan valtionvelkaa lyhennetään tänä vuonna lähes miljardilla.

Lisäksi Suomen talouskasvu on noussut nykyisen hallituksen aikana euroalueen kärjen tuntumaan. Sen sijaan viime vaalikauden aikana, jolloin elettiin maailmantaloudessa nousua ja eurotaloutta elvytettiin, Suomi piti perää olemattomalla talouskasvullaan. Jopa Kreikka meni edelle.

Kaikki muistavat myös sen, että viime vaalikaudella suomalaiset veronmaksajat laitettiin SDP:n neuvottelujen tuloksena tukemaan miljardeilla euroilla saksalaisia ja ranskalaisia pankkeja Kreikan kriisin varjolla. Pankkien ottamat riskit realisoituivat, ja suomalaiset kompensoivat. Ei voi muuta sanoa, kuin että tapoja hoitaa valtiontaloutta on monenlaisia. [Timo Harakka: Terveiset Kataiselle!]

Puhemies! Tässä salissa on puhuttu paljon myös julkisen talouden tasapainottamiseksi tehdyistä leikkauksista. Leikkauksia ovat tehneet niin nykyinen kuin edellisen vaalikauden hallitukset. Syyttömiä ei ole, Dostojevskin sanoin olemme kaikki syyllisiä kaikkeen. Erona on kuitenkin se, että nykyinen hallitus on saanut Suomen talouden kasvu-uralle, kun taas edellisen vaalikauden hallitusten aikana valtio velkaantui velkaantumistaan ja työttömyys kasvoi. [Simon Elo: Tämä on se oleellinen ero!]

Rehellisyyden nimissä olen huolissani siitä, miten työllisyyden ja valtiontalouden käy, mikäli seuraavalla vaalikaudella valtiovarainministerin salkku heiluisi taas SDP:n hallussa tai mikäli seuraava hallitus on yhtä kyvytön tekemään päätöksiä, kuin mitä viime kaudella nähtiin. Vaikka nykyinen hallitus on pääsemässä asettamiinsa tavoitteisiin työllisyysasteen parantamisen ja valtion velkaantumisen pysäyttämisen suhteen, ei talous ole vielä vakaalla pohjalla. Seuraavan hallituksen olisi pystyttävä jatkamaan toimia talouden vakauttamiseksi, jotta maamme kestäisi tulevat taantumat, väestön ikääntymisestä johtuvat kustannukset ja mahdolliset yllättävät menoerät. Työ ei ole vielä valmis, vaikka vaalikausi lähenee loppuaan.

Ensi vuoden budjetti on jatkoa hallituksen aiemmalle linjalle. Painopisteinä näkyvät työ, talous ja turvallisuus. Nämä ovat meille sinisille tärkeitä asioita. Pieni- ja keskituloisten verotusta kevennetään, suurimmat panostukset osoitetaan työllistämisen edistämiseen muun muassa valtakunnallisen työkykyohjelman muodossa. Tavoitteena on pitkäaikaistyöttömien työ- ja toimintakyvyn sekä kuntoutustarpeen yksilöllinen tunnistaminen. Panostuksia osoitetaan myös poliisille, Rajavartiostolle ja Puolustusvoimille. Myös suomalaisen ruuan tuotannon turvaamiseksi osoitetaan mittavat määrärahat.

Olemme alusta asti paitsi ajaneet järkiperusteista politiikkaa myös puolustaneet pienen ihmisen asemaa. Tämä näkyy muun muassa eriarvoisuuspakettina. Eriarvoisuuteen reagoidaan esimerkiksi niin, että budjetissa on vähävaraisille opiskelijoille suunnattu lähes 47 euron oppimateriaalilisä ja vähimmäismääräisten päivärahojen merkittävä 80 euron kuukausikorotus. Muun muassa sairauspäivärahat ja vanhempainpäivärahat nousevat nyt huomattavasti enemmän kuin ne olisivat nousseet pelkillä indeksikorotuksilla. Lisäksi takuueläkettä taas nostetaan ja Lex Lindström uusitaan, eli kertaluonteisen eläketuen piiriin pääsevät 60 vuotta täyttäneet pitkäaikaistyöttömät. Lääkkeiden vuosiomavastuuta alennetaan noin 40 eurolla. Tämä helpottaa erityisesti paljon lääkkeitä käyttäviä vähävaraisia eläkeläi-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

siä. Emme kumarra etujärjestöjä, vaan pyrimme oikeudenmukaisiin ja kansalaistemme hyvinvoinnin turvaaviin ratkaisuihin.

Puhemies! Siniset on arvopuolue, jolle inhimillisyyden ja oikeudenmukaisuuden toteutuminen ovat kaikki kaikessa. Taloudella on välinearvo, eli toimiva talous turvaa jokapäiväisen leivän ja vakaat yhteiskunnalliset olosuhteet. Jatkamme SMP:n ja Veikko Vennamon viitoittamalla tiellä korostaen jokaisen ihmisen, jokaisen ihmisen, ainutlaatuisuutta. Jokainen ihminen, jokainen ihmiselämä on tärkeä ja arvokas. [Ben Zyskowicz: Juuret kunniaan!]

Arvoisa puhemies! Oppositio puolueiden varjobudjeteista ei tällä kertaa ollut hallitukselle sparraajaksi. Liekö syynä ollut kiire vai vaalien lähestyminen, mutta useammalla puolueella menot oli syystä tai toisesta, vahingossa tai tarkoitushakuisesti, laskettu alakanttiin. Tämä on harmillista, sillä kunnollista vertailua on vaikea tehdä, mikäli menoarviot ovat epärealistisia. Esimerkiksi sosiaalidemokraatit ilmoittivat vaihtoehtobudjetissaan ottavansa 500 miljoonaa euroa [Puhemies koputtaa] vähemmän velkaa, mutta kun sitten lasketaan SDP:n eduskunnassa tekemät talousarvioaloitteet, [Puhemies koputtaa] niin summa olisi 1,7 miljardia miinuksella. [Välihuutoja — Naurua kokoomuksesta] Sen sijaan [Puhemies: Aika!] hallituksen linja on vakauden linja, ja siitä on hyvä jatkaa.

14.44 Sami Savio ps (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset haluavat varmistaa, että talouskasvusta pääsevät viimein nauttimaan kaikki kansalaiset. Ketään ei saa jättää yksin. Haluamme panostaa Suomeen ja suomalaisiin ja olemme tarjonneet vaihtoehtobudjetissamme hallituksen esitystä selvästi oikeudenmukaisemman vaihtoehdon. Suomalaisen valitsemien päättäjien on puolustettava kotimaamme ja kansalaistemme etua.

Vaikka hallitus on pääsemässä maailmantalouden kasvun vauhdittamana työllisyys- ja voittoeseensa, ei kestävyysvaje ole poistunut vaalikauden aikana. Ikäsidonnaiset menot ja vaikea talouskasvu ovat synnyttämässä kestävyysvajeen, jonka mittaluokka on peräti 4 prosenttia bruttokansantuotteesta. Kestävyysvajeen poistaminen jää seuraavan hallituksen tehtäväksi.

Maatalouden ja maaseudun palvelujen alasajo on kiihtynyt viime aikoina. Keskustajoh-toisen hallituksen EU-politiikka on liittovaltiomyönteistä, ja EU:n rahoituskehykset uhkaavat tuhota maaseutumme lopullisesti. Suomen kansa unohtuu.

Keskeinen uhka julkiselle taloudelle lähivuosina ovat sote-uudistuksen aiheuttamat kustannukset. Säästöjä ei tulla saavuttamaan. Päinvastoin, sote-kustannuksia lisäävät muun muassa palkkojen yhtenäistäminen, ict-kustannukset ja kasvanut palvelujen käyttö. Tämä nostaisi väistämättä myös asiakasmaksuja. Kustannusten alentamiseksi seuraavan hallituksen täytyy etsiä aktiivisesti uusia mahdollisuuksia kansalaisten toimintakyvyn ylläpitämiseksi, ja myös hyvinvointiteknologioihin on panostettava.

Arvoisa puhemies! Koulutus ja elinikäinen oppiminen tulevat nousemaan entistä suurempaan rooliin. Suuri joukko nuoria on työelämän ja koulutuksen ulkopuolella. Nämä nuoret on saatava mukaan työelämään pysyvän syrjäytymisen estämiseksi. Seuraavalla vuosikymmenellä on koulutettava ja jatkokoulutettava miljoona kansalaista. Koulutuksen laatu ja riittävät resurssit on varmistettava. Tarvitsemme älykästä koulutusta sekä jatkokoulutuksen osalta kohdennettua osaamista. Koulutuksen ja tutkimuksen määrärahoja on kasvatettava kautta linjan, kuten vaihtoehtobudjetissamme esitämme.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Työelämä on murroksessa. Tulevan hallituksen on purettava kannustinloukkuja, koska nykyinen hallitus on epäonnistunut tehtävässä. On syytä tehdä sotu-uudistus, jossa sovitaan palkkatulo, etuudet ja muut tulot yhteen. Työn vastaanottamisen on oltava aina kannattavaa, ja mahdollisten etuuksien maksuun ei saa tulla katkoksia pätkätöitä vastaanotettaessa. [Ben Zyskowicz: Oikein!]

Arvoisa puhemies! Nousukaudesta huolimatta syvän taantuman aikoina tehtyjä kipeitä, heikommissa asemassa oleviin kohdistuneita leikkauksia ei ole peruttu. Kansaneläkeindeksi ja jopa rintamalisät on jäädytetty myös ensi vuodelle. Palkat ovat nousseet merkittävästi enemmän kuin eläkkeet ja perusturva. Monella kansalaisella kaikki lisäansiot ovat kuitenkin kuluneet kohonneisiin asumisen ja liikkumisen kustannuksiin. Esimerkiksi sähkön siirtohinnat ovat karanneet hallituksen toimettomuuden takia kohtuuttomiksi.

Tavallisen keskiluokkaisien suomalaisen palkansaajan hyvinvointi on uhattuna. Hänen osakseen on jäämässä vain maksajan rooli ja jatkuvasti laskeva elintaso. Asumisen ja liikkumisen kustannuksia tulee alentaa. Perussuomalaiset ovatkin esittäneet vaihtoehdossaan konkreettisen toimenpideohjelman.

Arvoisa puhemies! Erityisen heikossa asemassa ovat pientä työeläkettä saavat vanhukset, jotka hallitus tuntuu unohtaneen täysin. Asiakasmaksuja ja omavastuita on korotettu eikä vanhustenhuoltoon ole panostettu riittävästi. Me perussuomalaiset vaadimme, että hyvinvointimme rakentaneiden ikäihmisten asema hoidetaan nyt kuntoon. Olemme esittäneet vaihtoehtobudjetissamme lukuisia uudistuksia eläkeläisten aseman kohentamiseksi. Myös keskituloisten ja lapsiperheiden taloudellista asemaa ja ostovoimaa pitää parantaa.

Arvoisa puhemies! Vaikka hallituksen budjettiesitykseen sisältyy monia ongelmakohtia, on valtiovarainvaliokunta kuitenkin tehnyt siihen joitakin hyviä korjauksia. Se on muun muassa palauttanut talousarvioon ruoka-apujärjestöjen tuen, kuten perussuomalaiset vaihtoehtobudjetissaan aiemmin syksyllä esittivät. Suurin kiitos tästä erinomaisesta ja oikeudenmukaisesta päätöksestä kuuluu valiokunnan kunta- ja terveysjaostolle ja erityisesti sen puheenjohtajalle, edustaja Kankaanniemelle.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaiset ottavat ilmasto- ja ympäristökysymykset vakavasti. Korostamme, että teollisuuden säilyttäminen Suomessa on ympäristö- ja ilmastoteko, koska maassamme tuotteet valmistetaan varsin puhtaasti ja luontoa kunnioittaen. Suomea lukuun ottamatta muut EU-maat eivät ole päässeet lähellekään Pariisin sopimuksen tavoitteita.

Suomen pitää vaatia puhtaamman tuotannon suosimista. Saastuttamalla ja ympäristöä pilaamalla valmistetuilta tuotteilta tulee poistaa kilpailuetu. Perussuomalaiset esittävät ilmastotullien käyttöönottoa tuotteille, jotka on valmistettu eurooppalaisia ympäristönormeja noudattamatta jättävissä maissa ja joita vastaavia tuotteita voi hankkia lähempää ekologisemmalla jalanjäljellä. Tullien tuotoilla voitaisiin pienentää jäsenmaiden maksuosuuksia EU:n budjetista ja samalla ohjata tuotantoa vähemmän saastuttavaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus julkisti joulukuussa 2015 erittäin hyvän turvapaikkapoliittisen toimenpideohjelman. Se olisi toteutuessaan tehnyt Suomesta merkittävästi vähemmän houkuttelevan maan kyseenalaisista syistä turvapaikkaa hakevien henkilöiden keskuudessa. Tähän ohjelmaan sisältyvät muun muassa kirjaukset Irakin kanssa tehtävän palautussopimuksen neuvottelemisesta, minimipalveluin varustettujen palautuskeskusten perustamisesta sekä laittomasti maahan tulleiden ihmisten henkilöllisyyden selvittämisestä.

Valitettavasti hallitus ei ole kuitenkaan halunnut noudattaa tätä laatimaansa hyvää ja monipuolista ohjelmaa, eikä se ole muutoinkaan suhtautunut kansalaisten turvallisuudes-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

taan esittämään huoleen läheskään riittävällä vakavuudella. Joulukuussa julkaistussa kansallisen turvallisuuden katsauksessa todetaan, että suojelupoliisin seuraamien terrorismin torjunnan kohdehenkilöiden määrä on kasvanut jo 370 henkilöön. Tilanne on kansallisen turvallisuutemme näkökulmasta täysin kestämaton. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja mitään ei tehdä!]

Arvoisa puhemies! Teen edellä mainituista syistä seuraavan, vastalauseeseemme sisältyvän epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että hallitus ei ole halunnut eikä kyennyt toteuttamaan sellaista maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikkaa, joka takaa suomalaisten lasten ja aikuisten fyysisen ja henkisen koskemattomuuden. Koska hallitus ei lisäksi ole toteuttanut laatimaansa turvapaikkaohjelmaa, se ei nauti eduskunnan luottamusta.”

14.51 Pekka Haavisto vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! ”Kaikki onnelliset perheet ovat toistensa kaltaisia, jokainen onneton perhe on onneton omalla tavallaan.” Tällä tunnetulla virkkeellä alkaa kirjailija Leo Tolstoin suurromaani Anna Karenina. Virke sopii myös suomalaisen arjen kuvaukseksi. Ne suomalaiset perheet, joilla asiat ovat hyvin, jakavat monia samanlaisia onnen palasia: on koulutusta ja on työpaikka, on asunto ja on terveyttä, on ystävien ja perheen turvaverkko.

Suomalaisen huono-osaisuuden kuva on moninaisempi. Riittää, että yksi elämän kulmakivi on rempallaan: koulupudokkuus, työttömyys, asunnottomuus, sairaudet, läheisten turvaverkon puuttuminen. Joillakin elämän eväät jäävät jo lapsuudessa heikommiksi. On pysäyttävä luku, että joka kahdeksas suomalainen lapsi elää köyhyydessä. Monilla vastoin käymiset tulevat myöhemmin, kun pudotaan opintieltä, jäädään työttömäksi tai kohdataan terveysongelmia. Hyvinvointiyhteiskunta tarkoittaa, että elämän vaikeuksien kohdatessa myös turvaverkot toimivat. Nyt ei aina niin ole.

Nyt meneillään olevan sote-uudistuksen tulee olla osa toimivan turvaverkon kehittämistä. Tämän jälkeen seuraava sotu- eli sosiaaliturvajärjestelmän uudistus on vähintään yhtä tärkeä remontti. Se antaa myös mahdollisuuden kehittää yhteiskunnallisesti oikeudenmukaista perustuloa, joka vähentäisi köyhyyttä, purkaisi byrokratiaa ja kannustinloukkuja, lisäisi ennakoitavuutta ja rohkaisisi yrittämään.

Arvoisa puhemies! Eilen sunnuntaina päättyi Puolan Katowicessa tärkeä ilmastokokous, jossa hyväksyttiin ilmastopimuksen toteuttamiselle säännöt. Jos Pariisissa hyväksyttiin menu, Katowicessa on nyt lyöty pöytään reseptit. Vuoden päästä Chilessä tullaan jatkamaan siitä, mitä Katowicessa ei saatu valmiiksi. Neuvottelut ovat tärkeitä, mutta suunta on nyt selvä.

Myös Suomen pitää tiukentaa vuoden 2030 päästötavoitteensa miinus 60 prosenttiin ja pyrkiä samassa ajassa hiilineutraaliksi. Puhutaan suuresta muutoksesta tavassamme tuottaa ja kuluttaa, ekologisesta rakennemuutoksesta. Ilmastonmuutos on sivilisaatiomme kohtalonkysymys, ja siihen vastaaminen vaatii teollisen vallankumouksen mittaluokkaa olevia muutoksia.

Ärade talman! Att bekämpa klimatförändringen är den största utmaningen och det viktigaste uppdraget i vår tid. Hur vi lyckas med detta uppdrag avgör hur framtidens generationer kommer att värdera oss i sina historieböcker. Kommer vi att ses som de själviska generationerna som visste vad man borde göra men bestämde sig att inte göra det, eller kom-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

mer vi att bli ihågkomna för hur vi gjorde vårt samhälle hållbart på ett rättvist sätt som bevarade allt det goda vi åstadkommit med vårt välfärdssamhälle?

Arvoisa puhemies! Suurissa muutoksissa avainsanoja ovat reiluus ja oikeudenmukaisuus. Muutos on pelottava, jos se ei ole hallinnassa. Ilmastohaasteisiin vastattaessa on kiinnitettävä huomiota myös työllisyys- ja tulonjakovaikutuksiin. Suomessa tarvitaan reilun muutoksen ohjelma, joka toteuttaa hyvinvointivaltion ihanteita ja samalla uudistaa yhteiskuntamme kestävä kehityksen pohjalle. Kun tällainen muutos on hallittu, keltaiset liivit jäävät silloin pyöräilyyn ja koiran ulkoilutukseen. Avohakkuista mennään kohti metsäistutuksia, hiilestä kohti maalämpöä, tuulta ja aurinkoa, turpeesta kohti uusiutuvaa energiaa, poltomootoreista kohti sähköä, asfaltista kohti raiteita. Uusi ilmastoystävällinen Suomi on myös työllistävä, ja se vaatii paljon uutta osaamista, koulutusta ja jatkuvaa oppimista.

Yrityselämäkin muuttuu. Jo nyt suuren suomalaisen yrityksen omistajaportaassa pohditaan, voiko johdon palkkauksen sitoa suoraan ilmastovastuuseen. Kymmenien suurten suomalaisten yritysten muodostama Climate Leadership Coalition todistaa meille, että myös ilmastovastuulliset yritykset ovat nyt tosissaan mukana.

Arvoisa puhemies! Päätän oman puheenvuoroni suomalaiseen arvopohjaan. Olemme jo vuosia totuneet olemaan monien vertailujen kärjessä: menestyksemme koulutuksessa, innovaatioissa, ympäristössä, tasa-arvossa, kaikessa siinä, minkä itsekkin ajattelemme olevan suomalaisuuden ydinosaa. Tänä syksynä Suomelle mätkähti kuitenkin ikävä jumbosija. 12 EU-maan vertailussa oli Suomessa koettu eniten rasismia. Tarvitsemme tulevaisuudessakin kansainvälisiä osaajia, ja myös maassa aina eläneillä on montaa eri ihonväreä. Rasismin kitkeminen on oma kotiläksymme. Toinen ikävä tilasto Suomesta on naisiin kohdistuvan väkivallan määrä: 30 prosenttia 18–74-vuotiaista suomalaisista naisista on joutunut nykyisen tai entisen kumppanin fyysisen tai seksuaalisen väkivallan kohteeksi — 30 prosenttia. Tämä on syy, miksi myös vihreät ovat antaneet tukensa Suostumus2018-kampanjalle. Aloite toivottavasti etenee myös seuraavan eduskunnan aikana. Kun rakennamme tulevaisuuden Suomea, on tärkeää, että se on myös ihmisoikeuksia kunnioittava Suomi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi teen hallitukselle epäluottamuslause-ehdotuksen vihreiden vastalauseen 2 mukaisella muotoilulla: ”Kansainvälinen tiedeyhteisö vaatii kaikilta kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa, mutta Suomen hallitus ei vastaa tähän huutoon. Hallitus on kyvytön turvaamaan nielumme, ajamaan fossiilituet alas ja uudistamaan taloutemme. Tulevaisuuden — ja myös tämän päivän — menestystä vaikeuttavat myös mittavat koulutusleikkaukset, jotka rapauttavat osaamisen laatua ja heikentävät koulutuksen tasa-arvoa. Tasa-arvoa heikentävät myös edelleen jatkuvat sosiaaliturvan leikkaukset, jotka syventävät eriarvoisuutta. Myös kehitysyhteistyö ja luonnonsuojelu tarvitsevat parempaa resursointia, jotta pystymme rakentamaan parempaa tulevaisuutta niin Suomelle kuin maailmallekin. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

14.59 Kari Uotila vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edesmennyt vasemmistoliiton kansanedustaja Outi Ojala totesi aikoinaan, että vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. [Kimmo Kivelä: Hyvin sanottu!] Tämä totuus pätee yhä. Oleellista on, mitä vahvalla valtiontaloudella tarkoitetaan.

Vasemmistoliitolle se tarkoittaa, että valtio pystyy nyt ja tulevaisuudessa takaamaan laadukkaat hyvinvointipalvelut kaikille. Meille vahva valtiontalous ei tarkoita sitä, mitä se näyttää tarkoittavan oikeistolle, eli politiikkaa, joka ottaa köyhimmiltä, romuttaa perustur-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

vaa ja hyvinvointirakenteita, leikkaa koulutuksesta ja tutkimuksesta sekä heikentää julkistaloutta miljardien veronkevennyksillä ja ympäristölle haitallisilla verotuilla. [Li Andersson: Se oli hyvä kiteytys!]

Viime viikolla hallituspuolueiden edustajat päättivät leikata taas ensi vuonna suomalaisen perusturvaa. Pienituloisten työttömien, eläkeläisten, vammaisten, rintamalisiä saavien ja lapsiperheiden on tultava toimeen vielä vähemmällä kuin nyt. Tämä siitä huolimatta, että päivittäin kuulemme sosiaaliturvan riittämättömyydestä, leipäjonojen pidentymisestä ja siitä, etteivät rahat monilla riitä edes lääkkeisiin ja vaatteisiin.

Vaalikauden alussa perusturvaleikkauksia perusteltiin valtion talousahdingolla, mutta pahimman taantumun aikaan leikkaukset vain syvensivät julkistalouden ahdinkoa ja lykäsivät nousun alkua. Lisäksi hallitus on itse tehnyt leikkausten perusteet tyhjiksi miljardiluokan veronkevennyksillään. Aitoa säästämistä tärkeämpää porvarihallitukselle on ollut heikentää julkissektoria ja suosia omia sidosryhmiään, joita onkin veronkevennysten ja kikyn ohella hellitelty esimerkiksi teollisuuden uusiutumattoman energian tukia kasvattamalla.

Ei olekaan yllättävää, että tilanteessa, jossa Suomen talous on korkeasuhdanteessa ja hallituksella yhtäkkiä 2 miljardia enemmän rahaa kuin se vielä hetki sitten luuli, pitää hallitus kiinni kurituslinjastaan. Hallituskauden indeksijäädytysten ja -leikkausten peruminen eli reilut 300 miljoonaa pienituloisimmille suomalaisille on hallituksen mielestä liikaa mutta yhteensä miljardien kädenojennukset suurituloisille eivät sitä ole.

Arvoisa puhemies! Epävarmuus tulevasta varjostaa monen suomalaisen elämää. Tätä epävarmuutta hallituksen kurituspolitiikka entisestään kasvattaa. Ei ole ihme, että syntyvyys laskee, kun ihmisillä ei ole takeita siitä, miten he pystyvät perheensä elättämään.

Vasemmistoliiton budjettivaihtoehto vähentää eriarvoisuutta ja köyhyyttä, parantaa Suomen tulevaisuuden näköalaa ja antaa ihmisille toivoa paremmasta. Haluamme korottaa tuntuvasti pienimpiä eläkkeitä, työttömyysturvaa, opintorahaa, asumistukea ja muita perusetuuksia. Me teemme julkisista palveluista parempia, edullisempia ja helpommin saatavutettavia. Haluamme luopua terveyskeskusmaksuista koko maassa ja varmistaa, että kaikki pääsevät hoitoon viikon sisällä. Me panostamme Suomen koulutusjärjestelmään sekä tutkimus- ja kehitystyöhön. Tahdomme aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen.

Vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetti pienentää tuloeroja kuvaavaa Gini-kerrointa lähes prosentilla. Lähes 60 000 ihmistä nousee köyhyysrajan yli. Toisin kuin hyväosaisia suosiva porvarihallitus vasemmistoliitto on aidosti kansan enemmistön asialla. Vaihtoehdossamme kaikkien paitsi yli 6 500 euroa kuukaudessa tienaaavien palkansaajien nettotulot kasvavat.

Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos on aikamme kohtalonkysymys. Meidän on tehtävä kaikkemme, jotta tulevillakin sukupolvilla on elinkelpoinen ympäristö. Tapamme tuottaa, kuluttaa, asua, liikkua ja syödä on muututtava nopeasti. Kansainvälisen ilmastopaneelin ja Puolan ilmastokokouksen viesti on, että kaikkien valtioiden on tehtävä enemmän. Ennen kaikkea tämä koskee Suomen kaltaisia rikkaita ja paljon päästöjä aiheuttavia maita.

EU:n puheenjohtajamaana meidän on kiritettävä unionia nostamaan päästötavoitettaan. Samalla meidän on kiritettävä omia tavoitteitamme, asetettava selvät määräajat fossiilisista irtautumiselle ja mitoitettava metsiemme hakkuusuunnitelmat kestäväällä tavalla. Kevään ilmastovaalien alla kaikilta puolueilta odotamme konkreettisia sitoumuksia.

Vasemmistoliitto ottaa tämän haasteen vakavasti. Meidän vaihtoehdossamme panostetaan 40 miljoonaa hallitusta enemmän joukkoliikenteen, pyöräilyn ja kävelyn edistämi-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

seen. Uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden tukia lisätään yli 40 miljoonalla. Ha-
luamme karsia tehottomia ja ympäristölle haitallisia tukia ja ottaa käyttöön lentoveron.
Suomen kansainvälistä ilmastorahoitusta on lisättävä tuntuvasti.

Arvoisa puhemies! Outi Ojalan lausetta soveltaen voi tänään sanoa, että reilu ja oikeu-
denmukainen ilmastonmuutoksen torjunta on köyhän paras ystävä niin meillä kuin maail-
manlaajuisesti. Ilmastonmuutoksesta kärsivät eniten vähäosaiset. Varakkailla on aina mah-
dollisuus muuttaa, suojautua, sopeutua ja hankkia tarvitsemansa.

Ilmastonmuutoksen torjunnassa on keskeistä, että se tehdään tavalla, joka ei pahenna
eriarvoisuutta. Kun ympäristöperusteisia tasaveroja ja maksuja korotetaan, on vastapai-
noksi lisättävä verotuksen progressiota muutoin, parannettava tulonsiirtoja ja julkisia hy-
vinvointipalveluja sekä investoitava julkiseen liikenteeseen ja puhtaan energian ratkaisui-
hin.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliiton mielestä kaikkia päätöksiä on vastaisuudessa ar-
vioitava ilmastonäkökulmasta. Ehdotamme, että Suomessa otetaan käyttöön yleinen ilmas-
tovaikutusten arviointi. Jokaisen suuren hankkeen yhteydessä on kartoitettava, millaisia il-
mastovaikutuksia sillä on.

Tämä vaade koskee kaikkia politiikan lohkoja, ja sen tulee olla velvoittava yhtä lailla
julkishallinnolle kuin yrityksille ja muille yhteisöille. Täten esimerkiksi hallituksen esityk-
siin tulee sisältyä arvio suorista ja välillisistä ilmastovaikutuksista samalla tavoin kuin nii-
hin nykyisin sisältyy arvio taloudellisista vaikutuksista.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi teen vastalauseen 3 mukaisen epäluottamusehdotuk-
sen.

15.06 Thomas Blomqvist r (ryhmäpuheenvuoro): Värderade fru talman, arvoisa puhe-
mies! Suomi ei ole Ranska, Suomi ei ole Iso-Britannia, Suomi ei ole Kreikka, eikä Suomi
ole Italia. Suomi on Suomi, ja se on monessa mielessä hyvä asia.

Monien vaikeiden vuosien jälkeen talous on ollut kasvussa viimeiset kolme vuotta.
Työllisyys on parantunut, ja valtionvelka pienenee ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2008.
Henkseleiden paukutteluun hallituksella ei kuitenkaan ole syytä eikä varaa. Kaikki eivät
nimittäin koe, että Suomella menisi entistä paremmin. Ranskan keltaliivien tapaan monet,
aivan liian monet, suomalaisetkin kokevat, että heidän tulonsa eivät riitä kelvolliseen ar-
keen. Tämän lisäksi finanssipolitiikkaa valvova Valtiontalouden tarkastusvirasto julkaisi
hiljattain raportin, joka on huolestuttavaa luettavaa. Raportin keskeinen johtopäätös on,
että hallitus ei ole onnistunut vähentämään julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysva-
jetta. Syy siihen, että hallitus on epäonnistunut keskeisessä tavoitteessaan eli kestävyysva-
jeen pienentämisessä, on ilmeinen. Se johtuu ennen kaikkea siitä, että sote-uudistuksen
keskeinen tavoite, terveydenhuollon tulevien menopaineiden hillitseminen, ei näytä toteu-
tuvan.

Ärade talman! Hållbarhetsunderskottet växer då regeringen inte lyckas ens med sina egna
planer. Vi har sagt det förr och vi säger det igen: det var inte klokt att koppla ihop vårdre-
formen med en så radikal administrativ reform som landskapsreformen är. Dessutom ser
valfrihetspaketet ut att göra reformen ännu mer tungrodd. Man har inte lyckats påvisa vare
sig de kvalitativa förbättringarna i vården eller kostnadsinbesparingarna. Det är därför lätt
att förena sig med Statens revisionsverks slutsats att reformen innehåller så mycket osäker-
het och sannolika utgifter att den inte kommer att korrigera hållbarhetsunderskottet, som ju

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

var ett av de primära målen. Kommunförbundets färskaste bedömning att vårdreformen tvärtom ger en tilläggsräkning på 1 miljard euro per år talar precis samma språk.

Arvoisa puhemies! Ruotsalainen eduskuntaryhmä haluaa nähdä menestyvän ja inhimillisen Suomen, jossa panostetaan lapsiin ja luodaan arjen turvallisuutta. Poliitikassa on aina mahdollista priorisoida ja tehdä toisenlaisia valintoja. Me osoitamme vaihtoehtobudjetissamme, että on mahdollista tehdä vastuullista talouspolitiikkaa ilman massiivisia ja lyhytnäköisiä leikkauksia koulutukseen, opintotukeen ja kehitysyhteistyöhön. Näytämme, että on mahdollista toteuttaa tarpeelliset uudistukset, kuten perhepoliittinen kokonaisuudistus ja verouudistus, joka antaa jokaiselle enemmän käteen. Olemme vakuuttuneita siitä, että koulutuspanostuksilla ja tutkimuksella rakennetaan tulevaisuuden Suomea, pysäytetään ilmastonmuutos, joka on tämän päivän suuri haaste, ja luodaan uusia työpaikkoja.

Suomen Pankin pääjohtaja Olli Rehn on viisaasti todennut, että ilmastonmuutoksen vastustaminen on hyvää talouspolitiikkaa — paitsi että se on muuten aivan välttämätöntä. Haluamme kannustaa työntekoon, terveyteen ja hyvinvointiin. Maailman kasvavia pakolaisvirtoja ei ratkaista kehitysavun alasajolla tai maahanmuuton rajoittamisella.

Ärade fru talman! Pensionärer med låga inkomster är en grupp vi vill ta särskild hänsyn till. I sitt budgetförslag och sin budget har regeringen föreslagit en höjning av garantipensionen, och det är bra, men vi anser att den inte är tillräcklig. Vi föreslår en ytterligare höjning på tio euro. Utöver det vill vi förbättra situationen för dem som lever på små pensioner genom att befria folkpensionen från regeringens indexfrysning.

Vi vill också stärka den sociala tryggheten. Därför satsar vi på barnbidragets ensamförsörjartillägg och ändrar bestämmelserna så att ensamförsörjartillägget inte längre minskar utkomststødet. På så sätt kan ensamförsörjarnas ekonomiska situation klart förbättras.

Regeringen måste få ett dåligt vitsord för sitt jämställdhetsarbete. I regeringsprogrammet skrev man in att kvinnor och män är jämställda, men vi har inte sett några åtgärder som skulle ha främjat ett mer jämställt Finland. Vi anser att en bedömning av budgetens konsekvenser för jämställdheten ska vara ett viktigt verktyg i budgetarbetet i framtiden.

Vi behöver en skattepolitik som ger löntagarna mer i handen. SFP:s modell — att sänka skatten på arbete och försiktigt höja skatten på konsumtion — skapar bättre förutsättningar för företagsamhet och ger en högre sysselsättningsgrad. Modellen bara stärks av att vi även höjer hushållsavdraget.

Arvoisa puhemies! Tänä syksynä eduskunnan tietopalvelu on ensimmäistä kertaa tehnyt huolellisen selvityksen jokaisen yksittäisen vaihtoehtobudjetin vaikutuksista. RKP:n osalta tulokset ovat hyviä: vaihtoehtobudjettimme parantaa kaikkien tuloluokkien tulokehitystä, ja sen työllistävä vaikutus on 3 000 työpaikan verran suurempi kuin hallituksen budjetin vastaava vaikutus. [Eero Heinäluoma: Se on aika paljon! — Timo Heinonen: Toisin kuin vihreillä!] Valtiovarainvaliokunta toteaa mietinnössään, että Suomen talouden näkyvät ovat edelleen suotuisat, mutta nopeimman kasvun arvioidaan olevan jo takana päin. Rakenteellisia uudistuksia on tehtävä nyt, kuten perhevapaaudistus ja työmarkkinauudistus, jotka lisäävät joustoja mutta myös vahvistavat luottamuksen ilmapiiriä työpaikoilla.

RKP peräänkuuluttaa rohkeampaa politiikkaa, missä panostukset koulutukseen, tutkimukseen ja innovaatioihin ovat avainasemassa. Koska hallitus ei mielestämme ole onnistunut tässä, esitän hallitukselle epäluottamuslauseen, jossa toteamme, että hallitus ei nauti

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

eduskunnan luottamusta. Tämä on vastalauseen 4 mukaisesti: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen politiikka on ollut lyhytnäköistä. Hallitus ei ole parantuneesta talous- ja työllisyys-tilanteesta huolimatta poistanut kehitysapuun ja koulutukseen tehtyjä leikkauksia. Koulutusleikkaukset muodostavat todellisen uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle, koulutuksen tasa-arvolle ja maamme kilpailukyvyille. Hallitus ei ole ollut valmis uudistamaan perhevapaita ja varhaiskasvatusta, vaikka sille on ollut kiistaton tarve. Hallituksen toimet työllisyyden parantamiseksi ovat olleet riittämättömiä, ja tarpeelliset rakenteelliset uudistukset ovat jääneet tekemättä. Tehdyt veronkevennykset ja tulonsiirrot eivät ole olleet riittäviä. Tämän johdosta eduskunta toteaa, että hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta.”

15.13 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Enää ei kannata kinastella siitä, onko taloudessa tapahtunut myönteinen käänne vai ei. Kyllä on tapahtunut. [Timo Harakka: Oli tapahtunut!] Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä haluaa tästä käännteestä antaa reilun tunnustuksen hallitukselle. Jotain te olette sentään tehneet oikein — kiitos siitä.

Värderade talman! Den kristdemokratiska riksdagsgruppen vill ge ett erkännande för att skuldspiralen svängt. Något har ni gjort rätt, och det tackar vi för. Tyvärr har den ekonomiska tillväxten enligt flera mätare redan avstannat, och för att skapa hållbar tillväxt krävs det ännu nya reformer.

Arvoisa puhemies! On syytä kysyä, miten me saavutamme kestäväen talouskasvun pidemmällä aikajänteellä. Julkisen talouden tasapainottaminen vaatii edelleen myös kurinalaista talouspolitiikkaa, sillä loppuvuoden aikana on ollut huomattavissa, että talouskasvu on useiden mittareiden mukaan jo hidastumassa. Vuoden alussa vienti vielä kasvoi, mutta kolmannella neljänneksellä tavaravienti kääntyi laskuun. Rakennusallalla on nähtävissä käänne huonompaan, ja myös palveluviennin kehitys on jäämässä odotettua pienemmäksi. Kansainvälisessä taloudessa on useita huolta herättäviä tekijöitä, kuten kauppasotien mahdollisuudet, epäselvyys brexitiin liittyen sekä Italian ja Ranskan sisäiset ongelmat.

Arvoisa puhemies! Voimme todella iloita siitä, että Suomi pystyy lyhentämään velkaansa ensimmäistä kertaa kymmeneen vuoteen, mutta työtä Suomen uudistamiseksi on jatkettava. Vuosi vuodelta heikkenevä syntyvyys on merkittävä huolenaihe. Ikäsidonnaiset menot tulevat kasvamaan tulevina vuosina, ja huoltosuhde jatkaa heikkenemistään. Toimivan sote-uudistuksen lisäksi tarvitaan muita rakenneuudistuksia, kuten kannustavampi sosiaaliturva, reilumpi verotus ja joustavampi työelämä.

KD-eduskuntaryhmä ottaa toiminnassaan huomioon talouden realiteetit. Tästä syystä ryhmän vaihtoehtobudjetti on varsin maltillinen. Emme lupaa kaikille kaikkea hyvää. Tiedostamme, että valtio ei voi hallitsemattomasti lisätä pysyviä menoja noususuhdanteen aikana, varsinkaan kun hallituksen talousarvion mukaan jatkamme velkataakan kasvattamista ensi vuonna. [Eero Heinäluoma: Entäs veronalennukset?] KD:n vaihtoehto on tasapainoinen esitys, jolla korjataan pahimmat puutteet hallituksen esityksessä.

Arvoisa puhemies! Lisäesitystemme keskiössä ovat lapsiperheet ja vanhukset. Nämä ryhmät ovat monella tapaa joutuneet hallituksen sopeutustoimien maksumiehiksi tällä vaalikaudella. KD:n vastalauseessa esitetään konkreettisia toimia, joilla parannetaan lapsiperheiden, sairaiden ja iäkkäiden asemaa. Samalla panostaisimme koulutukseen, tutkimukseen ja kehitykseen, työllisyyteen, uusiutuvaan energiaan sekä turvallisuuden parantami-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

seen. Ryhmä esittää myös terveellisten elintarvikkeiden arvonlisäveron alentamista ja samalla epäterveellisten tuotteiden ankarampaa verotusta.

Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee lapsimyönteisen yhteiskunnan, ja perheiden tilanne tulee huomioida kaikessa päätöksenteossa. Esitämme muun muassa lapsivähennyksen palautusta, lapsilisien tasokorotusta, 1 000 euron kertaluonteista vauvarahaa perheille ja huoltajalisän korotusta. Perhe-etuuksien korotusten lisäksi esitämme varhaiskasvatuksen ja peruskoulun ryhmäkokojen pienentämistä.

Monet vanhukset kipuilevat heikentyvän eläkkeen ja kasvavien sairaskulujen luomassa köyhyysloukussa. Hallituksen tekemä indeksileikkaus ja indeksijäädytys kansaneläkkeeseen on mielestämme peruutettava. Tarvitaan tuntuvampi tasokorotus takuueläkkeeseen, ja pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa tulee parantaa.

Arvoisa puhemies! Vanhustenhoidon tilanne pitää korjata, ja toimeen pitää ryhtyä välittömästi. Vastalauseessamme esitämme rahoitusta tuhannen uuden hoitajan palkkaamiseen. Määrärahojen lisäksi tarvitaan parempia hoitosuosituksia. Saattohoitoa tulee kehittää koko maassa, ja esitämme edelleen vanhusasiainvaltuutetun viran perustamista.

Suomen menestys riippuu korkeasta osaamisesta ja tutkimustoiminnasta. Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen toimintaedellytyksiä ja koulutuksen laatua on parannettava. Tutkimustoiminnan resursseja on lisättävä, jotta saamme tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kautta uusia kasvuyrityksiä ja työllisyyttä. Opiskelijoiden toimeentuloa pitää parantaa korottamalla opintorahaa.

Vaikka työllisyys on parantunut, on monella alalla ja monilla alueilla samaan aikaan vakava työvoimapula. KD panostaisi hallitusta enemmän aktiivisiin työllisyystoimiin ja muuntokoulutukseen. Työttömät tarvitsevat henkilökohtaista ohjausta, ja yritykset tarvitsevat tukea rekrytointiin.

Arvoisa puhemies! Lopuksi teen KD:n vastalauseen numero 5 mukaisen epäluottamuslause-esityksen.

Puhemies Paula Risikko: Nyt on kaikki ryhmäpuheenvuorot käyty. Nyt, ministeri Orpo, olkaa hyvä, 7 minuuttia. Sen jälkeen käynnistetään debatti. [Eero Heinäluoma: Ensiksi kiitos siitä, että niin vähän muuttui budjetti!]

15.20 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa rouva puhemies! Kiitos siitä, että eduskunta, valiokunnat ja erityisesti valtiovarainvaliokunta ja sen jaostot ovat tehneet perusteellista ja hyvää työtä syksyn ajan, ja kiitos valiokunnan vakaalle ja harkitsevalle puheenjohtajalle hyvästä työn johtamisesta. Tämä antaa aina hyvää pohjaa tuleville budjeteille, ja nämä keskustelut ovat arvokkaita, kun katsotaan eteenpäin, varsinkin kun olemme tulossa vaalikauden loppuun. Silloin on hyvä pysähtyä miettimään, missä ollaan ja mihin ollaan menossa.

Itse täytyy sanoa, että on hieman kahtiajakoinen mieliala tällä hetkellä. Olen toisaalta erittäin tyytyväinen siihen, mitä tämän hallituskauden aikana on saavutettu. Hallitus on saavuttanut oikeastaan kaikki keskeiset talouspolitiikan ja työllisyyspolitiikan tavoitteensa. 115 000 ihmistä, 115 000 kotitaloutta on saanut työtä. Se on merkittävä asia, mitä ei voi sivuuttaa tässä yhteiskunnassa. Se luo pohjaa tasa-arvoiselle Suomelle ja on perusta hyvinvoinnin pysymiselle. Velkaantuminen on saatu pysäytettyä, ja julkinen talous on käytännössä tasapainossa. Kokonaisveroaste on laskeutunut 2 prosenttiyksiköllä, ja kenenkään verotus ei ole kiristynyt. Eli pitää olla erittäin tyytyväinen tähän. Mutta samaan aikaan olen

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

huolissani, kun katson tulevaan: 20-luvun haasteet eivät ole kadonneet mihinkään, vaan päinvastoin viimeiset kestävyysvaje-ennusteet kertovat, että meidän haasteemme ovat edelleen karanneet, kun sen taustalla olevat syntyvyysluvut on otettu sinne pohjiin. Eli meidän täytyy tehdä määrätietoista työtä tulevaisuuden puolesta, ja toivon, että tänään keskitytään keskustelussa myöskin erittäin paljon siihen, mitä tehdään ja pitää tehdä Suomen ja Suomen hyvinvoinnin puolesta tästä eteenpäin.

Viikonloppuna todella tuli hyvä uutinen siitä, että me emme tänä vuonna elä lastemme piikkiin vaan velkaa lyhennetään 900 miljoonaa. Tämän taustalla on useita eri tekijöitä, useita eri tekijöitä. [Välihuutoja] Tietenkin kaiken perusta on jo kolme vuotta kestänyt vahva talouskasvu. Se on kaiken perusta. Tämä ei ollut mahdollista silloin, kun talous ei kasvanut, ja tämä ei ollut mahdollista silloin, kun oli paljon työttömiä, mutta nyt kun talous on kasvanut ja on 115 000 työllistä enemmän ja on pidetty tiukkaa finanssipolitiikkaa yllä, tämä on mahdollista. Totta kai tässä on myöskin kertaeriä, jotka on useaan kertaan kerrottu — myyntituloja on tullut enemmän, ja Vientiluotto maksoi ennaikaisesti 1,4 miljardia velkaansa valtiolle, valtion omaa velkajärjestelyä — mutta tämä ei poista sitä tosiasiaa, että hyvän talous- ja työllisyyskehityksen myötä tulot ja menot ovat ynnättynä 1,4 miljardia positiivisia, vielä suhteessa siis toiseen lisätalousarvioon, joka tehtiin syksyllä. Tämä kiistatta johtuu siitä, että talouden veto on ollut vahvaa. Tämän lisäksi — se oli yllättävä tieto ainakin itselleni — 600 miljoonaa euroa syntyi siitä, että ARAn luottoja on maksettu maksuohjelmaa nopeammin kassaan. [Eero Heinäluoma: Koska korot ovat niin matalat!] Joka tapauksessa tämä toi sen efektin, että sitä viimeistä lainaerää ei tarvinnut nostaa.

Mutta ei kannata paukutella henkseleitä, ei kenenkään, koska budjetti, jota tällä hetkellä täällä käsitellään, on rakennettu velanotolle. Siis budjetti, jota tänään täällä käsittelemme, on rakennettu velanotolle. Ei ole siis mitään uutta jaettavaa, eikä ole syytä perua niitä tiukoja päätöksiä, joita olemme joutuneet tekemään, koska ensi vuonna ennusteiden mukaan — jotka on julkaistu tänään — kansantalouden kasvu jää 1,5 prosenttiin ja 2020 se jää 1,3 prosenttiin, varsinkaan kun tähän otetaan todellakin tämä kestävyysvajelaskelma, joka siis ikärakenteesta ja syntyvyydestä johtuen karkaa 2 miljardia. Hallitus on saanut 4 miljardilla kurottua kestävyysvajetta, ja nyt uuden ennusteen mukaan se karkaa 2 miljardia ja on edelleen todella korkeaa luokkaa.

Eli herätys jokaiselle tässä salissa ja herätys jokaiselle vaalilupaajalle, että meillä ei ole varaa keventää finanssipolitiikkaa, vaan meidän keskeinen tehtävämme on pitää yllä talouskasvua ja työllisyyttä ja sitä kautta taata meidän hyvinvointiyhteiskuntamme. Vaalien lähestyminen ei saa ajaa lupaamaan kansalaisille yhdeksää hyvää tai kymmentä kaunista. Paras ja kaunein vaalilupaus on se, että sitoudumme yhdessä siihen, että velkaantuminen pysäytetään myöskin ensi vaalikaudella. — Oletteko, pääministeriehdokas Rinne, valmis antamaan tämän lupauksen? [Välihuutoja]

Muutama kommentti:

Vihreiden edustaja Haavisto puhui erittäin tärkeästä asiasta, ilmastopolitiikasta. Me jaamme varmasti tänä päivänä tässä salissa kaikki tämän huolen. Perussuomalaiset näytti tänään kävelleen pois yhteisestä ilmastoryhmästä. Se on harmi, mutta muuten jaamme yhteisen huolen. Pitää tehdä enemmän ja nopeammin, mutta mielestäni ei kannataisi mennä siihen, että syyttelemme toisiamme. Viime hallituskaudella teimme yhdessä ilmastolain. Se oli hieno asia. Tällä hallituskaudella on tehty vielä kunnianhimoisempaa ilmastopolitiikkaa, muun muassa kivihiilikiellolla. Nyt pitää miettiä yhdessä rakentaen, rakentavasti, mitä voimme tehdä seuraavaksi.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Vasemmistoliitolle jälleen kerran: 1,4 miljardin veronkevennykset, 0,5 miljardia pieni- ja keskituloisille työtulovähennykseen, 900 miljoonaa kiky-kompensaatioina kaikille. — Ja olen kyllä edelleen eri mieltä: mielestäni kenenkään työn verotuksen ei pidä kiristyä, ei edes niissä paremmissa tuloluokissa, nimenomaan työn verotuksen, koska se motivoi tekemään työtä, opiskelemaan, pysymään tässä maassa. Se on myöskin edellytys sille, että me saamme osaajia Suomeen. Ei voi mennä överiksi siinä yläpäässäkään.

SDP: Edelleen siis suurin ongelma on se, että vaikka teillä tuntuu tilannekuva teidän vastalauseenne mukaan olevan ihan oikea, talouskasvu hiipuu ja pitää tehdä toimia, ja vielä veropolitiikkanekin peruslinja — laaja pohja, tiiviit kannat, matalat kannat — on hyvä, niin sen jälkeen annatte miljardien menolupaukset ja miljardi euroa työlle, yrittämiselle, omistamiselle ja investoinneille. [Timo Harakka: Ja veronkierrolle!] Ei se talous sillä kasva eikä se työllisyys sillä kasva, jos koko meidän hyvinvointimme perustuu työhön. Me tarvitsemme sosiaaliturvauudistuksen, työn tekemiseen kannustavan verouudistuksen. Me tarvitsemme työelämän ja osaamisen uudistuksia. [Pia Viitanen: Neljä vuotta on ollut aikaa, mitä te olette tehneet?] Me tarvitsemme rohkean uudistusohjelman, jossa ymmärrettään se, mikä meidän taloustilanne on ja mikä on maailman muutos meidän ympärillämme. Me emme voi jäädä paikalleen. Se, joka nyt tyytyy, se hyytyy.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään debattiin, ja ensiksi valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalli.

15.28 Timo Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Olen ymmärtänyt, että meillä kaikilla on yhteinen näkemys siitä, että maailmalla on hyvin paljon epävarmuuksia, jotka tavalla tai toisella heijastelevat Eurooppaan. Siitä huolimatta meillä on täysin erilainen poliittinen tilannekuva siitä, miten me voimme vahvistaa jatkossa suomalaisten kuluttajien ja suomalaisten yrittäjien talous-, finanssi- ja veropolitiikkaa niin, että kuluttajien luottamusta edelleen voitaisiin pitää yllä ja että ennustettavuus talouden osalta seuraavankin vaalikauden aikana olisi jatkumoa tälle vaalikaudelle. Nyt pitää unohtaa kevään eduskuntavaalit ja yrittää löytää sen kaltainen näkemys, että Suomi pienenä maana pystyy jatkamaan sitä hyvää työllisyyskehitystä, jota se näiden neljän vuoden aikana on aikaansaanut.

Puhemies Paula Risikko: Ja nyt sitten ryhmäpuheenvuorojen pitäjät.

15.29 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, minutakin ihmiset ja yrittäjät ja muut kysyvät, mikä on SDP:n linja. [Eero Heinäluoma: Mitä ne sinulta kysyvät?] Onko se tämä edustaja Harakan edustama medialeimaaminen? Onko se tempoileva veropolitiikka? Onko se vain yksittäisillä tuloerillä, Sitran ja Suomen Pankin kupilla käynti? Vai onko siinä pitkä linja?

Miksi me todella olemme tällä vaalikaudella joutuneet säästämään? Sen takia, että viime vaalikaudella SDP:n johdolla kyllä vähän säästettiin, korotettiin veroja, mutta jäi hoitamatta kilpailukyky. Kustannuskilpailukyky jäi hoitamatta. Sen me olemme nyt tällä vaalikaudella hoitaneet, ja työllisyys on parantunut. Nyt voidaan, kun sitäkin pitää parantaa, mennä enempi tähän osallistavaan ja mukaan ottavaan talouskasvuun, joka on edelleen hyvin tärkeä. Mutta kyllä suurella puolueella, arvoisa puheenjohtaja, pitää olla joku talouspoliittinen linja. Tällä viittaaan SDP:hen.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

15.30 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viikonlopun uutinen kymmenen velanoton vuoden jälkeen oli kova ja hieno uutinen jokaiselle suomalaiselle. Ensimmäisen kerran vuoden 2008 jälkeen Suomen valtionvelka vähenee, sitä vähennetään nyt noin miljardilla eurolla. Väittää oppositio sitten täällä salissa tai toreilla mitä tahansa, niin totuus on, että valtiovarainministeri Petteri Orpon johdolla noudatettu talouspolitiikka toimii. Se tuottaa tulosta. Tästä on kiistattomat näytöt: työllisyys paranee, työttömyys vähenee, ja talous kasvaa.

Mutta osaava työvoima on meidän ongelmamme, ja tähän on nyt tulossa myös toimenpiteitä. Kysyisin ministeri Grahn-Laasoselta: kuinka nopeasti näillä täydennys- ja uudelleenkorjauksilla pystytään avittamaan niitä yrityksiä, jotka nyt kipeästi tarvitsevat tekeviä käsiä, osaavia työntekijöitä? Työministeri Lindström voi myös vastata tähän.

15.31 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli mukava yllätys, että tulot aikaistuivat niin, että tämän vuoden viimeistä velkaerää ei tarvinnut nostaa — siis yllätys, myös hallitukselle, eikä suunnitelmallista talouspolitiikkaa. Tuulen tuomaa on ollut myös se talouskasvu, joka on ollut merkittävämpi kuin hallituksen omat toimet. Julkinen talous ei ole tasapainossa. [Välihuutoja] Ensi vuoden budjetti on alijäämäinen. Hallitus ei ole valmistautunut tulevaisuuteen, jossa jo tiedetään talouskasvun hidastuvan. Se on menneisyyden politiikkaa, kun nyt tarvitaan tulevaisuuslinja.

Jostain syystä on muuten jäänyt mainitsematta, kuka oli se valtiovarainministeri, jonka johdolla velkaa viimeksi suunnitelmallisesti lyhennettiin. Hän on täällä salissa tänään. Kun täällä käsiteltiin budjettia 12 vuotta sitten, siis 2006, ylijäämäisen budjetin esitteli valtiovarainministeri Eero Heinäluoma. Myös silloin oli talouden myötätuuli. Kun hallitus vähensi velkaa, seuraavalla hallituksella ja valtiovarainministeri Kataisella oli kriisin tullen pelivaraa. Sipilän hallitus ei ole ollut yhtä vastuullinen.

15.32 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Todellakaan ei ole syytä henkselien paukuttamiseen. Pitää muistaa, että talous ei ole tasapainossa, ja VM:n ennuste on karua luettavaa. Mutta nyt me olemme hyvällä tiellä, ja siksi on tärkeitä, että tällä tiellä jatketaan, että työllisyystilanne entisestään paranee, sillä työttömyyttä pahempaa ei ole kuin sota, ja työttömyys ei ole pelkästään taloudellinen kysymys, se on myös ihmisarvokysymys.

On erittäin hienoa, että tällä hallituksella on yhtenä keskeisenä kysymyksenä työkykyohjelma, ja kysynkin toimeliaalta työministeri Lindströmiltä: Miten uskotte, että lähitulevaisuudessa tämä työkykyohjelma tulee tepsimään? Millä tavalla saadaan torjuttua syrjäytymistä ja saadaan ihmisiä takaisin samaan veneeseen osaksi työmarkkinoita ja yhteistä elämää?

15.33 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eduskunnan tulee aivan ehdottomasti toteuttaa sellaisia toimenpiteitä, jotka edistävät tavallisen suomalaisen mahdollisuuksia käydä töissä ja elää normaalia elämää. Tämä edellyttää paitsi verotuksen kohdentamista myös koulutusjärjestelmän kehittämistä sellaiseen suuntaan, joka edistää työllistymistä.

Ulkomaisen työvoiman saatavuusharkinnasta ei ole mitään syytä luopua. Suomalaisia nuoria on koulutettava niille aloille, joilla tarvitaan tulevaisuudessa lisää työvoimaa. Sa-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

mallahan pienennetään suomalaisnuorten syrjäytymisriskiä ja luonnollisesti vähennetään valtiontalouden kuluja ja lisätään verotuloja. Tämä olisi ehdottomasti kaikkien etu.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti liikenne- ja viestintäministeriön uudet, täysin epärealistiset kaavailut autoilun ja jopa työssäkäynnin tuntuvasta vaikeuttamisesta veisivät toteutuessaan työllisyyskehitystä täysin väärään suuntaan.

15.34 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo otti aivan hyvin esiin ilmastopolitiikan todeten, että se ei ehkä ole riidan aihe. Ei se sellainen saa ollakaan, vaan pitää rakentaa laajaa konsensusta sen asian ympärille. Mutta ymmärrätte varmaan opposition tuskan, kun olemme täällä penkeissä katsoneet, miten hallitus vaikkapa jatkaa tai lisää sellaisia yritystukia, jotka toimivat täysin toiseen suuntaan, eli ympäristölle haitallisia tukia on edelleen tässäkin budjetissa. [Keskustan ryhmästä: Mitä te teitte?] Eli täytyy löytää ne käytännön keinot, joilla tähän tilanteeseen puututaan.

Toinen asia: Mielestäni edustaja Uotila otti erittäin hyvän ajatuksen siinä, että yvan rinnalle tai sen sisään — eli ympäristövaikutusten arvioinnin sisään — pitäisi tulla iva, ilmastovaikutusten arviointi. Nythän on niin, että kun tulee uusia teollisuuslaitoksia ja tuotantolaitoksia, niiden resurssipohjaa ei katsota ja niiden päästölukuja ei välttämättä katsota tässä ilmastomielessä. Tässä tarvittaisiin välitön lainmuutos.

15.35 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtiovarainministeri Orpo, jälleen kehuskelitte veroasteen laskulla. Jos veroaste olisi samalla tasolla kuin se oli vaalikauden alussa, meidän julkinen taloutemme olisi paljon paremmassa kunnossa. Te puhutte palkansaaajille annetuista veronkevennyksistä. Mikä oli niiden taustalla? Niiden taustalla oli se, että kiky-sopimuksessa te pakotitte palkansaaajat maksamaan työnantajille kuuluvia sosiaaliturvamaksuja miljardiluokkaa. Sen kompensatioksi oli tietysti ihan luonnollista, että oli pakko tehdä tuloveron kevennyksiä. Mutta julkisen talouden tasapainon kannalta meidän velkaantumisemme ensi vuonna olisi pienempi ja meidän ylijäämämme tänä vuonna olisi suurempi ilman tätä teidän politiikkaanne.

Mitä tulee keskustan linjaan, niin minun ystäväni edustaja Ala-Nissilä totesi täällä kaksi kohtaa: palkataan tuhat opettajaa — on helppo palkata sen jälkeen, kun ensin irtisanotaan kaksituhatta — ja sitten te sanoitte, että tavalla tai toisella pitäisi pienituloisia eläkeläisiä auttaa seuraavalla vaalikaudella. [Puhemies koputtaa] Onpa aikamoinen vaalilupaus tämä, kun on ensin leikattu jopa kansaneläkkeitä indeksit jäädyttämällä.

15.37 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Liksom minister Orpo är också jag orolig för hållbarhetsunderskottet, och fast sysselsättningen har förbättrats och statsskulden minskar vill jag ändå fråga regeringen vilka åtgärder regeringen nu har vidtagit eller tänker vidta för att trygga en bättre utveckling på lite längre sikt. Statens revisionsverk konstaterar ju att regeringen inte lyckats med att minska det långsiktiga hållbarhetsunderskottet hittills, och finansministeriet konstaterar i dag att tillväxten håller på att försvagas.

Arvoisa puhemies! Vaikka työllisyys paranee ja vaikka valtionvelka pienenee tänä vuonna, niin Valtiontalouden tarkastusviraston raportti on suoraan sanottuna jopa tyrmäävä. Raportin keskeinen johtopäätös on, että hallitus ei ole onnistunut vähentämään pitkän ai-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kavälin kestävyysvajetta. Arvoisa hallitus, kysyn: mihin toimenpiteisiin pitäisi ryhtyä tai mihin toimenpiteisiin hallitus on ryhtymässä tämän asian johdosta?

15.38 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärsin viikonlopun uutisista, ettei pääministeri eikä valtiovarainministeri osannut oikein kunnolla jäljittää, mistä tämä ylijäämä valtion kassassa nyt oikeasti johtuu. Tuli vain mieleen se, kun luin viime viikolla, että tuhansille yrittäjille oli yllätys, että veronpalautusta käytettiin jo 12. marraskuuta erääntyneelle verolle, vaikka yritys olisikin maksanut veron eräpäivänä, ja näin ollen veronpalautuksen määrä saattoikin olla rutkasti odotettua pienempi. Verohallinnon mukaan asia koski noin 22 000:ta yrittäjäasiakasta. Nyt en tiedä sitten, mikä voi olla mediaaniluku näillä yrityksillä, mutta muistan, että ainakin omana aikanaani yrittäjänä välillä ne saattoivat olla kymmeniätuhansia euroja, ja laskinpa äkkiä, että jos tällainen mediaaniluku kuin 20 000 olisi per yritys, siis alvia ja muita sosiaaliturvamaksuja, niin se tekee jo 560 miljoonaa euroa. Että kuinka paljon tämä vaikuttaa nyt tähän kassatilanteeseen, että verottaja on ikään kuin ennenaikaisesti ottanut veroja tietyiltä yrityksiltä?

15.39 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetti on talouspolitiikan iso linja, mutta se on myös tärkeitä ihmisten arjen elämään liittyviä päätöksiä. Kovan talouskasvun keskellä hallitus jatkaa perusturvan leikkauksia. Se on ikävä tosiasia.

Erityisen hämmästyntynyt olen siitä, että budjetissa on edelleenkin sotiemme veteraanien rintamalisien leikkaus. Se on minusta tyrmistyttävää. Sanotaan, että se on vain muutama euro vuodessa, mutta tähän, jos mikä, on oikeudenmukaisuuskysymys, [Välihuutoja keskustan ryhmästä] miten kohtelemme tätä ikäluokkaa, jolle olemme niin paljon velkaa. Nyt olemme kuulleet, että kokoomus on valmis perumaan tämän veteraanien rintamalisien leikkauksen. Jään ihmettelemään, kuka siellä hallituksessa oikein haraa vastaan, niin ettei tehtäisi tällaisia perusturvaleikkauksia. Onko sinisillä niin paljon vaikutusvaltaa, vai onko se keskusta, joka haluaa, että tämä leikkaus pitää tehdä? [Välihuutoja] Annan tunnustuksen, että kokoomus on valmis korjaamaan budjettiesitystä tältä osin.

15.40 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En muista tarkkoja sanoja, mutta SDP:n ryhmäpuhuja, edustaja Harakka sanoi suunnilleen niin, että tämä on väsynyt ja saamaton hallitus. [Timo Harakan välihuuto] En käsitä, kuinka tummanpunaisilla silmälaseilla edustaja Harakka joutuu katsomaan, jotta saa valkoisen näytämään mustalta. Tämä nyt kuitenkin on hallitus, joka on lisännyt yli satatuhatta työpaikkaa. Talous kasvaa, työllisyys paranee, työttömyys vähenee — luulisi, että tällaiset saavutukset kelpaisivat SDP:llekin. [Välihuutoja] Tänään tai viikonloppuna on sitten vielä kerrottu, että pystytään ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen vähentämään valtionvelkaa.

Sitten vihreät ovat paljon puhuneet lapsiköyhyydestä mutta eivät anna mitään arvoa sille, että yli sataantuhanteen perheeseen, joissa monessa on varmasti myös lapsia, on työllisyyden, työllistymisen kautta tullut huomattava elintason nousu.

15.41 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän valiokunnan puheenjohtaja Kalli kertoi rintamalisäasiasta, että ei sitä ollut oikein valiokunnassa esitettykään, että tässä on jonkinlainen työtaturma tapahtunut ilmeisesti koko valiokunnalle, mutta on toivottavaa, että hallitus katsoo, onko joku tapa hoitaa tämä asia kuntoon. Keskustasta se ei ainakaan ole kiinni, eli toivottavasti tämä asia voidaan hoitaa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Mutta, arvoisa puhemies, miten hallitus on onnistunut talouspolitiikan suurissa kysymyksissä, siitähän tässä ensisijaisesti pitää puhua. Pienetkin ovat tärkeitä, en sitä väheksy ollenkaan, mutta muistetaan nyt se, että maamme talouskasvu on nostettu Euroopan häniltä Euroopan huipulle, työllisyyskehitys nostettu korkeammalle tasolle, työllisyys on korkeammalla tasolla kuin moneen kymmeneen vuoteen tässä maassa ja velkaantuminen, jossa aloitettiin hurjassa velkaantumistahdissa, on saatu hallintaan jopa niin, että velkaa lyhennetään nyt vuosikausien jälkeen. Kyllä hallitusta voi monesta moittia, ja niinhän te moittittekin, mutta jos näitä isoja linjoja katsoo, niin kyllä ne tulokset, arvoisa puhemies, ovat aika vahvat.

15.42 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tästä rintamamieslisästä. Niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Kalli toi esille, käsityksemme on, että se tarvitsisi lakimuutoksen, mutta alkuvuodesta tämä asia voidaan tavalla tai toisella hoitaa, ja sinisetkin ovat siihen ilman muuta valmiita.

Täytyy sanoa autoiluun liittyen, kun sekin täällä eri puheenvuoroissa on nostettu esille, että kyllähän tämä liikenne- ja viestintäministeriön ilmastoraportti on täysin epärealistinen, ylioptimistinen. Se, mitä pitäisi tehdä ja mitä demarit ovat koko ajan vastustaneet, on nimenomaan autoveron keventäminen, sen lopulta kokonaan poistaminen. Vähemmän veroja, enemmän autoja, ja kas kummaa, kun ne autot päästävät vähemmän, niin päästötkin vähenevät. Tällä sinisellä linjalla pitäisi siinä asiassa edetä.

SDP väitti vaihtoehtobudjetissaan, että te ottaisitte yli 500 miljoonaa euroa vähemmän velkaa hallituksen talousarvioon verrattuna. No, kun lasketaan yhteen teidän budjettiin tekemänne talousarvioaloitteet, niiden yhteissummaksi saadaan 1,7 miljardia euroa miinusta [Timo Harakka: Huomioikaa tulot, edustaja Elo!] verrattuna hallituksen budjettiesitykseen. Kyllä teillä... [Timo Harakan välihuuto] — Arvoisa puhemies, jos saan päättää. — Kyllä teillä, edustaja Harakka, niitä tulojakin on, mutta ne ovat täysin epärealistisella pohjalla. Jos te lähdette sieltä harmaasta taloudesta ottamaan, niin kukaan ei teitä siinä kysymyksessä usko. [Timo Harakka: Te ette edes yritä!]

15.44 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen syvästi epäoikeudenmukainen linja kilpistyy juuri siihen, että tilanteessa, jossa on korkeasuhdanne, tilanteessa, jossa työllisyys kasvaa, talous kasvaa, jossa olemme saaneet kuulla, että kertaluontoisten erien vuoksi valtionvelka tänä vuonna lyhenee, tässäkin tilanteessa hallitus edelleen leikkaa kaikkia perusturvaetuuksia mukaan lukien sotaveteraanien eläkkeitä. Arvoisat edustajat Kaikkonen ja Elo, tästä asiasta äänestettiin viime keskiviikkona, ja hallituspuolueiden äänin ensimmäisessä käsittelyssä tämä pykälä, leikkaus, siunattiin. Ja kun täällä nyt olette heränneet siihen, että tämä voidaan korjata, minulla on teille ehdotus. Tänä asia on toisessa käsittelyssä täällä listalla — äänestetään yhdessä tämä hallituksen leikkaus nurin, sotaveteraanit saavat täydet kustannuksiin sidotut eläkkeet. Tämä olisi [Puhemies koputtaa] tämän hallituksen epäoikeudenmukaisuuden symbolin poistaminen. [Puhemies: Aika!] Se on vähintään, mitä te voitte tehdä.

15.45 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustan Olavi Alanissilä sanoi, että keskustalla ei ole tarvetta maalata mustaa valkoiseksi, ja sitten hän teki juuri näin ja linjasi muun muassa, että perusturvan parantamista on jatkettava. Mutta, hyvät keskustalaiset, tähän olette heikentäneet perusturvaa koko tämän vaalikauden ja hei-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kennätte vielä lisää ensi vuonna, jolloin pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset jatkuvat siitä huolimatta, että talous- ja työllisyystilanne on kääntynyt paremmaksi. Tämä koskee myöskin rintamalisiä, jotka on sidottu siihen tismalleen samaan lakiin, millä te leikkaatte myöskin pienituloisten työttömien, kansaneläkeläisten ja lapsiperheiden sosiaalietuuksia. Eli tämä ei ole mikään työtapaturma, vaan tämä on osoitus siitä linjasta, jota te olette johdonmukaisesti noudattaneet läpi tämän vaalikauden, josta äänestimme viime viikolla ja josta tulemme äänestämään uudestaan tämän viikon aikana, joten teillä on vielä mahdollisuus korjata linjaa tältä osin. Jos tämä hylätään, niin kustannusvaikutus ensi vuonna on 69 miljoonaa. 69 miljoonaa — [Puhemies koputtaa] sillä hinnalla voisimme estää nämä pienituloisiin kohdistuvat leikkaukset.

15.46 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on lähtenyt laukalle ilmastopolitiikassaan. Se tulee johtamaan siihen, että tulee lisää kiinalaista tuotantoa ja lisää päästöjä. Perussuomalaiset ymmärtävät sen, että energia- ja ilmastopolitiikan pitää tukea työllisyyttä ja talouskasvua eikä haitata niitä. Energiaintensiivisen viestisektorimme kilpailukyky on turvattava alentamalla energiaverotusta: sähkö- ja muut energiaverot tulee laskea EU:n minimitasolle.

Haluaisin ottaa tässä vaiheessa myös tilastoja ja numeroita. Suomen henkilöautoliikenteen kaikki päästöt koko maailman päästöistä ovat 0,15 promillea. Miksi hallitus kiusaa tavallista ihmistä, jolla on tavallinen auto ja jolle se on välttämätön, jatkuvilla bensiinin ja dieselin hinnankorotuksilla — ja jatkuvilla asumiskustannusten korotuksilla?

15.47 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli hienoa kuulla sekä valtiovarainministerin vastauspuheenvuorossa että useimmissa ryhmäpuheenvuoroissa se huoli, mitä on yhteisestä ilmastostamme. On aivan selvä, että meidän täytyy tehdä kunnianhimoista politiikkaa siinä, että pystymme pitämään ilmaston lämpenemisen 1,5 asteessa, ja on hyvä, että tämä hallitus on päättänyt kivihiilikiellosta. Mutta meidän täytyy tehdä enemmän, ja on aivan selvä, että yritystuet tulee perata. Tällä hetkellä annamme fossiiliselle energialle verotukia kolminkertaisesti sen verran kuin uusiutuvalle energialle, ja tämä suhde on aivan väärä. Meidän täytyy muuttaa yritystukipolitiikkaa niin, että se kannustaa vähähiiliseen toimintaan, se auttaa energianmurroksessa.

Kysyisin vielä, miten tämä hallitus unohti verotuksen käyttämisen kulutuksen ohjauskeinona. Lentovero, jota suomalaiset laajasti tukevat, ei ole paketissa mukana, ei myöskään muovivero, vaikka hallitus alkuvuodesta puhui, että palaavat tähän syksyllä.

15.48 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Talouden iso kuva kyllä huolestuttaa. Oli valtavan hienoa, että me saimme viikonloppuna kuulla, että nyt hallitus pystyy ja Suomi voi ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen lyhentää valtionvelkaa, ja se on äärimmäisen tervetullut uutinen. [Eero Heinäluoma: Perusturvaa leikataan!]

Mutta hallituksen olisi kuitenkin hyvä herätä todellisuuteen erään toisen asian osalta: nimittäin samana viikonloppuna kuultiin, että Kuntaliiton asiantuntijan mukaan sote-uudistus kasvattaa julkisen talouden menoja reilulla miljardilla eurolla vuodessa, ja tämä on todella iso asia. Olemme aikaisemminkin kuulleet tässä talossa, että myös meidän oma valtiovarainvaliokunta on kyseenalaistanut hallituksen laskuja, ja nyt, arvoisa valtiovarainministeri, olisi ehkä se hetki miettiä, millä tavalla me pystymme tällä sote-uudistuksella ku-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

romaan tätä vajetta umpeen, koska näyttää siltä, että mennään ihan toiseen laitaan ja ihan toiseen suuntaan. Eikö nyt olisi viimeinkin aika tunnustaa, että nämä tehdyt arviot [Puhemies koputtaa] ovat olleet virheellisiä?

15.49 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun kuuntelin täällä keskustan ryhmäpuheenvuoroa, tulin siihen johtopäätökseen, että nyt sitten ilmeisesti keskustasta äänestää SDP:n vaihtoehtobudjetin puolesta — niin kauniita sanoja sieltä tuli muun muassa eläkkeensaajien osalta — mutta valitettavasti, puhemies, on käynyt niin, että se puhe ei kannu silloin, kun se sormi menee tänne napille ja äänestetään. Viime keskiviikkona täällä hallituspuolueet äänestivät muun muassa rintamalisien leikkauksen puolesta, eläkkeiden leikkauksen puolesta, pienituloisten ihmisten leikkausten puolesta — te äänestitte, arvoisat hallituspuolueet. Maanantaina tästä käytiin pitkä keskustelu salissa. Olin hyvin pahoillani, että eduskuntaryhmän puheenjohtajakin sanoi, että eihän tätä kukaan ole esittänyt. Täällä keskusteltiin tästä asiasta hyvin pitkään, ja sosiaalidemokraatit pitivät järkevänä sitä, että tässä kasvavassa taloustilanteessa edelleen näitä julmia leikkauksia jatketaan. Laki on nyt vielä eduskunnassa. Hylky on mahdollinen, tänään on toinen käsittely. Lunastakaa puheenne, arvoisat hallituspuolueiden, ja keskustan, edustajat.

15.51 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kyllä syytä huomauttaa oppositiolle vielä kerran, että indeksijäädytykset eivät tarkoita euromääräisiä leikkauksia etuuksiin. Tarkistakaapa nyt käsityksenne. [Välihuutoja vasemmalta] Kun etuuden taso jäädytetään ja kansaneläkeindeksin pisteluku nousee tai laskee, etuuk-sien taso säilyy ennallaan eivätkä ne seuraa hintojen muutosta.

Jos rintamalisään ei tehtäisi ensi vuodelle indeksijäädytystä, se nousisi 64 senttiä kuukaudessa eli erittäin vähän. [Eduskunnasta: Tämä on sydänasia!] Veteraaneille ja sotainvalideille tulee ihan toisessa muodossa tässä budjetissa tulevana vuonna runsaasti rahaa. Sitä tulee kotipalveluihin ja sitä tulee kuntoutukseen, kymmeniä miljoonia enemmän kuin kulvana vuonna. Että ei kannata ratsastaa nyt sillä 64 sentillä.

15.51 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä ovat kaikki puhuneet ryhmäpuheenvuoroissa osallistavan kasvun puolesta, ja on todella tärkeä asia, että talouskasvun hyödyt jakautuvat laajemmalle. Me tiedämme esimerkiksi Ranskasta, mitä on tapahtunut.

Mitä täällä on saatu aikaan — 115 000 ihmistä enemmän on töissä, eli todella monet perheet ovat siitä päässeet hyötymään. Merkittävä osa näistä on yksinyrittäjiä, jotka ovat itse työllistäneet itsensä. Osa heistä työllistää tänä päivänä myös muita. He ovat sillä tavalla kantaneet kortensa kekoon tämän kansantalouden hyödyttämiseksi. Minkälaista palkkiota näille ihmisille, jotka ovat siis itsensä työllistäneet ja ehkä työllistäneet jopa vielä muita, SDP haluaa antaa? Yrittäjävähennys pois. Se on se palkkio, jonka te haluatte antaa niille ihmisille, [Välihuutoja vasemmalta] jotka ovat itse itsensä työllistäneet ja kantavat vastuuta tässä taloudessa. [Timo Harakka: Alvin alaraja ylös!] Onko se todellakin teidän vastauksenne?

15.53 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt hallituksella olisi ollut viimeinen mahdollisuus korjata ne sosiaalipoliittiset virheet, jotka näkyvät köyhyytenä ja syrjäytymisenä. Meillä on yli 100 000 köyhyydessä elävää lasta. Vanhus-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tenhuolto on monelta osin kriisissä. Hallitus ei kuitenkaan ole suuntaa muuttanut sosiaalisemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi. Onko oikein, että sairas, pienituloinen ihminen joutuu yhä ahtaammalle sairaskulujen omavastuuosuuden kohtuuttomuuden takia? Ei ole meidän mielestämme.

Arvoisa puhemies! Asumiskustannukset ovat kohtuuttomat. Esimerkiksi sähkön siirtohinnan alentamiseksi hallitus ei ole tehnyt mitään. Miksi?

Näistä indeksileikkauksista tai -jäädetyksistä pitää todeta muun muassa edustaja Paloniemelle, että ne merkitsevät ostovoiman vähenemistä. [Vasemmalta: Kyllä!] Kun hinnat nousevat ja vastaavia indeksitarkistuksia ei tehdä, ostovoima niillä ihmisillä vähenee ja elinmahdollisuudet heikkenevät. [Eero Heinäluoma: Juuri näin!] Tämä on ihan yksinkertainen asia, ja se tarkoittaa sitä, että te olette leikanneet köyhimmiltä.

15.54 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On hämmennys suuri siitä, kuinka hallitus on käynyt vimmalla ja voimalla pieniosaisten ja vähäosaisten kimppuun. Leikkauksilta eivät ole säästyneet opiskelijat, työttömät, lapsiperheet tai eläkeläiset. Voikin sanoa, että omille eturyhmille kyllä on riittänyt mannaa jaettavaa, mutta aina kun tulee kysymys pieniosaisista ja vähäosaisten aseman parantamisesta, voi sanoa, että pääministeri Sipilästä kuoriutuu sippi-Sipilä, jolta ei kasvun tuomia hedelmiä riitä kaikille.

Sitten edustajat Ala-Nissilä ja Satonen täällä kyselivät SDP:n yrittäjyyspaketin perään. Kyllä meillä on toimia yrittäjien aseman parantamiseksi. Olemme esittäneet työllistämisen kynnyksen madaltamista siten, että yrittäjä voisi vähentää ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkamenoja, alvin alarajan nostamista 30 000 euroon sekä työllistämisseteliä yrittäjille. Yrittäjät ottavat varmasti nämä esitykset ilolla vastaan.

15.55 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ilmastopolitiikasta vihreille ja vasemmistoliitolle: teidän viime kauden ainoa ilmastopolitiikan tekoonne oli kivihiilen veron alentaminen, ja sekin oli päinvastainen ilmastopolitiikan teko.

Sipilän hallituksen tulokset ovat erinomaisia talouden ja työllisyyden osalta, ja jos olisi jatkettu edellisen hallituksen SDP:n valtiovarainministeripuolueena hallitsemaa politiikan linjaa, meidän olisimme Kreikan tiellä. Kilpailukyky oli menetetty, talouskasvu oli miinusmerkkinen, velkaannuttiin 6—7 miljardia euroa vuodessa. Tilanne olisi se, että tuleva hallitus joutuisi vielä enemmän sitten leikkaamaan. Mutta nyt kun on hoidettu vastuullisella tavalla talous tasapainoon ja saatu kilpailukyky parannettua, meillä on annettu aivan erilainen pohja uudelle hallitukselle aloittaa toimia.

Toivottavasti näillä vaalien alla tehdyillä vaalilupauksilla ei syödä sitä talouden hyvää pohjaa, mutta vaara on suuri: kun seuraa lehtiä, joka maakunnassa luvataan kaikkea hyvää kaikille, ja kun sen laskee yhteen... Niin kuin tämä teidän budjettiesityksennekin sisältää 1,7 miljardia lisää velkaa aloitteitten muodossa.

15.56 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kyllä kummallista kuunnella keskustapuolueen edustajien puheenvuoroja tässä sotaveteraanikeskustelussa. On käsittämätöntä, ettei ymmärretä, että tämä hallituksen esitys tarkoittaa sitä, että näitten ihmisten ostovoima tulee heikkenemään. Pyydän teitä todellakin, että lähдете tähän edustaja Lindtmanin esittämään mukaan.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Ministeri Orpo, kuuntelin tarkkaan teidän viestiänne eläkeläisille, työttömille, lapsiperheille ja opiskelijoille. En kuullut mitään. En kuullut mitään viestiä näille ihmisille, jotka ovat työelämän ulkopuolella ja joidenka osalta eriarvoisuus ja köyhyys suomalaisessa yhteiskunnassa on kasvanut. Sen ymmärtää, kun katsoo tätä teidän keltaista kirjaa. Se on kylmää ja kovaa kyytiä näille ihmisjoukoille.

Toivon todellakin, että mietitte tarkkaan tulevaisuuden näkökulmasta näitä asioita, koska nyt on tarve rakentaa tulevaisuusinvestointien varaan koko 2030-lukua. Tarvitaan investointeja, satsauksia koulutukseen, perhevapaajärjestelmä. Haetaan sieltä se tulevaisuus.

15.57 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Orpo, te sanoitte, että tänä vuonna emme elä lastemme piikkiin, kun velkaa lyhennetään. Näinhän se euromääräisesti on. Sitten täällä salissa kuulemme puheenvuoroja, joissa vaaditaan lisää autoja, vaaditaan alempia veroja saastutukselle ja jopa esitetään sellaista, että Suomen ja suomalaisten päästöillä tai niiden vähentämisellä ei olisi mitään merkitystä. Eikö kuitenkin ole niin, arvoisa hallitus ja oppositio, että 5,5 miljoonan suomalaisen päästöillä on vähintäänkin yhtä suuri painoarvo ja itse asiassa hiilijalanjäljellä henkeä kohhti mitattuna paljon suurempi painoarvo kuin vaikkapa 5,5 miljoonan intialaisen tai kiinalaisen tai minkä tahansa Afrikan maan kansalaisen päästöillä? Eikö vastuullisuutta ja rehellisyyttä olisi se, että epämiellyttävästä totuudesta huolimatta myöntäisimme, että ilmastovelkaa ja velkaa luonnonvarojen liikakulutuksesta me kasvatamme joka päivä, myös ensi vuonna? Se on pois meidän lapsiltamme. Sitä meidän on korjattava, ja siitä meidän on huolta ja vastuuta kannettava.

Puhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten vielä edustaja Jaskari ja sen jälkeen kaksi ministeripuheenvuoroa. — Olkaa hyvä. — Sitten jatkuu taas.

15.58 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Juuri äsken edustaja Rinne sanoi, että ei olla luvattu mitään työttömille. Mitäs jos olisi työpaikat? Se voisi olla aika hyvä lupaus, 115 000 työpaikkaa — [Välihuutoja] tehdään, ei luvata, ja tämä on se suuri ero, miten sanotaan.

Nyt kun on seurannut tätä vasemmiston retoriikkaa, niin on esimerkiksi sanottu ja viitattu Outi Ojalaan, että ”vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä” — minusta vahva valtiontalous on positiivinen — kun seuraavassa ilman pistettä tai pilkkuakin te ilmoititte, että 2 miljardia on tullut yllättäen, laitetaan jakoon, ja ensi vuonna on tilanne jo paljon heikompi. Mikä ihmeen vahva valtiontalous tämä sitten on? [Välihuutoja sosiaalidemokratien ryhmästä] Eli onko vahva valtiontalous teidän mielestänne velkatalous?

Sitten samalla vasemmistoliitto esittää, että 60 000 köyhää nostetaan köyhyysrajan yläpuolelle. Me olemme nostaneet 115 000 työllistä [Puhemies koputtaa] köyhyysrajan ulkopuolelle, jopa 300 000 ihmistä. Tämä on paljon parempi tapa [Puhemies: Aika!] hoitaa se asia.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä tähän väliin edustaja Essayah, sen jälkeen ministerit.

16.00 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Vaikka hetkellisesti me voimmekin nyt iloita velkaantumisen taitumisesta, niin valtiovarainmi-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

nisteriön arvio tulevaisuuden kestävyysvajeesta, joka kasvaa näitten ikäsidonnaisten menojen takia ja myöskin sitten valitettavasti heikentyvän talouskasvun ja myöskin heikon syntyvyyden takia, on mittaluokaltaan lähes 4 prosenttia bruttokansantuotteesta. Siinä mielessä jos katsotaan nyt tätä harjoitettua talouspolitiikkaa, joka on leikannut nimenomaan lapsiperheiltä ja sitten myöskin ikäihmisiltä, täytyy sanoa, että herättää ajatuksia: se on ollut lyhytnäköistä. Eikö nyt olisi äärimmäisen tärkeätä satsata siihen, että meillä Suomessa olisi tulevaisuudenuskoa, meillä olisi enemmän syntyvyyttä, meille saataisiin työikäisiä ihmisiä enemmän? Nyt olisi aika perua lapsilisäindeksijäädetykset, nyt olisi aika palauttaa lapsivähennys verotukseen, luoda sitä tulevaisuudenuskoa nuorille, että he haluavat perustaa perheitä, jotta me saamme tulevaisuudessa meidän veronmaksajat, jotta me saamme meidän [Puhemies koputtaa] eläkejärjestelmän ylläpitäjät. Tämä on ihan kohtalonkysymys meille kansakuntana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt luvatut ministeripuheenvuorot — ensin valtiovarainministeri 3 minuuttia ja sitten työministeri niin ikään 3 minuuttia. [Eero Heinäluoma: Saisko sotaveteraanien asian kannalta?]

16.01 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Otan ensin tämän sotaveteraaniasian. Hallituksen eduskuntaryhmät ja hallitusryhmät ovat keskustelleet, ja tämä sinänsä pieni mutta symbolisesti erittäin suuri asia tavalla tai toisella korjataan. [Välihuutoja] Ministeri Mattila on selvittänyt ja selvittää asiaa. Hän vastanee tähän asiaan. [Välihuutoja]

Hyvät sosiaalidemokraatit, edustaja Rinne, ettekö todella näe mitään hyvää tässä talouden kehittymisessä, 120 000 työpaikassa, työmahdollisuuksissa työttömille, tulevaisuuden toivossa? En ymmärrä, miksi teidän pitää olla tuollainen riidankylväjä. [Välihuutoja] Miksi te olette tuollainen riidankylväjä tilanteessa, jossa niin monet asiat tässä yhteiskunnassa ovat paljon paremmin kuin vuosia sitten? Paljon paremmin.

Me emme elä tällä hetkellä taloudellisesti lastemme piikkiin. Ja kyllä, me emme saa elää lasten piikkiin myöskään ilmaston puolesta. Siihen pitää saada stoppi. Niin kuin sanoin aikaisemmin, me teemme yhdessä töitä ja haemme ne keinot, miten voimme tehdä vielä enemmän, vielä nopeammin. Ehdottomasti ihmiskuntamme suurimmassa haasteessa Suomen ja suomalaisten on tehtävä oma osansa, mutta minä kiinnitän huomiota siihen, että Suomi voi tehdä maailmalla paljon osaansa isomman osuuden ilmastotalkoissa. Suomen hallituksella — ja itsekin olen voinut käydä — on ollut kunnia käydä maailmalla puhumassa muun muassa meidän aloittamastamme kestävä kehityksen budjetista, joka itse asiassa on ilmastovaikutusten arviointi: arvioidaan sitä, mihin budjetin eurot ohjautuvat, millaisia ympäristö- ja ilmastovaikutuksia, millaisia kestävä kehityksen vaikutuksia niillä on. Tai vaikka hiilen hinnoittelusta, jossa Suomi on ollut edelläkävijä. On aivan selvää, että tämä täytyy ottaa todella vakavasti.

Edustaja Östmanille ja muutamille muillekin: ei ole tilikohtaista tietoa siitä 1,4 miljardista, eli siitä, missä tulot ja menot yllättivät positiivisesti, ei ole tilikohtaista tietoa, ja minun asemastani sitä ei ainakaan arvailemaan lähdetä. Tässä vaiheessa on Valtiokonttorin tieto, että tulot ja menot ovat plussalla 1,4 miljardia, ja se on hyvä asia. Aikanaan me näemme sitten, mitä se pitää sisällään, mutta siis sitä tietoa ei ole olemassa vielä. Oleellista on se, että nyt kuitenkin kokonaistilanne on niinpäin, että velkaa maksetaan.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Mutta vielä siihen kysymykseenne: Täällä kaikki tietävät sen, että Vientiluotto on maksanut 1,4 miljardia, siis valtion Vientiluotto on maksanut takaisin velkaa valtiolle. Minusta se on ensinnäkin parempi kuin se, että ei olisi maksanut ja olisi otettu ulkopuolelta velkaa. Mutta ei se millään tavalla oikeuta siihen, että aletaan nyt sitten käyttämään sitä rahaa. Ei. Ensi vuoden budjetti tehdään miinusmerkkisenä, ja ilman tätä tämän vuoden tilinpäätöskin tulisi olemaan miinusmerkkinen. [Välihuuto] — Ei ole jaettavaa, edustaja Harakka. Ei edes teillä. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa] Vaikka te verottaistte miljardilla yrittämistä, omistamista, investointeja, [Puhemies koputtaa] se ei tuo yhtään työpaikkaa tähän maahan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, arvoisa ministeri, riitti tältä erää.

16.04 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen todella tyytyväinen siihen, että oppositioista pystyy vaikuttamaan. Me olemme syyskuusta lähtien puhuneet tästä sotaveteraanien rintamalisäasiasta, ja nyt sitten löydettiin oikea kohta, jossa päästiin vaikuttamaan. Kiitos siitä, ministeri Orpo. Kiitos siitä, hallituspuolueet.

Arvoisa ministeri Orpo, sanoitte äsken tuossa, että en löydä mitään hyvää työllisyysdestä. Kyllä löydän, nimenomaan työllisyyden kasvusta löydän hyvää, talouskasvusta löydän hyvää. Mutta se, mitä te olette tehneet kovaa ja eriarvoisuutta lisäävää politiikkaa, liittyy työttömien asemaan. Te olette leikanneet tällä hallituskaudella 100 päivää työttömyysturvasta, te olette aktiivimallin leikkurin laittaneet työttömille, te olette palkansaajilta leikanneet lomarahat, aktiivisilta, ahkerilta ihmisiltä, julkisen sektorin työntekijöiltä te olette leikanneet lomarahat. Tämä on sitä politiikkaa, jota me arvostelemme teidän politiikassanne.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt työministeri, 3 minuuttia.

16.05 Työministeri Jari Lindström: Kiitos, arvoisa puhemies! Vastaan ensiksi edustaja Heinosen esittämään kysymykseen tästä muunto- ja täydennyskoulutuksesta, että kuinka nopeasti se puree tähän osaajapulaan. No, nopeimmillaan se on kuukausia, mutta esimerkiksi jos henkilöllä on pohjana tekniikan alan korkeakoulututkinto tai opistoasteen insinööritutkinto tai teknikon tutkinto, niin kun nykyisin rakennusmestarikoulutukset kestävät 3,5 vuotta, niin nyt se menee 2 vuodessa. Tämä on esimerkki siitä, kuinka nopeasti tämä puree. Ei toki tähän hetkeen ja tähän hätään, mutta nämä toimet on aloitettu, erittäin tärkeä juttu. [Hannakaisa Heikkinen: Mikä auttaa paremmin?]

Edustaja Kivelä nosti esille mielestäni tosi ison, tärkeän asian, työkykyohjelman ja sen merkityksen. Siis budjettiriihessä me teimme päätöksen työkykyohjelmasta ja siitä tahotilasta, että näitä asioita lähdetään viemään eteenpäin. Ja kun edustaja Rinne nosti esille sen, että hallitus ei olisi näitä työelämän ulkopuolella olevia ihmisiä huomioinut, niin tässä kohtaa olen kyllä eri mieltä, koska tämä, osatyökykyiset, on nimenomaan se porukka, jossa on potentiaalia, ja me olemme tämän tunnistaneeet. Minä lähestyn tätä en niinkään riitelyn kautta vaan yhteistyön kautta, koska meillä on pidetty yksi tämmöinen pyöreän pöydän parlamentaarinen palaveri tämän teeman ympärillä, ja sen tavoite oli siis se, että meillä olisi yhteinen ymmärrys siitä, että nämä toimet, jotka muun muassa selvityshenkilöt Tuija Oivo ja Raija Kerätär ovat havainneet, jatkuisivat myös seuraavassa hallituksessa, ja että tämä ei ole mikään hallitus—oppositio-kysymys, vaan se on kaikkien eduskuntapuolueitten käsissä oleva asia, joka pitää ratkaista sen takia, että muuten sitä työllisyysastetta ei saada nostettua tarpeeksi ylös. Tässä on myös tämä inhimillinen puoli: pitää muistaa, että

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

meillä on ollut OTE-hanke, jonka kautta on viety asioita eteenpäin, ja kun työllisyys on parantunut, niin se on auttanut myös osatyökykyisiä, yli 10 000 heistä on myös saanut töitä, mutta se ei riitä, vaan pitää tehdä paljon toimenpiteitä, koska työvoimapolitiikan keinot eivät yksin riitä. Sen takia tähän haetaan yhteisymmärrystä, ja siitä annan kiitoksen kaikille eduskuntaryhmille, jotka on tähän kutsuttu ja jotka ovat tähän keskusteluun myös tulleet mukaan. Tarkoitus on heti ensi vuoden alusta käydä vielä syvempi keskustelu ja löytää yhteisymmärrys ei niinkään niistä yksityiskohdista, koska se on sitten hallitusneuvottelutavaraa, vaan siitä, että nämä asiat lähtevät menemään eteenpäin, ja se on tavallaan tämän hallituksen perintö seuraavalle hallitukselle ja seuraaville hallituksille. Siitä edelleen kiitos, että pystymme tekemään yhteistyötä näin tärkeässä asiassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoiset edustajat, tämän nimenomaisen teeman nähdäkseni selkeimmät osapuolet ovat yhtäältä hallitus ja toisaalta SDP:n eduskuntaryhmä ja vasemmistoliiton eduskuntaryhmä. Tästä syystä myönnän vastauspuheenvuoron ensin edustaja Anderssonille ja hänen jälkeensä edustaja Rinteelle, ja sitten siirrytään muihin asioihin.

16.08 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vahva valtiontalous on köyhän paras ystävä. Mitä se tarkoittaa? Se tarkoittaa sitä, että silloin kun taloudessa menee hyvin, niin sen pitäisi näkyä myöskin kaikista pienituloisimpien suomalaisten arjessa. Mikä on tämän hallituksen linja? Se on, että satoi tai paistoi, kaikista pienituloisimmilta leikataan. Eikä siihen riitä vastaukseksi se, että parannetaan työllisyyttä. Mitä te sanotte esimerkiksi kaikille niille pienituloisille eläkeläisille, joiden taloudellista asemaa kansaneläkkeiden indeksijäädytykset ovat heikentäneet koko tämän vaalikauden ajan?

Edustaja Jaskari, minusta on aivan perusteltua lyhentää velkaa noususuhdanteessa. Meidän kritiikkimme sen sijaan on ollut se, että edes osa siitä puolentoista miljardin liikkumavarasta, minkä tämä hallitus on käyttänyt veronkevennyksiin — kaiken lisäksi hyvätuloisia suosiviin sellaisiin — olisi pitänyt käyttää siihen, että myös [Puhemies koputtaa] kaikista köyhimpien suomalaisten toimeentulosta huolehditaan.

16.10 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, tuossa kerroin, että kuuntelin tarkkaan teidän puheenvuoronne ja se oli kyllä hyvin selvä viesti näille ryhmille, jotka ovat työelämän ulkopuolella, siis niille, jotka eivät ole päässeet töihin, eläkeläisille, opiskelijoille, lapsiperheissä jommallekummalle vanhemmista. Te olette, ministeri Orpo, tehnyt kovaa ja kylmää politiikkaa näitten ihmisten näkökulmasta koko tämän vaalikauden. Olisin odottanut nyt, kun talous on hyvässä vauhdissa, kun työllisyys paranee, että tässä tilanteessa näitä asioita olisi lähdetty korjaamaan hieman inhimillisempään suuntaan. [Kari Uotila: Pientä inhimillisyyttä!] Mutta ei puhettakaan. Ei mitään, ei minkään näköistä viestiä siitä, että näitten ihmisten asemaa lähdetäisiin parantamaan.

Teidän ylijohtajanne valtiovarainministeriössä toteaa tänään Kauppalehdessä näihin velkapuheisiin liittyen: ”Nyt poikkeuksellisesti valtio kykenee jopa lyhentämään velkaansa. Meidän alustava arviomme on kuitenkin, että tämä johtuu pääasiassa kertaluonteisista tekijöistä. Se ei siis tule korjaamaan julkisten tulojen ja menojen välistä epätasapainoa pysyvällä tavalla.” [Ben Zyskowicz: Eivätkä teidän suuret lupauksetkaan tule!]

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Kivelä. Ministerit saavat jonkun ajan päästä, mutta eivät vielä.

16.11 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Kyllä nyt vasemmistoliiton puheenjohtaja puhuu hyvin tarkoitushakuisesti [Kari Uotila: Puhuu asiaa!] ja ohi virallisen totuuden. Tämä hallitus nyt ensi vuoden budjetissa korottaa vähimmäismääräisiä päivärahoja peräti 80 eurolla kuukaudessa, ja pienimmät sairauspäivärahat ja vanhempainpäivärahat nousevat myös huomattavasti. Eli kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaan puututaan ja takuueläkettä korotetaan jo peräti kolmannen kerran.

Tuntuu myös ihmeelliseltä, että demareitten linja köyhimpiä kohtaan on kylmempää kuin aikaisemmin. Aikaisempina vuosina vaihtoehtobudjeteissa vaadittiin koko vaalikauden indeksitarkistusten perumista, mutta nyt enää vuoden 2019. Eli tämä moneen kertaan veteraaneille puhuttu 84 senttiä tuntuu tulevan elämää suuremmaksi, [Puhemies koputtaa] ja kyllä täällä on selvästi edustaja Kallin ja edustaja Elon suulla sanottu, että tähän asiaan tullaan palaamaan.

16.12 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten ryhmäpuheenvuorossa viittasin, osattomuus on yhteiskunnassa ongelma. Nähdään — ja se on ongelma — että nyt Euroopassa peruutetaan. Ranskassa peruutetaan, Italiassa peruutetaan, Yhdysvalloissa peruutetaan, jopa Venäjälläkin eläkeuudistus peruutetaan, eikä pystytä sellaisiin uudistuksiin, millä pystyttäisiin hyvinvointi turvamaan.

Minun on aina tehnyt mieli sanoa vasemmistoliiton puheenjohtajalle, viitata Venezuelaan: Siellä oli vasemmistolainen velkapopulismi vallassa. [Simon Elo: Sosialistinen!] Nyt yli 80 prosenttia on köyhyysrajan alapuolella, valtio on perikadossa. Venäjä siellä on nyt auttamassa niin kuin Ukrainassakin. [Kari Uotila: Täällä puhutaan Suomen budjetista!] Minusta kuitenkin on hyvin tärkeätä — mitä edustaja Ojala aikanaan tarkoitti vastuullisella valtiontalouden hoidolla — että voidaan osallistaa, ottaa ihmiset mukaan, näin ensi vaalikaudella esimerkiksi Suomessa, jotta meillä saadaan talous kuntoon, ihmiset töihin. Totta kai sillä on merkitystä, että ihmiset saavat töitä. 100 000 ihmistä enemmän töissä, herra puhemies, tällä me jatkamme ensi vaalikaudelle.

16.13 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä sanoa, että minä olen aika pettynyt, kun olen tottunut arvostamaan ministeri Orpoa, mutta nyt hän kyllä puhui täyttä humpuukia väittäessään, että joku vasemmisto olisi jakamassa näitä 2:ta miljardia tuulen tuomaa rahaa. Ei. Jos verrataan valtion alijäämäistä talousarvioesitystä SDP:n vaihtoehtobudjettiin, niin siellä meillä on samaan aikaan oikeudenmukaisempi linja ja samaan aikaan valtiontaloudellisesti vastuullisempi linja, ja me päinvastoin olemme vaatineet tätä. Mutta olette ikävä kyllä opetellut huonoja tapoja edeltäjältänne, ministeri Stubbilta, jolla oli tapana luetella SDP:n vaihtoehtobudjetin menopuoli, kuten täällä nyt vähemmän tärkeillä ihmisillä on ollut myöskin tapana, huomioimatta sitä, mitkä ovat ne tulot. [Eduskunnasta: Voi, voi!] Voitte olla eri mieltä niistä tuloista, ja mekin olemme sitä mieltä, että hallitus ei ole tarpeeksi pyrkinyt keräämään tuloa aggressiivisesta verosuunnittelusta ja harmaan talouden vastaisesta toiminnasta, jotka olivat vielä edellisille hallituksille äärimmäisen tärkeitä ja jotka nostavat suomalaisten yritysten kilpailukykyä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

16.14 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä Rinteen ja SDP:n riitely ja riidan haastaminen ihmetyttää. Työtä työttömät haluavat, ja onneksi he ovat tällä kaudella sitä myös saaneet. Myös SDP:n vaihtoehdot ovat täysin mahdottomia: Sitraa ollaan jälleen ryöstämässä, Suomen Pankin holveja jälleen tyhjentämässä, ja kädet ovat lasten tai vähintäänkin toisten taskuissa. Ei tämä maa tällä tavalla voi edetä. Hirvittää, jos tämä demarien sumutus menee keväällä läpi ja menestyyte vielä näiden puheiden jälkeen vaaleissa. Emme ole nimittäin valmiita uuteen lamaan tai toisaalta siihen vihreiden esitykseen, joka uudelleen lisäisi tähän maahan työttömyyttä, kääntäisi hyvän työllisyyskasvun takaisin työttömyyden tielle. [Timo Harakka: Kuka on riidanhaastaja?]

Tänään tässä keskustelussa KD:lta tuli jopa kiitosta hallitukselle — hieno asia. KD:n esityksessä liioiteltiin jopa niin vähän, että se oli lähes uskottava. [Timo Harakka: Pelotte-lua!]

16.15 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! On tietenkin niin, että talouden tilanne on tällä hetkellä parempi kuin se oli kolme vuotta sitten ja se koskee myös työllisyyttä, ja osa kiitoksesta kuuluu myöskin hallitukselle, joskin me olisimme tehneet erilaisia painotuksia. Samaan aikaan pitää todeta se, että työttömyys on vielä korkea ja ennen kaikkea rakenteellinen työttömyys lähentelee 7:ää prosenttia. Se on äärimmäisen huolestuttavaa siinä tilanteessa, kun voimme odottaa, että kasvu on ehkä heikkenemään päin. Pelkästään Uudellamaalla kolmasosa yrityksistä kärsii työvoimapulasta, Pohjanmaalla jopa puolet. Kysyn siksi hallitukselta: Kun selvästi nämä rakenteelliset uudistukset ovat jääneet tekemättä — ei ole mahdollistettu paikallista sopimista, vanhempainvapaa-uudistusta emme ole saaneet, tarveharkintaa vielä sovelletaan, ja esimerkiksi yhdistelmävakuu-tus ei ole edennyt — niin mistä syystä näin? Onko tämä johtunut hallituksen sisäisestä ideologisesta epätasapainosta, vai onko joku muu syy [Puhemies koputtaa] näitten asioiden taustalla?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä debatin tässä vaiheessa vastauspuheenvuorot edustajille Heinäluoma, Uotila, Mikkonen, ja sen jälkeen ministeri Terholla 2 minuuttia.

16.17 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä perusturva-asia on kuitenkin aika tärkeä, ja luulenpa, että se on jokaisen edustajan hyvin tuntema. Ja kyllä kai teiltäkin ihmiset kysyvät samaa, mitä he minulta kysyvät, että minkä takia perusturvasta edelleen leikataan, vaikka kerrotaan talouden hyvistä uutisista. Sitä on erittäin vaikea selittää, enkä usko, että pärjätään sillä keskustan edustaja Paloniemen selityksellä, että eihän tämä ole mikään leikkaus, kun vain indeksit jäädytetään, kun se tarkoittaa, että ostovoimaa leikataan ja se vaikutus on pysyvä myös tulevaisuuteen. [Ben Zyskowicz: Oletteko yrittänyt?]

Palaan tähän sotaveteraanien rintamalisäasiaan. Nyt me olemme kuulleet, että valtiovarainministeriö on valmis tarkistamaan tätä asiaa, mutta edelleenkin en ole kuullut keskustan kannanottoa asiaan. Täällä päinvastoin keskusta on puolustanut tätä leikkausta sanomalla, ettei se oikeastaan ole mikään leikkaus, [Hannakaisa Heikkinen: 64 senttiä!] enkä edes huomannut, kysyikö sinisiltä kukaan yhtään mitään, kun tästä asiasta hallitus antoi uuden ilmoituksen. Toivoisin — jotta Suomen kansa tietää, mitä tässä sotaveteraanien rinta-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

malisässä tapahtuu — että kuulisimme keskustan ja sinisten puheenvuorot. Oletteko te valmiit hylkäämään tämän sotaveteraanien rintamalisän leikkauksen?

16.18 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Jaskari suorastaan hyökkäsi vasemmistoliiton ryhmäpuheenvuoroa kohtaan toteamalla, että olisin sanonut, että laittaisimme 2 miljardia heti jakoon, sen summan, joka nyt vähän yllättäen valtion kassaan on ilmestynyt. En sanonut niin. Totesin, että siitä huolimatta, että yllättäen valtion kassa on nyt vuoden lopussa 2 miljardia suurempi, hallitukselta ei riitä myönteisyyttä näiden indeksijäädysten perumiseen. Vaalikauden mitassa se tarkoittaisi 300:aa miljoonaa mutta ensi vuoden osalta 68:aa miljoonaa, ja tähän viittaamme, siihen on mahdollista vielä kakkoskäsittelyssä tehdä muutos. Se on aika pieni siivu siitä 2 miljardista, jos kaikista heikompiosaisille annetaan ensi vuoden osalta 68 miljoonaa pidättäytymällä indeksien leikkauksesta näiden kaikista pienimpien etuisuuksien osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Terho, 2 minuuttia.

16.19 Eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja eduskunta! Täällä sitä taas ollaan käymässä sitä samaa keskustelua niistä samoista leikkauksista, jotka silloin vaalikauden alussa päätettiin. Olemme kuulleet nämä samat kommentit nyt useamman kerran. Joka kerta tarina on sama. Oppositio syyttää meitä niistä samoista asioista, mitä te itse olitte edellisellä vaalikaudella pakotettu tekemään, kuten koulutusleikkauksista ja muista, jotka osuvat pienituloisiin tai muuten ovat ikäviä poliittisia päätöksiä tehdä. Totta kai se on opposition tehtävä, mutta tämä teatteri on hyvin kyllästyttävää näin ajan oloon, kun se toistuu uudestaan ja uudestaan.

Perussuomalaiset syyttävät meitä jopa niistä leikkauksista, jotka itse hyväksyivät silloin, kun hyväksyivät hallitusohjelman. [Arja Juvonen: Arvopohja muuttui!] Mutta mikäpä siinä: mitä isot edellä, pienet perässä. Joka tapauksessa tämä teatteri alkaa olla nyt siinä pisteessä, että voimmeko leikata sen vain siihen yhteiseen konsensukseen ja tunnustukseen, että kaikki puolueet, jotka täällä ovat, kaikki puolueet, ovat leikanneet koulutuksesta, pienituloisilta, tehneet verohelpotuksia. Teidän valtiovarainministerivuorollanne muun muassa tehtiin yritysveroihin 900 miljoonan euron lasku samaan aikaan, kun te leikkasitte köyhiltä ja koulutuksesta. Miksi te ette silloin rahoittaneet budjettia mieluummin taistelemalla harmaata taloutta vastaan tai Emu-puskureilla tai Sitran ryöstämisellä tai Suomen Pankin taseella, jos se olisi ollut vaihtoehto, realistinen vaihtoehto, mitä Harakka esitti tuloista? Miksi ette silloin tehneet niin? Vihasitteko enemmän köyhiä ja opiskelijoita, vai miksi mieluummin toimitte leikkaamalla heiltä? Koska ne vaihtoehdot eivät olleet realistisia, ja nyt jos voidaan vain päästä siihen yhteiseen konsensukseen, että kaikki ovat tehneet niitä ikäviä päätöksiä silloin, kun ovat olleet sen pakon edessä, mutta kukaan ei varmasti tee niitä vapaaehtoisesti, niin silloin keskustelun älyllinen taso nousee aivan ennen näkemättömäksi.

16.21 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hienoa, jos sotaveteraanien rintamalisien leikkaukset perutaan, mutta, hyvä hallitus, te unohtitte varusmiehet. Te olette unohtaneet heidät, ja minä kysyn, arvoisa ministeri Petteri Orpo, mitä te vastaatte siihen, että varusmiehet ovat tällä hetkellä täysin ilman lisävakuutusturvaa vuoden loppuun saakka. Heillä ei ole minkäänlaista lisävakuutusturvaa vuoden loppuun saak-

ka. Meillä on vielä muutamia viikkoja aikaa ennen kuin vuosi vaihtuu, nimittäin lisävakuumasturva astuu voimaan vasta 1.1.2019. Eli mitä te vastaatte heille? Jos minun poikani olisi nyt armeijassa, niin minä antaisin äidin käskyn ja sanoisin, että nyt pois sieltä armeijasta ja mene vasta ensi vuonna takaisin, kun vakuutusturva on kunnossa. [Anne Kalmari: Onneksi ei ole!] — Niin, mutta ajatelkaa sitä, hyvät isät ja äidit täällä, elikkä mitä te aiotte tehdä tälle asialle? — Täällä puhutaan, että on ylijäämää, mutta kyllä minä näkisin, että prioriteetit ovat hukassa ja tämä varusmiesten asia olisi pitänyt hoitaa kuntoon ja huomioida se, että taannehtivuus laissa olisi ollut mahdollista. Teimme siitä yhteisen [Puhemies koputtaa] lakialoitteen, yli 100 kansanedustajaa allekirjoitti.

16.22 Simon Elo sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinäluoma sinänsä ihan oikeutetusti kysyi tässä hallitusryhmien näkemyksiä. Täytyy sanoa, että valtiovarainministeri Orpo tehtävästään käsin vastasi myös asiallisesti, eli hallitusryhmät katsovat sen keinon, jolla tämä voidaan korjata, ja tavalla tai toisella se tehdään, ja ministeri Mattila sen keinon, jolla asiat nyt selvitetään.

Sen sijaan täytyy ihmetellä edustaja Juvosta, joka istuu sosiaali- ja terveysvaliokunnassa. Kun edustaja Kaikkonen sanoi, että tässä on tapahtunut joku työtapaturma budjettikäsittelyssä valiokunnassa, [Arja Juvonen pyytää vastauspuheenvuoroa] niin nimenomaan se on se, että sosiaali- ja terveysvaliokunnasta ei ole tehty tähän asiaan liittyen mitään esitystä. Olisitte siellä ollut esittämässä, kun haluatte asiaan muutosta.

Sitten tämä indeksijäädytyskysymys. Ymmärrän, että sosiaalidemokraatit eivät vaihtoehtobudjetissaan nyt esitä indeksijäädytyksien poistamista koko tältä vaalikaudelta — te esitte vuodelle 2019 — mutta edustaja Kankaanniemi, joka kritisoi indeksijäädytyksiä ensi vuodelle, te ette esitä edes ensi vuodelle vaihtoehtobudjetissanne indeksijäädytyksien poistamista. Tämä on hyvin erikoinen linja.

Edustaja Harakka, vaikka olen vähemmän tärkeä ihminen, koska uskon, että minuun te viittasitte, [Puhemies koputtaa] niin minullakin on yksi ääni niin kuin jokaisella. [Puhemies koputtaa] Nyt käytin sitä ja käytän sitä myös vaaleissa ja toivon, että kaikki suomalaiset tekevät sen.

16.24 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä pakko korjata ministeri Terhon lausuntoja tässä salissa, jotka olivat paikkansapitämättömiä. [Eero Heinäluoma: Uskomattomia!] Viime vaalikaudella ei tehty tämänkaltaisia leikkauksia sosiaaliturvaan, vaan edellinen hallitus päinvastoin teki historiallisen suuren korotuksen perusturvaan, [Hannakaisa Heikkinen: 100 000 työpaikkaa!] johon käytettiin satoja miljoonia euroja. Siinä kohtaa kun edellinen hallitus oli puolittamassa — ei jäädyttämässä kokonaan vaan puolittamassa — indeksit, niin vasemmistoliitto päätti lähteä hallituksesta sen takia, että me emme ole valmiita hyväksymään senkaltaista politiikkaa kuin mitä tämä hallitus on tehnyt pienituloisten ja sosiaaliturvan osalta.

Indeksijäädytykset yhteenlaskettuna tämän vaalikauden aikana ovat olleet 300 miljoonan leikkaus kaikista pienituloisimpien suomalaisten toimeentuloon. Siihen nähden tämä edustaja Kivelän mainitsema 30 miljoonan euron panostus takuueläkkeen ja vanhempainpäivärahojen korotuksiin: ne ovat hyviä päätöksiä, mutta panostuksena [Puhemies koputtaa] se on äärimmäisen pieni verrattuna siihen isoon leikkaukseen, [Puhemies koputtaa] mitä te olette tehneet.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

16.25 Antti Rantakangas kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnä sanon oppositiolle, että ei aina kannattaisi yrittää maksimoida poliittista hyötyä. Minusta täällä eduskunnassa on vuosia voitu hoitaa veteraanien asioita yhteisesti opposition ja hallituksen toimesta. Aina suurimman puolueen eduskuntaryhmän puheenjohtaja on laittanut ensimmäisenä nimen aloitteeseen, jossa veteraanien asioita on parannettu. Nyt on todella vastenmielistä, että lähdetään poliittista hyötyä maksimoimaan veteraanien asialla. Täällä on hallituksen puolelta ja hallitusryhmien puolelta sanottu, että tämä tekninen moka, mikä tapahtui sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa puheenjohtaja Kiurun johdolla, korjataan nyt alkuvuodesta, jolloin saadaan tämä indeksiasia kuntoon elikkä se reilu 80 senttiä kuukaudessa lisää veteraaneille, mutta se tapa, millä te toimitte — te otatte politiikan kärkeen nämä veteraanien asiat — on suoraan sanottuna vastenmielinen. Minä uskon, että ne katsojat, jotka katsovat tätä tv:stä, veteraanien lapset ja lapsenlapset ajattelevat, että miten tällaiseen oppositio sortuu, näin ala-arvoiseen politikointiin.

16.26 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on kyllä pakko korjata.

Ensinnäkin sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa ei ole tehty veteraanileikkauksia tai rintamalisäleikkauksia eivätkä ne ole tapaturma vaan se on hallituksen esityksen pohja.

Ja toinen, mikä pitää korjata, on se, kun sosiaalidemokraatteja syytetään siitä, että indeksileikkausten korjauksia olisi tehty ainoastaan tälle vuodelle. Me olemme tehneet niitä systemaattisesti joka ainut vuosi, ja joka ainut vuosi me olemme täällä eduskunnassa hävinneet ne äänestykset.

Ja se, että me valiokunnassa teimme yhteisesti lakialoitteen, joka koski sotainvalidien laitoshoidon ja haitta-asteen laskemista, oli positiivinen viesti nimenomaan sotainvalideille ja yleensäkin veteraaneille. Meidän mielestämme on kornia se, että samanaikaisesti hallituspuolueet esittävät rintamalisän leikkausta, kun me kaikki olemme yhteisymmärryksessä tehneet rintamaveteraanien hyväksi esityksiä [Puhemies koputtaa] positiivisessa mielessä. Sen takia tämä keskustelu kuulostaa [Puhemies koputtaa] kyllä todella kornilta.

16.27 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi kysymys, joka hyvin vähän näkyy tässä keskustelussa, on ne mittavat leikkaukset, mitä hallitus on tehnyt tieteeltä ja tutkimukselta. Ne syövät meidän tulevaisuutemme mahdollisuuksia. Me tarvitsemme Suomeen uusia vahvoja toimialoja, ja meillä ovat perinteisesti metsäteollisuus, metalli, koneteollisuus, elektroniikkateollisuus olleet vahvoja, mutta jos vertaamme Ruotsiin, siellä on paljon monipuolisempi elinkeinorakenne. Ja juuri tutkimus luo vahvaa pohjaa kaikelle tälle.

Erityisesti pitäisi tukea ilmastonmuutosta torjuvaa tutkimusta ja siitä kumpuavaa innovaatiotoimintaa. Jos maailma lämpenee kaksikin astetta, niin korallit häviävät ja Grönlanti sulaa, elinolosuhteet heikkenevät täällä Suomessakin merkittävästi.

Olette leikanneet lapsiperheiltä, köyhiltä, heikompiaisilta, työttömiltä ja samalla myös syöneet tulevaisuuden siemenperunoita. Ei ole kestävä linja teillä.

16.28 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan vielä edustaja Anderssonin kommenttiin, että olisi täytynyt selkeästi muuttaa esimerkiksi veronalennuksen painopistettä, ettei keskituloisilla tai suurempituloisilla olisi ollut minkäänlaisia veronkevennyksiä. Jos me katsomme tilannetta, millä nämä työpaikat on luotu ja

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

mikä siihen politiikkaan on vaikuttanut, niin pienempituloisilla ne veronalennukset ovat vaikuttaneet selkeästi niin, että on ollut kannattavampaa ottaa työtä, ja siinä täytyy tehdä paljon lisää vielä, että saadaan aikaan, että jokainen työpäivä on kannustava.

Keskituloisilla on ihan maailmanennätysverotukset jo. Meidän täytyy tulevaisuuden linjauksemme tehdä, että keskituloisilla ihmisillä, jotka ovat töissä, olisi alempi verotaso, että työtä kannattaa tehdä. Ja ongelma suurempituloisilla on se, että he menevät hyvin paljon maailmalle, noin 1 500 korkeasti koulutettua ihmistä nettona on jo lähtenyt maailmalle. Täytyy myöskin ajatella, että heille tilanne olisi se, etteivät he maksaisi yli puolta veroa kaikkienensa. [Puhemies koputtaa] Koko tämä kokonaisuus täytyisi ottaa huomioon. Te ette ota tätä kokonaisuutta huomioon, ja te ette ymmärrä työn logiikkaa, mistä työ syntyy.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä vastauspuheenvuorot edustajille Huhtasaari, Henriksson ja Heikkinen tässä debattivaiheessa ja sitten valtiovarainministerille 2 minuuttia.

16.30 Laura Huhtasaari ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme varmasti kaikki yhtä mieltä siitä, että meidän pitää seurata ihmisten elintasoa, että säilyykö ostovoima pienituloisilla.

Perussuomalaisten mielestä siihen ratkaisu on asumisen ja liikkumisen halpuuttaminen. Myös tarvitaan yksittäisiä erillisiä toimenpiteitä, kuten omaishoidon tuki verovapaaksi ja lääkkeiden omavastuun poistaminen pienituloisilta.

Mutta edelleen haluan tähän keskusteluun tuoda ilmastopolitiikan, koska muilta puolueilta puuttuu ilmastorealismi. Kun me ajattelemme, että Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on vain 0,1 prosenttia, niin totta, me voimme toimia hyvänä esimerkkinä, mutta liian kunnianhimoisilla päätöksillä me ajamme teollisuutta sellaisiin maihin, missä käytetään fossiilista energiaa.

Ja, edustaja Halmeenpää, tiedäthän sinä sen, että etäisyydet ovat Suomessa EU:n pisimmät ja ilmastomme on EU:n kylmin. [Välihuutoja] Tässä meidän pitää olla realistisia. Jos me haluamme, [Puhemies koputtaa] että Suomessa säilyy hyvinvointi, se tarkoittaa, että teollisuuden pitäminen Suomessa on ekoteko.

16.31 Anna-Maja Henriksson r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Huhtasaaren puheenvuoro puhuu paljon perussuomalaisten suhtautumisesta tähän vakavaan ilmastotilanteeseen. [Laura Huhtasaari: Nimenomaan, haluamme vähentää päästöjä maailmanlaajuisesti!]

Mutta ihan toiseen asiaan.

Arvoisa puhemies! Ei tarvitse olla vasemmistopuolue tai vasemmistopuolueen edustaja, jotta pitäisi huolta vähävaraisista tässä maassa. Se on asia, joka on meidän kaikkien huolehdittava, että vähävaraisista pidetään huolta, ja RKP:n vaihtoehtobudjetissa olemme kiinnittäneet paljon huomiota tähän. Olemme myös sitä mieltä, että Suomen lapsiköyhyys on otettava vakavasti, vakavammin kuin tänä päivänä, ja sen takia olemme ehdottaneet, että lapsilisän yksinhuoltajakorotus korotettaisiin ja että päästäisiin eroon tästä ihmeellisestä kytkennästä, että kun henkilö on toimeentulotuella ja hän saa yksinhuoltajakorotusta, niin samalla otetaan häneltä toisella kädellä se toinen pois, eli hänelle ei jää sitä yksinhuoltajakorotusta käteen ollenkaan. [Puhemies koputtaa] Mitä hallitus aikoo tehdä tämän puolesta, ja oletteko muut puolueet tähän valmiita?

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

16.32 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! En liene ainut kansanedustaja tässä salissa, joka tämän keskustelun aikana on saanut useamman viestin siitä, että on vastenmielistä ohi puhumista ja asioitten tahallista väärinymmärrystä. [Pia Viitanen: Voi, voi!] Oppositio, joka viime hallituskaudella, omalla hallituskaudellaan, teki monenmoisia leikkauksia mutta jonka oman sössimisen saldona oli 100 000 työtöntä lisää, syyttää täällä hallitusta, joka on määrätietoisella työllä pystynyt pääsemään kansainvälisen talouden imuun ja luomaan 115 000 työpaikkaa. Lillukanvarsissa pyörittään ja halutaan hävittää tuo iso kuva.

Ja, oppositio, ei pidä paikkaansa, että tämä hallitus ei olisi tehnyt oikeudenmukaisia tekoja kaikista heikoimmassa asemassa oleville. Tuo ryhmä ei ole yksi ja kokonainen ryhmä, vaan huonompiosaisuuteen on monen monia syitä yhteiskunnassa. Olemme korottaneet takuueläkettä kolme kertaa, [Puhemies koputtaa] ja kaikista pienimpiä vähimmäispäivärahoja on korotettu lähes 100 euroa. [Puhemies koputtaa] Kaikista pieniosaisimmille on tehty tekoja.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt, arvoisa edustaja, yritetään suurin piirtein pysyä sovitussa aikataulussa. — Äskeiseen liittyen vastauspuheenvuoron myönnän vielä edustaja Lindtmanille ennen ministerin puheenvuoroa.

16.33 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On alkuun pakko todeta, että on täysin poikkeuksellista, että hallituksen ministeri kuvaa eduskunnan keskustelua teatteriksi, [Eduskunnasta: Just näin! — Eduskunnasta: Juuri näin!] saatikka arvioi sen älyllistä tasoa, etenkin sen keskustelun, jonka johdosta valtiovarainministeri ilmoitti, että tämä sotaveteraanien rintamalisä voidaan arvioida uudelleen.

Ja, edustajat Rantakangas, Heikkinen ja Elo, eihän siinä ole mistään työtapaturmasta kysä. Sen jälkeen kun valiokunnassa hallituspuolueet eivät tätä asiaa halunneet laittaa kuntoon, toisin kuin edellisenä vuotena, oppositio oli pakotettu jättämään vastalause, jossa itse asiassa todetaan, että erityisen irvokasta hallituksen leikkauspolitiikassa on jäädytysten kohdentaminen myös rintama- ja veteraanilisiin. Tästä keskiviikkona äänestimme ja tästä tulemme myös huomenna tiistaina äänestämään.

Mutta, edustajat Heikkinen, [Puhemies koputtaa] Elo, voisiko nyt joku keskustasta ja sinisistä vahvistaa, keskustasta, että tämä asia hoidetaan kuntoon? [Simon Elo: Olen sanonut jo!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministeri — valtiovarainministeri näköjään. 2 minuuttia, mielellään paikan päältä.

16.35 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran tähän: Siis päähallituspuolue keskustan ryhmäpuheenjohtaja Kaikkonen kävi kertomassa, että he ovat hallituspuolueiden ryhmien välillä sopineet, että tähän asiaan haetaan ratkaisuja ja ministeri Mattila valmistelee asiaa. Eli tämä haetaan. Muistutan siitä, että me olemme tehneet kymmenien miljoonien yhteisen todella suuren ja merkittävän oikeudenmukaisen ratkaisun [Välihuutoja keskustan ja kokoomuksen ryhmistä] meidän sotietamme veteraanien hyväksi mahdollistamalla kaikille kotiin vietävät palvelut. Tämä on ollut yhteinen, hieno päätös. Kiitos vielä kaikille siitä, se oli merkittävää.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Palaan vielä tähän velanmaksukysymykseen. Minusta edustaja Rinne kuvasi sen aivan oikein. Siis se sisältää sekä näitä kertaeriä, kuten olen täällä nyt kahteen otteeseen itsekin sanonut, että sen lisäksi myöskin sen, että me olemme tulleet nytkin tämän kuluneen vuoden aikana ennusteitten mukaisista varmaan 3 miljardista nyt sinne lähelle nollaa ja alle 1 miljardin, ja siihen on näitä muuttuvia eriä. Siinä on sekä talouskasvua, työllisyyskehitystä että näitä eriä. Mutta koska me käsittelemme nyt ensi vuoden talousarviota, joka on alijäämäinen, ja kun me tiedämme ja näemme nyt tämän päivän ennusteen mukaan, että talouskasvu hiipuu ensi vuonna, niin siksi minä olen huolissani siitä, että täällä edelleen halutaan jakaa tai lisätä pysyviä menoja [Timo Harakka: Investointeja!] tilanteisiin, kun me tarvitsemme nyt nopeasti toimia kasvun ylläpitämiseksi. — Edustaja Harakka, olen pahoillani, jos olen tuottanut teille pettymyksen, mutta minä olen eri mieltä. Kun katson tässä tätä teidän listanne kaikkeen yrittämiseen, omistamiseen ja investointeihin liittyvästä verotuksesta ja sen kiristämisestä, niin saan 674 miljoonaa rivin alle. Eli minusta tämä tulopohja vahingoittaa talouskasvua ja työllisyyttä. Sen lisäksi, kun siellä on kertaluontoisia tuloeriä, siksi minä en usko tähän ja olen erittäin huolissani tässä taloussuhdanteesta siitä, että te haluatte samaan aikaan lisätä pysyviä menoja ja hidastaa talouskasvua. [Puhemies koputtaa] Me olemme siis eri mieltä.

16.37 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo, meillä on varmaan suurin piirtein yhteinen näkemys tästä taloustilanteesta tällä hetkellä, mutta se, mistä minä olen huolissani tulevaisuuteen nähden, on se, että teidän esityksistänne puuttuvat kokonaan tulevaisuuteen suuntautuvat investoinnit, ne, jotka maksavat itsensä takaisin mutta jotka ovat välttämättömiä tehdä, jotta Suomi pärjää 2030-luvulla. On itse asiassa vastuutonta jättää näitä uudistuksia tekemättä. Te olette itse puhunut varhaiskasvatuksen maksuttomuuden puolesta, olette ollut sitä mieltä, että se on tärkeä asia suomalaisille nuorille lapsille, jotta opinpolku alkaa oikealla tavalla. Me olemme esittäneet sitä, että toisen asteen koulutus tulisi maksuttomaksi, jotta yksikään nuori suomalainen ei jäisi enää itse asiassa sen uuden perusasteen eli toisen asteen tutkinnon suorittamisen ulkopuolelle. Me olemme esittäneet sitä, että tehdään nopeasti perhevapaaudistus, jolla saadaan nuorten naisten työura samalle kehityskaarelle kuin nuorten miesten, ja sillä voidaan hoitaa palkkatasa-arvoa mutta erityisesti työllisyyttä tuleville vuosikymmenille.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa ministeri, en nyt myönnä tässä vaiheessa puheenvuoroa. Aina kun tulee uusi juonne kesken nyt meneillään olevaan keskusteluun, mieluusti ei siihen käydä. Aina yksi teema loppuun niin pitkälti kuin suinkin mahdollista, ja sitten siirrytään seuraavaan.

16.38 Aila Paloniemi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä varsinkin opposition Li Andersson luettelee koko ajan asioita, joita on tehty, pahoja leikkauksia, mutta ei mitään ole tullut tilalle. Minä haluaisin nyt kuitenkin muistuttaa, että esimerkiksi pienituloisten eläkeläisten, perheiden, työttömien, palkansaajien verotus kevenee ensi vuonna, kun kuntaverotuksen perusvähennystä korotetaan. Pienimmät päivärahat nousevat 80 euroa, mutta siitä te visusti yleensä jätätte mainitsematta mitään — se 64 senttiä on teille tärkeämpi. Ja perheiden kotiapuun lisätään kunnissa voimavaroja. [Li Andersson pyytää vastauspuheenvuoroa] Koulukirjahankintoja vähävaraisille nuorille, 47 euroa kuu-kaudessa. Takuueläkettä kolmannen kerran korotetaan, kuten täällä on todettu. Ja rintama-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

veteraaneille mahdollistetaan samat kotona asumista tukevat palvelut kuin sotainvalideille: pitkäaikainen tavoite toteutuu. Näin varmistetaan rintamaveteraanien palveluiden yhdenvertaisuus kotipaikasta ja sotakohtalosta riippumatta.

Kyllä meillä on paljon myös erittäin hyviä esityksiä täällä, kannattaa lukea nyt huolellisesti tämä budjetti.

16.40 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin pidän hieman erikoisena sitä, että kulttuuriministeri kutsuu täällä vuoden tärkeintä eduskuntakäsittelyä teatteriksi. Tämä ei ole mitään teatteria, tämä on politiikkaa, jolla ohjataan valtion ensi vuoden tuloja ja menoja, ja tämä on ihan täyttä totta.

Taloudessa menee todella paremmin kuin pitkään aikaan, mutta samalla te, hyvä hallitus, teette kylmää ja erittäin kovaa politiikkaa. Te jaatte tätä kasvua erittäin epäoikeudenmukaisesti. Leipäjonot kasvavat, ja ihmiset kääntyvät hädissään hyväntekeväisyysjärjestöjen puoleen, mutta samaan aikaan te leikkaatte kaikista heikoimmassa asemassa olevien perusturvasta. Ja nyt vielä täällä salissa hallituspuolueiden edustajat väheksyvät näitä perusturvan leikkauksia. Minä todella toivon, että täällä ei näitä indeksijäädytyksiä ja perusturvan leikkauksia enää yhtään kertaa väheksytä. Ne ovat monille ihmisille todellisia leikkauksia ja kovia leikkauksia.

Puhemies! Hienoa, että tämän keskustelun aikana nyt hallitus on herännyt sotaveteraanien rintamalisän indeksijäädytyksen perumiseen, mutta samalla toivoisin, että hallitus voisi tässä yhteydessä korjata tämän koko paketin ja perua pienituloisien indeksileikkaukset kokonaan.

16.41 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun on täällä varsin pitkään saanut olla, niin ymmärrän, että ministeri Terhon puheenvuoroa voidaan joiltain osin pitää jopa loukkaavana, mutta kyllä siinä puheenvuorossa aika paljon oli asiaa. Se on pakko kyllä sanoa. [Välihuutoja vasemmalta] Jos me katsomme nyt oikeasti, missä tilanteessa Suomi on, niin tämän päivän uusimmankin ennusteen mukaan meillä on 4 prosentin kestävyysvaje olemassa. Jos tämä vaalikausi ei olisi mennyt niin hyvin talouden ja työllisyyden osalta, mikä pitkälti johtuu siitä talous- ja työllisyyspolitiikasta, mitä on tehty — toki osittain myös maailmantalouden noususta — niin nyt me keskustelisimme siitä, että mistä tuleva hallitus tulee leikkaamaan, ja joka ikiseltä pääministerikandidaatilta ja puolueelta kysyttäisiin aivan kuten neljä vuotta sitten, että mistä te tulette leikkaamaan. [Kari Uotila: Kaikki sanoivat, ettei koulutuksesta ainakaan!] Silloin me olisimme sellaisessa tilanteessa, että pienituloisten asema olisi tässä maassa oikeasti todella vaikea. Me olemme nyt saaneet niin paljon hyvää aikaan, että täytyy antaa tunnustus sille työlle, mitä on tehty.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen havaitsevinani, arvoisat edustajat, että valtioneuvoston joukot hivenen harvenevat tuossa aitiossa, mutta jatketaan vielä ehkä puolen tunnin verran tätä keskustelua, ehkä vähän enemmän.

16.42 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun ministeri Terhon puheenvuoroa kuunteli, niin ei todella voinut olla ajattelematta, että se oli totaalisesti kyllästyneen ja turhautuneen hallituksen puheenvuoro. Eväät oli aivan kerta kaikkiaan syöty loppuun. Pidemmälle meni oikeastaan vain tahattomasti edustaja Kivelä, joka viittasi, että hallituksella on ”virallinen totuus”. Se taitaa olla seikka, mitä ei ainakaan lais-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

sa ole määritelty. Kyllä kansalaisilla on se toinen totuus, ja tämäkään budjetti ei mitään hyvää tämän maan vähävaraisille joululahjaksi lupaa. Epäoikeudenmukainen linja jatkuu, indeksileikkaukset jatkuvat.

Puhemies! Talouden isoon kuvaan: En käy kiistelemään siitä, onko suotuisa talous viennin markkinoiden vedon vai EKP:n elvyttävän rahapolitiikan seurausta. Joka tapauksessa on niin, että tämä Euroopan keskuspankin rahapolitiikka on auttanut Suomea, mutta nyt ostohjelma loppuu, ja on mahdollista, että korotkin ensi keväänä nousevat, ja, arvoisa valtiovarainministeri, pitäisi varautua tulevaan. Aivan kuten puheenjohtaja Rinne täällä sanoi: missä ovat ne tulevaisuusinvestoinnit? SDP tarjoaa perhevapaaudistusta, ja me tarjoamme panostusta kouluttamiseen. Oletteko te valmiita tarttumaan tähän tulevaisuuslinjaan?

16.43 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Rintamamiesleikkaus olisi suuri virhe, ja on erittäin hyvä, jos tämä asia nyt sitten korjataan.

Täällä puhutaan paljon sotiemme veteraaneista ja sotainvalideista. Veteraanejamme on jäljellä enää elossa 11 500, invalideja 2 000. Nostaisin esille sen, että vuodesta 2011 lähtien, kun tulín eduskuntaan, olen huomioinut sen, että joka vuosi veteraanijärjestöt tulevat pyytämään lisää rahaa, koska sitä ei ole tarpeeksi heille annettu, jotta kaikki saataisiin hoidettua kunnollisesti meidän veteraaneillemme. Ihmettelen, miksi aikaisemmat hallitukset ja myös viime hallitus eivät ole korjanneet näitä asioita. Nyt on tietysti hyvä tehdä se, koska heitä on enää niin vähän jäljellä. Enemmän olisi voitu tehdä, ja sille ei nyt enää mitään voi, mutta perussuomalaiset ovat ehdottomasti kaiken sen takana, mitä tästä eteenpäin voidaan heidän hyväkseen tehdä, ja toivon, että hallitus tekee kaiken mahdollisen. Ja myös seuraava hallitus. [Eero Heinäluoma: Hyvä puheenvuoro!]

16.44 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On aika häkellyttävää kuunnella esimerkiksi demarien johtajan Antti Rinteen kannanottoja esimerkiksi metsien käytöstä. Hänhän esitteli Savossa tämän Rinteen mallin, jossa hakkuut olisi keskeytetty, ja tuli muuten semmoiseen maahan se viesti, että siellä ollaan suunnittelemassa suurinvestointia, kuten Pohjois-Karjalassakin. Metsäisessä Suomessa tunnetaan tämä Rinteen malli, että hakkuut seis ja koneet kotiin, ja onhan se kannanotto sekin, mutta tulipa nyt kaikille tiedoksi sekin ja yhtä lailla vihreiden ympäristöpolitiikka ja ilmastopolitiikka. Ensin ajetaan pienillä autoilla tienvarteen hakattuja puita, sen jälkeen ne lastataan isompiin ja sitten tehdään tulosta tässä maassa. Kyllä pitää sanoa, että joulu on näköjään mieleen hiipinyt jo vähän aikaisemmin kuin minä luulinkaan, mutta olisi kuitenkin hyvä asia, että tässä talossa pikkuhiljaa vakavoiduttaisiin. Meillä on kerrankin nyt mahdollisuus tehdä tässä maassa uutta työtä, ja muistakaa, hyvät kollegat: kun metsissä hakkuutoiminta etenee, se vaikuttaa välittömästi kemianteollisuuteen, metalliteollisuuteen, elektroniikkateollisuuteen. Koko ala voi hyvin, ja te Rinteen mallin mukaan pistätte kapuloita rattaisiin ja ilmoittatte kuopiolaisille, että ette te tarvitse tehdasta, ettekä Pohjois-Karjalassakaan. [Puhemies koputtaa] Tulipahan nyt tuokin tietoon, ja siitä kiitän demareita: kiitos!

16.46 Ben Zyskovicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaisin vielä tämän budjetin ja itse asiassa tämän hallituksen ja vaalikauden talouden suureen kuvaan.

Kun täällä demarit puheenjohtajansa Antti Rinteen johdolla sanoivat, että työttömät eivät ole saaneet mitään, niin varmasti tässä näkyy tämä demareiden ja kokoomuksen ideologinen ero: Demareiden mielestä työttömät saavat jotain, kun työttömyyskorvausta pa-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

rannetaan. Kokoomuksen mielestä työttömät saavat jotain, kun he pääsevät töihin. Jos toistasataatuhatta työpaikkaa on tullut tällä vaalikaudella, niin miten te voitte väittää, että työttömät eivät ole saaneet mitään?

Oppositio myös sanoo, että köyhät eivät ole saaneet mitään. Viittaa siihen, mitä täällä on kerrottu alemmista päivärahoista ja takuueläkkeistä, mutta puhun edelleen näistä työpaikoista. Ne perheet, joissa on työttömyyttä, ovat usein köyhiä perheitä. Kun niissä on saatu töitä, niin silloinhan näiden perheiden tilanne taloudellisesti on huomattavasti parantunut. En käsitä, että ne nonsaleeraatte nämä toistasataatuhatta työpaikkaa aivan kuin sillä ei olisi vaikutusta esimerkiksi köyhien tilanteeseen.

16.47 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan, valtiovarainministeri Orpo, teidän ansiokkaaseen kommenttiinne ilmastomuutoksen torjunnasta ja siitä, että Suomi voi olla kokoaan suurempi. Tämä on nähdäkseni hyvä tavoite, ja yksi tärkeimmistä syistä tietenkin on se, että me haluamme kansainvälisesti olla hyödyksi tässä asiassa, ja meillä on siihen korkean koulutuksen maana hyvät edellytykset.

Olemme varmasti kaikki sitä mieltä, että koulutukseen on satsattava jatkossa lisää. Siitä on nyt jo parinkin hallituksen aikana leikattu varsin paljon, ja viimeksi esimerkiksi valtioneuvoston tulevaisuusselonteossa ja tietopoliittisessa selonteossa korostettiin koulutuksen merkitystä.

Toivoisin, että vielä, vaikka hallituskausi lähenee loppuaan, ottaisitte esiin hallituksessa vaihtoehdon miettiä yli sektori- ja ministeriörajojen keinoja, joilla voisimme hyvää, pitkän tähtäimen koulutuspolitiikkaa tekemällä edistää myös Suomen mahdollisuuksia esimerkiksi cleantechissä ja ylipäättään korkean teknologian osaajavaltiona. Uskon, että tämä auttaisi meitä ilmastotavoitteissamme, jotka, kuten hyvin tiedämme, ovat tiukentuneet tiedon lisääntyessä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Kun SDP:n eduskuntaryhmän edustajista edustaja Rinteen nimi mainittiin useimmin, niin monista pyytäjistä myönnän hänelle vastauspuheenvuoron.

16.48 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Zyskiewicz, nämä henkilöt, joista te puhutte, eivät ole samoja henkilöitä, joista minä puhun. Minä puhun niistä ihmisistä, jotka eivät ole saaneet töitä. Niiltä ihmisiltä on leikattu työttömyysturvaa 100 päivää, niiltä ihmisiltä on aktiivimalli leikannut sitä työttömyysturvan tasoa 5 prosenttiyksikköä. Näistä ihmisistä minä puhun. Näitten ihmisten asia on huonossa jamassa teidän hallituksenne jälkeen. Sama koskee eläkeläisiä, jotka eivät edes voi omaa taloudellista tilannettaan parantaa työllään. Sama koskee lapsiperheitä, joille te sääditte erityisen veron tämän vaalikauden aikana.

Edustaja Hoskonen, teille nyt sanon selvästi ja pyydän viemään viestiä eteenpäin, niin ettette levitä väärää puhetta: SDP:n kanta metsähakkuisiin on se, että hakataan niin paljon kuin sielu sietää, kunhan se tapahtuu ilmastönäkökulmasta oikealla tavalla. Meillä on hiilidioksidipäästöt ja meillä on hiilinielut, jotka pitää saada tasapainoon. SDP haluaa tehdä vastuullista ilmastopolitiikkaa ja on aivan varmasti uusia hankkeita metsäteollisuudelle kannattamassa. [Timo Heinonen: Avohakkuita lisää!]

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

16.49 **Simon Elo sin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun eläkeläiset on nostettu esille, niin tietysti ne vähätuloisimmat eläkeläiset ovat takuueläkeläisiä. Täytyy huomioida, että tasokorotukset huomioiden takuueläkkeen määrä olisi noin 18 euroa korkeampi vuonna 2019 nyt näillä ratkaisilla, mitä tämä hallitus on tehnyt — eli korottanut 40 euroa — kuin olisi ollut sillä, että indeksin kautta olisi korotettu takuueläkettä. Kyllä sitä viivan alle jäävää on takuueläkeläistenkin osalta syytä katsoa.

Toisaalta täällä on nostettu esille se, onko ministeri Terhon puhe opposition mielestä asiallinen. Vuosi sitten tämän budjettikeskustelun vastalauseessa SDP sanoi: ”Työllisyystvaikkeen pääseminen edellyttäisi selvästi aktiivisempaa politiikkaa, jolla puututaan korkeaan työttömyyteen vahvemmin tässä ja nyt.” Ja tämä hallitus puuttui tässä ja nyt. Tämän vuoden aikana, tämän viimeisen puolentoista vuoden aikana, työllisyys on noussut niin, että nyt on yli 1 150 000 työllistä enemmän, ja silti teatterimaiseen tapaan täällä edelleen väitetään, ettei oltaisi tehty työttömien hyväksi mitään. Ei minusta ole mikään ihme, [Puhemies koputtaa] jos ministeri Terho on sitä mieltä kuin moni äänestäjäkin on, että teatterimaisia piirteitä [Puhemies koputtaa] sosiaalidemokraattien ja vasemmisto-opposition toiminnassa on.

16.50 **Katja Hänninen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyydestä on käytetty monta puheenvuoroa tässä salissa tänään. Myös keskustan eduskuntaryhmän puheenvuorossa viitattiin lapsiperheköyhyyteen, mutta valitettavasti pelkät puheet ja lupaukset eivät tuo helpotusta perheiden arkeen tai leipää ruokapöytään.

Sen sijaan, että tämä hallitus yrittäisi edes poistaa köyhyyttä tai parantaa lapsiperheiden asemaa, hallitus on leikannut lapsilisiä, heikentänyt pienituloisimpien perheiden sosiaaliturvaa, rajannut lapsen oikeutta päivähoitoon ja kurjistanut palkansaaajan asemaa esimerkiksi kiky-leikkausten muodossa.

Me tiedämme, että köyhyys periytyy, köyhyys syrjäyttää ja köyhyys tuottaa monenlaisia hallaa erityisesti lapsen elämässä. Täällä kuitenkin myös hallituspuolueet nyt taivastelevat köyhien lapsiperheiden tilannetta. On pakko kysyä teiltä, hyvä hallitus, miksi ette peruneet indeksileikkauksia tälle ja ensi vuodelle nyt, kun Suomen talous on ollut jopa niin hyvällä kasvu-uralla, että jopa valtionvelan lyhennys on ollut mahdollista. Miksi Suomessa elää edelleen yli 100 000 lasta köyhyydessä? Mikä on hallituksen joululahja näille pienituloisille perheille?

16.52 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hallituksen lahjat ovat olleet seuraavankaltaisia: päivähoidon ryhmäkokoja on pienennetty, 6 700 perhettä on vapautettu kokonaan varhaiskasvatuksesta, alimpia päivärahoja, äitiys-, isyys- ja sairauspäivärahoja, korotetaan 80 euroa. Luulen, että kun heiltä kysyttäisiin, otatteko mieluummin 80 euroa vai muutaman euron indeksikorotuksen, he varmasti ottavat mieluummin 80 euroa. Sen lisäksi koulukirjahankintoja tuetaan 47 eurolla. Tämä ja paljon muuta on perheille luvattu ja tehty jo.

Mutta kaikista eniten huolissani olen siitä, että nyt näyttää, että tulevaisuudessa emme enää saa kasvua aikaiseksi, kun yrittäjiltä viedään sen kasvun mahdollisuudet. Palaan tähän lähemmin puheenvuorossani, mutta tämä on mielestäni erittäin huolestuttava linja, ja toivoisin, että SDP vielä miettisi tarkkaan, haluaako se tukea pienyrittäjiä vai ei. [Eero Heinäluoma: Kukas vastaa hallituksen yrittäjäpolitiikasta?]

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

16.53 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan korjata edustaja Kalmaria sen verran, että tämä hallitus on tosiaan kasvattanut varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja. Se oli osa sitä leikkauspakettia, joka vaalikauden alussa varhaiskasvatukseen tehtiin, jossa siis rajattiin subjektiivista päivähoito-oikeutta ja kasvatettiin tätä suhdelukua yli 3-vuotiaiden ryhmissä.

Samaten, mitä tulee näihin sosiaaliturvapanostuksiin, vielä kerran: Takuueläkkeen korotus on hyvä asia. Takuueläkkeen saajia Suomessa on vähän päälle 100 000. Ja montako kansaneläkkeen saajaa on Suomessa? Yli 570 000 henkilöä. Tämä on juuri se ongelma, kun hallitus täällä ylpeilee pienillä panostuksilla, sinänsä tärkeillä, joihin käytetään pieniä summia verrattuna niihin satoihin miljooniin, mitä te olette leikanneet toisaalta sosiaaliturvasta ja kaikista pienituloisimmilta. Tämä tasapaino ei muutu. Mustaa ei saa valkoiseksi, vaikka kuinka keskustalaiset yrittäisivät.

16.54 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ymmärrettävää, että kulttuuriministeri puhuu teatterista jopa täällä, mutta kyllä minua ei nyt ehkä loukannut mutta hämmästytti se, että hän käytti eduskunnasta ilmaisua ”teatteri”. Se on demokratian ja tämän järjestelmän häpäisemistä, että näin tapahtuu ministeritasolta.

Arvoisa puhemies! Perussuomalaisten vastalause on numero 6 täällä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä. Se on pitkä ja perusteellinen, ja sieltä löytyy meidän selkeä vaihtoehtomme, joka on sosiaalisesti, alueellisesti ja ihmisoikeuksien kannalta varmasti parempi ja selkeämpi linjaus kuin mitä meillä on käsittelyn pohjana valiokunnan mietintönä. Erityisen tärkeää on se, että me muistamme lapsiperheet, joista aikaisemmin mainitsin, köyhyydessä elävät lapset ja eläkeläiset ja sotaveteraanit, jotka ovat tämän maan [Puhemies koputtaa] eteen tehneet työtä ja meille tämän hyvinvoinnin luoneet.

16.55 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itse haluan käyttää muutaman sanan ilmastopolitiikasta, koska se on aika hankala aihe käsitellä. Jokainen meistä tietää, että kunkin jäsenmaan, ja enemmän globaalisti, täytyy se vastuu kantaa, mutta meidän osuutemme globaaleista päästöistä on 0,1 prosenttia, eli käytännössä hyvin helposti ajaututaan tilanteeseen, missä meidän vaikutusmahdollisuutemme ovat pienet, mutta me otamme kyllä kaikki vaikutukset vastaan, mitä tapahtuu Intiassa, Kiinassa ja Afrikassa. Nyt tästä ilmastokeskustelusta minun mielestäni on selvästi seurannut se, että me syyllistämme hyvää työtä tehnyttä metsäteollisuutta, meidän metsätaloutta, me syyllistämme suomalaista maataloutta aivan selvästi, siellä on Veikkauskin jo asialla, me syyllistämme autoilijoita, milloin ei saa bensa-autoilla kohta ajaa, milloin dieselautoilla.

Minun mielestäni tähän pitää jonkunmoista arkirealismia saada, ja kyseessä on kansainvälinen nollasummapeli, niin että jos me kiellämme jotakin täällä metsäteollisuuden suhteen tai maataloustuotannon suhteen, niin se tuotanto siirtyy ulkomaille. Ei siinä kuukaan voita, [Puhemies koputtaa] ja ilmasto häviää.

16.56 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on peräänkuulutettu tulevaisuuspanostuksia. Voisi ajatella, että yli 100 000 ihmistä, jotka ovat päässeet töihin, tekevät tämän maan suurimpia tulevaisuuspanostuksia, [Timo Harakka: Sekö riittää?] se, että ihmiset nousevat itse omille jaloilleen ja pääsevät köyhyydestä irti.

Täällä on vihervasemmiston puolesta puhuttu vähemmän tärkeistä ihmisistä. Kyllä keskustan mielestä kaikki ihmiset ovat tärkeitä. Täällä on jopa sanottu, ettei ole iso raha, kun

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

vähimmäispäivärahoja nostetaan. Minun mielestäni 80 euroa kuukaudessa on erittäin iso raha kenelle tahansa, mutta erityisesti jos elää minimi-, vähimmäispäivärahoilla, se on merkittävä parannus. [Li Andersson: Panostus on kymmenesosa teidän leikkauksista!]

Täällä on kerrottu, miten takuueläkettä on nostettu kolme kertaa. Miksi te ette, hyvä oppositio, nostaneet sitä kertaakaan edellisellä vaalikaudella? 18 euroa enemmän saavat nämä ihmiset rahaa kuin mitä saisivat pelkistä indeksikorotuksista. Ja miksi eivät nousseet nämä vähimmäispäivärahat jo viime kaudella? Näinkin vaikeassa taloustilanteessa on saatu työllisyys nousemaan ja kaikista pienimmät päivärahat ja takuueläkkeet nousevat.

16.58 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on muutamissa puheenvuoroissa käsitelty ilmastopolitiikkaa siinä mielessä, että se on erittäin iso kuluerä meille. Minä katson, että se on meille mahdollisuus, että me vastaamme siihen huutoon, mikä tällä hetkellä maapalloa koettelee.

Suomessa on osaamista. Meidän täytyy käyttää se osaaminen siihen, että kehitämme tuotantoa ilmastoystävälliseksi, koska sillä on kysyntää maailmalla. Se, että me menemme menneisyyteen ja haemme menneisyydestä ratkaisuja, ei auta myöskään suomalaista teollisuutta eikä suomalaista taloutta. Meidän täytyy löytää ratkaisu tulevaisuudesta, ja silloin me etsimme niitä ratkaisuja, jotka hyödyttävät nimenomaan sitä, että maapallo ei lämpene enempää kuin se kykenee kantamaan eli ei yli 1,5 asteen. [Puhemies koputtaa] Tässä on meille haastetta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Pauli Kiuru ja Laukkanen ja heidän jälkeensä myönnän vielä minuutin puheenvuorot kaikille ryhmien ryhmäpuheenvuoron käyttäneille.

16.59 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myller kaipasi ilmastopolitiikkaan vastuuta ja investointia. Kysyn teiltä: minkä takia te hyökkäätte Sitraa vastaan, joka tutkii ilmastopolitiikkaa, ilmastomuutosta, kiertotaloutta ja kestävä kehitystä? Minkä takia te haluatte hyökätä sitä tutkimusta ja kehittämistyötä vastaan, mitä he tekevät? Se tavoite, mikä meillä on, on saada vientiä, sellaista vientiä, joka on ilmaston kannalta kestävä.

Sitten sanon, että tämä hallitus on tehnyt ilmaston kannalta erittäin positiivista politiikkaa. Meillä on tässä kestävä kehityksen budjetointi. Tämä on aivan ainutlaatuista, ja sitä tullaan ulkomailta asti kysymään ja katsomaan, miten se tehdään. Siinä on vielä paljon kehittämistä, mutta me olemme oikealla tiellä.

Ministeri Orpolta haluaisin kysyä, kun tässä valtiovarainvaliokunnan mietinnössä puhutaan isoista infrahankkeista ja sanotaan, että budjettiin on vaikea saada näitä rautatiehankkeita, puhutaan hankeyhtiöistä, kuinka realistisia ne ovat, millä aikataululla, saadaanko eläkeyhtiöitä mukaan. [Puhemies koputtaa] Miten näette tämän vaihtoehdon?

17.00 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Meillä on kokonaisuutena aika paljon iloittavaa siitä, että elämme nousukautta. Vaikka se on pikkuhiljaa tasaantumassa, ei se ensi vuosiakaan kovin huonolta näytä, ja minusta tämä on aivan liian vähän tässä keskustelussa korostunut.

On ihan totta, että meillä on väliinputoajaryhmiä, jotka eivät tästä työllisyyden parane- misesta hirveästi hyödy, ja näitä ryhmiä meidän pitäisi yhdessä pystyä auttamaan. Kuiten-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kin on tosiasia se, että jos työllisyyttä ja kansantalouden kasvua ei synny, niin ei sitä jakovaraakaan synny. Ei synny sitä, millä voidaan pitää huolta näistä, jotka nyt eivät tästä kasvusta hyödy. Vain perusturvan nostaminen, selkeä nostaminen, auttaa näitä ihmisiä. Ja peräänkuulutan kyllä täällä keskustelua, joka on rakentavaa ja uskottavaa ja luo myös niille nuorille, jotka katsovat tätä, sellaista toivoa, että täällä kyetään näitä asioita hoitamaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vastauspuheenvuorokierros kaikille ryhmäpuheenvuoron pitäjille.

17.01 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella, kun ihminen pääsee töihin, hänellä on kymmenen kertaa pienempi riski syrjäytyä kuin työttömällä. Kun ihminen pääsee töihin, perheiden tulo kasvaa keskimäärin 1 000 euroa. Totta kai täällä on merkitystä. [Vasemmalta: Totta kai!]

Kiinnitän huomiota myöskin siihen, että onhan meillä raippaverot ja solidaarisuusvero edelleen voimassa. Meillä tässäkin budjetissa pienituloisten verotusta kevennetään eläketulovähennystä korottamalla, perusvähennystä parantamalla, myöskin taulukkotarkistuksilla. Tämän oppositio unohtaa.

Arvoisa puhemies! Toivon, että pääluokkakohtaisessa keskustelussa puhutaan todella tästä liikenteen rahoituksesta, mistä täällä puhuttiin. Se meillä täytyy nyt saada kuntoon, että me pystymme liikenneinvestointeihin menemään, koska aluekehityksen kannalta liikenne on tärkeämmässä asemassa asumisen ja yrittämisen kannalta kuin koskaan.

Ja toisaalta myöskin suomalaisen ruuantuotannon kannattavuus: se on hallitusohjelmassa, mutta sitä ei ole pystytty parantamaan, se on totta. Se on iso haaste, ja siitä meidän pitää myöskin puhua, jotta pystymme suomalaisen puhtaan ruuan turvaamaan.

17.02 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sain tuossa viestiä, että aikamoista riitelyä siellä eduskunnassa, että etsikää mieluummin ratkaisuja alkkääkä riidelkö. Olen samaa mieltä.

Hallitus on saavuttamassa oikeastaan kaikki nämä finanssipoliittiset tavoitteet, ja työllisyysaste on nousemassa ensi vuonna 72,4 prosenttiin. Se oli tavoite, mutta rimaa on korotettu jo nyt valtiovarainministerin ja myös pääministerin toimesta 75:een ja jopa puhuttu, että täytyy mennä siitä eteenkinpäin.

Täällä on puhuttu myös siitä, että Suomessa 110 000 ihmistä on saanut työtä ja niiden perheiden tilanne on huomattavasti parempi, mutta samaan aikaan on kuitenkin vielä aika monia työttömänä, ja heitä meidän pitää saada työn syrjään kiinni. Kysyisin valtiovarainministeriltä, kun tekin yleensä etsitte mieluummin ratkaisuja kuin niitä ongelmia: mitkä ovat teidän lääkkeenne siihen, että me pääsemme tuohon 75 prosentin työllisyysasteeseen ja pystymme siitä ottamaan askelia myös eteenpäin?

17.04 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on ollut varsin vilkas keskustelu, jossa ikävä kyllä tulevaisuudesta ei ole puhuttu niin paljon kuin ehkä sosiaalidemokraatit olisivat halunneet, vaan aina jumiudutaan menneisyyteen. Tietysti pieni valopilkku tässä keskustelussa on ollut se, että hallituspuolueet ilmeisestikin nyt ovat luvanneet tämän rintamalisäepäkohdan korjata, ja se ehkä nyt tässä todistaa sen, että myös oppositiosta voi vaikuttaa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Puhemies! Ryhmäpuheessani moitin hallitusta siitä, että tästä ensi vuoden budjetista puuttuvat tulevaisuus uudistukset ja välttämättömät tulevaisuusinvestoinnit 2020-luvun kasvun ja työllisyyden kannalta, ja itse asiassa edustaja Kalmari todisti tämän moitteeni sillä tavalla oikeaksi, että hän lupasi jatkaa keskustelua nimenomaan SDP:n vaihtoehdosta, josta onkin täällä aika paljon puhuttu, niin kuin oikein onkin. Pohjustan tätä yrittäjyyskeskustelua sillä, että eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan 50 prosenttia yrittäjistä, nimenomaan se pienituloisempi puoli, hyötyy SDP:n mallista enemmän kuin hallituksen mallista. Tästä on hyvä jatkaa.

17.05 Kimmo Kivelä sin (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Saksassa toteutettiin vihreiden vaatimuksesta ja johdolla niin sanottu Energiewende eli energiapolitiikan muutos, joka on johtanut siihen, että ydinvoimalat ajetaan alas ja Saksa joutuu tulevaisuudessa turvautumaan entistä enemmän kivihiiileen, nimenomaan ruskohiiileen, joka DDR:n aikana saastutti ympäristön. Vihreät vaativat myös suureen ääneen sähköautoilun lisäämistä, mikä merkitsee sitä, että sähköautojen tarvitsemissa akuissa joudutaan käyttämään materiaaleja, jotka kenties on louhittu lapsityövoimalla Afrikassa, tai sitten kaivoksia joudutaan perustamaan Suomeen lisää siten, että ympäristö pilaantuu.

Siniset hallitusta koossa pitävänä liimana on hyvin tyytyväinen tähän työn, talouden ja turvallisuuden linjaan, ja turvallisuus näkyy myös siinä, että rikoksen uhrien [Puhemies koputtaa] asemaa parannetaan ja oikeuslaitoksessa pystytään entistä enemmän keskittymään olennaisiin asioihin.

17.06 Sami Savio ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten jo todettu, valtio pääsee tosiaan lyhentämään velkojaan ensimmäistä kertaa vuosikymmeneen. Tämä suunta on myönteinen, mutta kuten täällä on monesti käynyt ilmi, tämä perustuu pitkälti kertaluontoiseen erään. Ilman tätä summaa valtiontalous siis kasvaisi edelleen, ja täytyy sanoa, arvoisa valtiovarainministeri, teille, että vastuullinen taloudenpito ei tietenkään voi perustua sattumaan, vaan on ehdottomasti pyrittävä ja päästävä parempaan. Myöskään kerta-voittojen hakeminen ei ole pitkäjänteistä taloudenpitoa. Varsinkin arvokkaan kansallisomaisuuden myyminen on huonoa taloudenpitoa. Arvokas kansallisomaisuus kannattaa ehdottomasti säilyttää meidän omissa käsissämme, siitä meillä on valitettavasti erittäin selviä näyttöjä menneiltä vuosilta ja aiemmilta vaalikausiltakin. Valitettavasti Sipilän hallituksen aikana on myyty valtion omaisuutta jo useiden miljardien eurojen edestä, huomattavasti enemmän kuin aiemmat hallitukset ovat tehneet. Voisiko ministeri Orpo kertoa, onko hänellä [Puhemies koputtaa] halukkuutta ja valmiutta nyt lopettaa valtion omaisuuden ja kansallisomaisuutemme myyminen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Haavisto ei ole paikalla, joten mennäänpä eteenpäin.

17.08 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ojennan ministeri Orpolle yhteistyön kättä. Ryhmäpuheenvuorossani totesin, että reilu ja oikeudenmukainen ilmastonmuutoksen torjunta on köyhän paras ystävä. Meidän on ihan oikeasti otettava tosissaan tämä ilmastonmuutoksen haaste, ja sen on katettava kaikki elämän osa-alueet ja myöskin kaikki julkishallinnon päätökset, budjetit, lainsäädäntö ja niin edelleen. Kaikilla

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tasoilla, kaikissa ratkaisuihin meidän pitäisi pystyä miettimään asioita myös ilmastonmuutoksen torjunnan lähtökohdista.

Esitin tätä ilmastonmuutoksen vaikutusten arviointia otettavaksi mukaan kaikkeen merkittävään päätöksentekoon ehdoksi uusille päätöksille. Edustaja Haavisto repliikkipuheenvuorossaan tätä kannatti. Nyt ihan oikeasti kysyn ministeri Orpolta: näkisittekö tässä mahdollisuuksia, että saataisiin systemaattisesti ilmastonmuutoksen torjunta agendalle niin, että aina kun teemme ratkaisuja, mietimme niitä ennen muuta ilmastonmuutoksen torjunnan kannalta ja ratkaisisimme [Puhemies koputtaa] asioita sen mukaan?

17.09 Thomas Blomqvist r (vastauspuheenvuoro): Värderade herr talman! Jag ska försöka se framåt. Det är ändå det som den här debatten också borde handla om.

Olen tyytyväinen siihen, että rintamaveteraanien asia nyt tämän keskustelun jälkeen varmasti hoidetaan. Pystyttiin hoitamaan tiedustelulain eteenpäinmeno, joten hoidetaan varmaan tämäkin.

Olen kuitenkin vielä huolestunut kestävyysvajeesta. RKP ei vaihtoehdossaan perusta taloudenpitoa velanottoon vaan uudistuksiin ja rakennemuutoksiin, jotka parantavat työllisyyttä muun muassa lisäämällä joustoa työmarkkinoilla, toteuttamalla perhevapaa-uudistus, panostamalla koulutukseen ja tutkimukseen. Haluamme tehdä verouudistuksen, joka kannustaa työntekoon. Mitä mieltä hallitus on näistä vaihtoehdoista, vai onko teillä parempia? Ette kai enää itsekään usko soteen, että se toisi helpotusta kestävyysvajeeseen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Liioin edustaja Östman ei ole paikalla. Myönnän vastauspuheenvuorot edustajille Järvinen ja Laukkanen.

17.10 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta meidän kaikkien kunnias tehtävä täytyy olla se, että yritämme jättää tämän planeetan lapsillemme vähintään yhtä hyvässä elämässä kuin olemme sen saaneet. Valitettavasti tulemme todellakin varmasti tässä tehtävässä pettymään ja epäonnistumaan, mutta yrittää meidän täytyy entistä enemmän.

Haluan puheessani myös korjata yhden virheen, joka täällä on esitetty. Edustaja Heikkinen väitti, että tällä kaudella takuueläke nousee enemmän kuin viime kaudella. Se ei pidä paikkaansa. Kannattaa tarkistaa luvut. Viime kaudella takuueläkettä nostettiin lähes 50 eurolla yhteensä. Tällä kaudella se nousee ensi vuoden korotuksen jälkeenkin vain noin neljäkymppiä. Kelan mukaan 26 000 eläkeläistä on jo nyt joutunut köyhyysrajan alapuolelle. Turhaan taistelemme ja väittelemme täällä siitä, onko kansaneläkeindeksi [Puhemies koputtaa] jäädytys leikkaus vai ei. Viisituhatta eläkeläistä lisää tipahtaa ensi vuonna.

17.11 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia, että saan varapuheenjohtajana pitää tämä puheenvuoron, mutta... [Hälinää — Puhemies koputtaa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Laukkanen on puheenvuoro eikä siinä ympärillä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Kiitoksia. — Edustaja Östmanin puhe oli niin hyvä, että moni olisi täällä voinut jatkaa siitä, koska siinä oli niin paljon rakentavia aineksia. Lähdemme kyllä siitä, että kun kaikki eduskuntaryhmät tekevät näitä vaihtoehtobudjetteja, niin ne sisältävät paljon hyviä ratkaisuja. Pitäisikin joskus kokeilla sellaista mallia, että koottaisiin niistä kaikista toteuttamiskelpoisimmat ja katsottaisiin, minkälainen soppa siitä saataisiin aikaan.

Tämän päivän keskustelulle en paljon anna pisteitä. Tämä on ollut aika repivää, ja olisin ajatellut, että meillä olisi ollut rakentavampi ote ottaen huomioon, miten paljon hyviä asioita on tapahtunut. [Pia Viitanen: Saatiin leikkaus purettua!] — No, saatiin. Kiitos, se oli erittäin hyvä. Hyvää joulua! [Puhemies koputtaa] Se oli hieno päätös.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, 2 minuuttia.

17.13 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Paljon olisi asioita, mutta jotta ei vain jää ajanpuutteessa sanomatta, niin kiitos eduskuntaryhmille keskustelusta. Välillä hyvää ja välillä riitelevää, mutta eteenpäin varmasti mentiin. Minusta meidän pitää katsoa tulevaisuuteen, niin kuin täällä on monessa puheenvuorossa sanottu. Tästä hahmotuu kolme kokonaisuutta, joista salissa pääasiassa puhutaan.

Ensimmäinen on ilmastonmuutos — valtava haaste koko ihmiskunnalle, siihen meidän täytyy yhdessä etsiä ratkaisuja. Siitä yksi yksityiskohta, tämä ilmastovaikutusten arviointi: Sanon vielä, että se työväline on perustettu eli se kestävä kehityksen budjetointi ja sen eteenpäinvieminen, se alusta, on olemassa. Sitä on mahdollista tulevien budjettien teossa kehittää niin pitkälle kuin haluaa. Eli miten mikäkin euro, joka budjettiin laitetaan, vaikuttaa, tai kun tehdään uutta lainsäädäntöä, miten se vaikuttaa ilmastonmuutoksen kannalta — se työväline on olemassa.

Toinen kokonaisuus on työllisyys. Ilman työllisyyttä, korkeampaa työllisyysastetta kuin meillä on nyt, ei ole suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa sellaisena kuin me sen tunnemme. Työ muuttuu: teknologia, digitalisaatio, globaalit markkinat muuttavat työtä. Meidän tehtävämme on tehdä oikeita rakenteellisia uudistuksia koulutukseen, työelämään, yrittäjyyteen, verotukseen ja sosiaaliturvaan, joilla korkeampaan työllisyyteen päästään — ja perhevapaaudistus.

Kolmas kysymys on kestävyys. Eli kuten se kestävyysvajeen raportti osoitti, niin ikärakenteesta johtuen ja alhaisista syntyvyyslukuista johtuen me olemme tässä niin sanotusti korviamme myöten liemessä tulevien vuosikymmenten aikana. Siihen ratkaisu on ennen kaikkea korkeampi työllisyysaste, eli työikäisistä yhä useamman on käytävä töissä. Muuten me joudumme leikkaamaan meidän hyvinvoinnista tai kasvattamaan töissä käyvien ihmisten veroja ja muita maksuja, niin että työteko takuuvarmasti tapetaan tässä maassa ja innostus siihen.

Kestävyys on myöskin se, millä me takaamme, että meidän vanheneva väestö saa palvelut. Jos meidän julkinen talous on kunnossa ja jos meillä on korkea työllisyysaste, niin kestävyys on kunnossa eli palvelut pystytään turvaamaan. Siihen me tarvitsemme sote-uudistuksen, eikä nyt luovuteta sen kanssa, ei todellakaan, vaan viedään se läpi, niin että heilahtaa. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Kiitos 15 sekunnin ylitysajasta.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministerille suodaan puheenvuoro jälleen kerran, kun aika siihen tulee. Nyt puhujalista.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

17.15 Anne Kalmari kesk: Arvoisa herra puhemies! Kun aloitimme hallitustaipaleen, tilannekuva kaikilla hallituspuolueilla oli selvä: Suomi ui syvällä. Edellisellä hallituskaudella Kataisen ja Stubbin johdolla Suomi oli velkaantunut lisää lähes 20 miljardia euroa. SDP:läisen työministerin hoitaessa tointaan Suomeen tuli satatuhatta työtöntä lisää. Vienti ei vetänyt, kilpailukyky oli mennyt, ja talous hiipui koko ajan. Kolkuteltiin laman ovenpielessä.

Suomi oli ollut uudistamatta pitkään. Oli selvä, että suunta ei kääntyisi ilman kipeitä päätöksiä. Aina kun uusia toimia on esitelty tässä salissa, niiden merkitystä on vähätelty. Jälkikäteen näkee, että päätösten vaikutukset ovat olleet positiivisia. Ne muodostavat kokonaisuuden, joka on suurempi kuin osiensa summa.

Vaalikauden tärkein aikaansaannos on, että Suomi nousee. Jo 115 000 suomalaista on saanut työpaikan. Suomen velaksi eläminen loppuu. Tärkeintä nyt on pitää kaikki suomalaiset mukana ja saada vieläkin enemmän ihmisiä töihin, pois työttömyydestä. Siksi meidän tulee vasemmistopuolueiden kiukuttelusta huolimatta huolehtia siitä, että pienet ja keskisuuret yritykset menestyvät — ei tappa niitä byrokratialla, veroilla ja uusilla velvoitteilla. Työ syntyy juuri pieniin ja keskikokoisiin yrityksiin. Tämän tiesi jo Eetu Salin, jolta te, SDP, veisitte suutarivähennyksenkin.

Koko maan voimavarat on saatava käyttöön. Vain eheä, kaikkien maakuntien Suomi pärjää tulevaisuudessa. Siksi on tärkeää, että investointeja tuetaan jokaisessa maakunnassa. Keski-Suomessa jos jossain talouden käänne näkyy. Ostovoima paranee, ja kuluttajien luottamus lisää mahdollisuuksia yrittäjille. Tulee tosi hyvä mieli, kun jälleen tehdään kohteja ja perustetaan perheitä.

Se, että kaikki pidetään mukana, näkyy myös valtion ensi vuoden budjetissa. Liikenevät voimavarat käytetään huolenpitoon heikompiolosaisista ja myönteisen talouskehityksen turvaamiseen. Budjettia voi perustellusti kutsua huolenpidon ja työllisyyden budjetiksi. Ensi vuonna parannetaan pienituloisimpien suomalaisten toimeentuloa ja lisätään ihmisten työntekomahdollisuuksia.

Pienituloisten eläkeläisten, perheiden, työttömien ja palkansaajien verotus kevenee ensi vuonna, kun muun muassa kuntaverotuksen perusvähennystä korotetaan.

Pienimmät päivärahat nousevat ensi vuonna noin 80 eurolla. Niitä ei nosteta muulloin kuin silloin, kun keskusta on hallituksessa. Tämä parantaa myös pienituloisimpien perheiden toimeentuloa, samoin kuin se, että perheiden kotiapuun kunnissa lisätään voimavaroja.

Jo aiemminhan vapautettiin 6 700 pienituloista varhaiskasvatusmaksuista. Nyt päivähoidon ryhmäkokoja pienennetään.

Vähävaraisten nuorten koulukirjahankintoja tuetaan 47 eurolla kuukaudessa, millä on monessa pienituloisessa perheessä tuntuva vaikutus arjen menoihin. Oppimateriaalilisan saaminen ei leikkaa toimeentulotukea.

Takuueläkettä korotetaan jälleen. Yhteensä korotukset ovat olleet 40 euroa hallituskaudella. Se on enemmän kuin Rinteen leikattu lupaus, 30 euroa.

Lääkkeiden vuosiomavastuurajaa alennetaan, mikä helpottaa etenkin paljon sairastavien toimeentuloa.

Ylivelkaantuneiden tilannetta helpotetaan muun muassa osoittamalla lisää rahaa talous- ja velkaneuvontaan.

Ja muistatte, että Yle-vero poistettiin pienituloisimmilta.

Jopa ruoka-apuun STM:n kautta saadaan nyt 1,2 miljoonaa euroa siten, että ministeriö arvioi saapuneet hakemukset, joiden perusteella tuki jaetaan. Kiitos siitä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Myös maatalouden poikkeuksellisen hankalaan tilanteeseen saatiin ratkaisuja. Nämä ovat ensiarvoisen tärkeitä sekä viljelijöiden että koko suomalaisen elintarvikeketjun ja kuluttajienkin kannalta. Tässäkin asiassa huomaa, että puheita ja ymmärrystäkin on paljon, mutta sitten kun kaivataan tekoja, vastustajia tästäkin salista löytyy. Milloin ollaan leikkaamassa investoinneista, milloin muista tuista, milloin tekemässä koko maaseudusta museota. Biotalous kaikinensa on ratkaisu globaaleihin haasteisiin, [Puhemies koputtaa] erityisesti ilmastonmuutokseen.

Arvoisa puhemies! Toivon, että Sipilän hallitus saa jatkaa toimiaan, [Puhemies koputtaa] niin että Suomeen saadaan lisää hyvinvointia tätäkin kautta.

17.21 Harri Jaskari kok: Arvoisa herra puhemies! Minusta tässä loppuvaiheessa keskustelun teemat ja myöskin sisältö alkoivat muuttumaan sellaisiksi, että ruvettiin tarjoamaan aidosti yhteistyön kättä, ja se on hyvä piirre. Alkuvaiheessa näytti hyvin voimakkaasti siltä, että todellakin meidän maailmankuvat ovat erilaiset ja meillä on hyvin erilaiset keinot, millä tavalla me suomalaista yhteiskuntaa viemme eteenpäin. Siinä suhteessa esimerkiksi vasemmistoliiton ihan hyvä keskustelu sitten näytti, kuinka paljon tietyllä tavalla mihinkäkin panostetaan, ja aidosti oma käsitykseni aluksi oli, että puhuttiin 2 miljardin menokysymyksistä, ja sen takia on ihan hyvä käydä tämä keskustelu täällä ja myöskin varmaan sitten erikseen kahviloissa tai valiokunnissa ja vastaavasti.

Siinä se peruskäsitys kieltämättä on vähän erilainen, että meidän perusajatuksemme liittyen siihen, kuinka päästään siitä köyhyydestä pois, on se, että me pystyisimme aidosti luomaan työpaikkoja lisää. Totta kai meidän täytyy tukea myöskin riittävästi niitä, jotka ovat tällä hetkellä työttömänä, mutta ennen kaikkea jos me saisimme luotua työpaikkoja ja reittejä koulutuksen ja kaiken muun kautta töihin, se olisi aivan erilaista politiikkaa kuin passiivinen politiikka. Me tiedämme, kuinka paljon nytkin vielä esimerkiksi työttömyystilanteessa on sellaisia haasteita, että kun teet jotain, niin sen seurauksena menetät korvauksesi, tai kun tulee lisätarkistuksia, niin siksi aikaa menetetään. Sen takia olisi vaikka näissä aktiivimallikeskusteluissa ollut erittäin hyvä käydä perusteellinen keskustelu siitä, mitä esimerkiksi meidän työministeri on sanonut, että yritetään tietyllä tavalla tehdä tällaista luotamuspääomaa lisää, että silloin kun työtön ilmoittaa, että hän menee seuraavaan paikkaan, luotetaan siihen eikä tarkisteta jatkuvasti, ja katsoa, löytäisimmekö näitä uusia elementtejä.

Toisaalta vihreiden puheenvuoroissa, esimerkiksi ryhmäpuheenvuorossa, käytiin paljon läpi sellaista, että riittää, kun yksi elämän kulmakivi on rempallaan, olkoon se työttömyys tai olkoon se koulupudokkuus. Mutta te ette varmaan voi kiistää, etteikö tämän hallituskauden aikana niitä kulmakiviä ole pyritty korjaamaan ja viemään eteenpäin, niin että niitä kulmakiviä, jotka johtavat putoamiseen, olisi entistä vähempi. Samoin hyvin harva pystyy kiistämään, etteikö tämän hallituskauden aikana olisi ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa tehty käytännön teoilla aika hyvään suuntaan. Siinä suhteessa me olemme aidosti tietynlainen eturivin maa ja me alamme pikkuhiljaa olemaan vaikkapa biotaloudessa tällainen esimerkkimaa, joka on myöskin malli maailmalle. Me olemme tehneet ihan käytännön töitä sen eteen, mutta on osoittautunut samalla, että se on myöskin ollut ihan hyvää työllisyyspolitiikkaa.

Sitten tietysti varmaan meillä on hyvin erilainen käsitys siitä, miten jotkut veronkevennykset ja muut kohdistetaan. Kuten sanoin jo aikaisemmassa puheenvuorossani, me uskomme, että ne pitää kohdistaa kaikille eri syistä: pienituloisten osalta sen takia, että kyn-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

nys työhön menemiseen olisi pienempi, keskituloisten osalta sen takia, että meillä on maailmanennätyksellisen korkeat verot, niin että hyvinkin pienellä palkkaluokalla jo nousee veroprosentti — ja marginaalivero varsinkin — erittäin korkeaksi, ja sitten suurempituloisten osalta sen takia, että meillä on aika paljon aivovuotoa tästä maasta ja ei pitäisi kenenkään yli 50:tä prosenttia maksaa veroja töistään.

Eli oikeastaan meidän pahin velkamme on uudistusvelka. Niin kuin meidän ryhmäpuheenvuorossa sanotaan, verotus on edelleenkin liian progressiivista, yrittäjyydessä ja omistamisessa on edelleenkin negatiivinen kaiku, vaikka itse asiassa sitä kautta luodaan niitä työpaikkoja, ja työttömyyskuvioon liittyen edelleenkin me puhumme tietynlaisesta stagnaatiosta emmekä siitä, miten me aidosti löydämme reittejä eteenpäin, niin että tulisi lisää työllisiä — että pystytään sekä tarjoamaan että myöskin löytämään työpaikkoja.

17.26 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Näin vuoden lopussa, ensi vuoden talousarviosta keskusteltaessa on aika katsoa tulevaisuuteen. Suurin huoli liittyy koulutukseen ja nuoriin. Me sosiaalidemokraatit olemme huolissamme suomalaisten koulutustason hälyttävästä laskusta ja olemme esittäneet omassa vaihtoehtobudjetissamme ratkaisuja osaamistason nostamiseksi Osaamispolku 2030:n avulla. Jotta Suomi menestyy ja pärjää globaalissa kilpailussa, on meidän huolehdittava laadukkaasta koulutuksesta, tutkimuksesta ja osaamisesta. Tätä ei hallitus tunnu oivaltaneen riittävällä vakavuudella. Meidän sosiaalidemokraattien mielestä tavoitteen saavuttamiseksi on välttämätöntä, että jokainen nuori saa vähintään toisen asteen koulutuksen ja Suomessa laitetaan liikkeelle jatkuvan oppimisen reformi. SDP:n Osaamispolku 2030 -kokonaisuus on pidemmän aikavälin visio koulutuksen ja sivistyksen kehittämiseksi Suomessa.

Arvoisa puhemies! On erittäin huolestuttavaa, että Suomen koulutustaso on pudonnut, tutkimuksen ja tuotekehityksen investoinnit ovat laskussa ja koulutuksella on haasteita vastata muuttuvan työelämän tarpeisiin. Suomessa on yli 100 000 20—29-vuotiaista, jolta puuttuu vähintään toisen asteen tutkinto eli lukio tai ammattitutkinto, 17 prosenttia ikäluokasta. Pelkän perusasteen varassa olevien nuorten työttömyystilastot kertovat karua kieltään: heistä alle puolet on töissä.

Tänä päivänä on hyvin vaikeaa työllistyä ilman koulutusta, ja siksi on huolehdittava siitä, että jokaisella on vähintään toisen asteen tutkinto. Hyvä keino tavoitteen saavuttamiseksi on oppivelvollisuuden laajentaminen nykyisestä yhdeksänvuotisesta peruskoulusta koskemaan myös toisen asteen tutkintoa. Samalla oppimateriaaleista tulisi maksuttomia, mikä osaltaan poistaisi esteitä kouluttautumisen tieltä. Tuntuu käsittämättömältä, että Sipilän hallitus ei ole hoitanut tätä asiaa kuntoon, vaikka nuorten jääminen koulutuksen ja työn ulkopuolelle on suurimpia uhkia Suomen tulevaisuudelle.

Oppivelvollisuuden laajentamisen rinnalla toinen tärkeä uudistus liittyy joustavaan osaamisen päivittämiseen. Tarvitaan jatkuvan oppimisen reformi, jossa jokaiselle suomalaiselle tehdään mahdolliseksi osaaminen ja sen päivittäminen muuttuvan työelämän mukana. Nyt tarvitaan pikaisia ratkaisuja osaamistason nostamiseen ja koulutuksellisen tasa-arvon parantamiseen. Tämä on samalla avain siihen, että voimme turvata hyvinvointipalvelut ihan jokaiselle suomalaiselle.

Arvoisa puhemies! Omassa vaihtoehtobudjetissaan SDP haluaa parantaa myös eläkkeitä. SDP:n mallissa kansaneläke tai takuueläke nousisi tasokorotuksen ja indeksikorotuksen myötä noin 37 euroa kuukaudessa, jos työeläke on alle 1 400 euroa kuukaudessa. Lisäksi eläkkeensaajan verotus kevenisi SDP:n vaihtoehdossa enimmillään 12 euroa kuukau-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

nessa. Näin yli 55 000 ihmistä nousisi pois eläkeläisköyhyydestä. Pitkällä tähtäimellä SDP tavoittelee yhteensä 100 euron korotusta pienimpiin, alle 1 400 euron eläkkeisiin. Jokainen ikäihminen on ansainnut säällisen huolenpidon ja kunnollisen toimeentulon. Hallituspuolueiden naureskelu tälle eläkesataselle onkin suoraan sanottuna sydämetöntä. [Simon Elo: Se on vain pienentynyt 30 euroon!] Luulisi, että hallituspuolueidenkin korviin olisi kiirinyt monien ikäihmisten taloudellinen ahdinko, kun yhä useammat ikäihmiset kertovat surullista viestiä toimeentulonsa tiukkuudesta. Hinnat nousevat, ja lääkeomavastuut sekä palvelumaksut ovat nousseet Sipilän hallituksen päätöksillä, eikä pieni eläke tahdo enää riittää kohtuulliseen elämiseen varsinkaan yksin asuvilla.

Eläkeläisten pienituloisuus on todellinen ongelma, johon on ratkaisut löydettävissä ja johon tulee puuttua. SDP on jo aiemmin ehdottanut, että laadittaisiin nopeasti toimenpideohjelma eläkeläisten pienituloisuuden ja eläkeläisköyhyyden ratkaisemiseksi. Osana kokonaisuutta selvitettäisiin muun muassa vaihtoehdot kansaneläkkeen tasokorotuksen tekemiseksi ja verotuksen muuttamiseksi sekä eläkkeensaajien asumistuen, palvelujen ja palvelumaksujen vaikutus. Erityinen huomio tulisi kiinnittää vaikeimmassa tilanteessa olevien eli pieniä työeläkkeitä saavien asemaan.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Harakan tekemää epäluottamuslausetta, joka kuuluu: ”Eduskunta toteaa, että hallituksen talouspolitiikan arvovalintojen kohtuuttomuus korostuu hyvässä taloustilanteessa. Ne lisäävät eriarvoisuutta ja vähentävät luottamusta yhteiskunnassa. Poliittikka laiminlyö tulevaisuuden talous- ja työllisyyskasvun. Tulevaisuuden työllisyyttä ja osaamista vahvistavat uudistukset jäävät tekemättä. Kasvun tulee kuulua kaikille. Näin ollen eduskunta vaatii, että hallitus tuo välittömästi eduskunnan käsiteltäväksi uusia korjaavia toimia, jotka edistävät kasvun oikeudenmukaista jakautumista, vähentävät eriarvoisuutta ja vahvistavat talouskasvua ja työllisyyttä pitkällä aikavälillä. Eduskunta katsoo, että hallitus on epäonnistunut eikä nauti eduskunnan luottamusta.”

17.31 Kimmo Kivelä sin: Puhemies! Niin kuin monessa puheenvuorossa on todettu, olemme hyvällä tiellä. Mutta niin kuin VM:n ennuste tänään ja myös monet varoittavat puheenvuorot, esimerkiksi valtiovarainministeri Orpon puheenvuorot, todistivat, ei meillä mihinkään henkselien paukuttamiseen todellakaan ole syytä. Nyt on mahdollisuus valitettavasti, kun olemme hyvällä tiellä, pilata kaikki ja sählätä pallo omaan maaliin. Tämä on mahdollista, mikäli seuraavien vaalien jälkeen muodostetaan hallitus, joka hulvattomasti jakaa rahaa sinne ja tänne ja vielä tuonne.

Tämä budjetti, puhemies, on hyvä ja ansiokas myös siinä mielessä, että vahvistetaan tulevaisuudenuskkoa ja luodaan tulevaisuuden edellytyksiä. Talous on pitkälti psykologiaa, ja pitää vahvistaa näitä myönteisiä edellytyksiä, vahvistaa vahvuuksia. Kunnianhimon tasoa ei pidä laskea alaspäin. Esimerkkinä se, että hallituksen piirissä ei ajoittain itsekään uskotu tähän 72 prosentin työllisyysasteeseen. Se on saavutettu, mutta rimaa pitää korottaa: on myös jatkossa pyrittävä siihen, että työllisyysaste nousee 75:een.

SDP:n vaihtoehtobudjetin linjaa ja ylipäättänsä opposition linjaa en aina ymmärrä. Puhutaan kauniisti sinänsä hyvästä asiasta, toisen asteen koulutuksen maksuttomuudesta. Vaihtoehtobudjetissa SDP on laittanut sen hintalapuksi 20 miljoonaa, ja sitten on raha-asia-aloite, jossa se on 10 miljoonaa, mutta Kuntaliiton laskelmien mukaan se on 100 miljoonaa. Sitten edellinen puhuja, arvostamani valiokuntakollega, puhui tästä, että korkeakoulujen tk-panostukseen, tutkimukseen, on vähemmän rahaa. Juuri on tuoretta tietoa Ti-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

lastokeskuksesta, että tk-rahast — yksityiset, julkiset ja korkeakoulujen omat panostukset — ovat tällä hetkellä jo vuoden 2015 tasolla, jolloin hallitus aloitti työnsä.

Vetoan tässä myös Suomen kansaan tältä paikalta, tältä foorumilta: nyt ei kansalaisten kannata alistua löysiin vaalipuheisiin, joissa luvataan sitä ja tätä ja vielä tuota. Vauhti kiihtyy vaalien lähetessä. Lupauspuheet eivät oikeasti lämmitä mitään, mutta sen sijaan teot puhuvat. Minulle naurettiin äsken, kun puhuin, että siniset ovat olleet hallituksen liima. Sitä me nimenomaan olemme olleet. Traagisten poliittisten tapahtumien jälkeen puolitoista vuotta sitten me jäimme hallitukseen kantamaan vastuuta isänmaasta. Me emme halua olla mitään rintamakarkureita emmekä halunneet tähän maahan minkäänlaista hallituskriisiä ja sellaisia asioita, jotka olisivat järkyttäneet yhteiskuntamme vakautta.

Nyt teot puhuvat. Me olemme hallituksessa saaneet aikaan asioita, joista Suomen kansan laajat kerrokset hyötyvät, ja tämän linjan on saatava jatkoa. Esimerkiksi — taas äskeiseen puhujaan liittyen — olemme saaneet taisteltua sen, että lääkkeiden omavastuukattoa lasketaan noin 40 eurolla. Ja jotta kansalaiset kokevat olonsa turvallisiksi ja oikeusvaltioperiaate vahvistuu, rangaistuksia tiukennetaan ja rikosvastuu toteutuu entistä paremmin. Heikomman osapuolen suojasta huolehditaan, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistetään. Kansalaisten oikeusturvaa kehitetään, tarjotaan oikeudenhoidolle parempi mahdollisuus keskittyä varsinaiseen ydintehtävään, vähennetään rikollisuutta, kehitetään seuraamusjärjestelmää. Nämä ovat jo hallitusohjelmasta nousevia tavoitteita, jotka osaltaan vahvistavat turvallisempaa Suomea. [Timo Harakka pyytää vastauspuheenpuhevuoroa]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, nyt käymme listaa jonkun matkaa läpi ja palaamme sitten kiivaasi tai ystävällisiin debatteihin, jompiinkumpiin tai molempiin, vähän myöhemmin.

17.36 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Ensiksi kannatan edustaja Savion tekemää epäluottamuslause-ehdotusta.

Arvoisa puhemies! On ehkä paikallaan muistella vajaan neljän vuoden takaista tilannetta ja todeta, että Sipilän hallitus toden totta sai perintönä edeltäjältään todella synkän taloudellisen ja työllisyystilanteen. Työttömyys oli rajussa kasvussa. Valtion ja kuntien velkaantumismuutos oli hurja. Silloin oli syöty valtion kassa tyhjäksi. Oli myyty varallisuutta niin, että oli pidetty sillä tietynlaista staattista tilannetta vielä yllä, niin että valtion menot pystyttiin hoitamaan mutta todellakin valtavalla velanotolla. Myös verotusta oli kiristetty lukuun ottamatta yhteisöveron alennusta, jonka valtiovarainministeri Urpilainen silloin hoiti.

Tässä tilanteessa menttiin vuoden 15 vaaleihin, ja kaikki puolueet vasemmistoliittoa lukuun ottamatta tekivät ankaran säästö- ja sopeutusohjelman. Muun muassa sosiaalidemokraatit esittivät 20. maaliskuuta 15 eli tasan kuukausi ennen vaaleja, että he vaativat kolmen plus yhden miljardin sopeutusta: kaksi miljardia välittömästi etupainoisesti menojen karsimista, miljardi hieman myöhemmin ja miljardi veronkiristyksiä. Olisi tietysti mielenkiintoista ollut nähdä — onneksi ei nähty — mihin tällä ohjelmalla olisi jouduttu. Verotuksen kiristäminen ja esimerkiksi kunnilta leikkaaminen, mikä oli sosiaalidemokraattien pääkohde, olisivat johtaneet entistä huonompaan tilanteeseen. Jo edellisellä kaudella oli kuntien taloutta kiristetty niin, että kunnat olivat pahassa velkaantumiskierteessä, palvelujen alasajoa tapahtui laajasti, vanhustenhuolto, lapset ja koulutus kärsivät ja niin edelleen, eli sillä linjalla ei enää voinut jatkaa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Tästä tilanteesta Sipilän hallitus lähti. Perussuomalaiset olivat mukana toteuttamassa ohjelmaa vajaan pari vuotta, ja tuona aikana tehtiin todella kipeitä päätöksiä. Me kannoimme vastuuta. Sitten meidät heitettiin hallituksesta ulos. Meidän lähtökohtamme oli se, että edelliseltä kaudelta periytynyt talouden syöksykierre oli pakko oikaista. Emme olleet iloisia kaikista niistä kohteista, päinvastoin, joihin hallitus alkutaipaleellaan meni. Erityisesti leikkaukset kohdentuivat monelta osin kohtuuttomasti. Mutta käänne on tapahtunut. Me lähdemme siitä, että kun käänne saadaan aikaiseksi, niin silloin käänne tapahtuu myös poliittisessa toiminnassa niin, että sosiaalinen oikeudenmukaisuus, ihmisten tasa-arvo ja kaikkien kansalaisten huomioon ottaminen tulee johtavaksi teemaksi. Nyt se olisi mahdollista. Käänne nimittäin tapahtui jo, niin kuin ministeri Orpo täällä sanoi, vajaa kolme vuotta sitten eli perussuomalaisten ollessa vielä hallituksessa.

Tällä hetkellä näemme sitten sen politiikan, mitä hallitus esittää ensi vuodelle. Se on kylmää kyytiä köyhille, vähävaraisille ja myös keskituloisille. Sadattuhannet lapsiperheet ovat ahdingossa, eläkeläisistä suuri osa miettii, että ostanko lääkkeitä vai ruokaa. Maaseutua on ajettu tällä kaudella ahdinkoon ja alas ennennäkemättömällä vauhdilla. Maatalous on kansallisessa mutta nyt erityisesti EU:n syvässä puristuksessa niin, että tilanne näyttää jopa erityisen huolestuttavalta. Palveluja on todellakin heikennetty ja keskitetty voimakkaasti. Palkat ovat muuten muutaman viime vuoden aikana nousseet merkittävästi, ehkä jopa 6 prosentin luokkaa, mutta perusturvan varassa olevien indeksit on leikattu ja köyhyys on heille jäänyt käsiin. Näin ollen kokonaiskuva on se, että eriarvoisuus yhteiskunnassa on kasvanut. [Puhemies koputtaa] Me emme sitä hyväksy, ja meidän vaihtoehtomme tarjoaa siihen korjauksen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, on pyydetty vastauspuheenvuoroja nyt ja vähän aikaisemminkin. Sopinee nyt niin, että kun tuon debatin jälkeen päästiin varsinaisiin puheenvuoroihin, otetaan edes yhden kierroksen verran jokaiselta ryhmältä puheenvuoroja, ja katsotaan sitten debatin tilaa ja tarvetta. [Antero Laukkanen: Hyvä esitys!]

17.42 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ainoa asia, mitä tarvitsemme enemmän kuin toivoa, on teot. Näin sanoi Katowicen ilmastokokouksessa puhunut 15-vuotias koululainen Greta Thunberg.

Ilmastonmuutoksen pysäyttäminen 1,5 asteeseen vaatii meiltä kykyä isoon muutokseen erittäin nopealla aikataululla. Toivoa on, mutta aika on käymässä vähiin. Ihmiset vaativat meiltä päätöksentekijöiltä tekoja, nyt.

Myös hallituksen budjettiesitykseen olisi tarvittu enemmän tekoja. Fossiilisten polttoainien ja ilmastonmuutosta kiihdyttävien tukien alasajoa ei vielä kukaan aloitettu. Tuet fossiilille ovat kolminkertaiset verrattuna uusiutuvien tukiin. Panostukset raideliikenteeseen ja liikenteen sähköistämiseen jäävät liian vähäisiksi, vaikka liikenne on yksi merkittävimmistä päästölähteistä. On pettymys, ettei hallitus ole valmis ottamaan käyttöön uusia kulutusta ohjaavia veroja, edes suomalaisten laajasti kannattamaa lentoveroa. Hallitus lupasi aiemmin tänä vuonna palata muoviveroon budjetin yhteydessä, mutta se näytti jäävän pelkäksi puheeksi.

Arvoisa puhemies! Suomen pitää tiukentaa omaa päästövähennystavoitettaan miinus 60 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä, ja hiilineutraaliksi on päästävä saman vuosikymmenen aikana. Sen jälkeen on alettava jo sitoa hiiltä ilmakehästä. Meidän onkin huolehdittava

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

va, että hiilinielumme kasvaa. Jos nielu pienenee, vaatii sen kompensoiminen vielä nopeampaa päästöjen vähentämistä. Metsien kyky toimia hiilinieluna on noussut ratkaisevaksi ilmastomuutoksen torjunnassa. Emme voi nostaa hakkuita nykytasosta, jos haluamme samaan aikaan pysäyttää ilmastomuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden katoamisen.

Ilmasto ja talous eivät ole toisilleen vastakkaisia asioita. Kunnianhimoinen ilmastopoliitiikka on myös parasta elinkeinopolitiikkaa ja tukee kestävien elinkeinojen syntyä ja kasvua. Koko maailma kaipaa kipeästi ratkaisuja, joilla torjumme ilmastomuutosta. Jos me voimme niitä tarjota, ovat vientimahdollisuudet rajattomat.

Arvoisa puhemies! Suomen menestys on aina nojannut tasa-arvoiseen koulutukseen. Meillä ei ole varaa hukata kenenkään osaamista. Koulutus ja tutkimus, osaaminen ja sivistys ovat Suomen voimavaroja ja mahdollisia kilpailuvaltteja. Emme saa hukata näitä. Sipilän hallituksen leikkaukset koulutuksesta ovat olleet kohtalokkaita. Olemme tilanteessa, jossa koulutustasomme laskee ja oppimistulokset ovat heikentyneet. Maailmalla kehuja ja kiitoksia saanut koulutusjärjestelmämme on murenemassa rajujen leikkausten seurauksena. Opettajilla ei ole riittävästi aikaa oppilailleen, tukea tarvitsevat jäävät liian usein oman onnensa nojaan, opetustunteja on karsittu.

Hallituksen tekemät pienet paikkaukset eivät auta. Meidän on satsattava koulutukseen merkittävästi nykyistä enemmän. Tarvitsemme miljardiluokan panostuksen osaamiseen ja koulutukseen kaikilla asteilla taaperoista tohtoreihin. Vihreiden mielestä koulutuksen kunnianpalautuksen täytyy olla Suomen seuraava suuri missio. Sen käynnistäminen on seuraavan hallituksen keskeinen tehtävä.

Arvoisa puhemies! Hyvästä työllisyyskehityksestä iloitsemme kaikki. Kuitenkaan sen tuomista hedelmistä eivät kaikki pääse nauttimaan. Kun hallitus teki rajuja säästöjä, kävi se ensimmäisenä pienituloisimpien kukkarolla. Nyt, kun on ollut varaa höllentää, on helpotukset suunnattu toisaalle. Tämä ei ole oikein. Jopa joka kahdeksas lapsi elää köyhyydessä ja aivan liian moni eläkeläinen joutuu valitsemaan, ostaako ruokaa vai lääkkeitä. Hallituksen budjettiesitys ei vähennä eriarvoisuutta. Se ei myöskään nosta ihmisiä pois köyhyydestä. Köyhiltä leikkaaminen on ollut hallituksen arvovalinta, jota ei olisi ollut pakko tehdä.

Vihreiden valinta on toinen. Me haluamme pysäyttää eriarvoistumisen ja kaventaa tuloeroja. Pienituloisimpien etuudet pitää palauttaa indeksiin. Hallituksen kunnallisveron perusvähennyksen korotus jäi liian pieneksi. Työttömän perusturvaan, vähimmäispäivärahoihin, takuueläkkeeseen ja opintotukeen tarvitaan selvä tasokorotus.

Arvoisa puhemies! Budjetissa on lopulta kyse arvovalinnoista. Ilmasto, koulutus ja jokaisen ihmisen pitäminen osallisena tässä yhteiskunnassa ovat vihreiden tärkeimmät tavoitteet. Hallituksen budjetti ei valitettavasti näitä tavoitteita toteuta. Siksi kannatankin edustaja Haaviston esittämää epäluottamuslausetta.

17.47 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Viikonloppuna olemme kaikki saaneet lukea uutisia siitä, kuinka taloudessa menee ennakoitua paremmin. Hallitus on pääsemässä työllisyystavoitteeseensa. Sen lisäksi saimme lukea tuoreita uutisia siitä, kuinka hallitus aikoo lyhentää valtionvelkaa noin miljardin edestä. Nämä ovat kaikki hyviä ja tervetulleita uutisia, mutta samalla yhä useampi suomalainen ihmettelee, milloin on luvassa hyviä uutisia suomalaisille pienituloisille.

Tämä hallitus on leikannut sosiaaliturvasta monin tavoin. Ansiosidonnaista työttömyysturvaa on lyhennetty, työttömyysturvan ehtoja on tiukennettu, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja sekä lääkkeiden ja matkojen omavastuita on korotettu. Aktiivimallin

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

seurauksena noin 39 prosenttia työttömistä saa alennettua työttömyysturvaa, ja tämän lisäksi on jädtytetty sosiaaliturvan indeksit koko vaalikauden ajan.

Yhteenlaskettuna hallitus on pelkästään indeksijädtytyksillä säästännyt noin 300 miljoonaa kaikista heikoimmassa asemassa olevien pienituloisten työttömien, eläkeläisten, vammaisten, rintamalisiä saavien ja lapsiperheiden kustannuksella tämän vaalikauden aikana. Näitä leikkauksia on perusteltu huonolla taloustilanteella ja menosäästöjen pakollisuudella, mutta nyt kun taloustilanne on parantunut ja liikkumavaraa on, ei muutosta tähän linjaan kuitenkaan tehdä.

69 miljoonaa olisi tämän indeksijädtytyksen lopettamisen kustannus ensi vuoden osalta, ja 300 miljoonalla saisi korvattua sen, mikä pienituloisilta on otettu tämän vaalikauden aikana. Petteri Orpo vastaa mielellään tähän kritiikkiin varoittamalla jakovaarasta, sanomalla, että pysyviä menolisäyksiä ei saisi tehdä pienituloisten aseman parantamiseksi. Samalla hän kuitenkin unohtaa kertoa, että tämä hallitus on päättänyt mittavista veronkevennyksistä hyvätuloisten aseman parantamiseksi jopa siinä määrin, että Valtiontalouden tarkastusvirasto on suositellut tiukempaa finanssipoliittista linjaa.

Nämä talouspoliittiset painotukset ovat puhtaita arvovalintoja. Hallituksen arvomaailmaa kuvastaa, että pienituloisten aseman parantaminen on tärkeysjärjestyksessä viimeisellä sijalla. Kun taloudessa menee huonosti, te leikkaatte pienituloisilta, ja kun taloudessa menee hyvin, te teette saman. Tästä ajattelutavasta voi käyttää esimerkkinä sitä, että suurituloisia hallituksen mielestä pitää aina kannustaa antamalla heille lisää rahaa mutta pienituloisia pitää aina kannustaa leikkaamalla heidän rahojaan. [Hannakaisa Heikkinen: Höpö höpö!] Vaarana on, että nyt nähtävä taloudellinen nousu jää lyhyeksi.

Ennusteet tuleville vuosille näyttävät heikommilta. Siksi viisas hallitus keskittyisi nyt myös Suomen elinkeinoelämän, tasa-arvon ja työllisyyden kannalta keskeisiin rakenteellisiin uudistuksiin. Vanhempainvapaaajärjestelmän uudistaminen, oppivelvollisuuden pidentäminen, yritystukien uudistaminen ja sosiaaliturvan uudistaminen ovat kaikki tärkeitä uudistuksia, joilla sekä lisätään hyvinvointia että vahvistetaan työllisyysastetta.

Mutta näistä hallitus ei ole saanut aikaan ensimmäistäkään. Sen sijaan se on toteuttanut tulonsiirtoja niin kiky-sopimuksen kuin veronalennusten ja -leikkausten muodossa ja laittanut kaikki paukut sellaisen sote-uudistuksen aikaansaamiseen, jonka ennakoidaan kasvattavan sosiaali- ja terveydenhuollon menokehitystä jopa miljardeilla verrattuna nykyiseen kehitykseen. Siinäpäs vasta sitä kestävyysvajepolitiikkaa.

Seuraavana keväänä tarvitaan hallitus, joka on valmis tekemään politiikkaa tulevaisuuden puolesta. Ilmastonmuutoksen torjuminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja työn murrokseen vastaaminen ovat keskeisen tärkeitä tavoitteita, joiden pitäisi ohjata kaikkea tehtävää politiikkaa. [Hannakaisa Heikkinen: Tätä kaikkea tehdään koko ajan!]

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Uotilan tekemää epäluottamuslausetta.

17.52 Anna-Maja Henriksson r: Värderade talman, arvoisa puhemies! Aivan aluksi kannatan edustaja Blomqvistin tekemää epäluottamuslause-esitystä, jotta en unohda sitä asiaa.

Värderade talman! Som jag konstaterade här tidigare är det förstås positivt att Finland nu för första gången på tio år kan avkorta statsskulden, men samtidigt fick vi i dag ta del av finansministeriets prognos där det konstateras att tillväxten kommer att avta. Därför borde man nu vara på sin vakt, man borde vara lyhörd och man borde inte göra reformer som kommer att bli ännu dyrare. Nu finns det nämligen en uppenbar risk att regeringens vårdre-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

form blir just en sådan. Enligt Kommunförbundets uträkningar skulle regeringens vårdreform öka vårdkostnaderna med 1 miljard euro per år. Det här är anmärkningsvärt.

Arvoisa puhemies! Kuntaliiton, valtiovarainvaliokunnan ja VTV:n arviot ovat todella isossa ristiriidassa hallituksen aiemmin esittämien lukujen kanssa. Hallitushan on todennut, että sote-uudistus hillitsee sote-kustannuksia pitkällä tähtäimellä 3 miljardilla eurolla. Nyt näyttää siltä, että aivan toisin tulee käymään, ja se ei ole kestävä, eikä se ole viisasta politiikkaa. Eli hallituksen sote-uudistus ei ole täyttämässä hallituksen omaa tavoitetta kustannussäästöistä.

On tärkeää myös muistaa, että hallitus jo nyt on ajanut alas sairaalaverkostoamme kielämällä yksinkertaiset päiväkirurgiset leikkaukset pienemmissä sairaaloissa. Tämä on johtanut vain jonojen pidentymiseen ja potilasturvallisuuden heikentymiseen. Tämä asetus on aiheuttanut paljon tyytymättömyyttä sekä pienissä aluesairaaloissa että myös suurimmissa keskussairaaloissa. Ambulanssiralli on todellisuutta, Kela-taksit eivät toimi. Ihmiset ympäri Suomea ovat hämillään, että mistä oikein on kysymys, miksi on näin tehty. Asia pitäisi ratkaista, ja asia voidaan ratkaista, jos tahtoa on. Tämä päätös on ollut huono, ja se olisi syytä korjata.

Mutta mitä hallitus tekee? Ilmeisesti viime torstaina hallitus on antanut esityksen poikkeussäännöksestä koskien kiireetöntä leikkaustoimintaa, ja ilmeisesti on tarkoitus nyt, että yksityiset saisivat tehdä näitä leikkauksia sellaisissa yksiköissä, joissa ei ole yhteispäivystystä, mutta eivät sitten ne kunnan omistamat sairaalat. Missä järki on? Missä on oikeudenmukaisuus? Tässä on moni hallituksen edustaja puhunut siitä, että Suomessa tarvitaan oikeudenmukaisuutta, niin että ihmiset tuntevat turvallisuutta arjessaan. Nämä päätökset ovat vieneet aivan toiseen suuntaan.

Värderade talman! Den här situationen med hur man på ett ojämlikt sätt behandlar våra regioner borde man verkligen ta tag i. Det är orättvist mot invånare i olika delar av landet att man inte kan få till exempel enkla dagkirurgiska operationer skötta i sitt eget sjukhus utan tvingas åka mycket längre bort för att få en operation som man tidigare har kunnat sköta lokalt. Det här skulle bara kräva vilja att ordna det, men regeringen har inte visat den viljan. Jag hoppas att man ännu skulle ta sitt förnuft till fånga. Vården ska finnas till för människans och inte tvärtom.

Värderade talman! Finland borde bli världens barnvänligaste land, men för det krävs det också politisk vilja. Nästa regeringsperiod är det helt nödvändigt att det görs en familjepolitisk helhetsreform. Familjernas valmöjligheter ska vara större, det behövs mera flexibilitet och vi vill att alla barn ska ha rätt till en kvalitativ dagvård. Därför vill vi ha en 6+6+6-modell när det gäller familjeledigheterna, och vi vill att alla barn som fyllt tre år ska ha rätt till fyra timmars avgiftsfri småbarnspedagogik per dag.

Arvoisa puhemies! Seuraavista eduskuntavaaleista tulee myös koulutusvaalit, tulee ilmastovaalit ja arvovaalit. Hallitus on tällä vaalikaudella leikannut massiivisesti koulutuksesta. Kohta neljän murheellisen vuoden jälkeen on meidän aika kääntää Suomen koulutuksen suunta. Tarvitsemme määrätietoisia panostuksia koulutukseen ja tutkimukseen. Kaikkien koulutusasteiden ja tutkimuksen perusrahoituksen tulee olla pitkäjänteistä ja ennakoitavaa. Lyhyen aikavälin projektien sijaan tarvitaan riittävä perusrahoitus.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Ja sitten työllisyysaste on nostettava vähintään 75 prosenttiin, ja tämän takia olisi myös luovuttava työperäisestä [Puhemies koputtaa] tarveharkinnasta. Yritykset tietävät kyllä itse, ketkä he tarvitsevat työntekijöikseen.

17.57 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tämä valtion talousarvioesitys on varsin tasapainoinen ja kurinalainen ja sillä tavalla noudattaa sitä linjaa, joka hallituksella on ollut.

Mutta tässä ihan ensiksi kannatan edustaja Östmanin tekemää epäluottamusesitystä. [Olavi Ala-Nissilä: Minkä takia?] — Minkä takia? Se oli hyvä esitys. [Sinuhe Wallinheimo: On parempiakin!] — Niin, aina voi pyrkiä parempaan, parempaan epäluottamuslauseeseen.

Arvoisa puhemies! Suomi on elänyt vahvaa nousukautta jo muutaman vuoden ajan, ja tämä on näkynyt kansantalouden paranemisena työllisyyden paranemisen myötä. On huomattavaa, että työllisyys on parantunut lähes kaikissa kunnissa, ei vain kasvukeskuksissa. Tämä kasvu tällä hetkellä on tuottanut hyvää ihan kaikkialla Suomessa. Myös palkat ovat nousseet enemmän kuin moni on odottanut ja ajatellut. Näin joulun aikana olemme voineet lukea lehdistä, kuinka suomalaiset aikovat käyttää tänä vuonna joulun viettoon enemmän varoja kuin moneen vuoteen. Asuntorakentaminen on kasvanut, liikenneväyliin investoidaan enemmän kuin kymmeniin vuosiin, liikennejärjestelmän korjausvelkaa on voitu kaventaa, ja viimeisin uutinen, että voimme jopa lyhentää valtionvelkaa, kyllä kertoo siitä, että monessa asiassa on onnistuttu.

Talouden hyvä kehitys on nyt taantumassa mutta kuitenkin jatkuu kohtuullisena vielä muutaman vuoden. [Eduskunnasta: Ei se vielä ole taantunut!] — Voisi sanoa, että ei se vielä ole taantunut, mutta se on ikään kuin taantumaan päin. [Eduskunnasta: Se hidastuu!] — Hidastuu, kyllä. — Voisi sanoa, että luterilaisella työmoraalilla Suomi punnertaa itsensä taloudelliseen ja sosiaaliseen tasapainoon. Valitettavasti samaan aikaan tummia pilviä on jo taivaalla: alhainen syntyvyys ja samaan aikaan nopea vanheneminen tuottavat sen, että Suomi on Euroopan nopeimmin vanheneva kansa. Samaa aikaan meitä on jo tituleerattu Euroopan Japaniksi alhaisen syntyvyytemme vuoksi.

Arvoisa puhemies! Samalla kun suuri osa suomalaisista voi paremmin, on meillä yhteiskunnassa useita väliinputoajaryhmiä: pitkäaikaistyöttömät, työkyvyttömyyseläkkeellä olevat, pieneläkkeellä olevat, syrjäytyneet, vähävaraiset yksinhuoltajaperheet, osatyökykyiset, kotihoidossa olevat vanhukset. Näitä ryhmiä juurikaan työllisyyden paraneminen ei sinänsä auta, vaikka ymmärrämme, että kun sitä taloudellista pelivaraa syntyy, niin myös heitä pitäisi voida auttaa. Mutta hallitus ei ole tässä kunnostautunut. Se on vähän surullista. Kun hallitus tekee muuten minusta aika hyvää työtä, niin miksi on pitänyt jättää sitten, ministeri Orpo, nämä kaikkein eniten apua tarvitsevat näin heikolle hapelle? Tämä kyllä tekee ihan vilpittömästi vähän surulliseksi. Heidän auttamiseensa olisi nyt ollut mahdollisuutta kyllä pikkasen tätä asiaa miettimällä.

Sitten muutama ajatus tästä ensi vuoden talousarvioesityksestä. Se on kohtuullinen, ja siinä on monia hyviä asioita, myös moitittavaa, mutta ensin näitä hyviä asioita:

Se, mistä erityisen ison kiitoksen annan — joka tässä salissa ei kyllä tänään noussut millään tavalla esille, mistä olin vähän pahoillani, ehkä jossakin sivurepliikissä tai esittelytekstissä — on tämä, että valtiovarainvaliokunta lisäsi ruoka-apua antaville yhdistyksille 1,2 miljoonaa euroa heidän hyvään työhönsä. [Arto Satonen: Iso raha!] He eivät mistään

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

voi saada tätä rahaa, mutta tästä se nyt tulee, ja tästä erityisen lämmin kiitos. Uskon, että he jos ketkä ovat tänä jouluna tyytyväisiä.

Sitten on vähävaraisten nuorten ja lasten liikuntamahdollisuuksiin lisätty, merkittävä asia. Etsivä nuorisotyö. Sitten pieni detalji on tämä juutalaisen seurakunnan turvallisuuteen lisääminen 300 000 euroa.

Sitten on tällainen asia kuin vanhojen hissien korjaaminen esteettömiksi. Todella iso asia, jota kukaan ehkä ei sillä tavalla ajattele, mutta itse asun alueella, jossa asuu paljon vanhuksia isoissa kerrostaloissa ja hissit ovat vanhoja, ja nyt niitä voidaan korjata esteettömiksi.

Sen sijaan mainitsen viimeisenä — kun aika loppuu — sen, että kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyöhön, nimenomaan järjestöjen tekemään, ei ole tulossa euroakaan. Tässä olisi voinut ehkä ottaa muutaman miljoonan sieltä Finnfundin rahoista ja laittaa kansalaisjärjestöille, ihan sen takia, että se olisi rohkaissut heitä heidän hyvässä työssään, [Eva Biaudet: Sata miljoonaa ainakin!] mutta palaan tähän seuraavassa puheenvuorossani. — Kiitos.

18.03 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kollegat! Parin viime vuoden ajan olemme voineet katsoa tulevaisuuteen aikaisempaa luottavaisemmin kiitos kääntyneen talouden suunnan, kiitos sen työn, johon Sipilän hallitus on kyennyt. Oppositio ei meitä talouden käänteistä kiitä, mutta heidän viestinsä takana on turhautumista siihen, etteivät he kyenneet tähän työhön itse. Nyt tehdyn työn hedelmiä oppositiossa toki ollaan mielellään jakamassa. Pitkästä aikaa on ollut, mitä jakaa. Nyt sopivasti joulun alla saimme vielä tiedon, että ensimmäistä kertaa vuosikymmeneen Suomi maksaa velkaansa pois. Velkaa lyhennetään liki miljardilla eurolla kiitos vastuullisen talouspolitiikan.

Lähes kaikki hallituksen asettamista talouspoliittisista tavoitteista ovat täyttymässä. Näistä esimerkkinä liki 72 prosentin työllisyysaste ja työllisten määrän kasvu 115 000 ihmisellä. Näiden ilonaiheiden keskellä on syytä muistaa, kuten valtiovarainministeri on tarpeellisesti muistuttanut, että valtion velanoton arvioidaan jälleen jatkuvan ensi vuonna. Talouskasvun ennustetaan hieman hidastuvan, ja väestön ikääntyminen kasvattaa menoja. Kestävyyssvaje on yhä todellisuutta, eikä löyhiin lupauksiin pitäisi olla vaalien alla yhdelläkään puolueella varaa. Hyvät edustajat, muistattehan vaalikentillä kertoa myös tämän: julkisessa taloudessa on yhä mittava kestävyysvaje.

Valtiovarainministeriö julkaisi tänään talousennusteensa, joka ennustaa talouskasvun hidastuvan. Talous siis kasvaa edelleen, mutta kasvu hidastuu lähemmäksi normaalia kasvuvauhtia. Ikäsidonnaiset menot kasvavat, mikä synnyttää epätasapainoa julkisen talouden menojen ja tulojen välille. Tämä tarkoittaa, että Suomi tarvitsee jatkossakin vastuullista politiikkaa talouden, työllisyyden ja palveluiden hoidossa. Tämä tilanne edellyttää koko maan voimavarojen huomioimista ja mukaan ottoa. Talouskasvu on ollut hyvää jokaisessa Suomen maakunnassa, ja tuon kehityksen jatkumista on syytä kaikin tavoin tukea. Pelkästään menestyvästä pääkaupunkiseudusta ei ole pitämään myönteistä taloudellista kehitystä yllä. Suomi voi hyvin silloin, kun se elää koko voimallaan. Vain eheä Suomi pärjää tulevaisuudessa.

Arvoisa rouva puhemies! Tilastokeskus julkaisi syksyllä väestöennusteen, joka kertoi huolestuttavaa viestiä syntyvyyden pienentymisestä. Mikäli ennusteet toteutuvat, jatkossa entistäkin pienemmän työikäisten joukon voimin rahoitettaisiin merkittävä osa yhteiskunnan palveluja. Tämä haastaa koko hyvinvointiyhteiskuntamme, jonka rahoitus pohja vaarantuu vakavalla tavalla, mikäli syntyvyys matelee jatkossakin pohjaluvuissa. Kyse ei ole

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

siis vain perhepolitiikasta, vaan mitä suurimmassa määrin esimerkiksi talouspolitiikasta. Kaiken elinvoiman ja taloudellisen toimeliaisuuden tae on terve väestökehitys. Siksi perhepoliittiset kysymykset on nostettava poliittisen prioriteettilistan kärkeen yhteiseksi asiaksi.

Viisaan, tulevaisuutta ja toivoa luovan perhepolitiikan ohella tarvitsemme myös maahanmuuttoa. Tarvitsemme työvoiman tarveharkinnan esteiden purkua, ja meidän on pysyttävä työllistämään paremmin myös ulkomaalaistaustaiset opiskelijat, jotka suorittavat opintojaan oppilaitoksissamme. On resurssien hukkausta, jos päästämme nämä meille opiskelemaan tulleet opiskelijat lähtemään täältä pois hyvä koulutus kainalossaan.

Arvoisa puhemies! Haluan lopuksi nostaa vielä esille muutaman valtiovarainvaliokunnassa hallituksen budjettiesitykseen tehdyn muutoksen: Meillä Pohjois-Savossa on iloittu erityisesti maakuntamme alueelle tulevista tiehankkeista, joista merkittävimpiä on ohituskaistaparin rakentaminen vilkkaasti liikennöidylle valtatie 5:lle välille Siilinjärvi—Lapinlahti. Uusi ohituskaistapari paitsi sujuvoittaa liikennettä myös lisää merkittäväällä tavalla liikenneturvallisuutta. Jatkossa on sitten myös pääkaupunkiseudun ihmisten helpompi ja turvallisempi suhautella hiihtolomilleen pohjoisen hiihtokeskuksiin. Samalla toivon, että ensi kaudella jatketaan tiestön korjausvelan pienentämistä ja investoidaan rohkeasti uusiin infrahankkeisiin kaikkialla Suomessa. Infrahankkeissa on aina kyse myös talouden toimintaedellytysten turvaamisesta.

Arvoisa rouva puhemies! Lyhyesti: iloitsen myös siitä pienestä määrärahasta, jonka Hevostietokeskus on Suomessa saamassa.

18.08 Sinuhe Wallinheimo kok: Arvoisa puhemies! Käymme palautekeskustelua valtion ensi vuoden talousarviosta tilanteesta, jossa on hyvä harkinta tarpeen. On fakta, että taloutemme on kuluvana vuonna kehittynyt positiivisesti. Maksamme tänä vuonna velkaa takaisin ensimmäistä kertaa sitten vuoden 2008. Kasvu on ollut laaja-alaista myös alueellisesti, ja mikä parasta, vaalikauden alkuun verrattuna ainakin 115 000 suomalaista on saanut uutta työtä. Hallituksen politiikka on siis tuottanut kaivattua tulosta, ja monessa kodissa tätä joulua voidaan viettää aiempaa valoisemmissa tunnelmissa.

Toisaalta fakta on myös havainnot, joiden mukaan talouskasvumme on hiipumaan päin. Monessa yrityksessä tuotannon kasvattamista haittaa pula osaavasta työvoimasta tai sitten tuotannon kapasiteetti on jo nyt täydessä käytössä. Päätöksiä uusista tuotantoa lisäävistä investoinneista ei puolestaan uskalleta tehdä, sillä huoli on suuri siitä, millaista talouspolitiikkaa tässä maassa seuraavat neljä vuotta harjoitetaan. Lisävauhtia talouskasvun hiipumiseen antavat keskeisten kumppaneidemme hankala tilanne: epäselvä brexit, Saksan talousveturin yskähtelyt sekä Italian ja Ranskan velkamyönteinen politiikka vaikuttavat viiveellä myös meidän kasvunäkymiimme.

Arvoisa puhemies! Vastuullinen poliittinen päättäjät tekisi näistä lähtökohdista sen johtopäätöksen, että tulevina vuosina talouspolitiikan pitää olla maltillista ja pragmaattista, jos me haluamme pitää kiinni nykyisen kaltaisesta hyvinvointiyhteiskunnasta. Rahat eivät vielä riitä ensi vuosikymmenenä tarvittavien palveluiden rahoittamiseen, vaikka työllisyysasteemme onkin jo korkeimmalla tasolla kuin mitä 25 vuoden aikana se on ollut. Siksi seuraavankin hallituksen talouspolitiikan tärkeimmän tavoitteen pitää olla sama kuin nykyisen hallituksen: Taloutta on edelleen vakautettava tiukalla menopolitiikalla ja uudistuksilla, joiden avulla yhä useampi työikäinen on mukana työmarkkinoilla. Annettuja hyvinvointilupauksia maksamaan tarvitaan mahdollisimman monta meistä. Se tarkoittaa perhe-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

vapaa-uudistusta, sosiaaliturvan uudistamista ja uudistuksia työmarkkinoilla, joilla mahdollistetaan nykyistä parempi yrityskohtainen palkkakehitys. Malleja tähän paikallisen sopimisen malliin löytyy keskeisistä kilpailijamaista. Samalla pitää huoli siitä, että talouskasvun edellytykset meillä säilyvät. Lyhyellä aikavälillä se tarkoittaa sitä, että työntö-ön ja työn teettämisen verotusta ei tule kiristää, ja sitä, että erityisesti yritysten toimintaympäristöä ei vaikeuteta lisäbyrokratialla tai -sääntelyllä. Pidemmällä perspektiivillä fiksu kasvupolitiikka on panostusta osaamiseen ja tutkimukseen ja liikenneinfraan.

Arvoisa puhemies! Lopuksi valtiovarainvaliokunta ansaitsee kiitokset Liikkuva opiske- lu -ohjelmaan annetusta lisäpanoksesta. Varhaiskasvatuksessa toteutettaviin pilotteihin osoitetaan yhteensä miljoona euroa. Toinen hyvä lisäys on seuratoimintaan annettava mil- joonan euron määräraha, joka kohdennetaan erityisesti vähävaraisten lasten ja nuorten har- rastamisen tukemiseen.

Arvoisa puhemies! Olen myös tyytyväinen siihen, että valiokunnan mietintöön sisältyy määrärahaesitys kevyen liikenteen väylän rakentamiseksi tieosuudelle Lintukangas — Rannilantien liittymä. 620 000 eurolla avataan uusia mahdollisuuksia muun muassa työ- matkapyöräilyn lisääntymiseen Jyväskylässä, joten kiitos tästä. [Toimi Kankaanniemi: Oi- kein hyvä!]

18.12 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa rouva puhemies! Tulevan hallituksen yksi tärkeimmistä tehtävistä tulee olla eriarvoistumiskehityksen pysäyttäminen. Eniten tällä vaalikaudella on yllättänyt se, millaisella vimmalla Sipilän hallitus on käynyt vähäosaisten kimppuun. Kaikkein pienituloisimmat ovat osallistuneet kaikkein raskaimmin valtionta- louden tasapainottamiseen. Eniten on leikattu pienituloisilta palkansaajilta, eläkeläisiltä, työttömiltä, sairailta, opiskelijoilta ja lapsiperheiltä.

Samalle ihmiselle tai perheelle kasautuvilla leikkauksilla on ollut suuri vaikutus arjen toimeentuloon. Samaan aikaan on riittänyt kuitenkin jaettavaa omille intressipiireille. Vä- häösaaisille annetaan lusikalla ja heiltä otetaan kauhalla. Hallitus lisää 50 miljoonaa euroa pienimpiin vanhempainetuksiin ja takuueläkkeeseen, mikä on hyvä ja positiivinen asia, mutta samalla hallitus leikkaa kahta kauheammin lähes samalta joukolta: lääkekorvausten omavastuita nostetaan, sote-maksuja korotetaan ja niin edelleen ja niin edelleen. Köyhän vuoroa ei tämän hallituksen aikana tule, olipa lasku- tai nousukausi.

Edustaja Heinonen täällä ryhmäpuheenvuorossaan puhui halveksuen ”setelien jakami- sesta torilla”. Ilmeisesti edustaja Heinonen viittasi tällä SDP:n tekemään avaukseen eläke- läisköyhyyden poistamiseksi. SDP esitti, että julkisen talouden sallimissa rajoissa pieniä eläkkeitä on usean vuoden aikana tavoitteena korottaa yhteensä 100 eurolla. SDP:n esitys nostaa Telan asiantuntijan mukaan 55 000 suomalaista eläkeläistä pois köyhyydestä. Esi- tyksessä on ennen kaikkea kyse oikeudenmukaisuudesta. Yhteiskuntapolitiikassa tehdään jatkuvasti arvovalintoja. SDP:n arvoissa säällinen toimeentulo kuuluu kaikille. Maassam- me on iso pienituloisten eläkeläisten joukko, joka päivittäin joutuu tinkimään pienen eläk- keen vuoksi monista asioista. Hyvinvointiyhteiskunta kuuluu kaikille, ja on kunnia-asia huolehtia näiden naisten ja miesten eläkkeiden säällisestä tasosta.

Rintamalisien osalta ei voi sanoa tuosta päivällisestä keskustelusta muuta kuin ”voi tätä kätten pesua”. Asiasta on puhuttu koko syksy, mutta mitään ei ole tapahtunut, ja nyt saim- me täällä sitten kuulla kysymyksessä olevan ”työtapaturma”, että näittenkin osalta indek- sit jäädytettiin. No, toivottavasti tähän asiaan nyt saadaan tämänpäiväisen keskustelun tu- loksena korjausliike.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Positiivista on se, että työllisyyskehitys on ollut myönteistä ja työpaikkoja on syntynyt, mutta haluan samalla palauttaa mieleen, miksi ja miten työpaikkoja on syntynyt tähän maahan — henkseleitä paukutellessa se näyttää jo hallitukselta unohtuneen. Palkansaajat hyväksyivät kilpailukykyopimuksen siinä uskossa, että se toimisi pidäkkeenä lakiesityksille, joita tiedettiin olevan tulossa. Kikyssä sovittiin muun muassa, ettei työttömyysturvaa heikennetä eikä yleissitovuuteen kajota. Hinta, johon palkansaajat pitkin hampain suostuivat, oli kova: muun muassa lomarahoja leikattiin, ja sitä seurasivat vielä maltilliset palkkakierrokset. Palkansaajat kantoivat vastuuta työmarkkinarauhan säilyttämiseksi, jotta työpaikkoja syntyisi ja talouden rattaat tässä maassa pyörisivät. No mitä teki hallitus? Hallitus rikkoi kikyä luomalla aktiivimallin, joka leikkaa työttömyysturvaa. Tämäkään ei vielä riittänyt, vaan hallitus on ollut jatkuvasti törmäyskurssilla työmarkkinoiden kanssa: lomarahojen leikkausten ja aktiivimallin lisäksi hallitus on leikannut työttömyysturvaa, pidentänyt koeaikaa sekä heikentänyt takaisinottovelvollisuutta ja irtisanomissuojaa, ja yrititpää jopa poistaa määräaikaisuuden perusteen alle kolmekymppisiltä. [Arto Satonen: Ja paljonko on näiden työllisyysvaikutus?]

Tämä on väsähtäneen hallituksen budjetti. Uudistukset, jotka tältä hallitukselta jäivät tekemättä, on saatava liikkeelle. Seuraavalla vaalikaudella tarvitaan sosiaaliturvauudistus. Lisäksi meidän on uudistettava perhevapaita ja varhaiskasvatusta, ja tarvitaan nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi oppivelvollisuuden pidentäminen sekä toinen aste maksuttomaksi. Tarvitsemme myös työllisyyttä ja kestäväää kehitystä tukevan verouudistuksen.

Ihan lopuksi, arvoisa puhemies, kannatan myös Timo Harakan tekemää vastalauseen 1 mukaista epäluottamuslausetta.

18.17 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä haluan kiittää edustaja Ojala-Niemelää hänen puheenvuorostaan. Se oli nimittäin erittäin kuvaava. Hän luetteli kaikki ne toimet ja arvosteli kaikkia niitä toimia, joilla on yli 50 000 työpaikkaa saatu tällä vaalikaudella aikaan. Meillä on täysin tutkittua tietoa siitä, että puolet näistä työpaikoista on maailmantalouden parantumisen ansiota ja toinen puoli on niiden toimien, joita kaikkia te nimenomaan tässä arvostelitte, joilla on parannettu työn tekemisen ja työn teettämisen kannattavuutta ja kohtuullistettu työnantajariskiä — juuri nämä toimet. Eli jos niitä toimia ei olisi tehty, tällä hetkellä meillä olisi 50 000 ihmistä vähemmän töissä ja valtiontalous ei olisi tasapainossa ja teiltä kysyttäisiin, mistä te leikkaatte seuraavaksi.

18.18 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Aivan juurikin näin, että samalla kun hallitus on paukutelut henkseleitään ja yrittänyt ottaa tämän saavutuksen omiin nimiinsä, tosiasia on, että tässä maassa suomalaisten palkansaajien selkänahasta on revitty nämä työpaikat. He ovat joutuneet antamaan omistaan lomarahaleikkausten muodossa, ja työttömyysturvaa on leikattu.

Otetaanpa tämä aktiivimalli viimeisimpänä. Nyt se juuri osoitti, että se ei ole luonut uusia työpaikkoja. Aktiivimalli rankaisee työn puutteesta eikä aktivoi. Esimerkiksi meillä Lapissa on paikkakuntia, joilla 80 prosentilta työttömistä on leikattu työttömyysturvaa aktiivimallin johdosta, koska siellä ei kerta kaikkiaan elinkeinorakenteen vuoksi ole töitä, mihin mennä ja aktivoida itseään. Tämä on se tosiasia tässä lähtökohdassa.

Tähän toivon kyllä suunnanmuutosta ensi vaalikaudella: ei riidellen ja repien, kuten nyt, vaan sopien.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Avataan lyhyt debatti tästä, kun tarpeita on.

18.20 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aiemmassa debatissa jo totesin sen, että on hieman turhauttavaa käydä tällaista debattia, kun se koko iso kuva halutaan unohtaa. Suurin teko Suomelle on ollut se, mistä meitä kansainvälisesti kiitetään mutta oppositio haukkuu: me olemme antaneet työtä yli 115 000 suomalaiselle.

Etla arvioi pari viikkoa sitten, että puolet noista työpaikoista on suoraan hallituksen toimien ansiota, ja se on todella merkittävä asia. Se tuo hyvinvointia moneen, moneen perheeseen. Te järjestelmällisesti ammutte ja arvioitte alas meidän tekemme. Ne ovat olleet välttämättömiä tekoja, ja on hyvä muistaa, että ilman niitä näitä työpaikkoja ja tätä talouskasvua ei olisi. Myös te leikkasitte viime hallituskaudella, mutta saldo oli 100 000 työttöntä tähän maahan.

18.21 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aika turha riidellä siitä, paljonko ja millä tekijöillä on vaikutusta ollut työllisyystilanteen paranemiseen. Se on erinomaista, että näin on tapahtunut, ja se on vähentänyt sosiaalipuolen menoja ja kasvattanut verotuloja ja näin ollen ollut erinomaisen tärkeä asia. Mutta on varmasti selvää, että kansainvälisellä tilanteella on merkittävä vaikutus työpaikkojen syntyyn, yritysten menestymiseen, avoimen sektorin puoleen, ja toisaalta hallituksen toimenpiteillä ja työmarkkinajärjestöjen suostumisella niihin on ollut merkitystä.

Mutta sitten tämä aktiivimalli: Nyt en muista ihan tarkkaan lukuja, mutta jaostossa tuli esille, että sekä työvoimahallinnon että Kelan puolella on syntynyt merkittävät hallinnolliset kustannukset, yhteen laskien yli 10 miljoonan kustannukset. Tulos työllisyyden puolella on erittäin vähäinen, ja leikattu on sitten taas hyvin pieniä työttömyysetuuksia.

18.22 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa tuli hyvin selväksi se, että lähes kaikki asiantuntijat sanoivat, että yksi suuri meidän talouskasvun ja tulevaisuuden tekemisen este on nimenomaan se, että meillä ei ole osajia ja tekijöitä tällä hetkellä. Elikkä me tarvitsemme sitä, että järjestellään näitä asioita niin, että meidän rakenteet tulisivat sillä tavalla paremmiksi, että jokaisella olisi mahdollisuus toimia tämän yhteiskunnan hyväksi, ja se tarkoittaa sitä, että me, voisi sanoa vapautamme työmarkkinoita entistä enemmän. Sitähän tämä hallitus on tällä hetkellä tehnyt, ja täytyy sanoa, että kyllä sillä on ollut vaikutusta. On ollut edelliselläkin hallituksella vaikutusta, esimerkiksi meidän yhteisöveron laskulla 20 prosenttiin oli vaikutusta, vaikka oppositio ei täällä tuokaan esille sitä meidän parasta viime kauden päätöstämme. Sillä on mahdollistettu tämä talouskasvu osaltaan, ja sitten tämän hallituskauden päätöksillä, [Puhemies koputtaa] mutta myös kansainvälisellä kehityksellä.

18.23 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On kiistämätöntä, että työllisyyden paraneminen on erittäin hieno asia, ja se on varmasti useamman hallituksen ansiota mutta myöskin tietenkin kansainvälisen kehityksen tulosta. Mutta mielestäni politiikat eivät voi tyytyä ihan vain makrotalouden tuloksiin, vaan kyllä meidän pitää myöskin pohtia, miten talouskasvu ja työllisyys kohdentuvat eri ryhmiin. Hallitus onkin ansiokkaasti luvannut, että se arvioi budjettia Agenda 2030 -tavoitteiden mukaisesti ilmasto- ja tasa-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

arvovaikutusten suhteen, mutta kuitenkin tasa-arvovaikutusten arviointi nimenomaan su-
kupuolen mukaan on kyllä jäänyt hyvin heikoksi.

Esimerkiksi kun on puhuttu lapsikäyhyyydestä, me tiedämme, että yksinhuoltajista hy-
vin suuri osa kuuluu juuri näihin kaikkein matalatuloisimpiin, yksinhuoltajista puolet kuu-
luu matalatuloisiin. Jopa 30 prosenttia kaupunkien lapsista asuu yhden vanhemman kans-
sa. [Puhemies koputtaa] On välttämätöntä, että löydämme jotain keinoja, joilla voimme tu-
kea heidän tilannettaan. Edes silloin kun he ovat töissä, he eivät pysty nostamaan sitä. [Pu-
hemies koputtaa] Siksi RKP on ehdottanut, että katkaistaan toimeentulotuen ja lapsilisän
yksinhuoltajakorotuksen yhteys.

18.25 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä täy-
tyy sanoa, että viimeksi eilen aktiivimallista tuli palautetta. Elikkä kun ihminen yrittää
kaikkensa mutta kun niitä palveluita ei ole tarjolla ja työtä ei ole tarjolla ja ei pysty täyttä-
mään niitä aktiivisuusehtoja, vaikka kuinka haluaisi, niin mitä hallitus tekee? Leikkaa siitä
pienestä toimeentulosta melkein 5 prosenttia ja syyllistää tällä tavoin tätä, joka yrittää ak-
tividoida itseään mutta ei pysty, ei kykene. Siellä on myös paljon pitkäaikaissairaita ja sel-
laisia ihmisiä, jotka kuuluisivat itse asiassa työkyvyttömyyseläkkeelle, mutta meillä on
semmoinen järjestelmä, joka vuosikausia roikottaa näitä ihmisiä byrokratian kiemuroissa
odottamassa sitä päätöstä, ja vaikka heillä olisi minkälaiset lausunnot, niin vakuutusyhti-
öitten lääkärit toteavat, että ”et sinä mikään työkyvytön ole, mene aktivointitoimenpitei-
siin”. Mutta kun heille ei löydy niitä toimenpiteitä, joihin he voisivat osallistua, kun he ei-
vät niihin pysty. Tämä masentaa ihmisiä, ja he ovat niin ahdistuneita, että he eivät todella-
kaan tiedä, mitä tekisivät. [Puhemies koputtaa] Mitä hallitus tähän vastaa? Oletteko te val-
miita luopumaan tästä epäoikeudenmukaisesta, syyllistävästä aktivointimallista?

18.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikka
työllisyystilanne on parantunut ja työttömien määrä on vähentynyt, pitkään työttömänä ol-
leiden tilanne ei ole helpottunut. [Hannakaisa Heikkinen: Ei ole totta!] Erityisen huolestut-
tavaa on se, että talouden nousukaudesta huolimatta Suomeen on syntynyt uusi nuorisoi-
työttömyyden kova ydin. Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten ja nuorten aikuisten määrä
on kasvanut. Nuorisotakuun ja nuorten aikuisten osaamisohjelman alasajot ja lopettamiset
näyttävät nyt selkeästi väärinä ratkaisuinä, ja lisäksi ammatillisen koulutuksen refor-
min ongelmat uhkaavat edelleen heikentää nuorten tilannetta. Kuten edustaja Ojala-Nie-
melä totesi, viimeisimpien tietojen mukaan aktiivimallin tuloksetkin ovat kovin kehoja, ja
huolestuttava on myös Tiina Ruohosen opinnäytetyössä tullut tieto, että aktiivimalli on li-
sännyt työttömien syrjäytymisentunnetta ja lisännyt myös vihantunteita yhteiskuntaa koh-
taan. Tämä on todella huolestuttava asia.

18.27 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän
hallituksen aikana on tehty paljon sellaisia toimia, jotka viime hallituskautena jäivät teke-
mättä. Tämä on kiistämätön tosiasia, ja ymmärrän opposition tuskan, kun pitäisi musta ker-
toa valkoiseksi ja päinvastoin, mutta sehän ei onnistu tietenkään. [Johanna Ojala-Niemelä:
Uudistukset on jääneet tekemättä!] Yli 100 000 ihmistä on saanut työpaikan, ja moni heis-
tä on ollut pitkäaikaistyötön. Heidän elämälleenhän sillä on valtava merkitys. Jos Suomi
meinaa tulevaisuudessa velvollisuudet hoitaa liittyen eläkkeisiin, sosiaaliturvaan ja niin
edelleen, meidän on edelleen uudistettava näitä omia järjestelmiämme, ja ihan varmasti on

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

pakko uudistaa. Edustaja Satonen omassa puheenvuorossaan hyvin kuvasi ja todisti äskeisen demaripuheenvuoron jälkeen tilannetta, että kaikki ne toimenpiteet, mitä te äsken juuri vastustitte, ovat juuri niitä toimenpiteitä, joilla yli 50 000 työpaikkaa on luotu. Elikkä tekemisellä on merkitystä ja niillä työpaikoilla, mitkä on luotu, ja kilpailukykysovimushan on tehty työmarkkinajärjestöjen kesken, elikkä suuren kunnian annan niille viisaille ihmisille, jotka panivat nimen paperiin, koska siitä suosta pitää nousta ylös. Sinne ei voi kerta kaikkiaan jäädä.

18.28 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Silloin kun Suomi valitsi kumppanuuden ja valitsi euron tien, jo tiedettiin, että ainut tapa pitää työllisyyttä yllä on työmarkkinajoukset. Me kaikki ymmärrämme, että se ei ole niin yksinkertainen asia, mutta jos me meinaamme jatkossa pärjätä ja pysyä kansainvälisessä kilpailussa mukana, niin kyllä ihmiset on saatava töihin, käsillä tehtävän työn arvostusta on lisättävä ja ne kannustinloukut, mitkä tällä hetkellä ilmiselvästi ovat meidän yhteiskunnassa, jollakin aikajänteellä pitää pystyä purkamaan — ilman, että haastetaan kenenkään hyvinvointia.

Mutta mitä tulee työllisyyteen, niin minusta tämä hallitus on hienolla tavalla myös suunnitellut uusia infrahankkeita ja uusia rahoitusmalleja — kenties eläkeyhtiöt mukaan — mutta jos nyt kansainvälinen talous sakkaa ja meidän vienti alkaa heikentyä, niin on täysin hyvien talousoppien mukaista lähteä elvyttämään niin, että tehdään julkisia suuria infra-hankkeita, [Puhemies koputtaa] jolloin työllistetään ihmisiä ja saadaan verotuloja ja kilpailukyky paranee. Eli tämä hallitus on aivan oikealla tiellä.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Otetaan vielä muutama puheenvuoro, ja sitten ministerille vastauspuheenvuoro. Sitten mennään puhujalistaan.

18.29 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli tosi ikävää kyllä kuulla, kun tästä rintamaveteraanien lisästä puhuttiin ja sosiaali- ja terveystieteidenkuntaa siitä syyllistettiin, että me olisimme jättäneet jotakin tekemättä. Kyllähän hallitus ja hallituksen edustajat siellä määrittelevät sen linjan, ja oppositio on tehnyt oman työnsä, muun muassa perussuomalaiset, joiden edustajana itse ainoastaan olen. Täällä kuului hallituspuolueilta muun muassa, että kun olette siellä olleet, niin ette ole töitänne tehneet. Ainoana edustajana olen kyllä ollut ja työni tehnyt ja muun muassa marraskuun 13. päivä eriväen mielipiteeseen kirjannut ”Sotiemme veteraanien palvelut kuntoon” -otsikon alle kappaleen siitä, miten me perussuomalaiset haluaisimme asioita parantaa.

Ministeri, sanoitte, että me emme voi mitään luvata, mutta minun mielestäni meidän täytyy luvata hyvä vanhustenhoito Suomessa. Tämä nousee kerta toisensa jälkeen torikeskusteluissa esiin. Muun muassa Lohjalla, Järvenpäässä ja Karkkilassa viikonloppuna kun kiersin, niin se oli ihmisten palaute, että vanhustenhoito kuntoon.

18.30 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kyllä hieman tuli väärää todistusta arvostamaltani kollegalta, Mäkisalo-Ropposelta, meidän yhteisestä vaalipiiristä. Myös siellä hallitus on teoillaan pystynyt vaikuttamaan siihen, että niin pitkäaikaistyöttömyys kuin nuorisotyöttömyys on laskenut. Tämä hallitus on pystynyt teoillaan, ja kiitos kansainvälisten suhdanteiden, hyppäämään siihen kasvuun mukaan ja tekemään todellakin yli 115 000 työpaikkaa kaikkialle Suomeen.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Mutta kuten tässä osin hyvässäkin keskustelussa on todettu, on totta, että on ihmisiä, joita emme pysty millään yksittäisellä teolla auttamaan. Niitä syitä, miksi ihminen ei pääse työhön mukaan, on niin moninaisia, ja siksi pitää niitä lääkkeitäkin olla. Monia olemme lähteneet rakentamaan, mutta Suomi ei ole valmis vielä tämänkään hallituksen jälkeen, vaan tätä vastuullista politiikkaa täytyy jatkaa vaalien jälkeenkin.

18.31 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallitus on kaikkein heikoimmassa työllisyys- tai työtilanteessa olevat ihmiset, työttömyys tilanteessa olevat ihmiset, jättänyt täysin yksin. Tässä on nyt lukuisia selvityksiä ja tutkimuksia tämän puolesta tullut. Esimerkiksi Raija Kerättären ja Tuija Oivon noin kuukausi sitten ilmestyneen selvitystyön tuloksethan olivat aika huolestuttavia. Niissä todettiin, että pitkäaikaistyöttömien sairauksia ei tutkita eikä hoideta eikä heitä ohjata kuntoutukseen. [Hannakaisa Heikkinen: Mitä viime hallituskaudella tehtiin?] — No kyllä silloin oli ohjelmia, joiden mukaan näitä asioita hoidettiin kuntoon, ja nyt nämä tilanteet ovat huonontuneet.

Erityisen huolestuttavaa on se, että työvoimapolitiittisen koulutuksen määrärahoja on laskettu ja vähennetty, ja nyt selvityksen mukaan tiedetään, että työvoimakoulutus on yksi kaikkein vaikuttavimmista työvoimapolitiittisista toimenpiteistä, jos ajatellaan sitä, mikä toimenpide auttaa ihmistä työllistymään pitkän työttömyyskauden jälkeen. [Puhemies ko-puttaa] Nyt tätä rahoitusta on vähennetty, ja se on suuri virhe.

18.33 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minuutin aika ei riitä käymään läpi kilpailukyky sopimuksen taustaa, mutta ajattelin tehdä sen kyllä kohta, kun saan pidemmän puheenvuoron, ja palaan silloin muun muassa tähän lomarahakysymykseen, kun vielä satun muistamaan, miten se asia meni.

Sen verran otan kiinni tuosta Mäkisalo-Ropposen puheenvuorosta, että se on kyllä totta, että kyllä tämä on aika huolestuttava tilanne, että tosiasiaissa meillä olisi nyt jo 60 000 työllistä enemmän, jos meillä olisi löytynyt väkeä, joka olisi ollut kykenevä niihin työtehtäviin, joita on ollut tarjolla, tai joiden olisi kannattanut taloudellisesti ottaa vastaan se työ, joka on ollut tarjolla. Eli kyllä sosiaaliturvan uudistaminen ja myöskin näitten aktiivitoimenpiteiden läpikäynti on ihan väistämättä edessä.

Ajattelen kyllä itse niin, että se ei ole mitään välittämistä ihmisestä, että annetaan pieni raha kotiin, joka Suomessa on ollut pitkään se keino, vaan se on tärkeää, että saadaan ihmiset oikeasti ohjattua työelämään ja löydetään polkuja vaikeasti työllistyville.

18.34 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Tärkeää on, että tehdään sopien näitä yhteistyössä eikä riidellen. Tuoreet luvut viime viikolta kertovat aktiivimallin osalta Kelasta ja Finanssivalvonnasta, että yhä useampi työtön saa työttömyysetuuttaan alennettuna. Aktiivimalli on erityisesti alentanut iäkkäiden työttömiä etuuksien tasoa. Alennettuna etuuden saaminen on sitä yleisempää, mitä vanhemmasta ikäluokasta on kyse. Tähän on yhtenä syynä juurikin se, mitä edustaja Hänninen edellä otti esiin, että meillä on kausiluontoista työtä saatavilla eri puolilla Suomea eri tavoin ja palvelujen määrässä on suuria eroja, miten niitä voidaan tarjota.

Mutta siitä olen samaa mieltä, minkä edustaja Suutari otti esiin ja mikä tuli tuolla valio-kuntakuulemisessa ja mistä Satonenkin puhui, eli tästä kohtaanto-ongelmasta, että tämä on todellinen ongelma, johon pitää ratkaisuja ensi vaalikaudella löytää. Koska meillä esimer-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kiksi Lapin matkailuun kaivataan työntekijöitä mutta omat nuoret eivät halua mennä matkailuyrityksiin, niin nyt yritetään etelästä saada, imeä riittävästi nuoria, mutta ei tahdo löytyä. [Puhemies koputtaa] Samoin Uudenkaupungin autotehtaaseen tai moneen metsäteollisuusalan yritykseen ja muuten pitäisi löytää riittävästi työvoimaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Mikkonen ja sitten ministerin vastauspuheenvuoro.

18.35 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso ongelma on juuri se, että toisaalta meillä on paljon työttömiä edelleen, vaikka määrä on vähentynyt, toisaalta meillä on paljon avoimia työpaikkoja, ja nämä eivät kohtaa. Tähän meidän pitäisi löytää yhdessä ratkaisu.

Toisaalta meidän pitää huolehtia siitä, että pitkään työttömänä olleille rakennetaan se polku, miten he pääsevät mukaan työelämään. Siinä esimerkiksi työvoimapolitiittinen koulutus on avainasemassa, palkkatuki on hyvä keino siinä ja muut tämmöiset tuet, joilla me voimme heidän polkuansa rakentaa. Toisaalta meidän pitää huolehtia, että yksikään nuori ei enää tipu siltä polulta, että saa ammatin ja pääsee työelämään, ja toisaalta me tiedämme, että meillä on valtava määrä ihmisiä, joiden osaaminen vanhenee. Elinikäinen oppiminen ja koulutus — meidän täytyy löytää siihen semmoiset ratkaisut, että me pystymme tarjoamaan koulutusta pitkin elämän uraa, koska me tiedämme, että yhä harvemmin on niitä ammatteja, joissa kerran opittu koulutus riittää koko loppuelämän.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Ministeri Orpo, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia.

18.36 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Rouva puhemies! Tämä kohtaanto-ongelma on mielestäni ihan ykkösasia, minkä kimpussa meidän kaikkien pitää olla. Edustaja Suutari juuri kertoi, että Transtech palkkasi 500. Keskustelin viime viikolla Turussa betonialan yrittäjän kanssa, kymmenen työpaikkaa heti tarjolla, rakennusosalta siinä toinen yrittäjä, 20 työpaikkaa tarjolla — ei löydy. Meillä on 300 000 työtöntä ja laaja työttömyys vielä siitä paljon korkeampi.

Minusta meidän pitää oikeasti kysyä, mitkä ovat ne ongelmat siellä taustalla, että työpaikat, avoimet työpaikat ja työttömät eivät kohtaa. Mielestäni ainakaan missään tapauksessa meidän ei pidä jättää nuoria kotiin patistelematta heitä tavalla tai toisella töihin. Minusta se on vastuutonta, ja siksi vastikkeellinen sosiaaliturva on välttämätöntä. Jos joku tarjoaa tähän vielä perustuloa, jolloin se raha tulisi ilmaiseksi, [Eva Biaudet: Se ei ole vastaus siihen!] ilman vastiketta, ilman patistelua, niin minusta se on väärään suuntaan, niin paljon kuin perustulon kannustavuuselementeistä pidänkin.

Mutta pakko vielä kerran palata tähän, että ketä oikeasti saa kiittää tästä talouskasvusta. No, aika monta. Voidaan kiittää maailmantalouden kasvua ja euroalueen kasvua, mutta nämä kasvut ovat olleet siellä kauan. Sen päälle Suomessa on tehty asioita, joilla siihen kasvuun päästiin kiinni. Ei sinne itsestään päästy. Saa kiittää isosti, kyllä, palkansaajia. Vuosi toisensa perään nollasopimuksia ja kiky-sopimus miinusmerkkinen — iso uhraus. Me tulimme siihen vastaan antamalla 900 miljoonan veronkevennyksiä, jotka kompensoivat esimerkiksi niitä teidän paheksumianne lomarahaleikkauksia. Mutta niillä veronkevennyksillä se sairaanhoitajakin sai käteen suunnilleen saman kuin lomarahaleikkausta ennen.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Saadaan kiittää siis hallituksen toimia ja kilpailukykysovimuksia, lukemattomia toimia työllisyyden parantamiseksi, joita myös edustaja Satonen on esittänyt, mutta voidaan kiittää myöskin edellistä hallitusta. Yhteisöveron alentaminen — todella hieno, rohkea päätös sosiaalidemokraateilta uskoa dynaamisiin vaikutuksiin verotuksessa ja tukea niitä. Se on perustaa sille, että kilpailukyky on tänä päivänä kunnossa.

Eli aika laajalta rintamalta voidaan näitä kiitoksia toinen toisillemme jakaa. Minusta ollaan nyt rakentavia eikä riidellä.

18.38 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen ihan samaa mieltä kuin täällä varmaan kaikki muutkin edustajat siitä, että kohtaanto-ongelma on todellinen ja siihen pitää pystyä vastaamaan. Mutta onhan se aika irvokasta, että te, hallitus, olette leikanneet ennätysmäärän, tällä hallituskaudella 200 miljoonaa euroa, ammatillisesta koulutuksesta, joka on sen meidän osaamisemme, osaavan työvoiman perusjalka, kivijalka.

Ei ole montaa päivää, kun keskustelin nuoren miehen kanssa siitä, että hänen pitäisi valmistua rakennuspuolelta ensi keväänä, mutta hän ei pääse tekemään näyttöjä, kun ei ole sitä työpaikkaa, jossa ammattiin opiskella, työharjoitella ja päästä tekemään ne näytöt, joiden kautta hän sitten voi osoittaa yrityksille, että osaa ja pystyy ja voi työllistyä firmaan. Eihän kukaan voi ottaa työhön sellaista henkilöä, joka ei ole vielä oppinut tekemään työtä, vaikka työn kauttahan me opimme.

Näitä mahdollisuuksia meidän pitäisi pystyä tarjoamaan meidän nuorillemme, mutta miten hallitus tähän vastaa? On aika populistista esittää, niin kuin keskusta esittää, tuhatta uutta opettajaa ammatilliseen koulutukseen samaan aikaan, kun te olette leikanneet sieltä 2 000 opettajaa.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Tuntuu olevan tarvetta debattiin. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat käyttää puheenvuoron, nousemaan seisomaan ja painamaan V-painiketta.

18.40 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerillekin rakentavasta otteesta ainakin tässä viimeisen 25 minuutin aikana.

Jos ja kun nyt tänäänkin olemme halunneet puhua tulevaisuudesta ja ihan vakavasti tulevaisuusinvestoinneista ja toivottavasti nyt vielä illalla onnistumme siinä, niin itse minä olen ainakin sitä mieltä ja tosi huolissani siitä, että Suomi ei enää kestä ensi vuosikymmenellä sitä, että meillä on kaupunkeja ja kuntia, joissa on yli 10 prosentin työttömyys. Meiltä yksinkertaisesti loppuvat tulot, meiltä loppuvat rahat. Olisin kysynyt teiltä: miten te näette sen kehityksen/ratkaisut? Vertaan nyt esimerkiksi Ruotsiin ja Tanskaan ja vähän laajemminkin, missä erilaisilla investoinneilla, toimenpiteillä, on päästy alle sen.

Toiseksi, arvoisa ministeri, Suomen kapea elinkeinorakenne: Edelleenkin muualla Euroopassa, jopa Ruotsissa, puhutaan, että Suomi on erittäin altis uudelle iskulle — ja puhunut nyt talouden iskuista — koska meillä on edelleen niin kapea elinkeinorakenne. [Puhemies koputtaa] Mitä me voimme sille tehdä?

18.41 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen aloittaessa Suomi velkaantui 8 miljardia euroa vuodessa ja vienti sakkasi ja työttömiäkin oli yli 300 000. Nyt saamme tänään olla tyytyväisiä, ja toivon, että olemme kaikki tyyty-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

väisiä siitä, että meillä on 115 000 ihmistä saanut työtä ja Suomi jopa kykenee lyhentämään velkaansa. On totta, että nämä ovat vaatineet kipeitä päätöksiä, mutta niitä pystytään nyt korjaamaan tässäkin budjetissa: 70 miljoonan euron edestä kaikkein pienimpiin etui-suuksiin tulee korotuksia.

Siitä olen iloinen, että nyt yhdessä kiitetään kilpailukyky sopimusta. Muistan senkin ajan, kun sitä täällä melkein pilkattiin. Se oli erinomainen saavutus palkansaajilta, ihan niin kuin valtiovarainministeri sanoi, tulla vastaan tilanteessa, jossa me yhdessä olemme tehneet tämän Suomen nousun. Tätä yhdessä nousua meidän pitäisi kaikkien arvostaa ja antaa kiitos heille, joille se kuuluu.

18.42 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuolla aikaisemmassa debattipuheenvuorossani muistuttelin siitä, että vaikka nyt velan kasvua on saatu taitettua, niin kuitenkin nämä kestävyysvajeen näkymät edessä ovat todella huolestuttavat.

Tässä keskustelussa haluan nyt erityisesti nostaa esille sen, että työikäisten määrä työelämässä on yksi niitä tärkeimpiä asioita. Toki syntyvyys ja hyvä perhepolitiikka takaavat, että meillä on sitten tulevaisuudessa työvoimaa, mutta meillä on paljon ihmisiä, jotka ovat syrjäytyneet työelämästä tai joilla on riittämätön koulutus. Meillä on muutenkin valtava haaste tässä, millä tavalla me pystymme elinikäisen oppimisen mallin kehittämään tuleville hallituskausille, ja tästä haluaisinkin kyllä ministerille lähettää pohdittavaa sinne valtiovarainministeriöön, mikä on se tapa. Minä en usko, että pelkästään julkisella rahalla tätä kaikkea voidaan toteuttaa, vaan tässä tarvitaan kyllä yrityksille erilaisia kannusteita ja tarvitaan myöskin työntekijöille kannusteita pitää omaa työkykyään ja erityisesti myöskin sitä koulutustasoaan sellaisena, [Puhemies koputtaa] että he pysyvät mukana työmarkkinoitten kehityksessä.

18.43 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Orpo piti hyvän puheen siitä, keille kaikille tästä on kiitos tähän mennessä, mutta olen kyllä samalla tavalla edustaja Skinnarin kanssa huolissani siitä, miten niillä alueilla, missä on yhtä aikaa työttömyys suurta ja sitten voimakas työvoimapula, tilanne ratkaistaan. Sitä miettii vaikka päivästä ja yöstä toiseen, miksi esimerkiksi meillä Kainuussa on miesten osalla 62 prosentin työllisyysaste ja 10 prosentin työttömyysaste. Sitten sanotaan sieltä TE-keskuksesta, että meillä on kursseja ja että kaikkien niiden varassa, jotka haluavat työvoimaa, on järjestetty kursseja, mutta kun ei saada hakijoita niihin. Meidän pitää ratkaista tämä ongelma ja keskustella täällä oikeista asioista.

18.44 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Tuossa esitin aikaisemmin kysymyksen, johon ehkä saatoin saada vastauksen — joskin kysymys ehkä oli retorisenpuoleinen. Mutta saman problematiikan ympärillä:

Suomessa on yli 200 000 yksinyrittäjää, ja osa heistä on yksinyrittäjiä siksi, että he haluavat olla, mutta osa on välttämättömyydestä, pakosta, koska kukaan ei heitä uskalla palkkata. Eli yrittäjänä oleminen on ehto sille, että saa työtä, koska sitovaa palkkaussuhdetta ei saa. Samasta syystä varamiespalvelut ja tämäntapaiset ovat Suomessa varsin yleisiä. Ulkoistetaan riski yritykselle, mutta samalla otetaan kannettavaksi huomattavan isoja kustannuksia, jotka sitten koituvat Suomen talouden kannalta negatiiviseksi asiaksi sen myötä, että kustannustaso nousee. Tähän on yritetty tarttua monella tavalla. Voi tietenkin tukea palkkausta, mutta se on kovin keinotekoinen ja jotenkin hankala tapa edistää palkkausta.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Kysyisin ministeriltä: teillä oli tietenkin tämä yksi yritys, joka ehkä ei kovin hyvin päättynyt, [Puhemies koputtaa] mutta mitä muita keinoja voisi ottaa käyttöön, jotta nimenomaan tätä ongelmaa saataisiin [Puhemies koputtaa] parannettua ja samalla kohtaanto-ongelmaa korjattua?

18.45 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työn ja työtömän kohtaanto-ongelma on todella vakava, ja täytyy sanoa, että kun siitä on täällä vuosia puhuttu, niin ei ole kyllä onnistuttu löytämään riittäviä malleja sen korjaamiseen.

Meillä on Janne Huovarin ja Elina Pylkkäsen tutkimuksen mukaan 70 000 nuorta miestä syrjäytyneenä, ja se määrä uhkaa kasvaa, kun meidän koulutusjärjestelmä ei ole kohdallaan. Työvoima näin vähenee ja huoltosuhde heikkenee. Nuorten koulutustason nousu on ainoana OECD-maana pysähtynyt. Nämä ovat huolestuttavia tietoja, ja kysyisinkin: miten hallitus suhtautuu 16–18-vuotiaiden nuorten, jotka ovat alaikäisiä, jonkinasteiseen velvoittamiseen opiskelemaan ja sitä kautta pääsemään työn syrjään kiinni? Nuorisotakuu esimerkiksi oli hyvä ajatus, mutta kun se oli täysin vapaaehtoinen, niin se ei tuottanut tulosta.

18.46 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli hyvä, että täällä aika laajasti kilpailukykysovimusta kiiteltiin, koska taitaa olla ihan kiistämätön tosiasia, että sen ansiosta Suomeen syntyi, ilmeisesti vähän arvioitsijasta riippuen, noin 30 000 uutta työpaikkaa. Siinä mielessä on ollut aivan turhaa se, että silloin kun on puhuttu esimerkiksi julkisen sektorin lomarahojen valitettavasta leikkauksesta, niin lähinnä vihreät ja sosiaalidemokraatit ovat siinä yhteydessä unohtaneet, että itse kannattivat kilpailukykysovimusta. Kyllä sitä voi ihan reilusti kannattaa, koska se toimi myönteisesti suomalaisten hyväksi. En ole ihan varma, miten tuolla ammattiyhdistysliikkeen aktiiveissa asiaan suhtaudutaan, koska kun tämä irtisanomislakilakkoilu oli meneillään, niin käytettiin ilmaisua ”viimeinen niitti”, ja ymmärsin, että se paha niitti oli ollut se kiky-sopimus — ”on kikytetty liikaa”. Kuitenkin sopimus siis toi maahan tuhansia uusia työpaikkoja. [Oikealta: Kymmeniätuhansia!]

18.47 Hanna Halmeenpää vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tietysti on hyvä muistaa, että monimutkaisiin asioihin ei koskaan ole oikein yksinkertaisia ratkaisuja, ja tuo kohtaanto-ongelma on yksi sellainen.

Tässä keskustelussa esiin nostettu vaihtoehto, että velvoitettaisiin nuoret kouluttautumaan tai ottamaan työpaikka vastaan, ei ole tietysti mitenkään huono idea sinänsä, mutta se ei yksin ratkaise mitään. Kun meillä on leikattu liki 200 miljoonaa euroa vaikkapa toisen asteen ammatillisesta koulutuksesta, ja muualtakin koulutuksen saavutettavuudesta ja laadusta, niin se ei ole kyllä edesauttanut asiaa, vaan pahentanut sitä ongelmaa, miksi osa nuoristamme, vaikka heitä kuinka velvoitettaisiin ja pakotettaisiin, eivät ole valmiita eivätkä kykeneväisiä sen paremmin opiskelemaan kuin työelämään. Niihin ongelmiin, minkä takia nuoria syrjäytyy, pitää puuttua jo paljon varhaisemmassa vaiheessa. Niitä ongelmia pitää tunnistaa ja antaa kohdennettua erityistä tukea jo varhaiskasvatuksesta lähtien, peruskoulusta lähtien ja toisella asteella.

18.48 Katja Hänninen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täytyy sanoa, että on tässä salissa yksi puolue, joka ei ole kiky-sopimusta kannattanut, emmekä kannata sitä edelleenkaan. Se, että leikataan julkisen sektorin lomarahoja 30 prosenttia, ei ole oikeuden-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

mukaista. Se kohdistuu erityisesti naisvaltaisiin aloihin. 70—80 prosenttia on naisia julkisella sektorilla. Toisaalta työajan pidennys, 6 minuuttia päivässä palkatonta, ei kyllä millään matematiikalla lisää työpaikkoja, vaan vähentää työvoiman tarvetta.

Arvoisa puhemies! On ihan totta, että nuorten syrjäytyminen ja työttömyys on iso ongelma, koska se ensimmäinen työpaikka on tosi tärkeä. Elikkä siinä vaiheessa kun nuori valmistuu ammattiin, hänen olisi erityisen tärkeää saada jalansijaa työelämään, koska sen jälkeen, jos siinä menee kaksi kolme vuotta, että ei pääse töihin ja ei pääse sille alalle, jolle haluaa, niin se syrjäytymisriski on kaikista suurin. Sen takia minun mielestäni nuorten työllistämiseen täytyisi kohdentaa erityisiä voimavaroja ja resursointia. Elikkä esimerkiksi kun yritys palkkaa sen nuoren töihin, silloin annettaisiin jonkunlaisia [Puhemies koputtaa] työnantajamaksualennuksia esimerkiksi vuodeksi.

18.50 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä debatti lähti liikkeelle siitä, että kaipasin tunnustusta nimenomaisesti palkansaajille siitä, että ne olivat raskaita uhrauksia, mitä he tekivät lomarahojen leikkausten muodossa ja samoin kun palkkaa ei korotettu vaan sopimukset olivat hyvin maltillisia. Oli hyvä, että tätä tunnustusta tuli. Olen siitä hyvin kiitollinen.

Mutta sitten toinen asia, kun tässä on kannettu huolta syrjäytyneistä nuorista: Se on ihan totta. Meillä on 70 000 nuorta teillä tietämättömillä. He eivät ole töissä, he eivät ole oppilaitoksissa, he eivät ole armeijassa. Ei kukaan tiedä, missä he ovat. Eli toisen asteen oppivelvollisuutta on pidennettävä, jotta jokainen saisi ammatillisen koulutuksen. Nimittäin kymmenen vuotta sitten meillä oli vielä 900 000 työpaikkaa, johon kelpasi pelkästään peruskoulutasoinen koulutus, tänä päivänä meillä on näitä työpaikkoja 300 000. Se osoittaa, että peruskoulu ei enää tässä maailmassa riitä vaan tarvitaan ammatillista koulutusta.

18.51 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen hämmästellyt tässä keskustelussa sitä, että kun maaseutukuntiin ja suomalaiselle suurelle maaseudulle tuli kerrankin mahdollisuus tehdä uutta kasvua metsien tuotteilla — puu on aivan varmasti tulevaisuuden tuote, kun uusiutuvaa energiaa tuotetaan, paperia, rakennustarpeita ja vaikka mitä tuotetaan, kun puustahan saa melkein mitä tahansa kemikaaleista lähtien — niin alkoi valtava vastustus, ettei sitä eikä tätä saa tehdä vaan kaikki kaatuu päälle ja maailma pilaantuu. Niinhän se ei ole. Hoidettu metsä on aina paras vaihtoehto, aina.

Kun esimerkiksi tuolla länsirannikolla tai Varsinais-Suomessa tapahtuu hyviä asioita, esimerkiksi laivatelakat voivat hyvin, niin koskaan maaseudulla ei ole keskusteltu, että se on pahasta Suomelle, vaikka sielläkin tehdään varmasti töitä, jotka voivat rasittaa luontoa, mutta ei siellä sellaista keskustelua ole koskaan käyty. Toivoisin tältä salilta nyt sitä suurta viisautta, että näemme nämä eri maakuntien mahdollisuudet ja annamme niiden kehittyä, eikä välittömästi ammuta alas jokaista hanketta, johon ollaan investoimassa. Sitähän tässä on viime aikoina nähty viljalti. Toivon tässä viisautta tähän taloon.

18.52 Eva Biaudet r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannan myöskin erittäin suurta huolta nuorten työllistymisestä ja nuorten koulutuksesta, ja minäkin uskon, että syyt ovat huomattavasti aiemmin kuin siinä. Millään pakolla heitä ei voi jollain tavalla työelämään valmistaa.

Kohtaantumisongelma on tietenkin talouskasvun kannalta erittäin suuri, ja työvoimapula on tietenkin aika suuri uhka tulevaisuudelle. Kysyisin valtiovarainministeriltä, onko hän

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

seurannut Saksan keskustelua, missä työnantajapuolelta kiinnitetään huomiota siihen, että ei pitäisi tehdä turhaan yhtään pakolaisen, jolla on koulutus tai kielitaito, palautusta. Siellä nimenomaan arvioitiin, että näitten pakolaisten työllistyminen on tapahtunut yllättävän hyvin: siellä on jo 400 000 pakolaista työelämässä, [Puhemies koputtaa] ja vuodessa he ovat saaneet sellaisen kielitaidon, että he voivat mennä ammattikouluun. [Puhemies koputtaa] Tämä on yksi selvä kysymys, jossa me koko ajan teemme hyvin absurdia politiikkaa. [Puhemies: Aika!] Nytkin keskiviikkona todennäköisesti lähetetään Afganistaniin koulutettuja nuoria.

18.53 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin toivonut, että koko Suomi olisi kuullut äsken ministeri Orvon puheen, nimenomaan tästä näkökulmasta, että suomalaiset itse tarttuivat tähän mahdollisuuteen nostaa Suomi, ja se osoitti jälleen sitä henkeä, joka Suomen kansassa on, että Suomen kansa silloin, kun ymmärtää, mistä on kysymys ja mihin suuntaan pitää mennä, ei kaihda keinoja vaan tarttuu niihin.

Työttömyyden ongelma, joka meillä on, että meillä on jatkuvasti 60 000—80 000 työpaikkaa vapaana, tulee olemaan seuraavan hallituksen — mikä ikinä se koalitio on — yksi suurimpia haasteita. On myös paljon sellaista omaa valinnaista pienituloista elämistä, jossa valtava määrä nuoria, ihan koulutettuja ihmisiä valitsee jäädä niin sanottuun pienituloiseen elämään ja sopeuttavat oman elämänsä siihen. Tämäkin on uusi ilmiö, mitä aikaisemmin ei ole ollut, ja tämä tulee olemaan [Puhemies koputtaa] myös yksi iso keskustelun aihe, että miksi työ ei kiinnosta.

18.54 Arto Satonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon kyllä aika vahvasti, että realismia on se, että tähän akuuttiin työvoimatilanteeseen, mihin nyt on viitattu — muun muassa Suutarin ja myöskin ministerin puheenvuorossa oli — ei paljon muuta ratkaisua taida olla kuin työperäisen maahanmuuton edistäminen, ja kyllä siinä mielessä tämä saatavuusharkinta kyllä joutaisi jo historiaan. Mutta vielä vakavampi asia on se, miten me saamme suomalaiset nuoret niihin tehtäviin kasvatettua, ja kyllä siinä minusta kannattaa ottaa oppia sellaisesta paikkaa, missä on onnistuttu. Tiedän, että monet puolueet ovat nyt tutkineet tätä Islannin mallia, ja ovat ne saavutukset aivan käsittämättömiä, että Reykjavíkissa, jossa oli kaikkein suurimmat päihdeongelmat nuorilla 80-luvulla, on tällä hetkellä kaikkein vähiten, koska kaikilla nuorilla on harrastus ja se pitää ne kiinni. Vanhemmat ovat sitoutuneet, on kotiintuloajat, on tehty yhteinen päätös siitä, että autetaan nuoria, ja tulokset ovat aivan loistavia. Otetaan sieltä mallia.

18.55 Merja Mäkisalo-Ropponen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suositelen meille kaikille luettavaksi Jouko Kajanojan toimittamaa uutta kirjaa Työllisyyskysymys. Siinä todetaan hyvin, että silmiinpistävä piirre nykyisessä työvoimapolitiikassa on se, että koulutukseen ja kuntoutukseen ei enää panosteta, vaan työttömät heitetään työmarkkinoille niillä kyvyillä ja taidoilla, joita heillä on. Pitkään työttömänä olleet tarvitsevat henkilökohtaista tukea, rinnalla kulkemista, koulutusta ja kuntoutusta, ja ilman näitä toimenpiteitä eivät pitkään työttömänä olleet pääse takaisin työn syrjään kiinni.

Edustaja Suutarille haluan tässä todeta, että monelle pitkään työttömänä olleelle koulutukseen hakeutuminenkin edellyttää ensin sitä tarpeen mukaista kuntoutusta, henkilökohtaista tukea, ohjausta ja valmennusta. Se koulutukseen meneminen on liian suuri kynnyks,

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

jos olet ollut pitkään työttömänä, ja juuri näistä vaikuttavista toimenpiteistä tämä hallitus on säästänyt, [Puhemies koputtaa] ja tämä on se huolestuttava asia.

18.57 Hannakaisa Heikkinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nämä viimeiset puheenvuorot, mitä tässä on käytetty, ovat alleviivanneet sitä, miksi muun muassa tarvitsemme sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen ja maakuntauudistuksen. Kun maakuntauudistus on totta, ensimmäistä kertaa Suomen historiassa työvoimatalous, kuntoutuspalvelut ja sosiaali- ja terveystaloudet ovat saman järjestäjän alla, ja silloin muun muassa pitkäaikaistyöttömän nuoren kohdalla, jolla on ongelmia löytää sitä omaa suuntaa — on kenties jo käytyä se toisen asteen koulutus mutta ei tiedä sitä omaa paikkaansa ja tarvitsee palveluja — ensimmäistä kertaa on mahdollista, että hänellä on omatyöntekijä, joka löytää sen polun työmarkkinoiden käyttöön.

18.58 Teuvo Hakkarainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuosta kohtaantumisongelmasta täällä on puhuttu paljon, ja kysyisin nyt ministeriltä: En nyt ihan viimeisiä tilastoja ole katsonut, mutta syyskesällä meillä oli melkein 400 työttömää. Kuitenkin samaan aikaan oli toistasataa työpaikkaa auki, ja olisi heti päässyt töihin. No, ei varmasti ollut ammattitaitoa eikä tämmöistä, ehkä kenties. Mutta kun kuitenkin se työttömyys maksaa, niin voitaisiinko kokeilla sillä tavalla, että otetaan alue, esimerkiksi pohjoinen Keski-Suomi, ja kokeillaan alueittain niin, että työllistetään kaikki, ja katsotaan, kuinka hakukkaita herrat työttömät ja muut ovat sitten toimenpiteisiin ja myös työnantajat lähtemään tähän? Kuitenkin yksityiset yritykset tuolla kauempana [Puhemies koputtaa] toimivat markkinaehtoisesti, eivätkä ne voi olla sosiaalitoimistoja.

18.59 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä salissa menevät helposti käsitteet sekaisin, ja kun me puhumme kilpailukykyä, niin me puhumme samalla kustannuskilpailukykyä. Kilpailukyky on paljon muutakin, esimerkiksi suomalaisen yrityksen logistiikkakustannukset ovat lähes kolminkertaiset Keski-Eurooppaan verrattuna. Toki osaaminen, teknologia ja rahoituksen saatavuus ovat kilpailukykyä tekijöitä, joten ei puhuta kilpailukykyä kustannuskilpailukykenä. Tämä hallitus on tämän neljä vuotta puhunut kilpailukykyä kustannuskilpailukykenä. Siinä on se ero siihen, mistä me puhumme, kun me puhumme tulevaisuudesta, ja tästä äskenkin halusin teitä, arvoisa ministeri, haastaa, että mikä on se teidän mallinne seuraavalle vuosikymmenelle.

Sitten vielä tähän edustaja Hakkaraisen itse asiassa hyvään kysymykseen, että mitä muut Pohjoismaat tekivät vuoden 2008 finanssikriisin jälkeen: Panostivat infraan ja panostivat tukityöllistämiseen, paljon enemmän kuin Suomi panosti. Heille ei tullut niin iso pudotus kuin meille tuli, [Puhemies koputtaa] ja nyt kysymys kuuluu, mitä me teemme, jos sellainen tilanne tulee.

19.00 Kauko Juhantalo kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vaikka varsinaisen pääluokkakeskustelu on huomenna, kiinnitän todella myönteistä huomiota siihen, että puolin ja toisin täällä salissa on annettu arvoa sille, että suomalaisilla on työtä. Se on keskeinen pilari siinä nousussa, joka täällä vaalikaudella on tapahtunut. Nousu tähän prosenttimäärään, missä nyt olemme, on vallan huima ja hieno, ja siitä kumpuaa tämä kohtaantumisongelma. Kun meillä on näin runsas määrä työttömiä ja näin suuri määrä avoimia työpaikkoja, olemassa on sellainen probleema, että siihen täytyy löytää ratkaisu tulevaisuu-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

nessa. Molemmiin puolin on liian paljon väkeä odottamassa, että he voisivat kohdata, ja se on ongelma, joka täytyy viimeistään huomenna täällä purkaa sisäisesti, se, mikä siinä on esteenä.

19.01 Arja Juvonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on muutamalla sanalla sote-uudistusta ja soten tärkeyttä kommentoitu, ja Kuntaliitosta Reijo Vuorentohan kommentoi tuossa pari päivää sitten — se oli muun muassa Maaseudun Tulevaisuudessa — että hallitus on selvittänyt poikkeuksellisen vähän vaikutuksia liittyen muun muassa valtiontaloudellisiin ulottuvuuksiin. Eli poikkeuksellisen vähän koko uudistuksen aikana hallitus olisi antanut tätä tietoa, ja tämä tulee Kuntaliitosta. Kun me puhumme näistä säästöistä ja kustannuksista, niin uskallan kyllä olla samaa mieltä Vuorenon kanssa, että näinköhän me tulemme saavuttamaan 3 miljardin säästöt ja missä ne säästöt tehdään. Että erittäin huolissani olen.

Minä näen, että Suomessa on yksi vakava ongelma, ja se on se, että lääkärille ei päästä, ja lääkäreitä tulisi olla lisää ja terveyskeskusten ovien sillä tavalla avoimia aamusta iltaan, että sinne ihminen pääsisi. Tämä on se suurin ongelma ja kysymys, ja se on yksinkertaista: ihmiselle lääkäri. Se ei tällä hetkellä toteudu.

19.02 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puheenjohtaja! Tästä edustaja Juvosen puheenvuorosta on hyvä jatkaa, että se on juurikin näin, että perusterveydenhuoltoa vahvistamalla, niin että sinne lääkärille olisi aikoja, me selviäisimme paljosta. Kyllähän sote olisi jo valmis, jos tähän ei olisi linkitetty maakuntaudistusta ja valinnanvapautta, mutta tällä nyt mennään.

Pyysin silloin puheenvuoron, kun edustaja Hoskonen oli vielä salissa ja otti tämän metsäteollisuuden esille. Se on tärkeää, että metsäteollisuus menestyy, myös SDP:lle. Meillä on Lapissa esimerkiksi nytten kolme isoa hanketta, ja toivomme luonnollisesti, että jokin niistä lähtisi liikkeelle. Varmin niistä on Metsä Fibre, joka tekee tämän talven selvitystä, tekevätkö he kokonaan uuden tuotantolaitoksen vai uusivatko vanhan laitoksen. Olipa tulos sitten kumpi tahansa, niin se tietää työtä ja toimeentuloa myös jatkossa siellä. Kemijärven teollisuus, Boreal Biorefinery, on myös aika hyvissä kantimissa, eli tietenkin luonnollisesti toivotaan, että myös se lähtisi liikkeelle.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Nyt sitten ministeri, vastauspuheenvuoro, 2 minuuttia.

19.03 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvää keskustelua kohtaannosta, ja minusta meidän kaikkien pitää miettiä, mitä asioita meidän pitää korjata, jotta me saamme työpaikat ja työttömät kohtaamaan. Minä uskon, että siellä on paljon erilaisia elämäntilanteita, ja on totta, että joukossa on kymmeniätuhansia sellaisia työttömiä, jotka eivät enää omin avuin pääse liikkeelle. Siksi heidän paikkansa ei välttämättä olekaan työttömyyskorvauksella vaan jonkun muun tuen ja avun piirissä.

Mutta edustaja Skinnarin kysymykseen ajattelin tässä keskittyä:

Minusta kilpailukyky laajempänä käsitteenä on aivan oleellinen kysymys. Se ei todellakaan ole vain kustannus- ja hintakilpailukykyä, vaan se on laaja kokonaisuus, joka perustuu osaamiseen ja osaavan työvoiman saantiin, missä nähdään tällä hetkellä meidän kilpai-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

lukykyimme suurimpia pullonkauloja. Minä olen erittäin tyytyväinen, että 2017 tki-panokset Suomessa lähtivät nousuun ensimmäistä kertaa kahdeksaan vuoteen — siis loistava kilpailukykytekijä. Mutta kilpailukykytekijöitä ovat myöskin sellaiset kuin turvallinen yhteiskunta ja yhteiskunta, jossa palvelut pelaavat. Näillä on valtava merkitys, kun esimerkiksi yritykset miettivät, missä ne investoivat ja minne ne laajenevat.

Jos verrataan Ruotsiin, jonka otitte esille, niin se, mikä varmasti on meidän suuri eromme, on se, että Ruotsilla on aivan eri tavalla pääomia. Siksi meidän on välttämätöntä huolehtia, että meidän verotus ja yritysten toimintaympäristö on senkaltaisen, että Suomeen investoidaan, että Suomeen syntyy ja kertyy pääomia. Yhtenä yksittäisenä tekijänä tässä nostan esille esimerkiksi osakesäästötilin, joka kansankapitalismin myötä toivottavasti irrottaa niistä 85 miljardista eurosta, jotka ovat tällä hetkellä pankkitileillä, enemmän suomalaisten yritysten käyttöön ja pääomiksi uusille investoinneille ja työpaikoille.

Kilpailukyky on siis hyvin laaja-alainen, ja uskallan väittää, kun näiden otsikoiden alle katsoo, mistä äsken puhuin, että hallitus on tehnyt todella paljon kilpailukyyn ylläpitämiseksi. Yksi on se, että me olemme kestäviä ja julkinen talous, jonka parissa nyt tätä keskustelua käydään, on terveenä. Muutoin näen kyllä paljon niissä tulevaisuusajatuksissa, [Puhemies koputtaa] mitä täällä on noussut esille, jotka liittyvät varhaiskasvatukseen, koulutukseen, toisen asteen opintojen kehittämiseen. Ne ovat juuri niitä asioita, mitä meidän täytyy yhdessä pyrkiä katsomaan, ja niiden eteen [Puhemies koputtaa] itse asiassa on tehtykin jo paljon.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Seuraavaksi mennään sitten puhujalistaan.

19.06 Hanna Halmeenpää vihr: Arvoisa rouva puhemies! Haluamme Suomen, jossa ihmisten on hyvä elää ja opiskella, tehdä työtä ja kasvattaa lapsia, vanheta ja olla turvassa myös silloin, kun on heikko ja vaikeuksissa. Ja haluamme Suomen, jossa velkataakkaa ei jätetä tulevien suomalaisten harteille.

Me vihreät emme halua jättää velkaa sen enempää euroissa, sosiaalisilla mittareilla kuin ilmastopäästöissä tai luonnonvarojen kuluttamisella mitattuna. Päättäjien tehtävä on toimia vastuullisesti ja tehdä päätöksiä, joiden kanssa jokainen voisi kohtuudella elää. Näin ei hallitus mielestämme ole kaikilta osin tehnyt. Hallitus pakottaa pienituloiset kantamaan suuremman taakan talouden säästökuurista kuin suuripalkkaiset ja pääomatuloja ansaitsevat. Hälyttävää on, ettei hallitus näe suunnanmuutosta merkityksellisenä. Varallisuus jakautuu liian epätasaisesti, terveys- ja hyvinvointierot ovat liian suuria. Vaikka Suomen talous kohenee, liian monen suomalaisen eläkeläisen, perheen ja lapsen arjessa käännettä parempaan ei ole näköpiirissä. Köyhyys on osalla ihmisistä niin syvää ja sukupolvelta toiselle kulkevaa, ettei Suomen tilaa pidä kuitata pelkästään puheella kasvusta.

Arvoisa puhemies! Tehdyt koulutusleikkaukset ovat lyhytnäköistä politiikkaa. Ne uhkaavat romuttaa koulutuksen tasa-arvoa, alueellista saavutettavuutta ja laatua. Koulutus on Suomen menestyksen tärkein avain, tulevaisuutemme tae, mutta kaikki nuoremme eivät saa hyviä eväitä pärjäämiseen, kun koulutusverkko, opetustarjonta ja opetuksen laatu supistuvat. Kaikki eivät pysy mukana, kun koulutukseen ei kohdenneta resursseja tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen laadun turvaamiseksi ja eriarvoisuuden vähentämiseksi nämä leikkaukset on peruttava. Tätä me olemme esittäneet ottamatta ensi vuonna yhtään sen enempää velkaa kuin mitä hallitus esittää.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Tilastokeskuksen väestöennusteen mukaan tämä vuosi on kolmas vuosi peräkkäin, kun ihmisiä Suomessa kuolee enemmän kuin syntyy. Nuorten määrä uhkaa vähentyä Suomessa huomattavasti. Käsillä on aika pohtia sitä, mikä kaikki nuorten aikuisten ja perheiden elämässä aiheuttaa epävarmuutta ja vaikuttaa uhkaavalta. Ratkaisuja täytyy etsiä tarmokkaasti. Suomen tulevaisuuden keskeisimpiä uhkakuvia on huoltosuhteen heikkeneminen, ja tämän tulisi näkyä budjettiesityksessä vielä kirkkaammin.

Arvoisa puhemies! Vihreät ovat vaatineet kunnianhimoisia ilmastotoimia ja päästöjen vähentämistä. Kannatamme kansainvälistä vastuuta — tulevaisuuden turvaamista kaikille. Tämän päivän lapset ja nuoret ajattelevat globaalisti, kokevat suurta ahdistusta ympäristöongelmista ja ilmastomuutoksesta ja ovat turhautuneita päättäjien hitaudesta reagoida, varautua tulevaisuuteen, jota heidän on hallittava silloinkin, kun koko maailma muuttuu. Lapsikin ymmärtää, että kaikkien maiden on tehtävä paljon, jotta globaali päästöjen kasvu käännetään turvallisiin rajoihin. Siksi me leikkaisimme mieluummin päästöjä ja saastuttavia yritystukia kuin koulutuksen laatua ja saatavuutta tai ihmisen toimeentulon turvaa. Ilmastomuutosta on torjuttava tehokkaasti nyt, jotta emme ylitä 1,5 asteen kriittistä rajaa — hidastelu tai lyhyen tähtäimen etujen edelle asettaminen ei käy — vaikka se vaatisi radikaaleja päätöksiä. Oma suosiotaan tärkeämpää on ajatella sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta ja maapallon tulevaisuutta.

Arvoisa puhemies! Hankkeiden koko elinkaaren aikaiset ilmastovaikutukset raaka-aineista jätteisiin tulee arvioida ja huolella huomioida, jotta talous ja kasvu todella muuttuvat kestäviksi.

Arvoisa puhemies! Viitaten ilmastomuutokseen: Hallituksen päätöksillä kehitysyhteistyön rahoitustaso on pudonnut huolestuttavan kauas YK:n suosituksesta 0,7 prosentin tasosta. Suomen maksaman rahoituksen taso on laskenut noin 0,4 prosenttiin bruttokansantulosta. Nyt olisi korkea aika ohjata päästöhuutokauppatuloja kehitysyhteistyöhön.

Menojen ja tulojen suunnittelussa arvopohja tulee näkyväksi. Lähtökohtana tulisi olla ihmisten välisen epätasa-arvon vähentäminen ja oikeudenmukainen vastuullisuus elinympäristöstämme.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kiitän valtiovarainvaliokuntaa erityisesti määrärahalisäyksistä Saamen Kielikalliolle ja saamen kielten kielipesätoiminnalle sekä Luonnonvarakeskuksen luomututkimukseen ja turvamaiden hiilidioksidipäästöjen tutkimukseen osoitetuista varoista.

19.11 Laura Huhtasaari ps: Arvoisa puhemies! Minäkin haluan kiittää hallitusta siitä, että ruoka-apu sai rahaa ja myös juutalaisten seurakunnan turvallisuuteen on panostettu.

Ohjaako politiikkaa kansainvälinen rahaeliitti vai poliitikot? Toisaalta ei mitään uutta auringon alla. Nathan Rothschild jo 1800-luvulla sanoi, että ”anna minulle kansakunnan rahat, enkä välitä, kuka tekee sen lait”.

Suomi antoi oman rahapolitiikkansa pois ainoana Pohjoismaana. Koska se virhe myönnetään? Eurokriisi on seurausta talouseliitin ja poliittisten vallankäyttäjien keskinäisestä suhmuroinnista, jonka tavallinen kansalainen maksaa, mutta syyllisiä ei laiteta vastuuseen. Olisi hyvä pitää mielessä, että velallisten oikeudet ovat ihmisoikeuksia.

Olemmeko me tehneet isänmaallisia ratkaisuja? Emme ole. Carunan myynti ei ollut isänmaan etu. Tämän virheen isänmaalleen tekivät vihreät, kokoomus, vasemmisto ja demarit. On päivänselvää, että paikallisen monopolin myyminen ei ole hyväksi Suomen kansalaisille.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Voi vain kadehtia Norjaa, joka piti päätösvallan itsellään ja pysyi EU:n ulkopuolella. Miettikää, millä kaikella tavalla EU nyt kostaisi Norjalle, jos Norja nyt ilmoittaisi, että haluaakin erota EU:sta. Norjan öljyrahasto on noin 16 kertaa Suomen valtion budjetin kokoinen. Öljyrahasto kuuluu Norjan kansalle. Näinkin valtiota voi johtaa. Varallisuus pidetään omalla kansalla, [Arto Satonen: Kun vaan olisi öljyä!] päätösvalta pidetään omalla kansalla.

Suomalaisten ihmisoikeudet, kuka niitä ajaa? Vain suomalaiset. Ainoastaan tahot, jotka haluavat vallan ja omaisuuden keskittämistä ylikansallisille tahoille pois suomalaisilta, sanovat, että Suomi ei kuulu suomalaisille. Suomalaisille Suomi ei ole itsestäänselvyys vaan etuoikeutettu ympäristö, jonka olemme verenperintönä saaneet.

Ympäristönsuojelu on laaja kokonaisuus ja meidän velvollisuutemme. Suomen osuus maailman hiilidioksidipäästöistä on noin 0,1 prosenttia, joten voimme toimia lähinnä hyvänä esimerkkinä modernista yhteiskunnasta, joka sovittaa yhteen fiksusti taloudelliset ja ympäristölliset näkökulmat. Globaalit päästöt syntyvät väestöräjähdyksestä ja teollisuuden tuotannon siirtymisestä runsaasti fossiilista energiaa käyttäviin kehittyviin maihin, joista tavara rahdetaan öljyä käyttäen muualle. Varoittava esimerkki on Saksa, joka teki periaatepäätöksen luopua ydinvoimasta.

Olisi pidettävä mielessä elämän realiteetit. Etäisyydet Suomessa ovat EU:n pisimmät ja ilmastomme on EU:n kylmin. Tästä huolimatta henkilöautojen osuus maamme kokonaispäästöistä on ainoastaan 11 prosenttia. [Eva Biaudet: Lisää autoja!] Idealistisella vaatimuksella suomalaiselle siitä tulee raskas hinta. Ensimmäisenä maksumieheksi joutuvat tavalliset ihmiset, joilla on tavallinen auto, joka on välttämätön ja joka on hankittu ihan tavallisesti omalla työllä.

Hallituspuolueiden ohella pinkki vasemmisto myös jatkuvasti on pyytämässä ja vaatimassa hiilidioksidin päästöjä enemmän ja nopeammin. Vaatimukset ovat kohtuuttomia. Suomi on jo tehnyt oman osuutensa ja paljon ylikin. Perussuomalaiset vaativat, että Suomi ei tee päästövähennyksiä enempää ja nopeammin kuin muut EU-maat. Suomea lukuun ottamatta muut EU-maat eivät ole päässeet lähellekään Pariisin sopimuksen tavoitteita. Eurostatin mukaan Suomi oli EU:n eniten ilmastopäästöjä vähentänyt maa vuonna 2017.

Pidetään Suomi asumiskelpoisena. Asumisen, energian ja autoilun verotusta on leikatava. Panostetaan suomalaisten elintasoon. On ekoteko pitää työpaikat Suomessa. Investoinnit tulee suunnata järkeviin kohteisiin, kuten liikenneväyliin. Pitkien etäisyyksien maassa toimiva liikenneverkko on edellytys elinkeinoelämän toiminnalle. Esimerkiksi Satakunnan saavutettavuuden parantaminen luo hyvinvointia koko Suomelle.

Leikkauslistan kärkeen on laitettava sellaiset menot, jotka vähiten haittaavat suomalaisia. Leikkaukset pitää kohdistaa maahanmuuttoon ja EU:n tulonsiirtoihin. Maahanmuuttajien rikollisuuteen ja kustannuksiin vaikutetaan maahanmuuttopolitiikalla. En tiedä, mikä estää muita puolueita tekemästä järkevää maahanmuuttopolitiikkaa ja pysymään Ruotsin tiellä. En ymmärrä, miksi emme voi tehdä asioita paremmin. [Puhemies koputtaa]

Älä herätä omaatuntoa, älä tuo epäkohtia esiin, ja jos tuot, sinua syytetään vihapuheesta.

19.17 Katja Hänninen vas: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin edustaja Huhtasaarelle tiedoksi, että ministerivaliokunnassa 2013 ainoa, joka vastusti Caruna-kauppoja elikkä Fortumin sähköverkkojen myyntiä Carunalle, oli Arhinmäki vasemmistoliitosta — tiedoksi, jos et vielä sitä ole mediasta tai mistään pöytäkirjoista lukenut. [Laura Huhtasaaren vä-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

lihuuto — Olavi Ala-Nissilän välihuuto] Kannattaisi siinä mielessä tehdä kotiläksyt ennen kuin täällä salissa muunneltua totuutta puhuu. Kannattaa ensin perehtyä asioihin.

Toisaalta minun mielestäni täytyy myös tässä tilaisuudessa, kun keskustelemme ensi vuoden talousarviosta, keskittyä siihen budjettikirjaan. Jos budjettikirjassa on paljon asioita, joihin pitäisi tehdä lisäyksiä mutta varmaankin myös poistoja, niin niihin sitten pitäisi keskittyä eikä epäolennaiseen. [Laura Huhtasaaren välihuuto]

Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Uotila toi tässä pitämässään ryhmäpuheessa esiin, on Sipilän hallitus kuluneen kautensa aikana — jossa myös perussuomalaiset ovat olleet mukana — leikannut kaikista heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten eläkeläisten, työttömien ja opiskelijoiden toimeentulosta ja perusturvasta. [Olavi Ala-Nissilä: Ei ole!] Samalla hyväosaisten verotusta on alennettu. Sipilän hallitus on antanut niille, joilla on jo paljon, ja ottanut niiltä, joilla ei ole sitä vähääkään. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa!] Tämä on fakta. Sipilän hallituskaudella tuloerot Suomessa ovat kasvaneet. [Timo Heinonen: Ei pidä paikkaansa sekään!] Eduskunnan tietopalvelusta tilatun selvityksen mukaan neljän alimman tulokymmenyksen käytettävissä olevat tulot ovat vähentyneet ja vastaavasti kuuden ylimmän tulokymmenyksen tulot ovat kasvaneet vuosina 2015—2018, ja tämä tieto on siis eduskunnan tietopalvelusta. [Timo Heinonen: Puuttuu työllisyysvaikutukset!]

Viime viikolla eduskunta hyväksyi — huom: viime viikolla — pienempien etuisuuksien indeksileikkaukset, ja tämä leikkaus koskee kansaneläkkeen lisäksi perhe-eläkettä, työttömyysturvan peruspäivärahaa ja työmarkkinatukea, lapsilisiä, lastenhoidon tukia, rintamalisiä, sotilasavustuksen perusavustusta sekä vammaistukia. Indeksileikkausten jatkaminen on ideologinen valinta Sipilän hallitukselta tilanteessa, jossa taloustilanne on parantunut.

Indeksit ovat olleet jäissä koko Sipilän hallituskauden, mikä näkyy kylmällä tavalla köyhimmän suomalaisen kukkarossa. Kun kysyimme tästä viime viikon kyselytunnilla ministeri Mattilalta, saimme vastaukseksi epämääräistä mutinaa ja hyvän joulun toivotukset. Tämä on Sipilän hallituksen viesti pienituloisimmille suomalaisille näin joulun alla.

Arvoisa puhemies! Tänä syksynä olemme saaneet ihmetellä alhaisia syntyvyyslukuja, ja tänään myös valtiovarainministeriön taloudellisessa katsauksessa nousi esiin alhainen väestökehitys. Suomessa elää arviolta 130 000 köyhää lasta. 130 000 on liikaa. On pakko miettiä, mikä yhteys on alhaisella syntyvyydellä ja systemaattisella hyvinvointivaltion alasajolla, jota viimeiset 30 vuotta tässä maassa on harjoitettu.

Perheet kaipaavat nyt tukea, riittävää toimeentuloa ja toimivaa arkea. Pätkätyöt, kallis asuminen ja kilpailuyhteiskunnan jatkuvasti kasvavat paineet eivät houkuttele ihmisiä hankkimaan perhettä. Tällä kaudella ei ole saatu tehtyä perhevapaaudistusta, lapsilisiä on leikattu ja lasten yhdenvertaista oikeutta päivähoitoon on myös kavennettu. On myös keskitetty sairaalapalveluja, ajettu alas, ja niin edelleen.

Lopuksi, arvoisa puhemies: Meille vasemmistossa hyvä valtiontalouden hoito tarkoittaa myös ihmisten hyvinvoinnista huolehtimista. Haluamme vähentää eriarvoisuutta ja köyhyyttä. Me haluamme tuoda ihmisille toivoa paremmasta tulevaisuudesta. Haluamme korottaa pienimpiä eläkkeitä, työttömyysturvaa, opintorahaa, asumistukea ja muita perusetuuksia. Haluamme pienentää tuloeroja, ja meidän vaihtoehdossamme jopa 60 000 suomalaisen tulot nousevat yli köyhyysrajan. Tämä on iso askel köyhyyden vastaisessa taistelussa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

19.21 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Sen verran totean edustaja Huhtasaaren puheenvuorosta, että yhdyin hänen puheenvuoroonsa siltä osin, että jos Suomellakin olisi yhtä paljon öljyä kuin Norjalla, tämän maan asioiden hoito olisi paljon helpompaa. Mutta valitettavasti ei ole, ja sen takia me joudumme ihan oikeasti pitämään kiinni suomalaisesta kilpailukyvyistä.

Haluan tässä alussa palata debattiin siltä osalta, että mitä silloin 2015 oikeasti tapahtui, ihan vain muistin virkistämiseksi:

Silloinhan oli tilanne se, että suomalaisen työn kilpailukyky oli 15 prosenttia heikompi kuin mitä oli meidän pääkilpailijamaissa Ruotsissa ja Saksassa. Sitten uusi hallitus lähti sitä ongelmaa purkamaan ja aloitti siitä, että pidennetään työaika. Jos se asia olisi tehty työajan pidennyksellä — ja nyt en puhu siitä 24 tunnin pidennyksestä vaan 100 tunnin pidennyksestä — silloin se kilpailukyky olisi kerralla korjattu kunnolla. No, siinä ei sitten onnistuttu, ja SAK teki vastatarjouksen, jossa oli se, että osa niistä maksuista, jotka aiemmin maksoi työnantaja, siirrettiin työntekijöiden maksettavaksi. Tähän hallitus vastasi alentamalla palkansaajien verotusta, ja ne ovat nyt ne kuuluisat suuret veronalennukset, joista täällä sitten arvostellaan, että ne ovat eriarvoisuutta aiheuttaneet. Tästä oli kyse.

Haluan vielä sanoa tästä lomaraha-asiasta, että on totta, että silloin kun tilanne oli niin vaikea julkisen talouden osalta, oli kyllä tavoite se, että työaika pidennetään myös julkisella sektorilla esimerkiksi niin, että olisi puututtu lomiin, jotka ovat julkisella sektorilla pidemmät kuin yksityisellä. Se ei työntekijäjärjestöille käynyt, ja he vastatarjouksena esittivät lomarahojen poistoa. Tämä oli se, miten se asia meni, ja eniten ihmettelen sitä, että SDP ei täällä vielääkään sitä myönnä, että SDP oli kikyn takana ja siten myös lomarahojen poistamisen takana.

Vasemmistoliitto ei ole missään vaiheessa kannattanut kikyä, se on myönnettävä. Se on ollut koko ajan väärässä, ja hyvä, että on edelleen samalla linjalla. Nimittäin ilman tätä kikyä ja näitä muita toimenpiteitä, joilla työn teettämistä ja työn tekemistä Suomessa on parannettu, meillä ei nyt olisi niitä 115 000:ta työpaikkaa eikä valtiontalous tasapainossa, ei todellakaan. Ainakin puolet niistä työpaikoista, kuten meillä tutkimustieto on, johtuu suoraan niistä toimenpiteistä, mitä hallitus on tehnyt, joissa työnantajan riskin kohtuullistaminen ja samoin pienipalkkaisen työn kannattavuuden parantaminen suhteessa työttömyys-turvaan on ollut aivan keskeistä.

Arvoisa puhemies! Jatkosta toteaisin, että nythän me näemme, että talouskasvu on hidastumassa — tämän päivän ennuste on, että ensi vuonna puoleentoista prosenttiin ja että jatkossa pitkän aikavälin kasvuvauhti tulee olemaan prosentin luokkaa — ja samaan aikaan väestön ikärakenteen vuoksi meillä on kestävyysvaje 4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Tietysti työperäistä maahanmuuttoa edistämällä voidaan tätä tilannetta jonkun verran parantaa, mutta haaste on merkittävä. Hyvinvointiyhteiskunnan koulutus, sosiaaliturva ja sosiaali- ja terveyspalvelut pysyvät laadukkaina kaikille suomalaisille vain sillä, että työllisyysaste edelleen nousee. Se nykyinen ennuste, 73,3 prosenttia vuonna 2021, joka on selvästi korkeampi kuin hallituksen alkuperäinen tavoite, ei ole vielä riittävä, vaan meidän on tavoiteltava 80 prosentin tasoa.

Suomen vaihtoehtoja on mielestäni tällä hetkellä kaksi: Jatketaan työn linjalla eli huolehditaan kansainvälisestä kilpailukyvyistä, lisätään paikallista sopimista, puretaan kannustinloukkuja uudistamalla sosiaaliturvaa, pidetään kiinni vastikkeellisuudesta, mutta otetaan entistä enemmän ihmisiä mukaan ja saadaan heitä työmarkkinoille. Se on se positiivinen kierre. Totta kai voidaan mennä sitten myös näivettymisen tietä eli kiristetään yritys-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

ten verotusta ja ennen kaikkea yksinyrittäjän yrittäjävähennys poistetaan, pidetään kiinni kaikista saavutetuista eduista, ovat ne sitten yritystukia tai työmarkkinakysymyksiä, ei anneta tilaa ulkomaiselle työvoimalle, luovutaan kannustimista työttömille, [Li Anderssonin välihuuto] ja kaiken tämän seurauksena työllisyyskehitys tulee hiipumaan, hyvinvointipalveluita ja sosiaaliturvaa ei pystytä pidemmän päälle rahoittamaan, vaan sinne on tehtävä leikkauksia, ja jäädään pysyvän alijäämän maaksi, jossa yhteiskunnalliset ongelmat kärjistyvät. Se on Ranskan ja Italian tie. Kansalaiset voivat valita, kumman tien he haluavat ottaa.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan kiittää siitä, että tässä budjettiesityksessä on lisätty rahaa riista-aitoihin, koska ne ovat äärimmäisen iso alueellinen ongelma Ysitiellä ja 12-tiellä. Se on erinomainen lisäys. — Kiitoksia.

19.26 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Otan tässä puheenvuorossani kantaa talousarvioon lähinnä tulevaisuusvaliokunnan lausunnossa esille nostettujen teemojen pohjalta ja muista asioista puhun sitten joidenkin pääluokkien kohdalla, kun ne tulevat tänne saliin keskusteluun.

Yksi suurimmista eroista hallituksen ja sosiaalidemokraattien välillä ensi vuoden talousarviossa koskee tulevaisuusinvestointeja. Suomi tarvitsee investointeja tulevaisuuteen juuri nyt. Investointi ei ole sama asia kuin menon lisäys. Investointi tehdään sillä perusteella, että se maksaa itsensä takaisin. Viisaat ja rohkeat investoinnit ovat yhteiskunnan elinvoimalle yhtä välttämättömiä kuin ne ovat yrityksille. Hallitus laiminlyö esimerkiksi terveyteen ja hyvinvointiin, nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn, koulutukseen, tieteeseen, tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan suunnatut tulevaisuusinvestoinnit. Esimerkiksi koulutukseen tehdyt säästöt uhkaavat aiheuttaa tulevaisuudessa yhteiskunnalle suuria lisäkustannuksia.

Tulevaisuusvaliokunta on jokaisessa omassa budjettilausunnossaan korostanut yksimielisesti hyvinvointitalouden merkitystä perinteisen talousajattelun rinnalle otettavaksi. Hyvinvointitalous toisi bruttokansantuotteen rinnalle käytettäväksi erilaiset hyvinvointimittarit ja juuri tämän edellä mainitsemani hyvinvointi-investointiajattelun.

Hyvinvointitalouden tilannekuvan ja pidemmän aikavälin riskien arvioinnin tulisi olla oleellinen osa talousarvion laadintaa. Tämä hallitus ei ole kyennyt uudistamaan ajatteluaan, ja osittain siitä syystä on ajauduttu tielle, jossa köyhiltä ja heikoimmassa asemassa olevilta on leikattu eniten. Näin monet suomalaiset on saatettu tilanteeseen, jossa rahat eivät riitä perustarpeiden tyydyttämiseen. Erityisesti lapsiperheet, opiskelijat, pitkään työttömänä olleet ja pienituloiset eläkeläiset ovat joutuneet hallituksen säästöjen maksumiehiksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen yhtenä tavoitteena hallituskauden alussa oli lisätä kokeilukulttuuria. Olen itse kokeilukulttuurin kannattaja monessakin mielessä, mutta kokeilukulttuuri ei kyllä sovi lainsäädäntötyöhön. Lakiesitysten tulee pohjautua tutkimusnäyttöön ja riittävän laaja-alaisiin asiantuntijalausuntoihin. Tämän hallituksen ongelmana on ollut se, että lakiesitysten valmistelu on ollut heikkoa, ja tuntuu jopa, että kokeilut on viety osaksi lainsäädäntötyötä.

Sote-uudistuksen pilotoinnit ovat olleet tästä hyvä esimerkki. Pilotointien nimissä on viety asioita eteenpäin ennen kuin edes lainsäädäntöä asioista on olemassa. Sote-uudistuksessa, olipa se millainen tahansa, kannattaisi edetä vaiheittain, jolloin eri maakunnista saatujen kokemusten perusteella olisi mahdollista korjata virheitä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Toinen esimerkki kokeilukulttuurin viemisestä lainsäädäntötyöhön on nyt budjettilakina eduskuntaan tuotu irtisanomislaki. Sen vaikutusten arvioinnissa hallitus itsekin myöntää, ettei lain vaikutuksia voida tietää, koska lain soveltamisala varmistuu vasta oikeustapausten jälkeen. Siihen voi kulua jopa neljästä viiteen vuotta. Aikamoista kokeilua.

Arvoisa puhemies! Mitä sitten voisi kokeilla? Seuraavalla hallituskaudella olisi erittäin tärkeää kokeilla ilmiöpohjaista budjetointia. Myös tätä tulevaisuusvaliokunta on jokaisessa budjettilausunnossa esittänyt. Siinä ministeriöiden raja-aidat ylittäen otetaan jokin yhteiskunnallisesti merkittävä asia hoidettavaksi siten, että valitulle kehittämiskohteelle tulee yksi ministeriörajat ylittävä rahapotti, budjettirahoitus, ja samalla sovitaan tämän kokeilun johtamisesta.

Nykyinen hallitus lupasi pilotoida ilmiöpohjaista budjetointia tämän hallituskauden alussa. Nyt viimeisessä budjetissaan hallitus väittää, että kestävä kehitys on ensi vuoden talousarviossa esillä tällaisena yhteisenä ilmiönä. Jotenkin tuntuu, ettei ilmiöpohjaisen budjetoinnin idea ole oikein auennut, sillä kestävä kehitys kokonaisuudessaan on aivan liian laaja asia ilmiöpohjaisen budjetoinnin kokeiluun. Se, että jokainen ministeriö mainitsee kestävä kehityksen, ei tee talousarviesityksestä ilmiöpohjaista.

SDP on ehdottanut, että seuraava hallitus kokeilisi aitoa ilmiöpohjaista budjetointia esimerkiksi nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn tai digiosattomuuden poistamiseen. Näihin asioihin panostaminen olisi todella tärkeää tulevaisuusinvestointia, ja nämä ehdotukset löytyvät esimerkiksi vaihtoehtobudjetistamme. — Kiitos.

19.31 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutos haastaa sekä ruuantuotannon että metsätalouden. Kasvukausi meillä voi pidentyä, mutta haitat tulevat ylittämään hyödyt. Maa- ja metsätalouden rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa on tärkeä juuri metsiemme ja peltojemme hiilensidontakyvyn takia. Luonnonvara-alan tutkimus tuottaa ilmastonmuutoksen torjumiseen tarvittavaa tietoa laajasti metsiin, ruokaan, vesistöihin ja kasvinsuojeluun liittyen niin elinkeinotoiminnan kuin meidän päätöksentekijöidenkin tarkeisiin tarpeisiin.

Tapasin tänään linja-automatkalla toimittajan, joka oli käynyt Luken Jokioisten-yksikössä tänään. Hän oli täysin vakuuttunut siitä, että siellä tehdään erinomaista tutkimustyötä. Hän kuuli, kuinka Suomessa on Luken tutkimuksella löytymässä uusia mahdollisuuksia esimerkiksi antibioottien korvaamiseen hyönteisiä hyödyntäen. Monilla bio- ja kierto-talouden toimialoilla on myös vahvaa kasvua, jonka tueksi tarvitaan vahvempaa tutkimuspohjaista tietoa tukemaan biotalousinvestointeja. Tutkimus palvelee siis niin meitä päätöksentekijöitä kuin eri elinkeinoja, siis maa- ja metsätaloutta, metsäteollisuutta, luontomatkailua ja niin edelleen. Ilmastonmuutos ja sen vaikutukset ovat myös laajasti kansalaisia kiinnostava aihe.

Tässä tilanteessa, kun luonnonvara-alan tutkimusta tarvitaan entistä enemmän, pidän erittäin huonona sitä viime vaalikauden valtioneuvostossa syyskuussa 2013 tehtyä päätöstä, jolla siirrettiin tutkimuslaitosten tutkimusrahat yhteen pussiin Suomen Akatemiassa toimivan strategisen tutkimuksen neuvoston jaettavaksi. Esimerkiksi maa- ja metsätalouden tutkimusrahoja on siirretty tämän vaalikauden aikana 79,2 miljoonaa euroa muihin tarkoituksiin ja siitä takaisin on saatu vain 4 miljoonaa euroa. Tämä on kerta kaikkiaan käsittämätön yhtälö. Väite, ettei Luonnonvarakeskus olisi onnistunut tutkimusrahahankkeissaan, on perätön selitys. Totuus on se, etteivät valtioneuvoston tutkimusstrategian aihealueet ole mahdollistaneet tutkimushakuja.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Suomella ei ole varaa jättää luonnonvara-alan tutkimusrahoitusta Suomen Akatemian vastuulle. Se on nyt nähty. On äärimmäisen tärkeää, että ministerit nyt selvittävät mahdollisuutta saada maa- ja metsätalouden elintärkeät tutkimusrahat pois Suomen Akatemialta takaisin ministeriöiden tutkimustarpeisiin. Siellä voi olla sitten neuvottelukunta, joka päättää niiden käytöstä. Tämän on pakko onnistua, koska meillä ei ole varaa ilmastonmuutoksen torjunnassa luopua tutkimuksen tekemisestä. Päinvastoin tätä tutkimustyötä tulee merkittävästi lisätä. Luonnonvara-ala siis tarvitsee omat tutkimusrahat ja oman momentin ao. pääluokkiin, ja näin on muun muassa muissa Pohjoismaissa.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä sanoa muutaman ajatuksen eduskunnan työta-voista ja keskustelukulttuurista, kun olen saanut tätä foorumia ja tätä keskustelua seurata yli 30 vuotta:

Eduskuntahan on Suomen arvokkain kansanvallan foorumi, missä me kansanedustajat käymme tärkeimmät poliittiset keskustelumme. Meidän edustajien tehtävänä on palauttaa istuntosalikeskusteluihin niille kuuluva arvokkuus ja toinen toistemme kunnioittaminen. Tässä on jo tänä syksynä minusta aika hyvin edistyttykin.

Erilaiset näkemykset ja mielipiteet kuuluvat politiikkaan, mutta niiden esittäminen voi tapahtua arvokkaasti ja asiaperusteisesti. Tahallinen väärin ymmärtäminen ja henkilökohtaisuuksiin meneminen ja sättiminen eivät kuulu arvokkaaseen käytökseen, mutta ihmiset eivät myöskään halua katsella ja kuunnella sellaista keskustelua. Jos me emme itse esiinny arvokkaasti, on meidän turha odottaa muidenkaan eduskuntatyötämme arvostavan. Poliittisesta keskustelusta on tullut liiaksi pintaliittoa.

Nyt, arvoisa puhemies, olen tätä aika paljon miettinyt ja tullut siihen lopputulokseen, että pitkät debattiosuudet keskustelussa mahdollistavat tämän pintaliidon. Siksi toivon, että debattikeskusteluosuuksia harkitaan lyhennettäväksi ja että varsinaisia, hyvin argumenttein perusteltuja puheenvuoroja saadaan lisää. Kaipaani politiikassa paljon syvällisempää pohdintaa kuin mihin me täällä yllämme, varsinkaan näissä debattiosuuksissa. Niitäkin tarvitaan, mutta minusta niitä on tällä hetkellä ehkä vähän liikaa.

Meidät on valittu tekemään päätöksiä kansakunnan parhaaksi. Olemmehan me yhdessä rakentaneet yhden maailman menestyneimmistä hyvinvointivaltioista, jonka korjausta parhaillaan teemme. Se edellyttää meiltä keskinäiseen luottamukseen perustuvaa yhteistyökykyä, sivistynyttä käytöstä ja aitoa tahtoa. — Kiitoksia.

19.37 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusta on aihetta onnitella yllätyslajhana tulleesta budjettiylijäämästä. Vaikka sen takana olisi omaisuuden myyntituloja ja muita kertaeriä, se on hyvä merkki.

Sekä valtiontalouden että työllisyyden koheneminen ovat tietysti ensi sijassa kansainvälisen talouden elpymisen tulosta. Vienti vetää Suomea ylöspäin toisinaan rivakasti. Niin ikään taantumat ovat useimmiten tuontitavaraa. Oman talouspolitiikan merkitys ei silti ole lyhyelläkään tähtäyksellä vähäinen. Finanssipolitiikkaa pitää toteuttaa siten, ettei se ainaakaan kärjistä suhdannevaihteluja. Se on vaikeaa, sillä hallituksilla on kiusaus mitoittaa säästöt ja lainanotot poliittisen kalenterin mukaan kansainvälisestä taloudesta välittyvien vaikutusten sijaan.

Alkava vuosi tuo mukanaan epävarmuutta. Euroopan keskuspankki on ilmoittanut lopettavansa lainojen osto-ohjelmansa, mikä poistaa yhden taloutta elvyttäneen tekijän. Mikäli keskuspankin viestittämä korkojen nosto ensi kesänä toteutuu, rahapolitiikka kiristyy myös tältä osin. Emme ole oikein osanneet hahmottaa, miten paljon Euroopan keskuspan-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kin politiikka on pehmentänyt Suomenkin menneitä taantumavuosia, emmekä siksi ehkä osaa ennakoida rahapolitiikan kiristymisen vaikutuksia.

Tulossa oleva brexit-katastrofi ja Yhdysvaltain käynnistyvät kauppasodat niin Kiinan kuin EU:nkin kanssa haittaavat nekin maailmantaloutta. Makrotalouslukuihin pohjautuvat ennusteet saattavat hyvinkin aliarvioida kansainvälisen kaupan merkitystä. Näissä ennusteissa oletetaan aina talouspolitiikan sopeutuvan vientikysynnän vähenemiseen, mutta tällä hetkellä sopeuttamistoimille on kovin vähän tilaa. Valtiot ovat velkaantuneita ja keskuspankeilla vain vähän liikkumavaraa. Suomelle ja meidän tärkeimmille kauppakumppaneillemme kansainvälisen kaupan hyytyminen on joka tapauksessa vakava paikka. Ne ääri-ideologioita kannattavat ihmiset, jotka brexististä ja Trumpista iloitsevat, eivät ainakaan noudata Suomi ensin -periaatetta.

Arvoisa rouva puhemies! Vaikka Suomen talouspolitiikan mahdollisuudet tasoittaa vientikysynnästä tulevia suhdannevaihteluja ovat rajalliset, ei hallituksen vastuu koko talouskehityksestä ole vähäinen. Omat päätöksemme vaikuttavat talouden kasvu-uraan. Tärkeät ratkaisut liittyvät talouden rakenteeseen. Julkisen vallan vastuulla on turvata se, että markkinoiden puutteet paikataan. Markkinat eivät tuota riittävästi henkistä pääomaa. Merkittävä osa tutkimuksesta ja tuotekehityksestä kuuluu julkisen sektorin tehtäviin. Perustutkimus on kutakuinkin kokonaisuudessaan yhteisesti maksettavaa. Tutkimuksen lisäksi myös koulutus on järjestettävä yhteisesti ja julkisin varoin. Työnantajat tarjoavat toki täydennyskoulutusta ja tehtävälähtöistä koulutusta mutta eivät sitä sivistyksen ja osaamisen perustaa, joka on kehitykselle välttämätön. Tältä osin hallitus on tunnetulla tavalla jättänyt työnsä tekemättä. Koulutuksen säästöt ovat jo johtaneet osaamiskapeikkoihin. Tulevaisuus näyttää valjulta: samaan aikaan, kun työvoima vähenee, sen koulutustaso alenee. Nämä ovat ennennäkemättömiä ilmiöitä.

Tutkimuksen ja koulutuksen osalta otan hyvistä syistä esimerkin Pohjois-Suomesta. Suomen hallituksen yliopistojen rahoitukseen kohdistamien leikkausten vuoksi Oulun yliopiston rahoitus on vuodesta 2015 vähentynyt yhteensä 7,6 miljoonaa euroa. Oulun yliopiston osuus Suomen yliopistojen saamasta perusrahoituksesta on noin 9 prosenttia, vaikka yliopiston välittömällä vaikutusalueella Pohjois-Pohjanmaan, Keski-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnissa asuu 13 prosenttia Suomen väestöstä ja 15 prosenttia maamme nuorisoiäluokasta. Rahoituksen osuus on myös pienempi kuin Pohjois-Suomen yritysten osuus koko maan yritysten jalostusarvosta. Mitattaessa rahoitusosuutta sekä koulutuksen tai tutkimuksen suhteellista osuutta on Oulun yliopiston rahoitus sen vaikutukseen nähden vahvasti alimitoitettu. Olenkin talousarvioaloitteella esittänyt, että määrärahalleikkausten, Oulun yliopiston yhteiskunnallisen merkityksen ja sille tulevan perusrahoituksen alimitoituksen perusteella tulisi Oulun yliopistolle myöntää lisää rahoitusta, jolla leikkaukset peruttaisiin.

Samanlaisen esimerkin voisin ottaa myös ammatillisesta koulutuksesta. Siinäkin leikkaukset ovat erityisen kohtuuttomia nuorten ihmisten alueella Oulun seudulla. Olen kuitenkin ymmärtänyt, että ammatillisen koulutuksen osalta ongelma on yhtä karu kaikkialla. Voisi jopa puhua nuorten heitteellejätöstä.

Henkisen pääoman, sivistyksen, infrastruktuurin ohella julkinen valta vastaa myös fyysisestä infrasta. Suotuisa sijainti on tänään ja yhä tulevaisuudessakin talouden menestyksen peruskivi, ja koska Suomi on pitkien etäisyyksien maa ja kaukana talouden keskuksista, on meidän paikattava sijaintiongelmia huolehtimalla liikenneverkosta. Meillä on oltava satamat käyttökelpoisia, tiet ja rautatiet hyvässä kunnossa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Tässäkin otan esimerkin Pohjois-Suomen kehittämiskohteesta. Liikenneverkostomme tärkeimpiä kohteita on niin sanottu Suomi-rata Helsingistä Tampereen kautta Ouluun ja edelleen Tornioon. Radan tavara- ja henkilöliikenne mahdollistaisi talouden kasvukäytävän, joka tukisi koko valtakunnan kehitystä ja siirtäisi entistä suuremman osan liikenteestä ekologisesti kestävämpään muotoon. Henkilöliikenteen kehittämistavoitteena tulisi olla matka-ajan lyhentäminen Oulu—Helsinki-välillä 4 tuntiin ja tavaraliikenteessä raskaiden kuljetusten kasvumahdollisuuksien turvaaminen.

Käsitlemme vaalivuoden budjettia. Keskustelu taloudesta on toivottavasti myös ensi kevään vaalien pääteemoja. Sosiaalidemokraatit ovat omasta puolestaan laatineet tavoitteensa siten, että Suomesta voidaan kehittää oikeudenmukainen hyvinvointiyhteiskunta kestävä talouden perusteelle. Oikeudenmukaisuutta tarvitaan eri alueiden tasapuoliseksi kehittämiseksi. Sitä tarvitaan toimeentulon turvaksi opiskelijoille, yrittäjille, palkansaajille, työttömille ja eläkkeensaajille. Ihmiset hyväksyvät säästöt ja uhraukset, jos ne perustuvat heidän oikeudentuntoonsa. Mielivaltaiset leikkaukset nostattavat protestimielialaa ja johtavat siihen, ettei tarpeellisiakaan uudistuksia voida toteuttaa.

19.42 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt esillä oleva hallituksen esitys ensi vuoden talousarvioksi on mielestäni kuvattavissa yhdellä lyhyellä lauseella: nyt olemme siirtymässä taloudessa velanotosta velanmaksuun. Selitykset siitä, onko tämä keinokeinoista vai mitä tämä on, ovat mielestäni kummallisia selityksiä. Tärkeintä on se, että talous on lähtenyt kasvuun ja meillä on aito mahdollisuus ruveta velkojamme lyhentämään. Emme missään nimessä saa elää silleen, että lapsemme ja lastenlapsemme maksavat meidän velkamme.

Kasvu on siis alkanut. Pidetään siitä kaikin keinoin kiinni. Kuntataloudet ovat tervehtyneet, työttömyys on laskenut, julkinen talous on kestäväällä pohjalla. Viime vaalikaudella julkisen talouden rahoitusasema huononi 38,5 miljardilla eurolla. Se on vain kylmä tosiasia, valtioneuvoston selonteon antama luku, en ole sitä itse keksinyt, ei minulla niin vilkas mielikuvitus ole. Työllisyysaste on tällä hetkellä lähes 72 prosenttia, mikä on tasan 4 prosenttiyksikköä enemmän kuin neljä vuotta sitten. Valtionvelka on totta kai huolestuttavassa koossa tälläkin hetkellä, mutta sen alamäki näyttäisi alkaneen, kun pidämme pään kylmänä ja jalat lämpimänä. Työllisyysasteen tavoitteen pitää olla 75 prosenttia. Paljon tässä maassa puhutaan siitä, miten me hoidamme talouttamme. Ainoa oikea tie on kasvattaa suomalaisten mahdollisuutta tulla toimeen itsenäisesti omalla työllään työttömyyttä pois leikaten ja uusia talousmahdollisuuksia hakien yhteisesti — ei kukaan meistä yksinään, vaan kaikki me yhdessä.

Hallitus on toiminut kuitenkin mallikelpoisesti tässä tilanteessa. 2015 olimme pakkotilanteessa. Olimme aidosti joutumassa Euroopan unionin komission tarkkailulistalle ja olimme siellä jo. Komission väliintulo ei ollut kaukana, ja myös kolmesta merkittävästä luottoluokittajasta kaksi oli jo näyttänyt peukaloa alaspäin meille. Sen yhden toivon varassa elimme, että sitä luottoluokituksen heikennystä ei tullut eikä korko lähtenyt nousemaan. Jos joku epäilee, että olimme silloin vahvoilla, niin se ei ihan pidä paikkaansa. Joka tapauksessa komission väliintuloa onneksi ei tullut, ja sitten teimme ihan oikean johtopäätöksen: meidän kustannuskilpailukykyä oli pakko parantaa. Erona viime hallituksen ja tämän hallituksen välillä on olennaisesti juuri tämä kustannuskilpailukyvyn parantaminen. Olimme 10 prosenttiyksikköä kilpailijamaitamme jäljessä, ja se on kamala luku, kun lähdetään

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

myymään samoille markkinoille samanlaisia tuotteita. Suomalaisen työn tulokset vain eivät käyneet Euroopassa silloin kaupaksi, siitähän kaikki johtui, myös se jättityöttömyys.

Mutta nyt on ihan toisin. Tällä hetkellä Suomen maakunnista Kainuu lienee esimerkki siitä, että siellä on kaikista suurin työvoimapula ja työpaikkoja syntyy koko ajan lisää. Muistan ne keskustelut, kun Terrafamea oltiin ajamassa alas ja pistämässä konkurssiin. Se olisi maksanut valtiolle 500 miljoonaa välittömästi plus jotakin, mutta nyt se tuottaa valtiolle hyvää ja tuotto on hyvää ja nimenomaan niin, että työpaikkoja on noin tuhannenkunta ja sitten sen kerrannaisvaikutukset ovat monin monin verroin suuremmat. Tämä on esimerkki siitä, että ei kannata ensimmäiseen höyrähdykseen lähteä vaan kannattaa hoitaa kotaläksyt hyvin ja tehdä sen jälkeen viisaat johtopäätökset.

Nyt olemme sillä tiellä. Metsätaloudessa tapahtuu hyviä asioita. Olen hieman ihmeissäni seurannut keskustelua siitä, paljonko meillä saa hakata. Antti Rinne esitteli omaa metsälinjaansa, Rinteen mallia, että 72,4 miljoonaan mottiin pitäisi hakkuut pysäyttää. Tänä se linja oli, että saa hakata niin paljon kuin sielu sietää, niin hän sanoi omassa puheenvuorossaan tässä salissa. [Riitta Mäkinen: Ekologisesti!] — Sitä en tiedä, miten hän tekee sen. — Joka tapauksessa Suomen metsien hakkuut ovat suurin piirtein 75 miljoonaa mottia tänä vuonna. Todellinen hakkuumahdollisuus tänä vuonna on se 85 miljoonaa mottia, ja ensi vuosikymmenellä pääsemme jo 95 miljoonaan mottiin sen takia, kun harvennushakkuita tehdään ja metsien kasvu kiihtyy koko ajan. Tämä on Metsäntutkimuslaitoksen, nykyisen Luken varmoja tilastoja, niitä ei sovi väheksyä eikä laiminlyödä.

Investoinnit ovat lähteneet liikkeelle koko maassa, ja kuten Etlä omassa tutkimuksessaan totesi, kasvua on kaikkialla Suomessa, mikä poikkeaa aikaisempiin vuosiin verrattuna. Tämän takia on syytä muistaa se tosiasia, että Suomen kaikkia maakuntia tarvitaan tämän talouskasvun ylläpitämiseen. Sitä ei pysty Helsinki yksin tekemään eikä Vantaa eikä Espookaan eikä Varsinais-Suomi. Näihin velkojenmaksutalkoisiin tarvitaan koko Suomi. Sen takia toivon teiltä, arvoisat edustajat, sitä kaukokatseisuutta, että jos joku Kainuu menestyy, niin ei täällä Helsingissä voida sen takia huonosti. Kainuussa ei takuulla voida huonosti silloin, kun Helsinki menestyy. Tarvitaan siis suvaitsevaisuutta ja ennen kaikkea näköalaa siihen, mitä tässä maassa meinataan tehdä.

Arvoisa puhemies! Lopuksi: Se, mitä pitäisi tehdä vielä paremmin, on ehdottomasti se, että liikennejärjestelmää hoidetaan viisaasti kuntoon. Kun edellinen puhuja lopetti siihen, että rautatieliikenne on ympäristöystävällisintä liikennettä, niin se ei ihan pidä paikkaansa. [Puhemies koputtaa] Kyllä sisävesiteitä kun kehitetään, niin se on ylivoimaisesti tehokain, halvin ja puhtain tapa kuljettaa raskaita taakkoja.

19.47 Riitta Mäkinen sd: Arvoisa puhemies! Toimivat ja laadukkaat peruspalvelut, terveydenhuolto, vanhuspalvelut, lasten varhaiskasvatus, päivähoito, perusopetus, tarvittavat sosiaalipalvelut ja työllisyyden hoito ovat aivan keskeisiä hyvinvoinnin, kansalaisten välisen yhdenvertaisuuden ja oikeudenmukaisen yhteiskunnan rakennuspalikoita. Ne ovat sellaisia hyvinvoinnin kulmakiviä, joihin julkinen valta voi halutessaan vaikuttaa.

Kunnat ovat ainakin toistaiseksi voineet itsemääräämisoikeutensa puitteissa toteuttaa perustehtävänsä, siis järjestää ja tuottaa kansalaisten arjen elämän kannalta välttämättömiä palveluja. Valtiovalta, viime kädessä eduskunta, on taho, joka lainsäädännön ja vuosittaisen talousarvionsa kautta määrittää reunaehdot ja liikkumavaran, mikä kunnilla on käytettävissään. Valtio ei voi luistaa rahoitusvastuustaan. On hyvä tiedostaa, että samalla

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kun haluamme parantaa palveluja ja säädämme uusia velvoitteita, vastuullamme on huolehtia siitä, että niiden toimeenpanon perusedellytykset kuntatasolla ovat kunnossa.

Uskon hallituksen olevan tietoinen tästä kaikesta. On täysin käsittämätöntä, että siitä huolimatta se on päättänyt jatkaa valtionosuuksien leikkausta ensi vuonnakin lähes 300 miljoonalla eurolla. Hallituksen valitsema poliittinen linja ei ole tukenut koulutusta, peruspalveluja, sosiaaliturvaa, kuntataloutta, perheitä, heikoimmassa asemassa olevia, saati vanhusten hyvinvointia. Yksin koulutukseen tehdyt leikkaukset ovat olleet miljardiluokkaa.

Tänään vielä palaamme hallituksen esitykseen jäädyttää kansaneläkeindeksi kuluvan vuoden tasolle. Kuluneella kaudella on tehty jo kaksi tasoleikkausta, ja nämä jäädytykset tulevat siihen päälle. Päätös koskee kansaneläkettä ja takuueläkettä mutta myös vammaisetuuksia, sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäispäivärahoja, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea ja lapsikorotuksia, jopa niitä rintamalisiä. Keskusta perusteli jäädytystä debatisissa tänään täällä salissa kertoen, että niiden poistaminen ei ole mahdollista ilman lakimuutosta. Hallitus on siis itse säätänyt lain, jonka taakse se nyt tässä asiassa pakenee. Hallitusryhmien puheenvuoroissa olemme kuulleet, mitä tulevaisuudessa pitää tehdä. Samalla jätetään kertomatta, mitä nyt todella on tehty.

Nyt viimeisenä vuonna talousarvioon sisältyy muutamia parannuksia ja lisäyksiä, mutta ei kai kukaan tässä salissa voi tosissaan väittää, että ne korjaisivat tai poistaisivat sen vahingon tai inhimillisen kärsimyksen, mitä tehdyt leikkaukset ovat aiheuttaneet. Olemme eläneet taloudellisen noususuhdanteen huipulla, ja eväitä tarvittaviin toimiin olisi ollut. Nyt tiedämme, että tuo suhdanne on taantumassa. Mikä on se logiikka, johon hallitus nojautuu todetessaan, että koskaan ei ole oikea aika panostaa kansalaisten hyvinvointiin, kasvuun tai kehitykseen? Ajatteletteko, että tuo hetki koittaa, kun kansantalouden käyrät kääntyvät kaakkoon? Uskotteko te todella siihen, että maamme tulee pärjäämään ilman investointeja tulevaisuuteen? Missä ovat hallituksen tulevaisuusinvestoinnit?

Arvoisa puhemies! Yhteiskunnan inhimillisyyttä mitataan sillä, kuinka hyvin se kykenee pitämään huolta kaikkein heikoimmassa asemassa olevista jäsenistään. Sen viisautta mitataan sillä, kuinka hyvin se kykenee panostamaan ja ymmärtää panostaa palveluihin ja rakenteisiin, jotka rakentavat pohjaa tulevaisuuden hyvinvoinnille ja kestäväälle kasvulle, ja sillä, kuinka hyvin se onnistuu turvaamaan kaiken vakauden kivijalan, yhteiskuntarauhan.

Keskeisten peruspalvelujen, yhteiskunnallisten tukiverkkojen ja koulutuksen vähittäinen tai kertarysäyksellä tapahtuva alasajo vie yhteiskuntaamme suuntaan, jossa sosiaalinen ja henkinen pääoma, osaaminen, taantuu ja jossa eriarvoisuus ja epäoikeudenmukaisuus kasvaa. Se romuttaa edelleen ihmisten ja etenkin lasten ja nuorten perusturvallisuutta, luo näköalattomuutta ja vie toivon paremmasta tulevaisuudesta. Lopulta se synnyttää katkeruutta ja sen seurauksena vihaa. Tuon vihan läsnäolo on tänä päivänä silmin nähtävissä ja korvin kuultavissa. Se ei ole enää paljon puhuttu uhka, vaan se on todellisuutta. Jos emme pureudu yhteiskuntamme kipupisteisiin tänään, emme voi olettaa huomisen, saati tulevaisuuden, olevan yhtään parempi.

Sosiaalidemokraattina en voi hyväksyä hallituksen talousarvioletusta vuodelle 2019. Kannatan ryhmämme tekemää vastalauseita ja joka ikistä siihen sisältyvää lausumaehdotusta.

19.53 Katri Kulmuni kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt, kun olemme tekemässä tämän vaalikauden viimeistä budjettia, täytyy ehkä palauttaa mieliin se lähtöasetelma, mistä lähdettiin. Silloinhan perintö edelliseltä hallitukselta ja edelliseltä eduskunnalta oli varsin vai-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kea ja huonokin tälle eduskunnalle, joten jouduttiin tekemään varsin mittavia sopeutustoimia — niitä samoja sopeutustoimia, joita oli jo silloin viime vaalikaudella yritetty tehdä, mutta valitettavasti silloin ei oltu kuitenkaan päästy kiinni siihen maailmantalouden kasvuun, johon tällä vaalikaudella on päästy kiinni. Tehtiin siis sopeutustoimia, mutta Suomen talous ei lähtenyt kasvuun.

Tänään olemme kuulleet monta kertaa sen, miten vaikkapa indeksijäädytyksiä on kritisoitu, ja tottahan toki ne ovat erittäin harmillisia ja ikäviä. Ja myös oppositio tietää, minkä takia indeksijäädytyksiä on tehty, koska te olette myös itse olleet tekemässä niitä eri etuuksiin viime vaalikaudella: ihan siitä samasta syystä, että valtio velkaantuu edelleenkin.

Erona toki on tähän nykyiseen kauteen se, että työllisyys on parantanut. Työllisyys on parantunut varmasti kansainvälisen markkinatilanteen ansiosta mutta myös hallituksen keskustajohtoisen politiikan monien kasvua edesauttavien panostusten seurauksena. Viime vaalikauden lopputulema: 100 000 ihmistä menetti työpaikan. Tämän vaalikauden lopputulema tulee olemaan se, että hallitus saavuttaa jopa historiallisestikin sen työllisyystavoitteen, jonka se on itselleen asettanut, sen työllisyystavoitteen, jota niin monet kritisoiivat tässä salissa kolme ja puoli vuotta sitten. Erittäin harva hallitus on saavuttanut talouspolitiikalle asettamia tavoitteita. Se, että lähes 120 000 ihmistä on päässyt töihin, ei ole ollenkaan vähäpätöinen asia, vaan erittäin merkittävä asia: paitsi näiden ihmisten näkökulmasta myös koko suomalaisen kansantalouden ja koko tämän maan tulevaisuuden näkökulmasta.

Haluaisin kommentoida oikeastaan muutamia asioita, mitä tuossa yleiskeskustelussa tuli esille. Ensinnäkin jos miettii suomalaista ilmastopolitiikkaa, meidän ympäristöministerimme Kimmo Tiilikainen vasta tuli Katowicestä ilmastoneuvotteluista ja oli siellä erittäin merkittävässä tehtävässä muiden Pohjoismaiden kanssa. Kyllähän jos ajattelee vaikka suomalaista metsäteollisuutta, siitä nykyinen oppositio kantoi huolta vaikkapa viime vaalikaudella ja sääti esimerkiksi energiaveroleikkurin — yritystuen, jota te nyt täällä kritisoitte. Se säädettiin viime vaalikaudella opposition ollessa vallassa. Se oli varmasti ihan perusteltu, koska silloin työttömyys syöksyi ja koetettiin kaikin keinoin pitää kiinni kotimaisista teollisuustyöpaikoista. Nyt meidän teollisuutemme on päässyt jälleen kiinni maailmantalouden kasvuun. Tämä sama asia voidaan hoitaa vaikkapa sillä, että sähköveroa alennetaan. Sikäli kritiikki yritystukia kohtaan oppositiosta ei ole aivan reilua, koska olette olleet itse niitä peukaloimassa. Sen sijaan tämä hallitus tekee lakitasoisia muutoksia, kielittää kivihiilen tai tuo vaikkapa biopolttoaineiden sekoitevelvoitteen, joka on tällä hetkellä eduskunnassa käsittelyssä.

Ehkä vielä lopuksi haluaisin ottaa esille perusturvan, koska se on tietenkin keskustalle erittäin merkittävä asia ja liittyy myös siihen, miten vaikkapa pienimpiä vähimmäispäivärahoja on pystytty korottamaan tällä vaalikaudella huolimatta siitä, että taloustilanne on ollut kovin vaikea. Oli erittäin hienoa ja tärkeää, että edellisellä vaalikaudella tehtiin työttömyysturvaan 100 euron korotus. Mutta miksi ihmeessä silloin jätettiin korottamatta niitä kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten vähimmäisetuuksia, kun puhutaan sairaspäivärahoista, vanhempainpäivärahoista, isyys- ja äitiyspäivärahoista? Se, että saa 80 euroa nettona kuussa lisää kukkaraan rahaa, on erittäin iso korotus näille ihmisille.

Tai toinen perusturvaan liittyvä asia, takuueläke, aikanaan Matti Vanhasen hallituskaudella tehty luomus. Kuitenkin tänäkin vaalikautena sen alun, mistä lähdettiin vaalikauden alussa, ja sen, mihin on tultu, välisenä aikana kolme kertaa on pystytty tekemään takuu-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

eläkkeeseen nosto. Valitettavasti viime vaalikaudella takuueläkkeen indeksi esimerkiksi vuonna 14 jäädettiin. Tasokorotuksia ei silloin takuueläkkeissä nähty.

Joten näinä vaikeina aikoina, niistä huolimatta, on pystytty tekemään myös perusturvaan merkittäviä tasokorotuksia, mitä pidän erittäin hyvänä keskustalaisen politiikan saavutuksena.

19.58 Lasse Hautala kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tänään kun olemme käsitelleet ensi vuoden talousarviota, voimme sen osalta todeta, että nyt on kysymyksessä tämän vaalikauden viimeisen talousarvion viimeinen käsittely.

Tämän vaalikauden aikana Suomessa on suunta muuttunut. Kuten olemme monissa puheenvuoroissa tänään jo saaneet kuulla, tällä vaalikaudella on saatu Suomeen luotua noin 115 000 uutta työpaikkaa, mikä on merkinnyt muun muassa pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden merkittävää alentumista. Työllisyysaste on noussut noin 68 prosentista 72 prosenttiin. Lisäksi vientiyrityksillä ovat suhdanteet olleet nousussa ja kansantalous kasvaa. Bkt kasvaa kuluvana vuotena noin 2,5 prosentin luokkaa. Samanaikaisesti valtionvelkaa lyhennetään. Tänä vuonna on ensimmäinen kerta 10 vuoteen, kun näin on kyetty tekemään.

Tämä talousarvioehdotus lähtee siitä, että Suomessa pidetään kaikki mukana. Se merkitsee sitä, että huolenpitoa kannetaan muun muassa pienituloisista ihmisistä, eläkeläisten, palkansaajien verotus tulee keventymään muun muassa kunnallisverotuksesta tehtävän perusvähennyksen korotuksen myötä. Muita huolenpitoa kuvaavia asioita ovat ne, että asunnottomuuteen kiinnitetään yhä kasvavaa huomiota ja siihen tuodaan helpotusta, pienimmät päivärahat tulevat nousemaan 80 euroa kuukaudessa, myöskin tärkeään kotiapuun tullaan lisäämään voimavaroja. Yksi hyvin tärkeä toimenpide, mikä kohdistuu nuoriin ihmisiin, opiskeleviin lapsiin, on se, että vähävaraisten perheiden nuorten koulukirjoihin tullaan myöntämään tukea 47 euroa kuukaudessa. Tämä mahdollistaa sen, että nuoriso voi tasavertaisesti myöskin opiskella. Ja eläkeläisille hyvin tärkeää on se, että jälleen kerran takuueläkettä korotetaan, tällä kertaa 9 euroa kuukautta kohti.

Se, että työllisyys on kehittynyt positiivisesti, on aikaansaanut myös sen, että työvoimapulasta kärsitään monilla alueilla. Sen johdosta on ollut tärkeää, että tehdään toimenpiteitä työvoiman liikkuvuuden parantamiseksi. Työvoimapulaa voidaan helpottaa myöskin ihmisten uudelleen koulutuksella ja osaamisen täydentämisellä erilaisten kurssien avulla. Talousarvioehdotus sisältää näihin kohteisiin 20 miljoonan euron lisäpanostuksen. Myöskin Lounais-Suomen siltasopimusmalli olisi hyvä esimerkki monille alueille työvoimapulanhoidossa.

Talousarvioehdotus lähtee myöskin siitä, että turvallisuuteen kiinnitetään kasvavaa huomiota. 36 miljoonan euron lisääminen poliisin määrärahoihin tarkoittaa sitä, että poliisien määrä kyetään pitämään noin 7 200:n suuruusluokassa ja myöskin haja-asutusalueille tullaan kohdentamaan lisää poliisivoimavaroja. Turvallisuusinvestointeina voidaan pitää myöskin täällä eduskuntakäsittelyssä tehtäviä lisäyksiä. Muun muassa kadonneiden ulkomaalaisten etsintään 300 000, hätäkeskuspäivystäjien kouluttamiseen puoli miljoonaa ja koulupoliisitoimintaan yli 200 000 euroa. Myöskin rajavalvontaan lisääminen noin puolella miljoonalla on merkittävä turvallisuusinvestointi.

Eduskuntalisäyksiä ovat lisäksi yli 25 miljoonan euron lisääminen liikennehankkeisiin, ja kansalaisten viihtyvyyden ja ulkona liikkumisen osalta merkittävää on se, että kansallispuistoihin lisäsiioitetaan lähes 3 miljoonaa euroa, jolloinka niiden viihtyvyys paranee.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Maatalousneuvontaan 1,8 miljoonaa ja 4H-toimintaan 600 000 euroa ovat molemmat semmoisia, jotka nimenomaan maaseudulla koetaan erityisen tärkeinä asioina. Vientitoimintaa tuetaan muun muassa Viexpo-vientiosuuskunnan tukemisella eduskunnan toimesta noin 170 000 eurolla.

Arvoisa rouva puhemies! Nyt kun pääluokkakohtainen käsittely alkaa huomenna, niin näihin yksityiskohtiin on sitten helpompi kiinnittää huomiota, mutta nämä ovat keskeiset linjaukset, millä ensi vuoden talousarviossa tullaan Suomea nostamaan edelleen parempaan kuntoon.

20.04 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä kulunut taloudellinen noususuhdannehan alkoi Suomessa rakentamisen voimakkaasta kasvusta. Ja toden totta muutamia vuosia sitten rakentaminen oli aika vähäistä Suomessa, mutta nyt sitten rakentamispaineen ikään kuin kasauduttua varsinkin suurimmissa kasvukeskuksissa viimeiset kolme neljä vuotta on rakentaminen ollut erittäin nopeaa, mikä on myöskin sitten johtanut asumisen hinnan ja asuntojen hinnan voimakkaaseen kasvuun.

Kuitenkin valtio on samaan aikaan tukenut kohtuuhintaista asuntojen rakentamista ja tulee tukemaan ensi vuonnakin. Nythän tähän talousarvioesitykseen sisältyy 1,41 miljardin korkotukivaltuudet, ja se säilyy todellakin entisellä tasollaan, kuten nyt kuluvanakin vuonna on ollut. Todellakin, tämä ehdotus mahdollistaa 9 000 tuetun asunnon rakentamisen tässä maassa. Itse näen, että sille on kyllä merkittävä tarve, koska asumisen hinnan nousu on yksi kotitalouksia, varsinkin pienituloisia kotitalouksia, eniten rasittavista kulueristä, ja sikäläkin tätä kohtuuhintaista asuntotuotantoa tarvitaan edelleen.

Niin ikään 110 miljoonan erityisryhmien investointiavustukset pysyvät entisellä tasollaan, mikä on myöskin hyvä, koska tarvetta niille on edelleen, varsinkin ajatellen ikäihmisten asumista, ja uskon, että väestön ikääntyessä näitä avustuksia tarvitaan tulevina vuosina vieläkin enemmän, jos ja kun halutaan tukea ikäihmisten kotona asumista ja kotona toimeiliiana selviämistä ja pärjäämistä.

Myöskin nyttien ARAn purkuavustusvaltuudet nousevat hieman, ne ovat ensi vuonna 3 miljoonaa euroa. Tämä on tärkeä kädenojennus väestöä menettäville alueille, missä on lukuisia tyhjiä vuokra-asuntoja. Joskus on todellakin parempi purkaa näitä huonokuntoisia asuntoja kuin säilyttää kaikki ne kustannukset niille jäljelle jääville vuokralaisille — he ovat kuitenkin useimmiten kaikista heikoimmassa asemassa olevia asujia — joten on tärkeää, että tällä keinolla pystytään näitä vuokra-asuntoyhteisöjä tukemaan ja helpottamaan tätä asuntokannan järjeistämistä näissä tietyissä, muun muassa hyvin usein seutukaupunkityyppisissä kunnissa, joissa tätä tyhjää aikanaan aravarahoituksella, aravalainoituksella rakennettua vuokra-asuntokantaa on todella paljon.

Ympäristövaliokunnassa käsitelimme tosiaan hyvin kattavasti tätä tulevan vuoden talousarviota ja otimme kantaa MAL-sopimusten kehittämiseen. Nythän nämä ovat vapaaehtoisia sopimuksia, joilla suurimpien kaupunkiseutujen ja valtion välillä sovitaan tietyistä toimenpiteistä, joilla sitä kehitystä hyvään suuntaan näillä alueilla voidaan tukea. Tämä on erittäin hyvä ja tärkeä toimintatapa ja toimintamalli. Itse näen, että MAL-sopimusmenettelyä tulisi laajentaa myös muihin maakuntakeskuksiin ja kasvukeskuksiin. Esimerkiksi Jyväskylän, Lahden kokoiset paikkakunnat ovat kasvukeskuksia, joissa tälle olisi käyttöä, niin että voitaisiin entistä kattavammin sopia muun muassa liikenteen, asuntojen ja muiden tämääntyyppisten yhdyskuntaratkaisujen eteenpäinviemisestä yhdessä valtion ja

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

sen kaupunkiseudun kanssa. Tälle olisi todella iso tarve, ja varsinkin Jyväskylän kaupunki on tämän takana.

Muutoinkin tämä sopimuksellinen toimintamalli valtion ja kuntien välillä, mitä tulee esimerkiksi seutukaupunkeihin, on hyvä malli. Tässä edellinen puhuja, edustaja Hautala, viittasikin tähän Lounais-Suomen niin sanottuun siltasopimusratkaisuun, joka on esimerkiksi tällaisen positiivisen rakennemuutoksen hallinnasta. Mutta mielestäni tällaista sopimuksellisuutta tarvittaisiin lisää, ja uskon, että valtiovarainministeriön ja TEMin yhteistyössä nyt käynnistämä seutukaupunkiohjelma varmasti tuo vastauksia myös siihen, minkälaisia nämä mallit voisivat olla pienempien kuntien kanssa.

Vielä lopuksi tähän asumiseen: Nythän ensi vuonna ARAlle osoitetaan 400 000 euroa osuuskuntamuotoisen asumisen pilottihankkeeseen. Itse näen, että nykyisten vaihtoehtojen, siis vuokra-asumisen, omistusasumisen ja asumisoikeusasumisen, ohella olisi hyvä myös selvittää, kuinka tällainen osuuskuntamuotoinen malli voisi toimia. Ja sen kiitollisena olen pistänyt merkille, että täällä myöskin sellainen hanke tänne ensi vuoden talousarvioesitykseen on kirjattu, ja siitä kiitos kyllä kuuluu sinne ympäristöministeriöön.

20.09 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Talouden korkeasuhdanne on taittumassa, talouskasvu hidastumassa aiemmin ennustettua vaimeammaksi. Suomen talouskasvu tänä vuonna tulee olemaan 2,5 prosenttia, ja ensi vuonna sen odotetaan laskevan 1,5 prosenttiin. Maailmankauppa hidastuu kaupan esteiden lisääntyessä, mikä hidastaa viennin kasvua ja näkyy myös tällä hetkellä investointiodotuksissa. Tavanomaisen suhdannekierron ohella maailmantalouden kasvua hidastaa myös keskeisten talouksien välisten kauppakonfliktien osittainen toteutuminen.

Ennusteiden mukaan vuonna 21 Suomen talous olisi enää 1,1 prosenttia kasvussa. Keskipitkällä aikavälillä kasvun ennuste on alle prosentin, mikä on potentiaalisen tuotannon kasvua hitaampaa. Tarvitaan siis korkeampaa työllisyyttä ja vahvempaa kasvua. Tämä onnistuu vain nostamalla talouden tuotantopotentiaalia. Lisää työvoimaa, lisää investointeja sekä lisää tuottavuutta korkealla osaamisella.

Arvoisa puhemies! Noin prosentin kasvuvauhti tulevina vuosina on riittämätön rahoittamaan erityisesti väestön ikääntymisestä seuraavat menopaineet. Vaikka nyt hyvä suhdannetilanne ja menojen kasvua hillitsevät toimet vahvistavat julkista taloutta tasapainon tuntumaan ja vaikka julkinen velka suhteessa kansantuotteeseen lähivuosina laskee, niin julkinen talous heikkenee vähitellen jälleen 2020-luvun alkuvuosista lähtien.

Tilastokeskuksen julkaisema, aiempaa pidempi väestöennuste sekä sen sisältämät aiempaa alhaisemmat oletukset syntyvyydestä ja maahanmuutosta ovat kasvattaneet myös keskeytyssvajearviota. Kun ikäsidonnaiset menot kasvavat ja talouskasvu jää vaimeaksi, syntyy julkisen talouden menojen ja tulojen välille pitkällä aikavälillä epätasapaino, jonka mittaluokka on lähes 4 prosenttia suhteessa kansantuotteeseen. Tarvitsemme siksi aiempaa enemmän rakenteellisia uudistuksia, uudistuksia, jotka lisäävät talouden voimavaroja ja laittavat nykyiset voimavarat tehokkaampaan käyttöön. Tätä ei voida jättää missään tapauksessa tulevien sukupolvien kohtuuttomaksi painolastiksi.

Arvoisa puhemies! Valtiontalous on saatava vahvemmalle pohjalle ennen seuraavaa laskusuhdannetta, hyvinvointiyhteiskuntamme palveluiden rahoitus ei muuten lepää kestävällä pohjalla. Vaikka Suomi lyhentää velkaa juuri nyt, ensimmäistä kertaa 10 vuoteen, ei meillä ole varaa merkittäviin menolisäyksiin ensi vaalikaudellakaan, saati nyt. Peräänkuulutan myös työllisyysasteen nostamista vähitellen 75 prosenttiin ja myöhemmin 80 prosen-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tin tuntumaan. Mikäli näistä tavoitteista jäädään, tietää se jälleen miljardien velkaantumiskehitystä.

Kun aikaisemmissa puheenvuoroissa on ollut puhetta monesti viime kaudesta ja täälläkin esimerkiksi edustaja Kulmuni tästä asiasta puhui, niin ajattelin, että sanon tästäkin muutaman sanan.

Viime kaudella, ne jotka muistavat sen, oli tilanne tosiaan finanssikriisin jälkeinen kriisistä toiseen siirtyminen. Meille tuli Nokian romahdus, joka vei meiltä yhdessä Itä- ja Pohjois-Suomen metsäteollisuuden eroosion myötä — muun muassa Kajaanista lähti UPM — noin 8 miljardia valtiontaloudesta. Ja sittenhän viime kaudella tehtiin säästöjä 6—7 miljardin edestä. Joka sanoo, ettei tehty mitään, ei tiedä, mitä siellä tehtiin. Joka sanoo, ettei tehty mitään, ei tiedä, mitä tehtiin meriteollisuuden hyväksi Varsinais-Suomessa, ei tiedä, mitä tehtiin esimerkiksi Transtechin hyväksi, kun ikään kuin pakotettiin VR ostamaan ensimmäisiä junanvaunuja sieltä. Nyt ne kukoistavat kaikki. Myös metsäteollisuus on alkanut jälleen kukoistamaan. Viime kaudella tehtiin myös yhteisöveron alennus, jolla me teimme pohjaa sille, että kasvu on mahdollista.

Elikkä jos suhdanteessa näyttää siltä, että viime kaudella menetettiin 100 000 työpaikkaa ja nyt sitten 120 000—115 000 tuotiin takaisin, ne ovat numeroina tietysti oikein, mutta eivät kuvaa sitä kehitystä ja niitä päätöksiä, mitä tässä on tehty. Elikkä me olemme kaikki kyllä pyrkineet parempaan. Että otetaan tämä huomioon.

Esimerkkinä vaikka Terrafame: Meillä aikaisemmin, noin viisi vuotta sitten, Kainuun vienti oli muutaman kymmenen miljoonaa, 30 miljoonaa. Tänä vuonna Terrafamen ansioista meidän vientimme on 300 miljoonaa. Ensi vuonna se on yli 400 miljoonaa, ja sitten kun tuo akkukemikaalitehdas pyörii, niin se on yli 650 miljoonaa pelkästään yhdestä tehtaasta. Sen lisäksi siellä tulee olemaan muitakin, esimerkiksi nyt on ensimmäisiä kauppvoja Mannheimiin saanut viime kaudella pelastettu Transtech elikkä Škodan nykyinen tehdas, ja sen vienti nousee pariin sataan miljoonaan silloin. Itse edustan hallituksen puheenjohtajana semmoista yritystä kuin KaiCell Fibers, joka tulee muuttamaan Kainuun metsistä kuitupuuta tekstiiliteollisuuden vientiin, ja sen vienti tulee olemaan 300—400 miljoonaa vuodessa. Näin päästään toiselle miljardille viennissä. Minä toivon, että kaikki muutkin maakunnat lähtevät tähän mukaan. — Kiitos.

20.16 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tänä olemme käyneet täällä hyvää keskustelua, ja on ilo kuulla, että elämme ylijäämäisessä tilassa ja työllisyys on nousussa ja noususuhdanne on tulossa, ja sehän kuulostaa tosi hyvälle. Mutta välillä tuntui, kun täällä kuunneltiin tätä keskustelua ja hallituksen vastauksia, tällaiselta vanhalta kuuluisalta toteamukselta, että ”jos teillä ei ole leipää, niin syökää leivoksia”. Tuntui sille, että kun täällä korostettiin niin paljon hyviä asioita tapahtuneeksi, niin sitten ne pienenpienet, mitä siellä taustalla on, tahtovat unohtua.

Olen itse sosiaali- ja terveysvaliokunnassa ja kiinnitän huomiota nyt sosiaali- ja terveydenhuollon sektoriin, ja kyllä täytyy sanoa, että hämmästelin suuresti täällä käytyä keskustelua siitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnan syy olisi se, että sotaveteraanien rintamaliisien leikkaus olisi jäänyt perumatta. Kyllä oppositio siitä on ääntä pitänyt, mutta sehän ei ole meidän käsissämme, vaan kyllä se on hallituksen tehtävä. Jos hallitus ei hoida hommiaan siellä sote-valiokunnassa tai muussakaan, niin minkäs me sille voimme? Oppositio kyllä hoitaa hommansa. Tuossa edustaja Simon Elo hieman tölväisi ja sanoi, että ”kun se Juvonenkin on siellä valiokunnassa ollut, niin kuinkas se ei ole tehtäviään hoitanut”. Kun

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

minä olen siellä ainoa edustaja, niin aivan varmasti penkissäni istun, mutta ei siellä välttämättä aina niitä varaedustajia sitten ole istumassa, nimeltä mainitsematta. Mutta näillä ajatuksilla lähdän eteenpäin.

Perussuomalaiset haluavat tähdätä ja panostaa Suomeen ja suomalaisiin tarjoamalla maallemme uuden, paremman sekä oikeudenmukaisemman suunnan, ei ainoastaan ensi vuodelle tai seuraavalle vaalikaudelle vaan myös vaalikausien yli ulottuvalle ajalle. Me kannamme suurta huolta ikääntyneistä ihmisistä Suomessa ja siitä, että rikkaat rikastuvat ja köyhät köyhtyvät. Se on ikävä kyllä näin. Yksi sairastuminen vuodessa, kuukaudessa aiheuttaa sen, että vanhuksen budjetti menee aivan sekaisin ja hän putoaa sinne köyhyysrajan alapuolelle. Lääkekorvausten kasvua olisi hillittävä, ja yksi keino, millä tavalla voisimme vastata siihen, että ikääntyneetkin pärjäisivät siellä kodeissaan ja pystyisivät lääkkeensä ostamaan eivätkä miettimään, että ostanko minä se ruuan vai leivän, olisi se, että lääkkeiden omavastuu poistettaisiin jaksottaisesti tai että merkittävä laskeminen tapahtuisi kahden vähätuloisimman tulodesiilin osalta, tai vaihtoehtoisesti yhdistetyn lääke- ja matkakulukaton käyttöönotto. Elikkä keinoja kyllä löytyy.

Perussuomalaiset kantavat huolta kotihoiton riittämättömyydestä ja siitä, että meillä ei ole tarpeeksi hoitavia käsiä siellä kodeissa. Hallituksen kärkihanke ”Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa” ei ole valitettavasti pystynyt vastaamaan siihen tarpeeseen, mikä siellä kodeissa on. Poissa silmistä, poissa mielistä, emmekä me täällä tiedä, mitä kaikkea tapahtuu niissä vanhusten ja ikäihmisten asunnoissa sen jälkeen, kun kotihoitaja on lähtenyt kotikäynniltä ja ikääntynyt jää sinne yksin.

Eli todellakin me tarvitsemme lisäpanostuksia vanhustenhoitoon, erityisesti sinne kotihoitoon — lisää niitä hoitajien käsiä. Perussuomalaiset katsovat, että kotihoidon hoitajien työtaakka on kohtuuton, ja ei tämä tilanne ole mikään uusi. Tuntuu, että vuodesta toiseen ja budjetista toiseen me keskustelemme tästä. Perussuomalaiset esittävät, että hoitajamitoituksen tulisi olla kirjattuna lakiin, sillä lailla on maata rakennettava ja vain lain kautta me pystymme oikeasti tekemään vaikuttavuutta. Suosituksilla ei pystytäkään hoitamaan vanhustenhoitoa kuntoon.

Arvoisa rouva puhemies! Todellakin me olemme täällä puhuneet sotesta, ja Kuntaliiton Reijo Vuorento otti kantaa ja ihmetteli sitä, että hallitus on poikkeuksellisen vähän kyllä kertonut soten taloudellisista näkymistä ja vaikutuksista. On kyllä syytä muistaa tulevaisuudessa ne sanat, mitä täällä tänään monikin on sanonut, erityisesti oppositiosta ja perussuomalaisista, että tämä 3 miljardin säästötavoite, mikä meillä on edessämme, ei tule toteutumaan. Maksajina ovat juurikin asiakkaat, potilaat, suomalainen kansa ja väestö, asiakasmaksuilla, joiden summia ja hintoja me emme vielä tiedä. Kaivo tulee olemaan pohjaton näissä kustannuksissa, ja se on aivan varmasti se, mikä tulee eteen. Sote-uudistuksen on sanottu jo nyt vähentävän työpaikkoja naisvaltaisilta aloilta elikkä juurikin sieltä hoitajista. Täällä puhutaan perheudistuksesta ja siitä, että äidit ja naiset töihin. Minä kannan suurta huolta siitä, onko se tulevaisuuden naisen työpaikka pätikätyö ja tällaiset lyhyet työsuhteet. Siellä on juurikin esimerkiksi tätä hoitoalaa.

Sitten vielä pari sanaa. On hienoa, että tämä veteraanien asia hoidetaan ja haitta-astetta pienennetään sillä tavalla, että jokainen sotaveteraani pystyy saamaan valtion kustantamaa hoitoa siellä hoivalaitoksessa, mutta kyllä minä erittäin paljon paheksun sitä tapaa, millä täällä unohdettiin varusmiehet. On hyvä asia, että vuoden alusta astuu voimaan laki, jolla varusmiesten lisävakuutusturva astuu voimaan, mutta tällä hetkellä me olemme tilanteessa, että varusmiehillä ei ole minkäänlaista lisävakuutusturvaa. Vuoden loppuun saakka va-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

rusmiehiltä puuttuu täysin lisävakuumaturva, ja tämä on erittäin kohtuutonta, tämä on pelottavaa, tämä on aivan kamalaa ja kauhistuttavaa, koska vahinko ei tule kello kaulassa ja vielä ehtii tapahtua siellä ikäviä vahinkoja. Puhumme vammautumisista, jopa kuolemantapauksista, ja meillä on tuoreessa muistissa neljän nuoren varusmiehen menehtyminen, eliikkä korvauksia ei tule, ja minä pidän kyllä tätä kohtuuttomana. Olen tästä laittanut viimeisimmäksi vielä presidentille tiedon ja viestin ja pyytänyt häntä, että siinä vaiheessa, kun hän lähtee allekirjoittamaan lakia, hän vielä kerran kävisi läpi sen yhdenvertaisuusnäkökulman. — Kiitos.

20.22 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! [Olavi Ala-Nissilä: Jatkaako edustaja Skinnari Harakan linjoilla?] — Edustaja Harakka aloitti tänään puhumalla investoinneista ja siitä, puhuuko hallitus investoinneista vai menolisäyksistä, ja ajattelin jatkaa tästä teemasta, aivan niin kuin edustajakollegat tässä toivovat.

Ministeri Orpo ehti jo lähteä, mutta me pääsimme jo aika hyvin vauhtiin ja ihan oikeasti keskustelemaan tulevaisuudesta, tulevaisuusinvestoinneista ja jopa siitä, että kun puhumme kilpailukyvyistä, niin puhummeko aidosta kilpailukyvyistä vai vain kustannuskilpailukyvyistä. Kiitos ministerille, että pikkuhiljaa alkavat ne oikeat kilpailukyvyn eväät ja elementit löytymään myös kokoomuslaiselta valtiovarainministeriltä. Eli kysymys ei ole vain kustannuskilpailukyvyistä ja työntekijöiden palkoista.

Arvoisa puhemies! Tähän liittyen haluaisin katsoa vähän pidemmälle ensi vuosikymmenelle ja siihen, miltä Suomi näyttää vuonna 2030. Toki tämä liittyy siihen työhön, mitä SDP on nyt tehnyt niin varjobudjetissaan kuin ohjelmatyössään kohti seuraavia eduskuntavaaleja. Tässä on mielenkiintoista nähdä, että vaikka kansainvälinen talous on haastavassa tilanteessa, niin samalla liiketoimintamallit muuttuvat globaalisti, syntyy kokonaan uutta liiketoimintaa esimerkiksi kiertotalouteen. Kysymys kuuluu, onko Suomi siinä mukana, eikä se ole, haluaako se olla, ja siinä mielessä olisin kaivannut budjettiin vuodelle 19 paljon enemmän panostuksia esimerkiksi siihen, miten Suomi näyttäytyy EU-puheenjohtajakaudella, millaisia liiketoimintamalleja olisimme voineet näyttää Euroopalle ja muulle maailmalle.

Arvoisa puhemies! Viime viikolla tässä salissa käytimme vain tunnin aikaa tulevaisuuskeskusteluun esimerkiksi tekoälystä, digitalisaatiosta ja robotiikasta eli siitä, miltä Suomi näyttää ensi vuosikymmenellä. Silloin jo nostimme esiin sen huolen, että esimerkiksi Alibaba ja Amazon tulevat tänne. Amazon myy jo nyt enemmän kuin HOK-Elanto, siis liikevaihdossa. Mitä tapahtuu kaupassa, mitä tapahtuu ylipäätään liiketoiminnoissa? Tarkoitin sillä sitä, että tässä voi tulla paljon yllätyksiä seuraavan hallituskauden ja seuraavan neljän vuoden aikana siihen, miten kansainvälinen ja kotimainenkin liiketoiminta muuttuu.

Edelleen totean sen, että jo tämä budjetti olisi voinut sisältää niitä investointeja tulevaisuuteen, mitkä sitten seuraava hallitus joutuu joka tapauksessa tekemään. Eli tarvitaan uudistuksia, jotka ovat kokonaisuuksia, ei vain yksittäisiä asioita, yksittäisiä tienpätkiä, yksittäisiä osia vaan kokonaissuunnitelmia. Se työ jää, arvoisa hallitus, seuraavalle hallitukselle.

Suomi ei enää kestä tällaista massatyöttömyyttä. Ne kaupungit, missä työttömyys on 10 prosentissa tai enemmän, ovat valitettavasti siinä tilanteessa, että rahat loppuvat jossain vaiheessa, oli sote-malli mikä tahansa, oli järjestämismalli mikä tahansa. Mitä hallitus aikoo tälle asialle tehdä jo tänä vuonna, ensi vuonna? Seuraava hallitus on siinäkin kovan paikan edessä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Kasvu ei ole kuulunut kaikille. Nuorten asema on hälyttävä. Syrjäytyminen maksaa ja paljon. Vastaus ei voi olla, että sille asialle ei voi tehdä mitään, näin vain on, koska se on rakenteellista työttömyyttä, tai niin edelleen. Jokaiselle ihmiselle täytyy löytyä ratkaisu ja löytyy ratkaisu, jos halutaan.

Sama koskee tietysti turvallisuutta, asiaa, mistä äsken puhuimme ministerinkin kanssa. Turvallisuus omassa lähiympäristössä on, sekin, jokaisen perusoikeus.

Arvoisa puhemies! Minkä takia tässä talouden isossa kuvassa esimerkiksi tuottavuus ei nouse? Minkä takia esimerkiksi rakennusteollisuuden tuottavuus ei ole noussut pitkään aikaan? Miksi asumisen hinta ei ole kohtuullistunut mutta esimerkiksi Saksassa tehdään kohtuuhintaista asumista? Sen takia, että me emme osaa luoda kilpailukykyisiä, kohtuuhintaisia kokonaisuuksia, monistettavaa tuotantoa, suunnittelua, skaalautuvuutta, sitä, mitä muualla tehdään. Tämäkin, arvoisa puhemies, jää seuraavalle hallitukselle. [Olavi Ala-Nissilä: Ei hallitus mitään rakenna!]

Miten logistiikka, miten liikenne, missä ovat pitkän aikavälin investoinnit? Miten ilmastomuutoksen vastainen taistelu, ne teknologiat, ne liiketoiminnot, millä Suomi voittaa? Miten jalostusarvon nostaminen? Miten koulutus ja osaaminen? Ja miten kasvun rahoituksen turvaaminen?

Arvoisa hallitus, te ette vieläkään osaa hyödyntää EU-rahoitusta. Te ette vieläkään ole hyödyntäneet esimerkiksi Euroopan investointipankin rahoituksia niin hyvin kuin olisitte voineet, mutta onneksi teillä on vielä aikaa.

20.28 Markku Rossi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Skinnari on selvästi ollut liian kauan oppositiossa. [Timo Harakka: No, sehän korjaantuu pian!] Se näkyy nimittäin tuosta puheenvuorosta, siitä, etteikö hallitus olisi uudistanut Suomea, tehnyt niitä toimenpiteitä, joita nostitte puheenvuorossanne esille, roppakaupalla. Monen mielestä uudistuksia suorastaan on tehty liikaakin, ja ehkä siinä on joskus ongelma, että eivät uudistukset ole aina yksinkertaisia, kuten tiedämme, vaikka sote-uudistus, joka on monen monen vaikeuskertoimen takana.

Mutta kaiken kaikkiaan Sipilän hallitus jää kyllä ihmisten mieleen varmaan monessa asiassa, mutta kun kokonaiskuvaa tarkastellaan, siinä, että taloudessa on tapahtunut suuri käänne. Olipa seuraavan eduskuntakauden hallitus minkä merkin tahansa, se pääsee aloittamaan ihan eri pohjalta kuin nykyinen hallitus, ja se antaa mahdollisuuden uudistumiselle, kansakunnan kilpailukyvyyn parantamiselle. Ja keskusta on koko ajan sitä mieltä, että kasvu kuuluu kaikille.

Puhemies Paula Risikko: Vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustajat Ala-Nissilä ja Laukkanen, ja otetaan vielä edustaja Tolppanen. Sitten mennään puhujalistalle.

20.29 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnari teki hyviä kysymyksiä, mutta suuri kuva tahtoo unohtua. Suomessahan on ensimmäinen strateginen hallitusohjelma, jota on toteutettu hyvin määrätietoisesti. Ei politiikka koskaan täydellistä ole, mutta on tullut nämä keskeiset talouspolitiikan tulokset, jotka kaikki ovat toteutuneet. Mitä tapahtuu maailmalla? Siellä peruutetaan koko ajan. Italiassa mennään päin seiniä, Ranskassa peruutetaan, Britanniassa peruutetaan, ja Ruotsissakaan ei tapahdu mitään. Suomessa on pystytty saamaan tuloksia aikaan, ja tästä on hyvä jatkaa entistä osallistavamman talouskasvun suuntaan.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Mutta mikä minua vaivaa, on se, että minä en saa selvää SDP:n talouspoliittisesta ohjelmasta. Kun minä kuuntelen edustaja Skinnaria, sävy on aivan erilainen kuin edustaja Hakan median pohjainen retoriikka. Erityisesti minä olen huolestunut siitä, että teillä on yrittämisen verotuksen kiristämishjelma. Viime vaalikaudella veroja kiristettiin liikaa. Se oli yksi syy, miksi talous ei kasvanut. Nyt pitäisi ottaa se oppi, että meidän pitää kannustaa yrittäjyyttä, työllistämistä, ja sitä ei lisää verottamalla tehdä.

20.30 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Skinnarin puheenvuoro oli sillä tavalla virkistävä, että se kuulosti vähän siltä, että se tulee niin kuin väärästä suunnasta, anteeksi vain. Siinä oli niin paljon innovatiivisia ajatuksia ja odotuksia, mutta sitten se vähän loppua kohden latistui, kun hän sanoi, että ei ole oikeastaan mitään tehty, vaikka, niin kuin edustaja Ala-Nissilä totesi, erittäin paljon on tehty ja yritetty tehdä ja huomattu, että meillä on aivan suunnattomia hallinnollisia ongelmia erilaisten uudistusten kanssa, koska olemme niin jumiintuneita tiettyihin ajattelutapoihin.

Parlamentarisessa liikennetyöryhmässä, joka on pohtinut 50 vuoden päähän hankkeita ja rahoitusratkaisuja ja sitä, miten Suomi voitaisiin pitää liikenteenkin näkökulmasta asutuna ja hyvien palvelujen ja elinkeinoelämän käytössä, on käyty aivan loistavaa keskustelua, tehty vertailuja Pohjoismaiden kanssa, [Puhemies koputtaa] ja se tuottaa erittäin hyvää materiaalia tulevalle hallitukselle.

20.31 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä väärä suunta oli kyllä aivan oiva huomio täällä, nimittäin nyt puhutaan siitä, että meillä työttömyys on vähentynyt ja työllisyys on kasvanut ja köyhyys on vähentynyt, syntyvyys on vähentynyt, mutta jostain kumman syystä lapsiköyhyys on kasvanut. Joku tässä tulee nyt väärästä suunnasta. Joku tässä yhtälössä ei täsmää. Eli kannattaisi ehkä katsoa noita tilastoja vähän tarkemmin, mikä tässä nytten on oikein ja mikä ei.

Yksi esimerkki on tämä aktiivimalli, kovasti kiitelty työllisyyden hoitaja. Kun puhutaan pitkäaikaistyöttömistä, joita meillä on 29 000, me tiedämme, että kolmannes heistä ei koskaan kykene töihin. Tämä hallitus ei halua päästää heitä eläkkeelle eikä siirtää sosiaaliturvan piiriin, vaan haluaa rangaista, haluaa vähentää heidän työttömyysturvaansa, koska he eivät töihin kykene. Se 20 000:kin jää työllistämättä, [Puhemies koputtaa] vaikka he kykenisivät töihin.

20.32 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt puhutaan siitä, mitä hyvää hallitus on tehnyt, ja varmasti sitäkin on, mutta SDP ei tule toistamaan sitä virhettä, että me esimerkiksi kärkihankkeilla elinkeinoelämän puolesta valitsemme, mitä Suomi tekee. Sitä me emme tule tekemään, vaan me yhdessä valitsemme elinkeinoelämän kanssa, mitä me teemme.

Sen lisäksi nostan esille tämän koko Euroopan tilanteen, mistä tekin ansiokkaasti puhuitte: Minä aidosti pelkään, että koko Eurooppa vaipuu ja vaisuuntuu alihankkijan rooliin. Kiina ja Yhdysvallat vievät meitä, koko maanosaa, koko Euroopan unionia. Eihän tämä ole vain Suomen huoli, vaan se on meidän kaikkien huoli.

Tämän lisäksi myös, kun te puhutte investoinneista, että te olette pohtineet, mutta olisitte tehneet tähän budjettiin... Esimerkiksi päärata: Voisi sanoa, että Suomi on sairastumassa sepelvaltimotautiin, kun meidän liikenne ei vedä. Te laitoitte miljoona euroa suunnitte-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

luun, kun olisi tarvinnut 50 miljoonaa euroa. [Timo Harakka: Koko miljoonan!] Yhden kokonaisen miljoonan löysitte pääradan, Suomen pääverisuonen suunnitteluun!

Sen lisäksi vielä [Puhemies koputtaa] voi sanoa, että kertokaa nyt oikeasti, [Puhemies: Aika!] mitä te aiotte tehdä näiden kokonaisuuksien osalta, edelleen sen Euroopan unionin rahoituksen osalta. Ei tästä budjettikirjasta löydy niitä vastauksia.

Puhemies Paula Risikko: Sitten vielä varapuhemies Pekkarinen.

20.34 Mauri Pekkarinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnarin puheenvuoron johdosta: Kun te sanotte, että tämä hallitus on tehnyt valintoja siitä, mitkä ovat ne vahvuudet, mille aletaan, muistaako edustaja Skinnari, mikä oli se hallitus, joka päätti ensinnäkin strategisesta tutkimusneuvostosta ja niistä painopistealueista, joihin ka alettiin sijoittamaan? — Te näköjään nyökyttelette. Varmaan sitten näin ollen myöskin tiedätte, missä tällä tavalla tapahtui. — Kaiken lisäksi silloin viime vaalikaudella leikattiin tutkimuksesta ja innovaatioista enemmän kuin kertaakaan Suomen historian aikana niin kauan kuin julkinen valta on ollut Suomessa rahoittamassa tutkimusta ja innovaatiotoimintaa. Tämä hallitus myöskin leikkasi alkuvaiheessa. Nyt ei enää leikkaa. Nyt kun katsotaan saldo, nyt vieläkin ollaan miinusmerkeillä tämänkin hallituksen toimin, mutta edellinen leikkasi paljon enemmänkin. Minusta on syytä kuitenkin muistaa nämä molemmat asiat, mitkä sanoin: sekä tuo strateginen valinta, mitä jo tehtiin edellisellä vaalikaudella, että myöskin innovaatorahoituksen kohtalo.

Puhemies Paula Risikko: Vielä edustaja Skinnari, mutta sitten mennään listalle.

20.35 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Pekkarinen muistaa aivan oikein, ja minä arvostan suuresti niitä strategisia ohjelmakokonaisuuksia, joita aikoinaan luotiin, ja olin itsekin mukana, kuten hyvin muistatte, muun muassa aluekeskusohjelmassa ja sen seuraajassa. Kyllä silloin osattiin tehdä strategisemmin asioita. En sano, että se malli on tulevaisuuden malli, mutta edelleenkin tässä hallitusohjelmassa valittiin tietyt asiat ja suljettiin samalla pois tietyt tulevaisuuden asiat. Miten ovat mukana esimerkiksi kyberteknologiat, tekoäly, digitalisaatio, jotka ovat globaaleja kokonaisuuksia? Ei niistä Suomi päästä yksin. Tarkoitan tällä sitä, että meidän olisi pitänyt paljon laajemmin pohjoismaalaisittain ja eurooppalaisittain katsoa näitä kokonaisuuksia eikä sulkea ovia ja ikkunoita siten, että me teemme suljettuja hankekokonaisuuksia, jotka sitä paitsi päättyvät nyt kesken kauden. Eihän siinä ole mitään järkeä, ei niissä ole jatkuvuutta! Ei yrityskehitystä tehdä neljässä vuodessa, arvoisa edustaja Pekkarinen. Te jos kuka tiedätte sen.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle.

20.36 Johanna Karimäki vihr: Arvoisa puhemies! Nyt on pakko toimia ilmastotalkoissa, mutta miksi hallitus jakaa avokätisesti ympäristölle haitallisia tukia? Fossiilisten polttoaineiden tuet ovat noin kolminkertaisia verrattuna uusiutuvan energian tukeen. Hallituksen tavoitteena on ylimitoitettut hakkuut, jotka puolittavat metsien hiilinielut vuoteen 2030 mennessä. [Hannu Hoskonen: Voi hyvänen aika!] Se heikentää luonnon lajirikkautta ja vähentää eliöstöä. Tutkijoiden mukaan kaikki hallituksen ilmastotoimet vesittyvät ja päästöt lisääntyvät. [Markku Rossi: Mitenkä Helsingissä?]

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Luonnon monimuotoisuus heikkenee historiallisen nopeasti, mutta hallitus on puolittanut luonnonsuojelualueiden hankinnan määrärahan. Soidensuojelun täydennysohjelma on jo neljättä vuotta keskeytetty, vaikka monet linnut tarvitsevat suoympäristöä. On iso pettymys, ettei valtiovarainvaliokunta lisännyt Metso-ohjelman tukea tarvittavalle tasolle. Valiokunta osoitti pienen lisätuen suo- ja kosteikkoalueiden suojeluun.

Hallituspuolueet ovat jakaneet liikenteen joululahjarahat tiehankkeisiin. Mielestäni tämä yli 25 miljoonan euron lisäpotti on jaettu alueellisesti epätasa-arvoisesti. Uudellamaalla rahoitusta on saanut vain yksi hanke: riista-aita välille Vihti—Kirkkonummi Turku—Helsinki-moottoritille. Se parantaa liikenteen turvallisuutta.

Tarpeita on enemmänkin. Uudenmaan alueen kevyen liikenteen hankkeiden rahoitus on ollut pitkään riittämätön. Hankkeita on olennaisesti nopeutettava monivuotisen teemapaketin kautta. Se parantaisi työ- ja koulumatkojen turvallisuutta sekä lisäisi arjen hyötyliikuntaa. Ilmastomuutoksen torjunnan kannalta liikenne on saatava paremmin raiteille. Uudellamaalla tarvitaan raiteita länteen, itään ja pääkaupunkiseudulle. Rantaradalle Karjaalle tarvitaan kunnostusta sekä kaksoisraiteita. Hankkeen ensimmäisen vaihe on Espoon kaupunkirata. Myös Porvoon suuntaan kaivataan lähijunaliikennettä. Hanko—Hyvinkää-radan sähköistys on tärkeä hanke myös teollisuuden kuljetusten ja viennin kannalta.

Koulutus turvaa kestävän talouden ja ihmisten hyvinvoinnin. Hallitus ei kuitenkaan korjaa tekemiään jättileikkauksia tieteeltä, tutkimukselta, korkeakouluilta ja ammattikouluilta. Nuoret tuntevat olevansa hukassa, kun tulevaisuus näyttää kovin epävarmalta. Pääseekö opiskelemaan, saako valmistuttuaan töitä, pohtii moni. Helpottaisi paljon, jos toimeentulo olisi turvattu, mutta hallitus on leikannut historiallisen paljon opintotuesta.

Aktiivimalli leikkaa työttömän perusturvaa, vaikka olisi kuinka aktiivisesti hakenut työtä tai koulutusta. Työvoimapolitiittista koulutusta ei ole tarpeeksi. Kaikkein kohtuuttomin tilanne on yli 55-vuotiaille työttömille, joille aktiivimalli on ollut pääsääntöisesti leikkaus.

Suomessa on 120 000 köyhää lasta, joiden perheissä on osattomuutta. Miltä tuntuu lapsesta, joka ei pääse retkille ja harrastuksiin kavereiden kanssa? Emme halua lasten luokkayhteiskuntaa. Köyhyys syrjäyttää. Silti perusturvan indeksijäädytykset jatkuvat. Köyhimmille olennaisia tukia ei koroteta. Lapsiperheköyhyys kasvaa, eläkeläisköyhyys kasvaa. Moni pienituloinen eläkeläinen miettii, ostaako ruokaa vai lääkkeitä, kun raha ei riitä kaiken.

Tulevalle hallitukselle jää paljon korjattavaa, mutta nostan vielä lopuksi muutamia asioita, joita koskevista lisäyksistä voi valtiovarainvaliokuntaa kiittää.

Liki 4 miljoonaa euroa saatiin kansallispuistojen retkeilymahdollisuuksien parantamiseen, joukossa muun muassa Torronsuo, Liesjärvi, Urho Kekkosen kansallispuisto sekä Repovesi. Hyvin tarpeellinen on myös hanke esteettömien luontokohteiden lisäämiseksi. Valiokunta antaa myös miljoonan euron tuen seuroille vähävaraisten lasten liikuntaharrastusten tukeen. Kiitän myös lisäyksestä avustajakoiratoiminnan laajentamiseen. Koira edistää ja ylläpitää vammaisen avustettavan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä. Yhdyn myös valiokunnan vaatimukseen, että tarvitsemme krooninen väsymysoireyhtymä-taudin eli CFS-taudin osalta kansalliset linjaukset tunnistamisessa ja hoidossa sekä sosiaalietuuksien myöntämisessä. Nyt monet potilaat ovat jääneet vaille apua ja hoitoa, mikä on täysin kestäväntöntä hyvinvointivaltiossa. Tarpeeseen tulevat myös lisäykset saamen kielipesätoimintaan ja Saamen Kielikaltion toiminnan turvaamiseen sekä karjalan kielen elvytysohjelman jatkamiseen. Pidetään huolta kotimaisista vähemmistökielistä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

20.42 **Olavi Ala-Nissilä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Aika lyhyesti kommentoin keskustelua, varsinaisen puheenvuoron jo käytinkin.

Minusta huomionarvoista on se, että kun tähän vaalikauteen lähdettiin, niin valtio otti 6 miljardia velkaa, julkiseen talouteen 6 miljardia velkaa lisää. Mitä se tarkoittaa, kun täällä puhutaan lapsista? Kun meillä syntyy se alle 50 000 lasta, niin tämän 6 miljardia kun jakaa sillä lapsien lukumäärällä, niin vuosittainen velka syntyvää lasta kohden on 120 000. Sellainen velkakirja laitettiin vaalikauden alussa mukaan siihen äitiyspakkaukseen lapsille taakaksi. Eihän näin voi tehdä.

Kaikilla puolueillahan oli säästölistat. Sosiaalidemokraattisella puolueellakin oli, he eivät muista sitä enää: 3 plus 1 miljardia. Minusta on rehellistä todeta, että kun tehdään budjettikehykset yhdessä, niin ne ovat budjettikehykset, ei niitä voi kesken vaalikauden rikkoa, ja tämä on tietysti rajoittanut kaikkien puolueiden toimintaa. Myöskin se minua häiritsee, niin kuin täällä on todettu, että SDP oli tukemassa kilpailukykysovimusta mutta nyt sen kieltää. Minusta tämä on sellaista politiikkaa, jota itse en pidä hyvänä.

Puhemies! Tälle vaalikaudelle tehtiin ensimmäistä kertaa Suomessa strateginen hallitusohjelma, jossa oli selkeät kärkihankkeet: työllisyyden parantaminen, velkaantumisen taittaminen, biotalous, sote- ja maakuntauudistus sekä uudet toimintatavat. Sitä on toteutettu hyvin määrätietoisesti ja myöskin tuloksekkaasti. Politiikka ei ole koskaan täydellistä. Aina voidaan trollata ja arvostella, mutta suurin linja on pitänyt tässä strategisen hallitusohjelman toteuttamisessa, ja se on erittäin tärkeätä, koska me tarvitsemme liikkumavaraa valtiontalouteen, jotta voimme sitä eriarvoistumista vastaan taistella. Politiikkaanhan on tullut paljon retoriikkaa, paljon myöskin tällaista tarpeetonta trollausta ja kyvyttömyyttä tehdä kompromisseja, päätöksiä. Katse on liikaa aina seuraavassa gallupissa.

Maailmallahan tilanne on huono. Jos katsomme Italiaa, niin siellä populistipuolueet ovat vallassa ja talous on menossa päin seinää. Ranskassa joudutaan peruuttamaan uudistuksia, ja siellä velkaantuminen on aivan liian iso. Itse asiassa nykyisen presidentin aikana kertaakaan valtion budjetti ei ole ollut ylijäämäinen Ranskassa. Siinäkin tulee raja vastaan. Britanniassa tilanne on poliittisesti erittäin huono. Samaten Ruotsissa ei tapahdu yhtään mitään. Yhdysvalloissa epävarmuus koko ajan lisääntyy. Venäjälläkin joudutaan peruuttamaan eläkeuudistusta.

Minusta tämä kertoo toisaalta myöskin osattomuudesta. Ihmiset kokevat osattomuutta, vaikkei aina siitä olisikaan kysymys, ja tämä on tärkeää ottaa huomioon. Sen takia pitää nykyään puhua ja puhutaan mielellään osallistavasta talouskasvusta. Ihmiset syrjäytyvät ei yksin tulojen mukaan ja työn mukaan vaan myös ja ennen kaikkea alueellisesti, myöskin koulutuksen ja sosiaalisen aseman suhteen. Ihminen voi kokea osattomuutta. Sen takia me tarvitsemme sellaista mukaansa ottavampaa talouskasvua, mistä minä tuossa omassa puheenvuorossani puhuin, ja keskustan historiallinen linja on aina siitä lähtenyt. Siinä kaikkein tärkeintä on lisätyöpaikat. Työttömällä on kymmenkertainen riski syrjäytyä työllistyneeseen ihmiseen nähden. Kun ihminen saa työpaikan, hänen perheensä saa tuhat euroa lisää tuloja. Tämä on se suuri linja, mikä on tärkeä. Tätä on tärkeää myöskin jatkaa.

Puhemies! Sote-uudistus totta kai pitää viedä maaliin. Sekään ei ole täydellinen, mutta niidenkin, jotka nyt täällä vastustavat sitä, pitäisi tiedostaa se, että jos tämä lykkääntyy, niin totta kai se tuo lisää menoja valtiontalouteen, joten sote- ja maakuntauudistus on välttämätöntä toteuttaa.

Toinen asia, mistä ehkä liian vähän puhutaan ja mikä on myöskin yksi ongelma ja aiheuttaa syrjäytymistä, on suomalainen ruuantuotanto, joka ei kannata tällä hetkellä. On

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

välttämätöntä nyt sekä EU-tasolla, Suomessa että markkinoilla löytää ratkaisuja, niin kuin nyt rupeesi vuorineuvos Karhinen löytämään ratkaisuja, joilla tätä kannattavuutta voidaan parantaa. On onnistumisen pakko.

Viimeiseksi liikenneinfra. Tällä vaalikaudella on saatu paljon korjausvelkaan lisää, mutta on sanottava, että tämä jää vähän vajaaksi. Keskusta on pitkään puhunut liikenneinfra, uusista välineistä rahoitukseen. Valtiovarainministeriön pitää liikkua tässä asiassa enemmän. Ei voida ajatella, että käyttömenot ja investointimenot käsitellään samalla tavalla. Eihän pienikään kunta tee sillä tavalla, vaan valtion kannattaa tehdä kannattavia investointeja. Pitää hakea uusia rahoitusvälineitä, jotta me voimme liikenneinvestointeja viedä eteenpäin. Aluekehityksen kannalta, ihmisten asumisen ja yrittämisen kannalta liikenne-ratkaisut ovat aina olleet tärkeitä, mutta koskaan ne eivät ole olleet niin tärkeitä kuin tämän päivän Suomessa, ja sen takia keskustan vaaliohjelmassa seuraavalle vaalikaudelle otetaan taas askel eteenpäin. — Kiitokset.

20.48 Teuvo Hakkarainen ps: Arvoisa rouva puhemies! Otan kantaa muutamaan asiaan, mistä täällä on käyty keskustelua, ja tämä ilmastonmuutos on yksi asia.

Silloin kun IPCC:n raportti tuli, kaikki puolueet lähtivät siihen mukaan, siihen pöyhöpopulismiin — sanoisin sitä sillä nimellä, koska meillä Suomessa päästöt ovat noin promillen luokkaa. Mitä me saamme tälle maapalloparalle tehtyä sillä promillilla? Esimerkkiä voidaan näyttää, ja sitä on alettu näyttämään. Nyt hyökätään yksityisautoilun kimppuun. Meillä polttoaineesta raskas liikenne käyttää noin 70 prosenttia, ainakin lähes, ja 30 prosenttia jää yksityisautoilulle. Ja liikenteen päästöt ovat noin 20—25 prosenttia. No, nyt tämän 30 prosentin, joka aiheuttaa jonkin verran päästöjä, kimppuun hyökätään oikein raskaammalla kädellä. Se tarkoittaa sitä, että maaseutu tyhjenee, ja sen laskun maksavat maaseudulla olevat ihmiset, ja ratikkaliikenne täällä pyörii hyvin. On helppo lähteä tuosta vain, ja ilmasto on muuttunut, mutta tuolla maallakin on pakko elää.

Jos nyt mennään siihen isoon possuun, otetaan se kiinni, niin Ilta-Sanomissa oli juttu, että Thaimaan matka, kun on nelihenkinen perhe, aiheuttaa sinne ilmastopäästöjä yhtä paljon kuin keskivertoauto täällä, sillä voi ajaa 160 000 kilometriä. No, joka on huolissaan ilmastonmuutoksesta — esimerkiksi täällä kansanedustaja, helsinkiläinen taikka pääkaupunkiseudulta — investoi ilmastonmuutokseen ja ajaa autolla Lappiin: 1 000 kilometriä sinne, 1 000 kilometriä pois, 2 000 kilometriä. Voit tehdä 80 reissua sillä yhdellä Thaimaan reissulla, eikä ilmasto muutu yhtään sen kummemmaksi, ja rahat jäävät kotimaahan. Tämä on myös taloudenhoitoa. Kannattaa kuunnella joskus ihan maalaisjärkeä eikä vasemmistolaisia ajatuksia, niissä on vastaus joka asiaan. Lenin aloitti, tai mikä Marx se oli: vastaus joka asiaan, mutta missään päin maailmaa se ei toiminut, ei vielääkään toimi, katsokaa vaikka Venezuelaa.

Sitten vielä: Täällä on puhuttu syntyvyydestä, on kauhisteltu sitä, kun väestö vanhenee ja lapsia ei tule. Minulla oli kunnia kesällä käydä lestadiolaisten seuroissa, ja siellä on paljon lapsia. Käykää katsomassa, ei tarvitse tulla lestadiolaiseksi. Mutta kun katselee sitä menoa, niin siellä osataan tehdä lapsia, ei ole ongelmia. [Naurua] Ja vielä semmoinen juttu: he eivät mene kortistoon, eivät ole tukien varassa. Mistähän tämä johtuu, että täällä puhutaan niin kauniita juttuja joka asiasta mutta mikään ei käytännössä toimi? Ulkoministeri käyttää monesti Raamattua, siteeraa sitä, ja minä nyt siteeraan kanssa. Sananlaskuissa sanotaan näin: ”Laiska, mene muurahaisen tykö ja katso sen menoa ja viisastu.” Aika hyvä neuvo myös näihin kysymyksiin.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Sitten vielä, arvoisa rouva puhemies, eläkeläisiin: Minä osaan tätä suomalaista laskutikua käyttää, en kreikkalaista, se antaa semmoisen ihmeellisen tuloksen. Me olemme puhuneet täällä hallitsemattomasta maahanmuutosta, ja niistä kustannuksista on kysytty muun muassa Mattilalta, mutta vastausta ei ole saatu. Arvio on 1 miljardista 3 miljardiin, laitan viivan keskelle: 2 miljardia vuodessa. Meillä on 500 000 pieneläkeläistä. Jos tämä jaetaan niille 500 000:lle, voidaan nostaa eläkkeitä sadallaviidelläkymppillä kuukaudessa, normaallilla laskutikulla laskettuna. Perussuomalaisilla on vastaus myös tähän. Hoidetaan tämä homma kuntoon, lopetetaan höpötys. — Arvoisa puhemies, kiitoksia.

20.53 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Riksdagsledamot Ala-Nissilä hade ett intressant tal här i dag, tycker jag. Han har skrivit en bok om ”osallistava talouskasvu”.

Vaihdan suomen kielelle. Koska kuuntelin suomeksi, on helpompi puhua puheestanne.

Siinä on varmasti paljon asiaa, jota meidän pitäisi miettiä, ja siinä itse asiassa ehkä oikeudenmukaisuus ja osallistavuus, se mikä saa ihmiset osallisiksi myöskin talouskasvusta eri lähtökohdista, on se keskeinen asia. Ilman, että olen vielä lukenut kirjaanne, minun johtopäätökseni ehkä on, että tällaisen politiikan onnistumiseksi ei riitä, että katsoo vain suuria linjoja, joskin nekin ovat tärkeitä, vaan samalla poliitikkojen pitää kyetä katsomaan niitä pienempiä vaikutuksia erilaisiin ryhmiin, koska nimenomaan oikeudenmukaisuus ja osallisuuden tunne tulevat siitä, että kokee, että tulee huomioituksi. Ihmisoikeuksista — sosiaalinen hyvinvointi, sosiaaliset oikeudetkin ovat osa ihmisoikeuksia — Eleanor Roosevelt sanoi, että ne ovat olemassa pienissä paikoissa. Se tarkoittaa, että jollei ihminen arjessa tunne, että saa osallistua tähän hyvään talouskasvuun, ne eivät tavallaan silloin toteudu omassa elämässä, ja ihmisoikeudet eivät voi olla olemassa vain suurissa makrotalouden rakennelmissa.

Tämä vie minut pohtimaan nimenomaan sitä, että meillä pitäisi olla parempia välineitä tehdä vaikutusarvioita eri alueille. Me olemme puhuneet siitä pitkään, ja hallitus on kiitetävästi mielestäni ainakin lähtenyt lupaamaan, että esimerkiksi Agenda 2030:n mukaan arvioidaan nimenomaan ilmastokriteereitä ja myöskin tasa-arvon kriteereillä arvioidaan talouskasvua ja -kehitystä. Kuitenkin esimerkiksi tasa-arvon kohdalla on vielä hyvin alkutekijöissä tällainen budjetin arviointi, ja aikaisemmin hallitus onkin arvioinut, että sen talouspolitiikka ei ole suosinut yhtä paljon naisia kuin miehiä. Ei tietenkään tahallisesti, vaan eri syistä. Siksi olisi niin tärkeää katsoa eri ryhmiä, millä tavalla nämä talouspolitiikan eri tekijät kohdistuvat. Työllisyyden kasvukaan ei ole samalla tavalla kohdistunut eri ryhmiin. Me puhuimme ehkä tällaisista alueellisista kohtaanto-ongelmista, mutta on myös, kun puhutaan taloudesta ja köyhyydestä, kohtaanto-ongelmia riippuen sukupuolesta. Naisilla on hyvin pitkälti vastuu hoivasta sekä perheessä että sitten julkisessa yhteiskunnassa.

RKP:n varjobudjetissa olemmekin sen takia lähteneet siitä, että osa talouskasvun edellytyksistä on korjata se epätasa-arvo, joka tällä hetkellä on, ja rakentaa sellaista työmarkkinaa, jossa naisilla on yhtä hyvät mahdollisuudet osallistua ja antaa oma panoksensa. Naisjärjestöt ovat itse asiassa tehneet jo kymmeniä vuosia tätä työtä, jossa he ovat vaatineet, että hoivavastuu jaetaan paremmin ja palkkatasa-arvo toteutetaan, mutta emme ole onnistuneet. Siksi on todella tärkeää, että nyt sekä tasa-arvoasiain neuvottelukunta että kaikkien puolueiden naisjärjestöt Nytkis ja Naisjärjestöjen Keskusliitto — siis nämä edustavat satojatuhansia naisia — yhdessä ajavat ensi eduskuntavaaleissa perhereformia, jossa

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

todellisuudessa tapahtuu muutos. Ei vain vähän paremmin ja vähän enemmän vapaita vanhemmille, vaan että todellisuudessa tapahtuu muutos hoivavastuiden jakoon 6+6+6-mallin mukaan. Se edellyttää, että siihen myös investoidaan ja ajatellaan, että se on tärkeä. Se tulee ratkaisemaan myös eläkeläisnaisten, vanhenevien naisten, köyhyysongelman ainakin osittain, koska hyvin suuri osa vanhenevien naisten köyhyydestä liittyy siihen, että heillä työura on huonompi kuin miesten eli lyhyempi ja matalammalla palkkatasolla.

Toiseen asiaan haluaisin vielä puuttua. Lakivaliokunnassa olemme koko tämän vaalikauden ajan keskustelleet vaikeudesta ja haasteesta nähdä budjettia pitkäjäksoisesti, ja oikeuslaitos on yksi niistä, jotka koko ajan elävät jotenkin kituttaen, ja tavallaan on koko ajan riski, että meidän oikeusjärjestelmä ei enää toimi riittävällä tasolla. Muutoksia on todella paljon tehty, mutta jokaisen lakimuutoksen kohdalla lakivaliokunta on huomauttanut, että näin niukat voimavarat eivät pidemmän päälle kestä. Toivoisin, että tämä on asia, joka todellakin otetaan nyt sitten tulevaisuudessa tarkasteluun. Meillä on siellä myöskin vielä ongelmia, joihin ei niin sanotusti ole ollut varaa vielä puuttua. Meillä on vielä paljussellejä. Meillä on kriminaalipolitiikka, joka ei riittävästi toimi ennaltaehkäisevästi. Meillä on vankihuolto, jossa on voimavarapula ja joka nimenomaan olisi järkevää toimintaa. Ei helppoa mutta hyvää.

Sama liittyy sitten köyhyysongelmaan globaalisti. Ne ongelmat, joita me koemme tällaisten ihmisten muuttoliikkeiden voimistuessa, liittyvät köyhyyteen ja konflikteihin, ja meidän täytyy panostaa myöskin kehitysavun kautta sekä rauhanvälitykseen että sitten kaikkein köyhimpien ihmisten auttamiseen, jotta nämä ongelmat eivät suurene. — Kiitos.

Puhemies Paula Risikko: Varapuhemies Pekkarinen.

21.00 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Tutkailin menneitä vuosia ja huomasin, että edellisinkin varapuhemiehet ovat käyttäneet enimmillään vähän vajaa 30 puheen-vuoroa vaalikauden aikaan, ja kun minulla on reilusti alle 20, niin ajattelin, että täytyy nyt parantaa kuitenkin vähän juoksua ja sanoa muutama sana.

Itse asiassa olin aika lailla innostunut siitä keskustelusta, mitä täällä päivällä käytiin. Aivan erityisesti olin innostunut niistä ajatuksista, joita täällä esitettiin, että olisihan se ollut niin hyvä, että Sipilän hallituksen ei olisi tarvinnut tai pitänyt leikata yhtään mistään. Voi että se kuulosti hyvältä, että ei olisi tarvinnut leikata yhtään mitään mistään. Ja niinhän olisi voinut käydäkin, jos edelliset Kataisen ja Stubbin hallitukset olisivat onnistuneet talouspolitiikassa. Minä palautan kuitenkin vielä mieleen, miten siinä kävi:

Nämä hallitukset kyllä sen neljän vuoden aikaan leikkasivat julkisia menoja, ja ne kiristivät veroja. Ja vuosi kului, kun kustannuskilpailukyvyistä ei huolehdittu. Miten kävi, kun seuraava vuosi tuli eteen? Sama juttu: piti menoja leikata ja veroja kiristää. Sama kolmantena vuonna, sama neljäntenä vuonna, niin kauan kuin kustannuskilpailukyvyn parantamiseksi ei töihin ryhdytty. Nimenomaan sinipunapuolueiden olisi pitänyt oivaltaa se, että kun kustannuskilpailukyky menetetään, niin silloin maan tavara ei kyllä käy maailmalla kaupaksi eikä pärjää oikein täällä kotimaassakaan. Juuri näiden puolueiden se olisi pitänyt tajuta, koska ne olivat ne poliittiset voimat, jotka veivät Suomen euroon, ja euroelossa ei valuuttakurssin muutoksella noin vain voida näitä hommia hoitaa ja kustannuskilpailukykyä panna kuntoon — ei. Suomen reaalin kilpailukyky on ollut kaiken aikaa aika hyvä, mutta kustannuskilpailukyky on ollut tavattoman huono. Näin siinä kävi.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Kun sitten Sipilän hallitus lähti liikkeelle, jos se olisi jatkanut sitä tietä, mitä edelliset neljä vuotta oli tultu, niin kyllä oltaisiin aika surkeassa tilanteessa. Nyt tämä hallitus pysyy seuraajalleen tarjoamaan tilanteen, jossa ei tuollaisia vastaavia miljardien leikkauksia tai ikäviä asioita tarvitse tehdä, kiitos sen, että Sipilän hallitus uskalsi, rohkeni ja osasi tehdä kilpailukyksopimuksen, jolla nimenomaan Suomen kustannuskilpailukykyä — se oikea käsite on kustannuskilpailukyky — parannettiin. Ja kun kustannuskilpailukykyä parannetaan aina silloin, kun kilpailukykyä parannetaan sisäisen devalvaation keinoin — sehän oli sisäinen devalvaatio — totta kai silloin kaikkien vyötä pitää vetää vähän kireämmälle, mutta niin siinä toisessakin vaihtoehdossa, ulkoisessa devalvaatiossa, olisi pitänyt tehdä samalla tavalla. Kiitos niiden toimien, mitä tässä suhteessa Sipilän hallitus on tehnyt, ollaan nyt ennätysellisen työllisyyden parantumisen ja ei nyt ihan ennätysellisen mutta erittäin hyvän talouden kasvun tiellä, ja julkinen talous, kuten kaikki tietävät ja tämän päivän keskustelussakin on esille tullut, on hyvässä jamassa. Seuraajan on tästä hyvä jatkaa.

On ihan totta se, että aina kun rapataan, niin silloin vähän roiskuu, ja kyllähän tämänkin hallituksen tielle on jäänyt sellaisia asioita, joista voidaan sanoa, että ”no, siinä vähän roiskui”. Ottaen huomioon sen ison kuvan, jonka kirkastamisesta me kaikki tiedämme kaikki olennaiset indikaattorit, voidaan sanoa, että tämä hallitus siinä perustehtävässään, isossa tehtävässään on onnistunut hyvin. Seuraavalla vaalikaudella tästä perustasta voidaan jatkaa suomalaisen kansakunnan eheyden vahvistamiseen ja rakentamiseen. Talouden eheys on kunnossa, nyt on kansakunnan kaikkinaisen yhteiskunnallisen eheyden rakentamisen aika, ja perusta siihen on tehty.

Arvoisa puhemies! Kaksi muuta huomiota, mitä täällä moneen kertaan keskustelussa tämän päivän aikaan on tullut esille. Vihreät kertovat, että fossiiliset polttoaineet saavat kolme kertaa enemmän tukea kuin uusiutuvat. Mihin matematiikkaan tämä perustuu? Luulen, että minäkin tiedän verotuksesta kohtuullisen paljon sattuneesta syystä, ja tuollainen matematiikka minun mielestäni ei nyt oikein pidä paikkaansa. Aivan lyhyesti näin.

Mitä tulee vielä ylipäänsä energiaverotukseen, niin on totta, että teollisuus saa myös fossiilisten polttoaineiden käytöstä palautusta, ja sehän on ihan höperö asia, kun samaan aikaan hallitus yrittää lailla kieltää kivihiilen käytön. Jos sama teollinen laitos teollisessa toiminnassa käyttää kivihiiltä tai fossiilista öljyä tai turvetta, niin sille palautetaan yhteensä 70 miljoonaa Suomessa.

Arvoisa puhemies! Ihan viimeinen kommentti. Aika ei riitä tähän ilmastokeskusteluun sen enempää, mutta ei se nyt ihan niinkään voi olla, että meillä on 0,1 prosenttia maailman päästöistä. Edustaja Hakkarainen ja muut tietävät varmasti, että Suomessa yhtä kansalaista kohti se on noin 11 miljoonaa tonnia, mitä me aiheutamme. Euroopan unionissa se on keskimäärin 8 miljoonaa tonnia, ja maailmassa on miljardeja ihmisiä, jotka aiheuttavat asukasta kohti vain kymmenesosan [Puhemies koputtaa] tai sadasosan siitä, mitä Suomi aiheuttaa. Kyllä meilläkin on vastuu tehdä jotain.

21.05 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Palaisin nyt tuohon aikaisempaan keskusteluuni sen verran, että muutama asia siinä jäi hieman kesken. Jatkan tästä keskeisiä ajatuksiani koskien Suomen kehitysyhteistyötä.

Valitettavasti tämän hallituksen yksi suurimpia epäkohtia on juuri kehitysyhteistyön leikkaukset. Tämä hallitus tulee jäämään historiaan hallituksena, joka leikkasi Suomen kehitysyhteistyön lilliputtisarjaan ja joka aliarvosti maailmanluokan kehitysyhteistyön rakenteet ja tekijät kiittämällä heitä 40 prosentin leikkauksella heidän määrärahoihinsa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Nämä leikkaukset ovat saaneet aikaan sen, että kansalaisjärjestöt ovat joutuneet sulkemaan kokonaisia maakohteita, jättämään kesken projektit ja hankkeet, joilla on rakennettu pysyvää muutosta kehityksessä ja parannettu kaikkein haavoittuneimpien kansojen asemaa. Tämä on tällaiselle hyvinvointivaltiolle kuin Suomi kyllä todella vastuutonta toimintaa. Tätä ei voi missään tilanteessa hyväksyä, ja uskon, että kun aikanaan historiaa kirjoitetaan, niin tämä asia tullaan mainitsemaan erityisesti.

Samaan aikaan hallitus on lisännyt rahoitusta Finnfundille finanssisijoituksia varten kehitysyhteistyömaihin. Tämä on selkeästi tämän hallituksen painopiste: otetaan tätä valokauluskehitysyhteistyötä, kasvatetaan sitä näiden järjestöjen tekemän kehitysyhteistyön kustannuksella.

Tässä talousarvioesityksessä ihmetyttää se, että vaikka oli luvattu, puhuttu, annettu uskoa, että hallitus ei unohda, kun talous paranee, kehitysyhteistyöjärjestöjä, niin euroakaan ei tullut lisää. Olisi ollut psykologisestikin viisasta ottaa vaikka siitä Finnfundin 10 miljoonasta 2 miljoonaa tai 3 miljoonaa tai puolet ja antaa se järjestöille, jotta olisi ollut jonkinlainen oikeudenmukaisuus tässä rahanjaossa. Näin ei valitettavasti käynyt.

Sitten oikeudenhoidon alaa: Oikeudenhoidon voimakas uudistaminen ja oikeusistuinten vähentäminen on johtamassa Suomessa oikeusturvan heikkenemiseen, niin laadulliseen heikkenemiseen kuin kielellisten oikeuksien heikkenemiseen. Tämä tila lähentelee minusta perusoikeuksien kannalta jo hälyttävää tilaa. Uskon, että kun on edellytetty, että tätä seurataan hyvin kiinteästi, niin kohta saamme sitten pöydällemme näitä raportteja, joissa kerrotaan, että Suomen oikeusturvan toteutumisen tila heikkenee nopeasti.

Samaan aikaan kun käsiteltävien asioiden määrä kasvaa, henkilöstöä vähennetään ja myös käsittelypaikkoja. Tämä yhtälö on erittäin — tästä ei voi sanoa edes haastava — tämä tilanne on itseään jalkaan ampuva. Me joudumme väkisin lisäämään näitä resursseja, koska kaikki asiat puuroutuvat tuolla. Me olemme saaneet jo vaikka kuinka monta huomautusta tästä, että asioiden käsittely kestää liian kauan. No, tästä enemmän sitten varsinaisen pääluokan puheenvuorossani.

Arvoisa rouva puhemies! Hienoa on ollut se, että on saanut huomata, että monessa asiassa semmoinen pitkäjänteinen uudistamistyö tuo yleensä tuloksia sitten, kun sitä tehdään systemaattisesti ja viedään eteenpäin, mutta oikeuslaitos on sellainen laitos, jonka kohdalla kaikissa mahdollisissa taloudellisissa tilanteissa ei pidä antaa talouden ohjata oikeuden toteutumista jokaisen kansalaisen kohdalla vaan aina on turvattava riittävät määrärahat.

21.10 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Tuossa taannoin käytiin keskustelua työn ja työttömän kohtaamisesta. Meillä on siinä todella vakavia ongelmia. On ehkä 260 000 työtöntä ja kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja. Jossakin on järjestelmä pahasti vialla. Miksi ne eivät kohtaa? Helppoja ratkaisuja ei tietysti siihen ole, se on aivan selvää. Työpaikat ovat usein aivan muualla kuin nämä työttömät, ja silloin tarvittaisiin muuttoa, ja muuttoon usein liittyy ihmisillä suuria ongelmia: asuntokysymykset, perheen toisen puolison tilanne, lapset, suvut ja sitten tämä yhteiskunnan rakenteiden johdosta tapahtunut kustannusten raju nousu. Monella paikkakunnalla tuolla etäämmällä, jos panee asuntonsa myyntiin, siitä ei saa juuri minkäänlaista hintaa — hyvä jos saa aina edes yhden tarjouksen. Ja jos sitten sattuu olemaan velkaa, niin siinä on aika tavalla kiinni, ja jos taas sen saa jollakin hinnalla myytyä, niin sitten uudelta paikkakunnalta, jossa niitä työpaikkoja olisi, asunnon hankkimisen hinta joko vuokraamalla tai varsinkin ostamalla tulee koh-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tuuttoman korkeaksi, siihen ei ole varaa. Velkamäärä nousee valtavan suureksi. Tämä on yksi iso ongelma.

Mutta sitten meillä on myös työvoimaan liittyvä iso kysymys tämä nuorten tilanne. Meillä on peruskoulun päättäneistä noin 15 prosenttia niiden osuus, jotka joko eivät hakeudu toisen asteen opintoihin tai keskeyttävät ne. Mitä heidän kanssaan pitäisi tehdä? Sosiaalidemokraatit ovat esittäneet oppivelvollisuusiän nostamista. Se on yksi mahdollisuus. En kuitenkaan näe, että on mahdollista, että näitä nuoria, joilla ehkä se into opiskella ei ole kovin korkea, pantaisiin koulumuotoiseen opiskeluun pakosta. Se on aika rankka malli. Mutta kun he ovat alaikäisiä, alle 18-vuotiaita, siis oppivelvollisuuden päättymisen jälkeen, niin näkisin, että on kyllä mahdollista ajatella niin, että heillä olisi jokin velvoite. Oppivelvollisuus on laissa määrätty velvollisuus, ja taas sitten miehillä aikuisiässä, täysi-ikäisenä, tulee eteen asevelvollisuus. Sekin on pakollinen velvollisuus. Miksi ei 16—17-vuotiaille voitaisi panna opiskeluvetoa, niin että nämä nuoret, jotka jäävät nyt opiskelun ulkopuolelle, otettaisiin tällä tavalla kiinni ja heidän edellytettäisiin opiskelevan? Sen opiskelun pitäisi olla työlähtöistä, hyvin lähellä työelämää, ja siinä ehkä pitäisi antaa opetusta esimerkiksi ihan tavallisen talouden, perheen ja yksilön talousasioihin, yhteiskunnan toimintaan, vähän liikuntaa ja ehkä jotakin kieltä, kielen oppiminen olisi tärkeää, ja mahdollisesti matematiikkaa, tällaisia aineita, jotka ovat elämässä välttämättömiä, ja sitten myös työhön tutustumista, työssä olemista.

Tämän velvoitteen me voisimme kyllä mielestäni säätää näille alaikäisille, jotka ovat käytännössä lapsia. Nyt he ovat valitettavasti aika pitkälti heitteillä. Onko meillä varaa pitää 15 prosenttia ikäluokasta näin ulkopuolella tämän yhteiskunnan järjestelmän? Se on iso kysymys, ja toivon, että hallitus ja tuleva hallitus ja eduskunta vakavasti paneutuvat näiden nuorten asioihin, joilla on elämä edessä ja joita me kipeästi tarvitsemme tässä väestökehityksessä myös työhön mukaan.

21.16 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjettia, jos ajatellaan sitä kokonaisuutena, minusta parhaiten kuvaa oikeastaan se, että kun katsotaan taaksepäin näitä neljää vuotta, niin voi todeta, että hallituksen talouspoliittinen linja on toiminut, työllisyys paranee edelleen, valtion velkaantumisen pienenee. Tänä vuonna, kuten olemme kuulleet täällä tänään — taisi olla eilen ensimmäisen kerran uutisissa — pystymme ensimmäisen kerran kymmeneen vuoteen jopa lyhentämään valtionvelkaa. Silti tämä tilanne ei tietenkään ihan niin hyvä ole kuin miltä tämä kuulostaa, sillä budjetinkin mukaan joudumme ensi vuonna taas ottamaan edelleen kuitenkin 1,6 miljardia velkaa, budjetti on siis sen verran alijäämäinen.

Kokonaisuutena voi sanoa, että hallituksen talouspoliittinen linja toimii. Kun tämä konsepti toimii, niin sitä ei kannata vaihtaa. Ymmärrän sen, että opposition puolelta on esitetty vaihtoehtoja, ja näinhän pitääkin olla, mutta jos katsotaan vaikka sosiaalidemokraattien esittämää verolinjaa, niin minusta tässä tilanteessa, jossa me olemme pystyneet veroastetta laskemalla lisäämään työllisyyttä, saamaan yritykset investoimaan, saamaan talouskasvua Suomeen aikaiseksi, pahinta olisi se, että me nyt muuttaisimme tätä linjaa, ottaisimme sen linjan, joka meillä oli viime vaalikaudella, jolloin meillä kasvoivat käytännössä vain työttömyys, veroprosentit ja valtionvelka. Minusta tärkeintä on se, että voitaisiin jatkaa vakaasti tällä linjalla. Minusta pahaa myrkkyä on se, että pelotellaan yrityssektoria sillä, että vaalien jälkeen verot nousevat, ja tämä aiheuttaa sellaista epävarmuutta, että ei uskalleta enää investoida.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Tämän ison linjan lisäksi haluan ottaa esille kaksi aivan, voi sanoa, pientä mutta tärkeää erityiskysymystä, jotka minusta ovat erinomaisia asioita tässä. Ensimmäinen niistä on se, että haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa, erityisesti hallinto- ja turvallisuusjaostoa, siitä, että eduskuntakäsittelyssä tänne lisättiin oikeusministeriön momentille Sámi Giellagálduun eli saamelaiseen Kielikaltioon 190 000 euroa. [Markku Rossi: Kunta- ja terveysjaoston kautta se hoidettiin!] — No niin, täällä kuultiin oikeata tietoa, että se meni, mutta OM:n budjettimomentille tämä kuitenkin kuuluu. — Kiitos teille, jotka olette sitä hoitaneet. Voin sanoa senkin, että tämä ajatus siitä, että tällainen lisäys pitää tehdä, syntyi saamelaiskäräjien ja eduskuntapuolueitten yhteisen yhteistyöryhmän tuloksena. Tätä on aikaisemmin rahoitettu projektiluontoisesti. Kysymyksen on Kotimaisten kielten keskus Kotusta vastaavasta toimielimestä, toki paljon vaatimattomammasta mutta erittäin tärkeästä, jonka tehtävä on nimenomaan huolehtia saamen kielen terminologiasta, normittaa kirjoitettua kieltä, jakaa tietoa saamen kielistä ja tehdä kielenhuoltoa, ja kun tämä projektirahoitus päättyi, niin tarvittiin tälle rahoitusta. Olen tästä erittäin tyytyväinen ja kiitollinen ja vielä kerran haluan lausua kiitokset, että tämä asia järjestyi.

Haluan ottaa kantaa lisäksi yhteen yksityiskohtaan, joka oli täällä ryhmäpuheenvuorossa esillä. Vasemmistoliiton ryhmäpuheenvuorossa — näyttää siltä, ettei ryhmästä ole täällä nyt... no, on täällä yksi jäsen paikalla — esitettiin, ilmeisesti vaihtoehtobudjettinne mukaisesti, lentoveroa Suomeen. Nyt täytyy kyllä lappilaisena edustajana todeta, että kun juuri tänä aamuna sieltä Lapista tänne lensin ja pystyin aistimaan sitä suurta iloa, mitä kymmeniä ja taas kymmeniä eri kansallisuuksia edustavat matkailijat siellä Lapissa tunsivat, kun olivat päässeet lumen keskelle ja katsomaan joulupukkia ja nauttimaan arktisesta puhtaasta luonnosta, niin nyt kyllä tämä matkailun kehitys on ollut niin myönteistä, että olisi suuri virhe, jos Suomi yksin ottaisi lentoveron käyttöön. Ymmärrän sen, että meidän täytyy olla huolissamme lentämiseen liittyvästä hiilijalanjäljestä, mutta tällainen lentovero kyllä pitäisi tehdä ainoastaan siinä tapauksessa, jos maailmanlaajuisesti otettaisiin tämän tyyppisiä keinoja käyttöön. [Puhemies koputtaa] Se, että muut maat eivät ota ja Suomi ottaisi yksin tällaisen käyttöön, olisi kyllä oman oksan sahaamista ja pahimmalla mahdollisella tavalla. Haluan tämän viestittää ja toivon, että vasemmistoliitossakin harkitaan uudestaan tämän tyyppisiä keinoja [Puhemies koputtaa] ja katsotaan vähän laajemmin tätä kokonaisuutta, millä tavalla me tätä ilmastokysymystäkin pystymme ratkaisemaan.

21.21 Sanna Marin sd: Arvoisa puhemies! Jokaisella ihmisellä on oikeus ihmisarvoiseen elämään, turvaan, huolenpitoon ja hyvinvointiin. Jokainen ihminen on arvokas, ja häntä tulee siten myös kohdella. Tämä tarkoittaa tekoja, joilla turvataan ihmisarvoisen elämän edellytykset: riittävä toimeentulo, tarvittavat palvelut ja mahdollisuus kehittää itseään ja parantaa omaa asemaansa yhteiskunnassa. Yhteiskuntaa on rakennettava siten, että jokaisesta lapsesta voi tulla mitä tahansa, siten, että jokaisella ikääntyvällä on turvallinen olo arjessa, siten, että oma tulevaisuus ei ole menetetty, vaikka elämässä tulee vastoinkäymisiä, kuten työttömyyttä tai sairautta. On meidän tehtävämme rakentaa yhteiskunta, joka kantaa jokaista, aivan jokaista. Tämän ajatuksen varaan sosiaalidemokraattinen puolue on rakentanut politiikkansa ja vaihtoehtonsa. Tämä on polkumme myös tulevaisuuteen. Jotta Suomi voi menestyä kansakuntana huomennakin, on yhteiskunnan oltava sellainen, että jokainen voi omien kykyjensä mukaan kouluttautua, työllistyä ja osallistua yhteisen tulevaisuuden rakentamiseen taustasta ja varallisuudesta riippumatta.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Arvoisa puhemies! Hallitus on koko kautensa ajan tehnyt politiikkaa, joka on murentanut suomalaisten välistä tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Hallitus on toimillaan ja talouspoliittisilla päätöksillään kasvattanut hyvinvointi- ja tuloeroja. [Olavi Ala-Nissilä: Päinvastoin!] Se on ollut avokätinen hyväosaisille ja kova köyhille. Se on leikannut eläkeläisiltä, opiskelijoilta, lapsiperheiltä, työttömiltä ja pienituloisilta palkansaajilta. [Markku Rossi: Ei pidä paikkaansa!] Se on rajannut joidenkin lasten oikeutta varhaiskasvatukseen ja ajanut nuoremme kaltevalle ja viettävälle tielle koulutukseen kohdistuvilla leikkauksilla. Nyt käsittelyssä oleva ensi vuoden talousarvio ei ole poikkeus. Samalla kun hallitus on yhtäältä leikannut tavallisten ihmisten toimeentulosta ja palveluista, korottanut asiakasmaksuja ja ajanut monen elämän epävarmuuteen ja toivottomuuteen, on se toisaalta jakanut vahvoille ja vauraille lisää avokätisten verohelpotusten kautta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen linja on epäviisas. Se on tunkkainen tuulahdus menneisyydestä. Leikkausten sijaan nyt tarvitaan rohkeutta ja päätöksiä, jotka vahvistavat ihmisten välistä tasa-arvoa, luovat edellytyksiä kestäväälle työllisyyden kasvulle ja jotka tarttuvat riittävällä vakavuudella ihmiskunnan suurimpaan tulevaisuuden haasteeseen, ilmaston lämpenemiseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen. Nämä ovat asioita, joihin SDP esittää vaihtoehtobudjetissaan konkreettisia tekoja, tässä ja nyt. Meille on tärkeää, että jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen elämään, [Markku Rossi: Ministeri Tiilikainen tekee hyvää työtä!] että jokaisesta lapsesta voi tulla mitä tahansa ja että tulevillakin sukupolvilla on maapallo, jolla voi elää. Mikä hallitukselle on tärkeää? Sitä moni suomalainen tänään kysyy, ja aivan syystä.

Varapuhemies Pekkarinen totesi, että kun rapataan, niin vähän roiskuu. Kylmää kuultavaa niille suomalaisille, jotka astuvat tänäänkin leipäjonoon hallituksen politiikan seurauksena.

Puhemies Paula Risikko: Vastauspuheenvuoro, edustaja Ala-Nissilä, ja sitten Löfström jatkaa puhujalistaa.

21.25 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä minä jäin murehtimaan tätä liturgiaa, mitä edustaja Marin tässä esitti.

Ensinnäkin, mitä tulee veropolitiikkaan, meillä on edelleen raippaverot voimassa, meillä on edelleen solidaarisuusverot voimassa, joilla suurituloiset osallistuvat. Me olemme pienituloisten verotusta merkittävästi keventäneet. Tässäkin talousarvioehdotuksessa on eläketulovähennys, on perusvähennys, on taulukkovähennystä pienituloisille. Kun ihminen työllistyy — kun on tullut 110 000 uutta työllistä — niin sen perheen tilanne paranee tuhannella eurolla. [Sirpa Paatero: Metsälahjavähennys!] Työttömällä on kymmenen kertaa suurempi riski syrjäytyä kuin työllistyneellä.

Minusta kerrankin on Suomessa saatu konkreettisia tuloksia, on pelastettu suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa. Ei politiikka ole koskaan täydellistä, mutta suuressa linjassa ja kaikessa on saatu kerrankin tuloksia aikaan, niin että on pelastettu suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa siltä Kreikan tieltä, missä me olimme.

21.26 Sanna Marin sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei tämä ole mitään liturgiaa. Tämä on se todellisuus, missä todella moni suomalainen valitettavasti tällä hetkellä elää.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Nämä hallituksen leikkaukset ovat kohdistuneet erittäin kovasti samoihin ihmisryhmiin: Opiskelijoilta on viety lähes satanen toimeentulosta. Eläkeläisten toimeentulosta on nipistetty monella tavalla, korottamalla asiakasmaksuja, vähentämällä toisaalta esimerkiksi korvauksia kyydeistä, tekemällä indeksijäädytyksiä. Lapsiperheiltä on leikattu niin palveluista kuin toimeentulosta, samoin työttömiltä ihmisiltä.

Tämä hallituksen politiikka on ollut erittäin kovaa. Tämä on se todellisuus, missä ihmiset elävät. Se ei ole se kuva Suomesta, minkä te haluatte täällä luoda. Te olette kasvattaneet ihmisten välisiä hyvinvointi- ja tuloeroja. Tämä politiikka ei ole ollut oikein, ja ihmiset voivat, todella moni ihminen voi, tällä hetkellä tämän päivän Suomessa pahoin.

Puhemies Paula Risikko: Otetaan vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, edustaja Lohi ja edustaja Semi, sitten listalle.

21.28 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valitettavasti minustakin tuo edustaja Marinin puheenvuoro tuntui kyllä aika lailla liturgialta sen takia, että siinä unohtui se kokonaisuus, mitä Suomessa on neljän vuoden aikana tapahtunut. Se myönteinen kehitys tavallaan unohtui kokonaan, annettiin vain se toinen puoli.

On varmasti niin, että meillä on aivan liian paljon ihmisiä, joilla ei mene riittävän hyvin tänä päivänä, mutta jos ajatellaan tilannetta, mistä lähdimme ja mikä oli viime vaalikaudella, niin minusta kun niitä vertaa, niin tällä vaalikaudella ei kyllä kuitenkaan voi sanoa, että tämä politiikka on ollut epäoikeudenmukaista. Jos viime vaalikaudella syntyi 100 000 työttöntä lisää, nyt on syntynyt 115 000 työllistä lisää. Minusta tämä lisää kuitenkin hyvinvointia, ja tutkimusten mukaan, kun verrataan ja kun katsotaan näitä hallituksen toimenpiteitä, eriarvoisuus ei ole kasvanut.

On selvää, että siellä on yksittäisiä kipeitä, hankalia päätöksiä, kuten vaikkapa opintotukeen liittyvä rahan leikkaus, mutta vastaavasti esimerkiksi perheellisille opiskelijoille on tullut huoltajakorotuksia, on pystytty takuueläkettä korottamaan. Minusta olisi reilua kertoa se kokonaisuus, joka kuitenkin on erittäin myönteinen Suomessa.

21.29 Matti Semi vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minusta edustaja Marin ei puhunut mitään liturgiaa vaan ihan oikeata asiaa. Jos mietitään sitä, että tämän hallituksen aikana kaikkia etuisuuksia on viety, 300 miljoonaa euroa poikkeen eläkeläisiltä ja muilta vähävaraisilta ihmisiltä jäädyttämällä indeksikorotuksia, ja samanaikaisesti on annettu miljardi euroa verovähennyksiä, niin jos mietitään sitä inhimillistä puolta, että jos olisi päätetty vain 700 miljoonaa tehdä näitä veronkevennyksiä ja olisi annettu se 300 miljoonaa köyhille ja vähävaraisille, niin silloin näitä jäädytyksiä ei olisi tarvinnut tehdä.

Kyllä tässä on ollut ihan arvovalintakysymys oikeistolla, että kuinka köyhiä kyykytetään.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistalle tässä vaiheessa. Voidaan debataa välillä, mutta nyt edustaja Löfström — olkaapa hyvä.

21.30 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Det nuvarande ekonomiska systemet mellan staten och den åländska självstyrelsen baserar sig på att alla ålänningar betalar skatt till staten precis på samma sätt som alla övriga finländare. Enligt de senaste tillgängliga skatte-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

uppgifterna betalar Åland över 0,62 procent av alla skatter som uppbärs av staten men erhåller enligt nuvarande system endast 0,45 procent tillbaka i form av en klumpsumma.

Sedan nuvarande system trädde i kraft år 1995 har den åländska befolkningens procentuellt vuxit dubbelt så snabbt som hela landets. Den snabba befolkningsutvecklingen på Åland är en stark grund för att höja klumpsumman. Finlands EU-medlemskap samt bolagisering av statliga affärsverksamheter är också en grund för att se över avräkningen. Systemet har ändå inte korrigerats, och som en följd av detta är det svårt att få klumpsumman att räcka till för att täcka de offentliga utgifterna.

Ärade talman! Därför har vi på Åland redan länge arbetat för att klumpsumman skulle höjas för att motsvara dagens verklighet och så att den täcker kostnaderna för en växande befolkning. Den offentliga ekonomin måste utvecklas i takt med den privata. Åland vill växa, skapa nya företag och vara med och utveckla ekonomin, men för det krävs rättvisa förutsättningar.

Om Åland inte skulle ha en hög sysselsättning på över 80 procent och en arbetslöshet på mindre än 4 procent skulle Åland i dag vara i stor ekonomisk kris. Av den anledningen föreslår jag i en budgetmotion undertecknad av svenska riksdagsgruppens alla ledamöter att staten höjer avräkningen, klumpsumman, till Åland från 0,45 procent till 0,48 procent, så att den motsvarar och finansierar självstyrelsen enligt den befolkning Åland har i dag, inte den Åland hade år 1995. För Åland vill fortsätta växa, och därför behövs ett ekonomiskt självstyrelsesystem som också är mer flexibelt och där den ökande befolkning som betalar skatt till staten också betyder ökade återbetalningar till Åland.

Arvoisa rouva puhemies! Nykyinen taloudellinen järjestelmä valtion ja Ahvenanmaan itsehallinnon välillä perustuu siihen, että kaikki Ahvenanmaalla maksavat valtionverot valtiolle aivan kuten kaikki muutkin. Ahvenanmaa saa näiden verojen osalta sitten takaisin 0,45 prosenttia valtion kaikista verotuloista. Ongelman ydin on se, että tasoitusprosenttia ei ole tarkistettu sen jälkeen, kun kyseinen järjestelmä tuli voimaan yli 20 vuotta sitten.

Ahvenanmaa on hyvä veronmaksaja, sillä työllisyys on hyvä, yli 80 prosenttia, ja työttömyys alle 4 prosenttia. Viimeisimmät saatavissa olevat veroluvut osoittavat, että Ahvenanmaa maksaa yli 0,62 prosenttia valtion välittömistä veroista mutta saa vain 0,45 prosenttia takaisin.

Järjestelmän voimaantumisen jälkeen Ahvenanmaan väestömäärä on kasvanut 16 prosentilla, kun taas koko maan väestö on kasvanut 8 prosentilla. On erittäin ilahduttavaa, että koko maan talouden kasvun seurauksena myös könttäsumman osuus kasvaa talousarviosityksessä. Könttäsumman taso ei kuitenkaan riitä kattamaan muun muassa nopeasta väestönkasvusta aiheutuneita kustannuksia, sillä järjestelmän rakenteesta johtuen Ahvenanmaa saa saman könttäsumman riippumatta maakunnan maksujen suuruudesta tai siitä, onko asukkaita 10 000 tai 100 000. Siksi Ahvenanmaalla on jo pitkään tehty töitä sen eteen, että könttäsumma säädettäisiin vastaamaan nykyistä todellisuutta.

Itsehallinto ei kuitenkaan ole suhdannekysymys. Tässä on kyse siitä, että itsehallintojärjestelmän on toimittava myös käytännössä. Valtiolla pitää siksi olla suurempi vastuu ylläpitää voimassa olevaa lainsäädäntöä ja huolehtia siitä, että taloudellinen itsehallintojärjestelmä toimii myös käytännössä.

21.34 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Erittäin hyvä, että talous kasvaa ja vienti vetää, eli Euroopan ja maailman talous on kunnossa. Erittäin hyvä, että työllis-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

syys paranee — vaikka alueellisia eroja on aika paljon: tulen itse kunnasta, jossa työttömyysprosentti on reilusti yli 14 yhä edelleen. Tänään on etsitty jotenkin syyllisiä edelliseltä hallituskaudelta — milloin se on valtiovarainministeri, joskus se on ollut pääministeri. Mutta muistan, ketkä olivat hallituksessa ja mitä tehtiin vuonna 2008, kun bkt syöksyi yli 8 prosenttia ja sanottiin, että tämä ei kosketa Suomea.

Talouden kokonaiskuva on yhä edelleen se, että ensi vuoden budjettia tehdään velkaantumisen lisääntymiseen. 1,9 miljardia euroa ollaan ottamassa lisää velkaa. Kestävyysvaje on 9 miljardia euroa, noin 4 prosenttia. Tämän hallituksen alkaessa se oli noin 5 prosenttia, reilu 10 miljardia euroa. Hyvään suuntaan on menty, mutta olisin toivonut, että harppaukset olisivat olleet hieman suurempia.

Tämä viikonloppuna tullut ilouutinen siitä, että viimeistä lainaerää tältä vuodelta ei tarvitse nostaa, on tietenkin hyvä, mutta kun katsoo sen taakse ja kuuntelee valtiovarainministeriön ylijohtajan terveisiä, niin kyse on kertaluontoisista eristä, joissa on useita selittäviä tekijöitä, ja yksi muun muassa on valtion omaisuuden myynti. Sipilän hallitus on myynyt valtion omaisuutta paljon enemmän kuin edelliset hallitukset. [Markku Rossi: Mutta ei niin paljon kuin demarit!] — Paljon enemmän kuin edelliset hallitukset, joissa demarit viimeksi olivat mukana. — Se on surullista, sillä niitä ei saada takaisin. Kun kerran valtion omaisuus myydään, sen kartuttaminen on toinen asia. Sitten ei ole enää mitään, mistä tulee osinkoja, mutta siinä ei seuraavaa hallitusta sitten enää tarvitse ajatella. [Olavi Ala-Nissilä: Voidaan tehdä uusia yhtiöitä, niin kuin on tehty!]

Meillä talouskasvu ja työllisyys paranevat, mutta silti suuri osa kansalaisista jätetään sen ulkopuolelle. Erityisen hankala on tilanne niillä, jotka ovat työelämän ulkopuolella: Ensintyöttömät, joita kohtaan on osoitettu sadan päivän ansiosidonnaisen leikkaus ja sitten aktiivimalli, joka luvattiin korjata mutta ei ole korjattu. Lapsiperheet, joilta on leikattu lapsivähennys elikkä veroja on korotettu — heillä veroja on korotettu — plus tietenkin subjektiivinen päivähoito-oikeus on rajattu. Opiskelijat, joidenka opintorahasta on viety yli 80 euroa. Eläkeläiset, joille takuueläkkeeseen kyllä tuli rahaa, mutta siltä suuremmalta määrältä, yli viisi kertaa takuueläkeläisten määrältä elikkä kansaneläkettä saavilta, on kuitenkin leikkaus tehty, plus lisätty räsistusta lääkekorvauksien ja kaikkien muiden maksujen korotuksilla.

Huoleni on julkinen talous kokonaisuudessaan, sillä kun palveluita tuottavat kunnat ja kunnilta lähtee ensi vuonnakin 254 miljoonaa euroa, niin kunnat on laitettu veronkevennysten maksajiksi. Kunnille on sanottu, että on kohtuullista, kun leikataan etukäteen kunnille ajateltuja tulevia säästöjä, jotka eivät todellisuudessa ole realisoituneet. On kummallista, että kiky-leikkaukset tehdään kuntien kukkarosta kahteen kertaan tai että indeksijäädityksiä yhä edelleen jatketaan. Tämä tulee näyttäytymään hetken päästä kuntien taloudessa.

Sosiaalidemokraatit olisivat odottaneet, että vähintäänkin nyt, kun talous on kerran paremmassa kunnossa, olisi nähty pidemmälle, olisi luotu tulevaisuutta ja tehty investointeja, uudistuksia, joilla pärjätään: oppivelvollisuuden pidennystä, varhaiskasvatuksen uudistusta, perhevapaaudistusta, sosiaaliturvan uudistusta, verouudistusta. Mutta ei, mitään näistä ei pystytty tekemään tällä hallituskaudella. Me ajatellaan, että tulevaisuus tarvitsee investointeja. Ne investoinnit ovat infraa. Ne ovat tutkimus-, kehittämis- ja investointitoimintaa. Ne ovat työllisyyteen satsaamista. Ne ovat köyhyyden vähentämistä ja osallisuuden lisäämistä. Ne ovat ilmastonmuutokseen vastaamista niin, että voimme ajatella, että se on meille menestys, ei pelkkä rasite. Ja viimeisenä ne ovat tietenkin satsaamista

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

koulutukseen — josta täällä on ollut ihan kummallista puhetta, että nyt satsataan 1 000 opettajaa, kun juuri lähes 2 000 on pistetty tämän hallituksen takia pihalle.

21.40 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Suomi liikkuu maailmantalouden mukana, ja on paljon asioita, joihin emme suoraan voi omalla päätöksenteollamme vaikuttaa. Mutta paljon pystymme silti tekemään. Jos toimimme fiksusti, osaamme rakentaa puskuria yleisen taloustilanteen heikkenemisen varalle tai nousukauden koettaessa kykenemme reagoimaan nopeasti ja hyödyntämään kasvun mahdollisimman tehokkaasti. Tietoa päätöksenteon tueksi on saatavilla tänä päivänä aivan eri malliin kuin joskus menneinä vuosina.

Tämän tulisi näkyä paremmin myös Suomen poliittisessa päätöksenteossa. Valtion tulisi pystyä reagoimaan nykyistä vauhdikkaammin muutoksiin talouden pelikentillä. Suomen velkataakka on paisunut liian suureksi. Täytyy hallitukselle nostaa hattua siitä, että budjetin menopuolta on hillitty sen verran, että valtionvelkaa voidaan lyhentää. Myös työllisyyden osalta ollaan päästy ainakin paria edellistä vaalikautta parempiin tuloksiin. Kestävyyssvaje on silti peikko, joka vaanii seuraavassa mutkassa, ja tämän kohtaamiseen ei hallitus ole Suomea tarpeeksi hyvin saanut valmisteltua. Myös sote-uudistus ja siihen liittyvät kustannukset ovat riski valtiontalouden näkökulmasta jo lähitulevaisuudessa.

Talouspolitiikassa on muun yhteiskunnallisen päätöksenteon tavoin kyse arvovalinnoista: mistä otetaan ja minne annetaan. Esimerkiksi maahanmuuton aiheuttamien kustannusten kattamiseen tämänhetkiselä hallitukselta tuntuu löytyvän aina hyvin pelimerkkejä, mutta muun muassa pienituloiselle eläkeläiselle käännetään vain selkää.

Kuten tässä jo muut perussuomalaiset ovat korostaneet, me kannatamme tavallisen suomalaisen hyvinvointia edistävää politiikkaa. Emme ole suuryritysten asialla, ne kyllä pärjäävät ilman tehotomia yritystukia. Mutta miten pärjää pienyrittäjä? Miten pärjää köyhä, pienituloinen kansalainen, jolla on tilit tyhjänä puolessavälissä kuuta ja pitäisi vielä saada ruokaa ja lääkkeitä? Yleisesti ottaen hinnat nousevat ja asiakasmaksut kasvavat. Vanhempien ihmisten hyvinvoinnista on pidettävä paremmin huolta, siis heistä, jotka ovat rakanneet tämän meidän hyvinvointimme. Hintojen nousun myötä heidän toimeentuloaan olisi korotettava. Me perussuomalaiset olemmekin ehdottaneet vaihtoehtobudjetissamme paljon konkreettisia siirtoja, joilla voitaisiin tehdä oikeudenmukaisempaa politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Suomalainen ruuantuotanto on tärkeä asia niin terveyden kuin huoltovarmuuden kannalta. Täällä tuotettu puhdas, kotimainen ruoka myös työllistää. EU:n kehyspäättös on myrkkyä maataloudellemme. Muistutan, että jos maataloustuotanto ajetaan alas, niin se ei pohjalta heti takaisin ponnahda. Me perussuomalaiset peräänkuulutamme hallitukselta rohkeaa ja suoraselkäistä edunvalvontaa EU:n maatalouspäättöksen osalta. Luulisi tämän hallituksen puolustavan maatalouttamme tiukemmin, mutta nyt tuntuu, että ollaan talonpojan tappolinjalla. Ja mitä on kaavailtu seuraavaksi hallitukseksi median ja julkisuuden taholta, tuntuu, että se on viimeinen niitti talonpojan arkkuun.

Koulutuksen ja työelämän osalta olemme haastavassa tilanteessa. Koulutuksesta on tällä vuosituhaanella leikattu paljon. Tietyille aloille on hankala löytää osaajia, mikä rajoittaa osaltaan talouskasvua. Työpaikat ovat myös jakautuneet kartalla epätasaisesti, ja tuntuu, ettei hallitus ole tähän puuttunut. Olisi tärkeää, että kaikkialla Suomessa olisi mahdollisuus elää, työskennellä ja yrittää. Olisi erittäin tärkeää, että jokaisella olisi uskoa tulevaisuuteen ja joko opiskelu- tai työpaikka.

Työnteon on myös oltava aina kannattavaa. Kannustinloukkujen purkaminen ei ole edennyt toivotulla tavalla. Työn arvostusta on myös lisättävä. Kaikki työ on arvokasta. Täl-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

lä hetkellä liian moni nuori kärsii masennuksesta ja muista henkisistä ongelmista. Juuri tulevaisuuteen liittyvä epävarmuus on yksi tekijä näiden ongelmien taustalla. Tähän hallitus voisi vaikuttaa tekemällä ihmisläheisimpiä päätöksiä koulutus- ja työllisyyspolitiikan alueilla.

Ilmastonmuutokseen on ehdottomasti reagoitava teoin. Perussuomalaisten ehdottamat ilmastotullit ovat hyvä käytännön keino suojella ympäristöä. Tämä voisi olla myös Suomelle hyvä taloudellinen mahdollisuus, kun tuotanto ohjautuu vähemmän saastuttaviin maihin. Sen sijaan kotimaisen teollisuuden ja yksityisautoilun kurittaminen kyseenalaisin rajoituksin ei ole kohtuullista ollenkaan. Ja tässä myös alleviivaisin EU-parlamentin menoa Strasbourgiin kovalla arsenaalilla kerran kuukaudessa. Se nyt varmaan tekee sitä hiihtäjäjälkeä jos jokin.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi: Nykyinen sisäinen turvallisuustilanne huolestaa laajalti. Tämän pitäisi näkyä vielä nykyistäkin enemmän muun muassa poliisitoimen rahoituksessa. Myös maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikka ovat sivuraiteilla. Hallitus ei ole kyennyt noudattamaan omia ohjelmiaan, ja turvallisuusriskit, mukaan lukien terrorismin uhka, ovat huolestuttavalla tasolla. [Puhemies koputtaa] Siksi lopuksi kannatan edustaja Savion esittämää epäluottamuslausetta hallitukselle. — Kiitos.

21.46 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä keskustelu valtion ensi vuoden tulo- ja menoarviosta on ollut äärimmäisen mielenkiintoista mutta toisaalta ristiriitaista.

Kuten varapuhemies Pekkarinen omassa puheenvuorossaan äsken totesi, aivan ydinkysymys Suomen talouden kannalta on kustannuskilpailukyky. Jos joku ei tätä puhetta usko, niin kannattaa katsoa meidän vientitilastoja: Suomi on ihan selkeästi Länsi-Euroopan maista se kaikista eniten vientikaupasta riippuvainen maa, ylivoimainen ykkönen sillä alalla. Me emme pysty nostamaan omaa talouttamme millään muulla kuin pitämällä kustannuskilpailukykyämme kunnossa. On itsestäänselvää, että kun valtion tulovirrasta käytännössä yli puolet tulee ulkomailta — numeraalisesti se taitaa olla vielä pikkusen alle, mutta käytännössä se on yli puolet — niin sieltä tulee se niin sanottu kova valuutta, jolla Suomen pyörät pannaan pyörimään tai pidetään pyörimässä. Viime vaalikauden virrehän oli se, että tehtiin valtavasti kaikenlaisia asioita ja kaikki ne sotivat kustannuskilpailukykyä vastaan, pahimmillaan verojen korotukset. Me tiedämme tasan tarkkaan jokainen tässä salissa, tai ainakin pitäisi tietää, sen, että verojen korotus on kaikkein karmeinta myrkkyä, mitä me voimme tehdä meidän omalle kustannuskilpailukyvyllle ja kansan hyvinvoinnille.

On totta, että tällä vaalikaudella muutamia asioita on mennyt vaikeampaan suuntaan. Meillä on edelleen iso työttömyys. Sekin on vähentynyt yli sadallatuhatta ihmisellä — aivan valtava luku. Me löydämme tuolta keltaisesta budjettikirjasta joitakin yksityiskohdita, joihin esimerkiksi demarit ovat tarttuneet kovalla kädellä pitäen valtavaa meteliä ikään kuin koko kirja olisi väärin. Eihän se niin ole. Pienet yksityiskohdat ovat vain pieniä yksityiskohtia, jotka pitää laittaa kuntoon pikkuhiljaa sitä mukaa kuin valtion taloustilanne sallii. Ja nehan laitetaan kuntoon, se on itsestäänselvyys. Mutta ei voi olla niin, että me kaikissa asioissa jäisimme odottamaan maailmanparannusta itsestään. Kyllä se maailmanparannus on meidän itse tehtävä.

Katsokaapa vaikka Italiaa tai Kreikkaa: Kreikassa ei välitetty kustannuskilpailukykyvystä yhtään mitään. Mitä tapahtui? Siellä leikattiin muun muassa eläkkeitä. Ensimmäinen leikkaus oli lähes puolet eläkkeistä pois. Ajatelkaa Suomen mittapuussa, mitä se tarkoittaisi:

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

sehän olisi katastrofi, kaikkien katastrofien suurin kuningas, jos sen tekisimme. Onneksi meillä löytyy niitä vastuullisia päättäjiä, jotka ottivat vastuun tästä tilanteesta ja pistivät Suomen taloutta kuntoon. Ei sellainen savotta mene kivuitta ohi, ei varmasti mene. Muistamme Holkerin hallituksen jälkeiset ajat silloin aikanaan. Siitä Esko Ahoa on syytetty, että se oli muka hänen vikansa, että siinä tilanteessa oltiin. Kuinkahan montaa konkurssipesää hoitavaa juristia syytetään siitä konkurssipesän syntymisestä? Ei se sen juristin vika ole, että konkurssipesä syntyy, vaan kyllä se on niiden toimijoiden, jotka sen konkurssin aiheuttivat.

Ilmastonmuutos on tämän keskustelun toinen iso aihe. Metsiä on arvosteltu, ja on sanottu, että niitä ei saisi hakata. Muun muassa demarien taholta on kuultu kommentteja, joiden ymmärtäminen minulle on lähes mahdotonta. Jos me emme saa vuosikymmeniä vaali- maamme kansallisomaisuutta hyödyntää ja käyttää, se johtaa tämän kansakunnan nälkä- kuurille, joka on sitten rajuista rajuin. Me hakkaamme tällä hetkellä sen hieman yli 75 miljoonaa mottia, 85 miljoonaa mottia on täysin mahdollista, ja ensi vuosikymmenellä pääsemme 95 miljoonaa mottiin, ja hoitamalla jälkityöt hyvin ja taimikot hyvin nämäkään luvut eivät ole ylärajoja. Kuitenkin tällä hetkellä metsien vuotuinen kasvu on lähes 110 miljoonaa mottia. Ja kaikki tämä on tehty sotien jälkeen. Nytkö meidän pitäisi panna luukku kiinni ja pudottaa hanskat maahan ja ruveta ihmettelemään, että miksi metsät eivät kasva? No, eiväthän ne kasva, jos niitä ei hoideta. Nyt sillä tiellä onneksi olemme viisaita, ja meillä on maailman paras metsäntutkimus, Luonnonvarakeskus. Entinen Metsäntutkimuslaitos osaa nämä asiat hyvin, ja ne tilastoluvut, mitä sieltä tulee, ovat täysin oikeita lukuja. Nekin on tässä salissa kyseenalaistettu muka viimeisten tutkimusten mukaan. Olisipa mukava nähdä ne viimeiset tutkijat, ketkä näin väittävät.

Ja sitten vihreiden maailmanennätys lienee, että he ovat esittäneet tämän ilmastonmuutoksen ratkaisuksi suojelun lisäämistä. Siinähan rukkaset putoavat, metsienhoito loppuu ja laho valtaa alaa. Kaikki me tiedämme, että 100 vuotta vanha kuusikko tai 70 vuotta vanha koivikko ei kasva mitään, vain ja ainoastaan lahoaa. Siis kasvu on silloin negatiivista ja ilmastonmuutoksen kannalta vahingollista. On se kummallinen ajatusmaailma, että meidän pitäisi hyväksyä sellainen menettely, että annamme metsiemme mädätä pystyyn. Meille on annettu valtava aarreaitta, miksi emme sitä käyttäisi?

Toivottavasti näistä sanoista on sen verran hyötyä, että ymmärtäisimme, minkälaisen kansallisaarteiden kanssa me pelaamme. Siitä on riemua ja iloa ja hyvinvointia meille kaikille, kunhan vain pystymme näkemään sen muurin yli, että menestyä voi myös tuolla pohjoisessa Suomessa.

21.51 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensimmäisenä haluan kannattaa edustaja Sami Savion esitystä, tätä vastalauseetta.

Arvoisa puhemies! Indeksijäädytykset ovat todellakin kipeitä, ja kyllä ne osuvat sinne ikääntyneisiin ihmisiin ja heidän rahakukkaroonsa. Täällä on perusteltu indeksileikkauksien mahdollisuutta sillä, että takuueläke nousee. No, minusta se yhtälö on aivan käsittämätön. Ihminen on tehnyt koko elämänsä työtä, pitkän työuran, hyvinkin raskaasti, on tehnyt vuorotyötä, toiminut vaikka hoitajana tai siivoojana, ja siitä saatu eläketulo on sitten niin pieni, että sillä ei tahdo pärjätä eikä pärjää, ja likipitään takuueläke hipoo sitä, minkä tällaisesta pienestä työstä ihminen on ansainnut — tämä on se kysymys, mitä ihmiset tuolla turuilla ja toreilla tulevat kysymään ja sanovat, että laittakaa pieneläkeläisen asiat kun-

toon. Kyllä minä toivoisin, että joku päivä me voimme täällä sanoa, että sen pienimmän eläkekarttuman saaneen — yleensä juurikin pienituloinen nainen — me näkisimme ja parantaisimme hänen asemaansa. Elikkä pieneläkeläisten asia on kyllä meidän yhteinen. Meillä perussuomalaisilla on vaihtoehtobudjetissamme esityksiä, muun muassa pieni- ja keskituloisille eläkeläisille painottuva puoliväli-indeksi käyttöön. Tämä olisi yksi vastaus siihen, miten parantaisimme eläkeläisten toimeentuloa.

Arvoisa rouva puhemies! Omaishoitajat tekevät äärettömän tärkeää työtä, ja me olemme esittäneet, että omaishoitajien tuki olisi verotonta. Näemme, että suhteessa siihen työmäärään, minkä he tekevät, ja siihen, mikä on heidän palkkionsa siitä, vaikka he tekevät sydämellä työtä, olisi kohtuullista, että se olisi verovapaata.

Täällä on nostettu esiin turvallisuus, ja perussuomalaiset näkevät, että on äärettömän tärkeää huolehtia siitä, että Suomessa on turvallista kulkea ja liikkua. On hyvä, että oikeusministeri on tuomassa esitystä, jolla seksuaalirikollisten, erityisesti lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tekijöiden, tuomioita kovennetaan, mutta herää epäily ja pelko, onko se toimenpide riittävä. Meillä on nyt jo mahdollisuus antaa tuomioita sieltä yläpäästä, mutta niin ei vain tapahdu, eli näiden tekojen tekijät pääsevät kuin koirat veräjästä, ja tämä on kestävä tontti. Ei niin, etteikö siihen olisi puututtu. Jo vuodesta 2011 lähtien perussuomalaiset ovat tehneet toimia, että me saamme tätä rangaistusasteikkoa muutettua, mutta kovin hitaasti se juna kulkee täällä, ja tuntuu välillä, että tärkeät asiat etenevät hitaasti. Sitteen taas muun muassa tiedustelulain kanssa hyvin nopeasti se juna kulkee, kun on asia, mitä halutaan viedä eteenpäin.

On hyvin ikävää, että olemme viime aikoina lukeneet ja kuulleet toistuvista seksuaalirikoksista, ja on ikävä totuus — se perustuu faktoihin — että maahanmuuttajataustaiset ja hyvin paljon myös kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneet ovat näitä epäiltyjä, ja kyllä meidän tulee siihen yhteiskunnassa puuttua ja katsoa, mitä me sille teemme. Kun 2011 tulin ensimmäiselle kaudelle eduskuntaan, silloin piikki oli se, että kantasuomalaiset tekivät näitä tekoja lapsille ja yhä useampi uskaltanut puhumaan, että on joutunut tällaisten tekojen uhriksi, ja silloin siihen puutuin ja tein lakialoitteen. Ei siitä kukaan nostanut meteliä, että ei näihin asioihin voi puuttua. [Eva Biaudet: Tervetuloa naisjärjestöihin!] — Kiitos paljon. — Meillä naisilla on ääniä, ja meidän tulee ajaa naisten asioita. Viime viikolla ylläytin täällä kapinaan porukoita, että ruvetaan puhumaan naisten palkkojen puolesta, mutta siitä tuli hieman vastalauseita, että täällä ei saa yllyttää kapinaan. Hyvin tärkeitä asioita.

Eli huolimatta siitä, onko kantasuomalainen vai onko maahanmuuttajataustainen, kun tekee rikoksia ja rötöksiä ja jos tekee seksuaalisia rikoksia, niin niistä pitää antaa tuomio ja niistä pitää pystyä puhumaan. Nyt sitten kun me puhumme näistä asioista ja huomaamme tämän piikin, mikä tällä hetkellä on maahanmuuttajataustaisten kanssa, niin sitten sanotaan, että ei näistä uskalla puhua ja että me teemme politiikkaa. Minun mielestäni ei kukaan voi tehdä politiikkaa, kun vaatii rikoksista tuntuvia rangaistuksia. Se on erittäin tärkeää.

Tuossa ikääntyneistä jo puhuinkin. Mielestäni laitospaikkojen alasajo hallituksesta toiseen on ollut kohtuutonta. Kaikki vanhukset ja ikääntyneet eivät vanhene kodeissaan kauniisti ja ilman vaivoja ja sairauksia, vaan tarvitaan hoivapalveluja ja tarvitaan tukea ja ympärivuorokautista hoivaa. Kotihoitoa on lisätty, ja yhä useampi huonokuntoinen on siellä kodissaan. Hoitajien käsipareja ei kuitenkaan ole lisätty. Tämä on ihan THL:n tutkimussessakin käynyt meille kaikille selväksi. — Kiitos.

21.56 Markku Rossi kesk: Arvoisa rouva puhemies! Minulla on tässä mukana valtiovarainvaliokunnan talousarviomietintö. Mielenkiintoista luettavaa, varsinkin kun tähän sisältyön on päässyt tutustumaan sen valmisteluvaiheessa.

Arvoisa puhemies! Tässä kuitenkin ihan muutama kommentti.

Tuossa aiemmin edellä edustaja Paatero käytti puheenvuoron, jossa hän jotenkin syylisti Sipilän hallitusta valtionyhtiöiden myymisestä ja tältä osin omistajaohjauspolitiikasta. On kuitenkin ehkä hyvä havaita, että kun tarkastellaan vähän pidemmän ajan kautta, aina 90-luvun alusta, valtio on myynyt 2016:een mennessä yhtiöomaisuuttaan tuollaisella 17,5 miljardilla eurolla, niin mikä onkaan se lista? Ketkä ovat siellä kärjessä? Ykkösenä komeilee Paavo Lipposen kakkoshallitus 6,8 miljardin euron saldolla, kakkosena on Matti Vanhasen ykköshallitus 5 miljardin saldolla, jossa sitten, kun tarkastellaan tätä, on tuo kokonaisuusmäärä, ja kolmosena tulee Jyrki Kataisen ja Alexander Stubbin hallitus, jossa Jutta Urpilainen ja Antti Rinne ovat olleet valtiovarainministereinä. Sirpa Paaterolla omalta osaltaan myös omistajaohjausministerinä on aikamoinen osuus esimerkiksi TeliaSoneran ja Outokummun myynnissä. Neljäntenä vielä tässä kokonaislistassa on Lipposen ensimmäinen hallitus, 3 miljardia euroa, jossa Antti Kalliomäki oli omistajaohjausministerinä.

Eli kun niissä puheenvuoroissa sanotaan, että nyt hallitus on myynyt, niin hallitushan on itse asiassa tämän hallituskauden aikana toiminut niin, että meidän valtionyhtiöiden omistussarvo on kasvanut 5 miljardia euroa, ja ne panokset, mitä taas vastaavasti tarvitaan siihen, että ikään kuin laitetaan tasetta toimimaan kannattavammin, ohjataan elinkeinoelämään ja siihen, että me saamme työpaikkoja luotua. Tämä on sellainen suuri pyörä, joka on käytännössä toiminut juuri näin. Se näkyy meidän talouselämän kautta tuloksina tänä päivänä. Työllisyys on parantunut, meidän bruttokansantuottemme on kasvanut, vienti vetää, pystymme alentamaan valtionvelan määrää. Nämähän ovat kaikki sellaisia lukuja, joista ei voi kuin olla iloinen. Minä iloitsisin ihan riippumatta, minkä merkinen hallitus tässä maassa on, koska minä en ainakaan ymmärrä sitä, että haukkuisin koko ajan sitä, kuka on yhtiön toimitusjohtajana tai vetää Suomea. Ei näissä itse asiassa saa olla poliittisia rajoja. Poliitiikka on oma juttunsa, mutta talousfaktatkin puhuvat puolestaan. Mutta, arvoisa puhemies, ei siitä nyt sen enempää. Tämä lienee myös keskustelunaihe, jossa ei ihan loppua tule, mutta kaikesta huolimatta nuo ovat faktaa silloin, kun puhutaan valtionyhtiöiden myynnistä.

Arvoisa puhemies! Todellakin paljon tähän mietintöön sisältyy, ja talousarvio, 55 miljardia, on aina iso kysymys. Kunta- ja terveysjaostossa ja liikennejaostossa, kun tarkastelee, tuosta eduskunnan jakovarasta, 60 miljoonasta eurosta yhteensä, oli hieman yli puolet. Olen kyllä iloinen, että me pystymme sijoittamaan muutamiin erinomaisiin kohteisiin, muun muassa ruoka-apuun 1,2 miljoonaa euroa sosiaali- ja terveysministeriön kautta on haettavana nyt, ja se tarkoittaa sitä, että ruoka-avun asema tunnustetaan ja se on sieltä sitten eri järjestöjen ja tahojen, jotka tekevät tuota työtä, haettavissa. Sitä ei ole kohdistettu erikseen yhdelle järjestölle tai joillekin tietyille tahoille.

Veteraanien tukeminen: Tuossa toisella korvalla vähän kauempaa kuunneltuna — onhan se jännä homma, että muutamasta kymmenestä sentistä eduskunta keskustelee nyt liittyen rintamaveteraanien eläkeindeksikysymykseen. Sen merkitys veteraanien elämässä ei käytännössä ole oikeastaan yhtään mitään, mutta sillä on merkitystä, että nyt ohjataan varoja kotiin erittäin voimakkaasti ensi vuoden aikana, ja totta kai myös sitten tällä haitta-asteen alentamiskysymyksellä on sotainvalidien puolella oma merkityksensä. Nämä ovat isoja asioita, ja niiden puolesta kannattaa olla kyllä yhdessä ylpeitä ja iloisia.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

VTR-rahoitus oli meillä kunta- ja terveysjaostossa. Haluan sen todeta nyt tähän yleiskeskustelun yhteyteen siltä osin, että kun maakuntauudistusta ja sosiaali- ja terveysuudistusta ollaan tekemässä, niin on samalla kyllä äärimmäisen tärkeää miettiä, että kun alun perin tuo määräraha oli peräti noin 90 miljoonan euron luokkaa, eli erityisvaltio-osuus, evorahoitus, niin nyt se on 20 miljoonan euron tasossa. Onneksi sosiaali- ja terveysministeri Saarikko laittoi pohjiin eduskunnan aiemmat lisäykset ja nyt sitten lisäämme tuota määrärahaa 2,8 miljoonalla.

Mutta kaiken kaikkiaan olen myös huolestunut yliopistollisesta tutkimuksesta ja siitä, mitä tällä hetkellä esimerkiksi juuri yliopistosairaaloiden puitteissa tehdään. Sille pitää luoda turvaava [Puhemies koputtaa] jatkumo myös tulevaisuudessa.

22.02 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainvaliokunnassa kuulumme syksyn aikana mittavan määrän talouden asiantuntijoita. Yksi mielenkiintoisimmista oli tohtori Pentti Pikkarainen. Hän kävi hyvin huolella läpi Suomen talouden ja EU:n talouden ja monien euromaiden taloudellisen tilanteen ja vähän globaaliakin tarkastelua. Hänen viestinsä oli monelta osin hyvin huolestuttava siitä, minkälaiset näkymät meillä on edessä. Katson tässä muutamia asioita, joita hän kävi läpi.

Ensin hän totesi, että Italia on ajautunut erittäin vaikeaan tilanteeseen, josta ei ole todennäköisesti olemassa kaunista ulospääsyä. Italian ottaminen euroon oli puhtaasti poliittinen päätös. Italia ei täyttänyt lähentymisehtoja eikä muutenkaan ollut valmis eurojäsenyyteen. Liittymisen yhteydessä Italia lupasi, että se tuo vuoteen 2009 mennessä julkisen velkansa suhteessa bkt:hen 120 prosentista 60 prosenttiin. Näin ei ole tapahtunut. Velka on nyt yli 130 prosenttia. Italian julkinen velka on kestävämmällä uralla, jos julkisia menoja kasvatetaan, kasvu on hidasta tai julkisen rahoituksen kustannus nousee edes muutamalla prosenttiyksiköllä. Tällaisen tilanteen tunnistaminen voi johtaa rajuihin reaktioihin rahoitusmarkkinoilla ja synnyttää muun muassa spekulatiivisen euroalueen hajoamisesta. Edessä on todennäköisesti tylyjä ratkaisuja. Joko Italia ajautuu velkasaneeraukseen, eroon eurosta, hajoaa kahteen, pohjoiseen ja etelään, kokee rajun inflaation, tai euroalueen sisäiset tulonsiirrot pelastavat Italian. Olemmeko viime mainittuun valmiita, maksamaan tulonsiirroilla Italian kokoisen maan ja pankkien ongelmat? Emme varmasti siihen pysty.

Arvoisa puhemies! Tohtori Pikkarainen tarkasteli myös Saksaa ja totesi, että Saksa on ongelma, häiriötekijä euroalueella. Sen vaihtotaseen ylijäämä on 8 prosenttia, tosin Hollannilla on vielä suurempi eli 10 prosenttia, mutta Hollanti on toki pieni maa.

Euroopan keskuspankin tilanteesta tohtori Pikkarainen totesi, että vuonna 2008 alkaneen kriisin aikana EKP:n keskeinen tehtävä on käytännössä ollut pitää euroalue koossa. EKP joutuu julkisuudessa perustelemaan toimintansa hintavakauden tavoitteen saavuttamisen kautta, mutta tosiasiallisesti kyse on ollut euroalueen ja euron jatkuvuuden turvaamisesta. EKP:n rahapolitiittinen liikkumavara on ollut ja on edelleen ja tulee olemaan hyvin pitkään hyvin kapea. EKP on ajettu nurkkaan, se on motissa. EKP on klassinen esimerkki fiskaalisesta dominanssin tilanteesta. Kun julkinen talous on kuralla, työttömyys on suurta ja rahoitusjärjestelmä on heikossa hapessa, keskuspankin liikkumavara on hyvin pieni. Tämä oli juuri se tilanne, jota monet pelkäsivät ennen siirtymistä Emuun. EKP:n tarve ja mahdollisuudet rahapolitiikan merkittävään kiristämiseen ovat pienet. Työttömyys on suurta, julkiset velat ovat korkealla tasolla, monet yritykset ja kotitaloudet ovat hyvin velkaantuneita, euroalueen kehittyminen kohti optimaalista valuutta-aluetta ja sen mukaisia järjestelyjä ei juurikaan etene. Rahapolitiikan mahdollinen kiristäminen lienee helpointa

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tehdä nostamalla jonkin verran lyhyitä korkoja tai ohjauskorkoa. EKP joutunee tavalla tai toisella suojelemaan bondimarkkinoiden toimintaa ja hintoja.

Pitkään jatkuvaan hyvin kevyeen rahapolitiikkaan liittyy ongelmia. Poliitikkojen kannustimet hyvään talouspolitiikkaan vähenevät, kun markkinamekanismi ei toimi. EKP on antanut hallituksille aikaa toimia, mutta mahdollisuutta ei ole käytetty hyväksi ainakaan täysimääräisesti. Varallisuusesineiden markkinoille syntyy kuplia, jotka ajoittain puhkeavat. Tämä luo tarvetta ottaa käyttöön erilaisia makrovälineitä, mutta niiden käyttö ei ole aina helppoa. Ne antavat mahdollisuuden yrityksille heikosti tuottaviin investointeihin.

Italian riskit ovat todella suuria. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tällaisessa yhteisössä me olemme, ja näkymät EKP:n ja euron osalta ovat poikkeuksellisen vaikeat ja ehkä jopa synkät.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Salonen on poissa. [Kristiina Salonen: Ei!] — Anteeksi. Tässä on sellainen kulma, josta ei näe, jos edustaja sattuu tuossa kulmassa tulemaan. Anteeksi.

22.07 Kristiina Salonen sd: Ei mitään, arvoisa puhemies! Ehdin vain huutamaan: ei! — Ehkä se on sana, joka jollain tavalla kuvaa myöskin tätä puheenvuoroani. Suomen taloudessa on eletty suhdannehuippua tänä vuonna, ja hyvä niin. Jokainen päättäjä tietää euroalueen ja maailmantalouden tärkeyden Suomen talouden osalta. Suomen talous ei ole omassa kuplassaan, ja onneksi olemme viimein päässeet kiinni talouden elpymisestä maailmalla. Kuitenkaan keskimääräinen palkansaaja ei ole arjessa hyväntynty talouden suhdannehuipuista, päinvastoin.

Koulutuksesta, peruspalveluista ja kuntien rahoituksesta on leikattu, siis niistä palveluista, jotka näkyvät kaikista eniten tavallisen ihmisen arjessa. Samalla hallituksen toteuttamat veronalennukset ovat kohdistuneet siten, että ne hyödyttävät eniten kansainvälisiä sijoittajia, eivät tavallista suomalaista. Hyvinvointiyhteiskuntamme rahoittavan veropohjan uudistamisen eteen tehdyt toimenpiteet ovat jääneet tällä hallituskaudella osaltaan hyvin laihoiksi. Tarvitsemmekin nyt laajoja veroreformeja. On selvää, ettei pitkän aikavälin vakaa talouskasvu voi perustua talouspolitiikan pikavoittoihin ja lyhytnäköisiin ratkaisuihin. Menestyksen takana Suomessa on aikaisemminkin piilenyt eriarvoisuuden torjuminen, ja siellä se piilee myöskin nyt.

Riittävä osaaminen ja koulutuksen taso ovat tärkeitä. Tästä ei hallitusta valitettavasti voi nyt kiittää. Koulutuspolitiikan tilanteesta kertoo paljon se, että Suomi on tällä hetkellä tilassa, jossa lähes 15 prosenttia ikäluokasta jää ilman toisen asteen koulutusta. Jos tulevien sukupolvien koulutustaso on jäämässä aiempia matalammaksi, olemme todella pahassa pulassa. Nimittäin viimeisen 30 vuoden aikana työmarkkinoilta on kadonnut reilut 600 000 työpaikkaa, joihin on riittänyt perusasteen koulutus. Koulutuspolitiikan eriarvoistuminen uhkaa aiheuttaa tuhoa jopa 100 000:n alle 30-vuotiaan ihmisen tulevaisuudelle, sillä juuri niin moni nuori on jäänyt ilman peruskoulun jälkeistä tutkintoa. Näiden nuorten asema työmarkkinoilla ei ole suotuista. Erityisesti nuorten miesten kohdalla tämä ongelma on hälyttävän korostunut.

Tarvitsemme suuria tekoja ja visioita tulevaisuuden puolesta. Sitä olisivat esimerkiksi aidosti maksuttoman toisen asteen koulutuksen toteuttaminen ja oppivelvollisuuden laajentaminen toiselle aseteelle. Lisäksi leikkaukset ammatilliseen koulutukseen ja yliopisto-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tasoiseen tutkimukseen ovat olleet lyhytnäköisiä. Vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa tulevaisuusinvestointeja ovat panostukset kansalaisten osaamisen kasvattamiseen.

Arvoisa puhemies! Työttömyys näyttää kääntyneen laskuun. Se on tärkeä asia. Toisaalta samalla pitkäaikais- ja rakennetyöttömien määrät ovat edelleen merkittävän suuret. Hallituksen toimenpiteet pitkäaikaistyöttömyyden torjumiseksi ovat olleet lähinnä rankaisuja. Työttömyysturvan leikkaukset ja aktiivimalli ovat olleet vaikutuksiltaan epäoikeudenmukaisia. Sen ovat todenneet sekä THL että Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea. Selvityksessä suomalaisten työttömyysturvan taso on arvioitu riittämättömäksi. TE-toimistojen henkilökohtaisia palveluita onkin pikaisesti kehitettävä. Lisäksi kuntien työllisyyskokeiluja on jatkettava. Suomi tarvitsee jokaisen ihmisen panostusta yhteisen tulevaisuuden eteen, eikä meillä ole varaa menettää ainuttakaan ihmistä sen takia, että epäonnistumme yhteiskuntana pitämään heidät mukana. Siksi eriarvoisuuden torjumisen tulisi olla aina talouspolitiikan kärkenä, ei sen kasvattaminen.

Arvoisa puhemies! Kuntaliiton kuntatalouden apulaisjohtaja Reijo Vuorento arvioi muutama päivä sitten, että sote-uudistus voi lisätä valtion kustannuksia jopa runsaat miljardi euroa vuodessa. 10 vuodessa lisäkustannukset olisivat 10 miljardin luokkaa. Useat asiantuntijat ovat varoittaneet hoitopolkujen pirstaloitumisesta. Kun palveluita pilkotaan, voidaan menettää esimerkiksi alueellisesti tärkeitä sosiaali- ja terveysjärjestöjen toimintoja. Tämä vaikuttaa alueen asukkaiden hyvinvointiin heikentävästi. Sote-uudistusta tarvitaan, mutta se ei missään nimessä saa tarkoittaa sitä, että kaikki hyvä ja toimiva täytyisi rapauttaa.

Kuntien rahoitusta on tällä vaalikaudella leikattu peruspalveluiden ja vanhuspalveluiden osalta. Nämä leikkaukset vaikuttavat suoraan osaamisen ja asiantuntemuksen heikentämiseen ja sitä kautta palvelun laatuun. Hoitoonpääsyä voitaisiin aidosti parantaa siten, että resursseja ja käsipareja lisättäisiin sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Siksi perusterveydenhuoltoon tulisi lisätä tuhat lääkäriä ja hoitajaa parantamaan vastaanottopalveluja.

22.13 Jukka Kopra kok: Arvoisa herra puhemies! Suomella menee nyt paremmin kuin aikoihin, olemme taas mukana maailmantalouden kasvukäyrällä. Vuoden 2008 romahduksen jälkeen meni kuitenkin aivan liian pitkään, että pääsimme taas kärryille mukaan. Hallitus on nyt tehnyt oikeanlaisia toimia, purkanut sääntelyä, helpottanut työllistämistä, parantanut kilpailukykyä eri toimin, alentanut tuloveroa ja niin edelleen. Nämä kaikki ovat toimia, joiden yhteisvaikutuksesta olemme talouskasvussa nyt mukana. Voi sanoa, että hallitus on saanut paljon aikaan. Ei koko kunnia kuulu pelkästään hallitukselle kuitenkaan. Voimme kiittää myös kilpailukykysovimusta ja niitä toimijoita, jotka edistivät sen syntymistä. Suuri kiitos kuuluu myös suomalaisille palkansaajille, suomalaisille yrityksille, työttömille ja myös eläkeläisille, jotka kaikki ovat joutuneet kantamaan kortensa kekoon, ja moni venymään aika lailla. Yhdessä on suosta noustu.

On jo ennusteita talouskasvun hidastumisesta. Positiivinen talouskehitys saadaan jatkumaan, mikäli jatkamme tällä hallituksen uudistusten, norminpurun ja kilpailukykyä parantavien toimien tiellä. Pitää lisätä paikallista sopimista. Työllisyysaste pitää saada yli 75 prosentin ja korkeammaksikin. Ihmiset on saatava töihin ja sosiaaliturvajärjestelmää muutettava siten, että työnteko on aina joutenoloa kannattavampaa. Sosiaaliturvan on oltava vastikkeellista. Jos emme tällä uudistusten tiellä jatka, on kyyti varsin kylmää seuraavan taantuman ja laman vääjäämättä ennen pitää tullessa. Siksi tiukkaa taloudenpitoa ja rakenteiden uudistamista on jatkettava. Sen olemme lapsillemme velkaa.

22.15 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ajattelin tähän loppuun vain muutama kommentin ja korjauksen tehdä, kun olin tuolla työhuoneellani ja kuuntelin tätä keskustelua.

Vihreiden puheenvuorossa todettiin — itse asiassa se oli minun puheenvuoroni, missä näin totesin — että tuet fossiiliselle energialle ovat kolminkertaiset verrattuna uusiutuvan energian tukiin. Kun tätä täällä epäiltiin, niin haluaisin nyt korjata tämän asian, eli näin juuri on. Fossiilisen energian verotuet, jotka sisältävät dieselpolttoaineen alemman verokannan pois lukien henkilöautojen käyttövoimaveron, työkoneissa käytetyn kevyen polttoöljyn alemman verokannan ja turpeen alemman verokannan, ovat tukea fossiiliselle energialle verotuen muodossa 1 miljardin 50 miljoonan verran, kun taas uusiutuvan energian tuet, jotka sisältävät TEMin energiatuen, uusiutuvan energian syöttötariffin, sähköisen liikenteen ja biokaasun liikennekäytön, infrastruktuurin edistämisen ja uusiutuvan energian preemiotuen, ovat luokkaa 350 miljoonaa. Elikkä toden totta kolminkertaisesti saavat tukea nämä fossiiliset energiamuodot.

Ja sitten toinen, mikä täällä nousi esiin, oli lentovero, jonka edustaja Lohi nosti esiin. Hän suuntasi kysymyksensä vasemmistolle, mutta koska vihreätkin kannattavat lentoveroa ja otin sen myös omassa puheessani esiin, niin haluan siitä sanoa sen, että ei suinkaan Suomi olisi ensimmäinen maa eikä ainoa maa, jos lentoveron ottaisimme käyttöön, niin kuin valtaosa suomalaisista haluaa, että lentolipussa maksettaisiin myös ilmastoperusteisesti. Lentovero on yleisnimi palkkioista ja viranomaismaksuista, joita lentomatkustaja joutuu maksamaan lentolippunsa päälle, ja tällainen on käytössä nykyään yli 30 maassa. Ruotsi on varmasti tutuin, ja se on nimenomaan tällainen ilmastoperusteinen, mutta on joukko muita maita, kuten Australia, Itävalta, Jamaika, Meksiko, Kuuba, Sri Lanka, Thaimaa, Iso-Britannia, missä tällainen lentovero on käytössä. Mutta tietysti olisi tärkeää, että tätä lentoveroa nimenomaan ilmastoperusteisesti kehitettäisiin. Edustaja Lohi oli myös huolissaan, miten käy Lapin matkailun, jos lentovero otetaan käyttöön. Minä olen huolissani, miten käy Lapin matkailun, miten käy Lapin talvien, jollemme ota ilmastomuutosta tosissaan.

22.17 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan hiukan tuosta edustaja Mikkosen puheenvuorosta ja kerron edustaja Hoskoselle, joka täältä pöytästä kritisoi vihreiden politiikkaa, että me vihreät olemme huolissamme hallituksen toimeenpanemista hakkuista ja niiden kasvattamissuunnitelmista sen vuoksi, että Suomen pitäisi päinvastoin kasvattaa nielua eikä pienentää sitä. [Hannu Hoskonen: Me kasvatamme sitä!] — Ei, vaan hallitus on kasvattamassa hakkuita niin voimakkaasti, että se tekee tyhjäksi kaikki vuoteen 2030 mennessä suunnitellut päästövähennykset.

On todettava, ikävä kyllä, että huolimatta siitä IPCC-raportista, jonka olisi pitänyt herättää meidät kaikki, hallitus ei ole kiristämässä ilmastopolitiikkaa, vaikka aika on käymässä ihmiskunnalta vähiin.

Täytyy sanoa, että kun tänään kuuntelin ryhmäpuheenvuoroja, niin ihmettelin kyllä hallituksen tempoilevaa politiikkaa koulutuksessa. Keskustan ryhmäpuheenvuorossa taidettiin sanoa, että hallitus on lisäämässä ammatilliseen koulutukseen tulevana vuosina satoja uusia opettajia. Mutta ihmettelen kyllä, että kun te tällä vaalikaudella kuitenkin olette vähentäneet esimerkiksi ammatillisesta koulutuksesta kai peräti 1 600 opettajaa ja jättäneet ammatillisessa opetuksessa olevat nuoret aika lailla oman onnensa nojaan, niin mikä tämä idea tässä oli. Olette kuitenkin tällä vaalikaudella leikanneet koulutuksesta jo noin 900 mil-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

joonaa, eivätkä tällaiset pienet laastarit, jotka joka tapauksessa jättävät saldon miinuksen puolelle, enää kyllä tätä kokonaistuhoa riittä pelastamaan.

On hyvin huolestuttavaa se, että Suomessa on nuoria ilman työpaikkaa, koulutusta tai mitään paikkaa, ja heidän määränsä, jos vertaa viime kauteen, elikkä esimerkiksi vuosiin 2011 ja 2012, on tänä vuonna suurempi kuin tuohon aikaan. Eli kyllä hallituksen politiikalla on valitettavasti tehty nuoria syrjäyttävää politiikkaa, jos ihan tilastoja katsotaan.

No, pääministeri Sipiläkin on viime aikoina myöntänyt, että taisi tulla leikattua tällä vaalikaudella liikaa. Minun on kuitenkin vaikea uskoa, että hallitus olisi ihan vahingossa leikkannut köyhiltä. Jos katsoo teidän politiikkaanne, niin ensi vuonnahan te jatkatte näitä köyhiin kohdistuvia leikkauksia, vaikka talous on kasvussa. Eli voisi päätellä, että te olette tehneet aivan tietoisien arvovalinnan. Tämä on kylmää politiikkaa hallitukselta. Ei paljon auta, jos myönnetään, että on leikattu liikaa, jos ei korjata suuntaa.

Itse asiassa jos muistelee, niin neljä vuotta sitten ensimmäisenä vuotenne pääministeri Sipilä sanoi, että hallitus ei aio tehdä vaikutusarviointeja etukäteen vaan hallitus päättää ensin ja arvioi sitten vasta, mitä on päätetty, jos arvioi. Ja totisesti täytyy sanoa, että tämän lupauksen hallitus on pitänyt.

Tuossa noin kuukausi sitten ilmestyi Suomen Akatemian tutkimusryhmän tekemä selvitys siitä, miten hallituksen päätökset ovat kohdistuneet eri ihmisryhmiin ja miten ne ovat kohdistuneet erityisesti naisiin ja miehiin. Tämän hallituksen itsensä tilaaman selvityksen mukaan hallituksen leikkaukset ovat kohdistuneet kipeämmin naisiin kuin miehiin elikkä naiset ovat hyötynet vähemmän hallituksen politiikasta kuin miehet ja lisäksi naisten köyhyys on kasvanut enemmän kuin miesten köyhyys tällä vaalikaudella.

Jos vertaa viime vaalikauden politiikkaan, jolloin vihreät olivat hallituksessa, niin silloin sosiaalietuuksiin tehtiin muutoksia, jotka paransivat pienituloisten asemaa. Mutta tällä vaalikaudella vuodesta 2015 tähän vuoteen istuva hallitus on keskustan johdolla tehnyt pienituloisia kurittavaa politiikkaa, ja tämä on hyvin ikävää. Maksuhäiriömerkinnät ovat hälyttävästi nousussa, leipäjonossa käyvien ihmisten määrä on kasvanut, ja niiden ihmisten määrä, jotka ovat pysyvästi ja pitkittyneesti toimeentulotuen tarpeessa ja varassa, on kasvussa. Ja kaiken lisäksi te olette kurittaneet erityisesti niiden ihmisten asemaa, jotka ovat kaikkein pienimmän työttömyysturvan varassa. Te olette kurittaneet köyhimpien lapsiperheiden asemaa, ja te olette leikanneet erityisesti opiskelijoilta. Niiden ihmisten määrä, jotka joutuvat säännöllisesti turvautumaan ruoka-apuun, on kasvanut.

Lopuksi haluan sanoa, että helsinkiläisenä ja itähelsinkiläisenä kansanedustajana olen erityisen pettynyt hallituksen asuntopolitiikkaan. Asuntoja tukeva politiikka on jätetty toteuttamatta, ja esimerkiksi Helsingissä kaikkein suurin köyhyyttä aiheuttava tekijä työttömyyden jälkeen on asumisen kalleus. Miten hallitus on tähän vastannut? Olette vastanneet siten, että olette siirtäneet asumistuen vuokrat indekseistä kuluttajaindeksiin, mikä paitsi laskee asumistukea tällä vaalikaudella myös tuottaa sellaisen rakenteen, että se pidemmällä aikavälillä laskee jatkuvasti merkittävästi asumistukea. Eli tätä kautta te olette luoneet rakenteen, joka tulee tulevana vuosinakin lisäämään köyhyyttä suurissa kaupungeissa, ellei sitten seuraavissa hallitusneuvotteluissa tätä asiaa korjata. Ja jos vihreät [Puhemies koputtaa] ovat hallitusneuvotteluissa, niin se kyllä korjataan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Niikko, poissa. Edustaja Laukkanen. — Anteeksi, arvoisat edustajat, puhemiehen taulu oli kääntynyt muutaman

asiakohdan eteenpäin. Ei ollut tarkoitus jouduttaa keskustelua tällä tavalla, vaan se oli tässä vahingossa kääntynyt. — Listaan, ja siellä edustaja Juvonen.

22.25 Arja Juvonen ps: Arvoisa puhemies! Täällä on mielenterveys noussut esille keskusteluissa. Myös perussuomalaiset kantavat suurta huolta siitä, että hyvin moni nuori voi tänä päivänä pahoin ja jopa neljänneksellä on diagnosoitu mielenterveyden ongelmia, ja huolimatta siitä, että panostuksia nuorisotyöhön tehdään, emme ole onnistuneet siinä, että saisimme asioita parempaan kuntoon. Tukiverkkoa puuttuu, ja varsinkin jos ei sitä sieltä omasta kodista löydy, niin mistä sitä sitten löytyisi?

Me perussuomalaiset toivomme ja haluamme ja vaadimme sitä, niin kuin varmasti kaikki täällä, että kiusaaminen loppuisi niin kouluissa kuin työpaikoilla kuin kaikkialla. Me olemme esittäneet muun muassa koulurauha-asiamiehiä ratkaisemaan kiusaamisongelmia kouluissa ja samalla myös nuorten syrjäytymisen ennaltaehkäiseviä toimia, muun muassa harrastustakuuta turvaamaan jokaiselle lapselle ja nuorelle ainakin yhden mieluisan harrastuksen.

Espoossa, jossa olen kuntavaltuutettuna, perussuomalaiset ovat esittäneet muun muassa psykiatristen sairaanhoitajien mukaan ottamista esimerkiksi kouluihin ja päiväkoteihin tukihenkilöksi siinä vaiheessa, jos eivät terveydenhuollon resurssit siellä riitä — elikkä jos koululääkäreitä tai -terveydenhoitajia, koulukuraattoreja, -psykologeja ei ole tarpeeksi, niin joku, jolle puhua, se joku, jolle puhua. Yksi ihminen voi pelastaa nuoren maailman ja elämän, ja olisi hyvin tärkeää, että me heitä kuulisimme.

Täällä turvallisuudesta jo edellisessä puheenvuorossa puhuin ja haluan kyllä kiinnittää edelleen huomiota siihen, että ensi vuosi tulee olemaan toinen vuosi, kun hallitus kohdistaa resursseja laittomasti maassa oleskelevien terveydenhuollon palveluihin. Toki ymmärrämme sen, että kun on sairas ja tarvitsee antibioottikuurin, se on ihan hyvä, että sen saa. Näin vältämme myös sairauksien leviämisen ja epidemiat, ja se on inhimillisesti oikein, sen hoitajana toki allekirjoitan ja ymmärrän mutta en ymmärrä sitä, minkä takia näiden henkilöiden, jotka palveluja saavat, ei välttämättä tarvitse nimeään kertoa ja esimerkiksi se rekisteröinti puuttuu.

Viime vuonnahan me perussuomalaiset esitimme muun muassa lausumaa siitä, että nämä ihmiset, jotka saavat yhteiskunnalta palveluja — elikkä asuminen, lääkitys, ruoka — siis laittomasti maassa oleskelevat, ne henkilöt, joista me emme tiedä mitään, rekisteröitäisiin, jotta me tietäisimme, keitä he ovat, ja kyllähän se lausuma täällä salissa sai kannatusta. Muun muassa vihreistä tuli kannatusta sille, ja oli tosi hienoa huomata, että se idea ja ajatus siinä ymmärrettiin, että oikeasti sillä, että tiedetään, kuka käy missäkin, kuka hakee mitään palveluja, käykö toimeentuloa hakemassa, ja että me tietäisimme, mitä Suomessa tapahtuu, on myös ennaltaehkäisevä ote rikollisuuteen, ihmiskauppaan, kaikkeen, mitä kaduilla saattaa tapahtua, kun me emme tiedä emmekä me näe. Eli kyllä meidän tulee tehdä täsmätoimia ja ennaltaehkäisevästi lähteä liikkeelle, ja näitä me olemme sitten esittäneet.

Täällä on puhuttu asumisesta, mikä on erittäin tärkeä asia, ja minä aina mietin, kun me puhumme kohtuuhintaisesta asumisesta, että mikä se kohtuuhintainen asuminen itse asiassa on, paljonko on vuokra, paljonko ovat asumiskulut, että voidaan sanoa, että nyt se on kohtuuhintaista, ja mikä olisi edullista asumista. Meidän perussuomalaisten tavoitteena on, että jatkossa asumiskustannukset eivät vie yli kolmannelta kotitalouksien tuloista. Meillä on myös asumisohjelma, joka sisältää useita toimia hillitsemään asumisen kustannuksia ja parantamaan elämisen laatua.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Nuoret, jotka opiskelevat, saapuvat pääkaupunkiseudulle: On erittäin tärkeää, että hallitus pitää siitä hyvän huolen, että asuntotuotantoa riittää ja heille riittää asuntoja, kuin myös se, että ikäihmiset saavat esteetöntä asumista. Muun muassa vanhojen talojen hissien korjaaminen ja sinne kohdistetut resurssit ovat erittäin tärkeitä ja tervetulleita. Juuri näin tulee huomata, että ihmiset vanhenevat ja asunnotkin vanhenevat, ja niihin tarvitsee sitten sitä resurssia.

Täällä keliakiakorvaus poistettiin taannoin. Se on asia, mikä kyllä tulee usein vastaan. Ihmiset kysyvät, mitä hallitus aikoo tehdä ruokavaliokorvauksen palauttamiselle keliakiaa sairastaville. Se on kyllä tärkeä asia, ja toivoisin, että sitä voisi hallituskin jossakin vaiheessa miettiä ja sen kenties palauttaa, koska ruokakustannukset ovat keliakiaa sairastaville suuret ja kohtuuttomat.

Lopuksi vielä vanhusasiamiehestä: Jo viime kaudella me perussuomalaiset ja myös itse allekirjoittanut olemme tehneet toimia sen eteen, että me saisimme vanhusasiavaltuutetun, vanhusasiamiehen, millä nimellä häntä ikinä kutsuisimmekaan, seuraamaan, vahtimaan, katsomaan. Meillä on vanhuslaki, ja se ei lakina yksinomaan riitä. On tärkeää, että sen toteutumista myös seurataan, ja vanhusasiamies olisi yksi mahdollinen henkilö siihen. — Kiitos.

22.30 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Lastensuojelun tila on Suomessa edelleen asia, joka herättää huolta, ja eriarvoisuutta lapsiperheissä ovat lisänneet erityisesti viimeaikaiset etuusleikkaukset ja varhaiskasvatuksen heikentäminen. Lastensuojeluilmoitusten määrä kunnissa on ollut kasvussa, ja samalla sosiaalityöntekijöitä ei ole ollut riittävän paljon. Siksi SDP on omassa vaihtoehtobudjetissaan esittänyt lisäresursseja myös lastensuojeluun.

Samalla on huomioitava, että vanhushuolto on myös yksi 2020-luvun tärkeimpiä kysymyksiä. Ennustan, että ensi kaudella eduskunta tulee keskustelemaan vanhustenhuollosta ennätyksellisen paljon. Kunnissa on jouduttu säästöpaineen alla kohtuuttomaan tilanteeseen, ja samalla kun ikäihmisten osuus väestöstä kasvaa, vanhushuolussa taistellaan niinkin oleellisista asioista kuin henkilöstön riittävyydestä. Vanhustenhuollossa työskentelevien osaamistasosta on huolehdittava, ja siksi ei ole hyväksyttävää politiikkaa, että vanhushuolulain säädöksiä kevennetään. Jos hoitohenkilöstön osaamistason vaatimuksia lasketaan, niin on selvää, että hoidon laatu ja asiakasturvallisuus myöskin heikkenevät.

Asiakasmaksukattoja on yhdenmukaistettava ja kohtuullistettava siten, ettei yksikään pienituloinen tai paljon sairastava joudu tinkimään omasta terveydenhoidostaan. Myös vastaanottomaksut terveyskeskuksen lääkärin ja hoitajan vastaanotolla tulisi poistaa. Tutkimusten mukaan valinta lääkkeiden ja ruuan välillä on valitettavasti tällä hetkellä aivan liian monen yli 75-vuotiaan suomalaisen arkea, kyseisessä ikäluokassa hoivaköyhyysaste on nimittäin 26 prosenttia. On myös todettava, että vuonna 2016 lähes 400 000 sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksua päätyi ulosottoon. Liian korkeat asiakasmaksut ovat merkittävä eriarvoistumisen tekijä.

22.32 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Pari huomiota vielä näin keskustelun loppuvaiheessa:

Taisi olla edustaja Salonen, joka epäili, että tuhat lääkäriä lisää tuosta vain, ja sillä pistetään maailma kuntoon. Kun katsoo hieman noita talouslukuja, niin tulee ihmetelleeksi, onko demarien omalla budjettivaihtoehdolla mitään pohjaa. Jos otetaan tuhat lääkäriä ja

heidän keskimääräinen kuukausipalkkansa kaikkine kuluineen lienee tuolla lähellä 10 000:ta euroa ja 12 kuukauttahan on vuodessa, niin se tekee noin 120 miljoonaa euroa lisää menoja, kymmeneen vuoteen 1,2 miljardia. Mikä on sitten lopputulos, jos ei samassa budjetissa ole esitetty, mistä nämä rahat otetaan? Sitä ei todella voi ottaa enää Sitran taseesta eikä Suomen Pankin holveista. Ne on ryöstetty jo niin monta kertaa, että minä luulen, että siellä on enää pölyt jäljellä, jos sitäkään. [Eva Biaudet: Hoitaminen ei ole kallista, hoitamattomuus on!] — Hoitamattomuus on, aivan oikein, edustaja Biaudet, aivan oikein, mutta sitä on tällä hetkellä tehty Suomessa kohtuullisen hyvin. Emme ole maailman parhaita, mutta parhaiden joukossa olemme. Me sijoitumme kansainvälisissä tutkimuksissa hoidon tasossa, esimerkiksi syöpähoitojen tasossa ja monen muun hoidon tasossa, maailman kolmen parhaan joukkoon. Tutkimusten mukaan olemme maailman onnellisimpien maiden joukossa, mitä väestölle tehtyyn kyselyyn tulee, eli olemme tarkkojen tutkimusten mukaan maailman parhaita maita lähes joka paikassa. — Se jatkuva valittaminen ja rahan syyttäminen sinne sun tänne ja sen jälkeen ihmettely, miksi kävi näin, tunnetaan juristien keskuudessa nimellä konkurssi. Ja jos valtio tekee konkurssin, se on pikkusen kovempi juttu veronmaksajille. Toivoisin hieman vastuuta näihin puheenvuoroihin.

Aivan yhtä lailla edustaja Alanko-Kahiluoto perusteli aika kummallisesti näitä hiilinieluja. Hänhän omilla puheillaan todisti, että hänen puheensa eivät pidä paikkaansa. Sotien jälkeen Suomen hiilinielu on yli kaksinkertaistunut eli metsien kasvu on yli kaksinkertaistunut. Jos hakkuilla olisimme pystyneet tuhoamaan metsien kasvun eli hiilinielun, sehän olisi tehty sotien jälkeen komeasti. Aivan varmasti olisi tehty. Meillä ei olisi yhtään puuta pystyssä tuolla teorialla, mitä edustaja Alanko-Kahiluoto metsätieteellisessä lyhyttutkimuksessaan esitti. Samoin hiilivarasto eli puuvarastokin on yli kaksinkertaistunut sotien jälkeen, ja olemme hakanneet valtavasti, sotien jälkeen muun muassa sotakorvaushakkuut, Osaran aukeat. Miksi Kemijärvellä puuhataan tänä päivänä uutta sellutehdasta? Siksi koska näillä Osaran aukeilla tutkimusten mukaan on enemmän puuta nyt joka ainoalla hehtaarilla kuin ennen niitä hakkuita, jotka N. A. Osara aikoinaan teki. Nehän tehtiin sotakorvausten takia, kun meidän piti suoriutua velvoitteista, jotka sota ja Pariisin rauhansopimus aiheuttivat meille. Sitten täällä väitetään, että muka hiilinielu pienenee ja puuvarasto pienenee. Voi hyvänen aika.

Kun ei edes Luonnonvarakeskuksen ja entisen Metsäntutkimuslaitoksen satavuotisiin tutkimuksiin enää uskota, niin mihin sitten uskotaan? Onko se se viimeinen tutkija ja hänen viimeisin tutkimuksensa? Tästäkin maasta aivan varmasti löytyy semmoinen metsäntutkija, joka sanoo, että Suomen metsät on tuhottu — aivan varmasti löytyy joku päivystävä dosentti, joka sanoo, että Suomen metsät on jo tuhottu. Sekään ei pidä paikkaansa. Tällä hetkellä Suomen metsät voivat aivan varmasti vähintään kohtuullisen hyvin. Onhan siellä parannettavaa: muutama taimikko pitää hoitaa, joku harvennushakkuu tehdä.

Otetaan yksi esimerkki: Nyt puhutaan sellutehtaista, ja demarit tuntuvat vastustavan hakkuita, kun teidän puheenjohtajanne suulla on ilmoitettu, että nyt hakkuut loppuivat tuohon 72,4 miljoonaan mottiin. Tällä hetkellä Metsäntutkimuslaitoksen tekemien valtakunnan metsien inventointien mukaan meillä on hieman yli miljoona hehtaaria ensiharvennusrästejä, joista kertyisi pinotavaraa noin 50 miljoonaa kuutiota, jos ne tehtäisiin kaikki kerralla. Se on totta kai mahdotonta, ei siihen urakkaan pysty kukaan. Mutta jos jaetaan vaikka kymmenelle vuodelle niiden rästien teko, se on 5 miljoonaa mottia vuoteen. Se on yhden ison sellutehtaan puunkäyttömäärä koko vuoden aikana, ja silloin ei kajota vielä pääomiiin ollenkaan vaan hoidetaan vain sitä laiskanläksyä, niitä tekemättömiä töitä, mitkä

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

ovat jääneet tekemättä. Sitten täällä salissa väitetään Suomen kansalle muka totuutena, että hiilinielut pienenevät ja hiilivarasto pienenee. Se olisi onnistuttu tuhoamaan sotien jälkeen vallan mainiosti, mutta eipä ole onnistuttu.

Olemme tällä hetkellä maailman johtava metsävaltio, ja nyt te yritätte lyödä kapulaa rat-taisiin, että työpaikkoja ei syntyisi ja maaseudulle ei saataisi työpaikkoja. Millä te sitten ne velat maksatte? Minä hartaasti toivoisin, että jonain päivänä te löisitte minulle rätingin ne-nän eteen, että nämä luvut eivät pidä paikkaansa, mutta tiedän, että niitä lukuja teillä ei ole. Minä olen puhunut koko ajan Metsäntutkimuslaitoksen ja nykyisen Luken tarkoista mit-tauksista. Siellä millikin mitataan. Teidän puheenne perustuvat uskomuksiin ja niihin päi-vystäviin dosentteihin, joista minä en kyllä ikävä kyllä yhtään tunne, mutta olisi mukava edes yksi tutkimus nähdä, miten heidän lukunsa menevät.

22.38 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Lohi oli täällä aikaisemmin huolissaan vasemmistoliiton kannasta liittyen lentoveroon, mutta haluan Lohelle todeta, että ei tarvitse olla huolissaan. Moni suomalainen on samaa mieltä vasemmistoliiton kans-sa lentoverosta ja kannattaa sitä. Pikemminkin voisi kysyä, miksi lentoliikenteen pitäisi olla aliverotettua, niin kuin se nyt on.

Jos verrataan lentämistä esimerkiksi autoiluun, niin autoilu on kuitenkin monin paikoin pakollista Suomessa mutta lentäminen hyvin harvoin sitä on. Parasta olisi tietenkin, että lentoliikenteelle säädettäisiin globaalisti vero tai maksu, mutta sitä odotellessa Suomen oli-si kuitenkin hyvä valmistella oma mallinsa. Fiksu lentomaksu perustuisi päästöihin, ei pelkkiin kilometreihin, sillä silloin tulisi taloudellinen kannustin kehittää energiatehok-kaampia lentokoneita, ympäristöystävällisempiä polttoaineita ja lentää myöskin ilmaston kannalta suotuisammalla korkeudella.

Edustaja Mikkonen täällä jo totesikin hyvin, että lentovero ei ole mikään kummajainen vaan käytössä useissa maissa jo täälläkin hetkellä. Ja kyllä, minäkin olisin enemmän huolis-sani ilmastosta ja Lapin valkeista hangista, jotta niistä vielä tulevaisuudessakin olisi mat-kailijoille ja meille suomalaisille iloa.

Edustaja Hoskoselle haluan todeta tuosta tuhannen lääkärin ajatuksesta, mistä muun muassa sosiaalidemokraatit ovat puhuneet, ja itsekin sitä kannatan lämpimästi: Se maksaa, mutta mitä maksaa sote-uudistus? Sitä ei tiedä täällä hetkellä kukaan, mitä se tulee suoma-laisille maksamaan, mitä asiakkaat joutuvat maksamaan tulevaisuudessa lääkärikäynnistä.

Takuulla on halvempaa hoitaa oikea-aikaisesti perusterveydenhuollossa nämä ihmiset, ja se on myöskin inhimillistä ihmisten kannalta. Ihmisten pitää päästä hoitoon jonoista, ja se maksaa, ja siitä meidän pitää olla myöskin valmis maksamaan. Ehkä tässä kysymys on-kin siitä, halutaanko hoitaa tämä resurssilisäys yksityisen vai julkisen sektorin kautta. Itse olen sitä mieltä, että perusterveydenhuollon resursseja parantamalla meillä olisi erittäin hyvä ja kustannustehokas mahdollisuus saada terveydenhuolto kuntoon Suomessa.

22.40 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Onpa näköalatonta ja surullista tulevai-suudenkuvaa ja politiikkaa, jos täällä edustaja Hoskonen toteaa, että mitä maksaa, jos mei-dän sairaat hoidetaan. Hoitamattomuus on kallista. Se, että hoitoon tullaan liian myöhään, on kallista. Se tälle yhteiskunnalle maksaa, ei se, että ihmiset hoidetaan ajoissa.

Edustaja Hoskonen laskeskeli, että kymmenen lääkärinä kymmenessä vuodessa on 1,2 miljardia. Totesin puheenvuorossani myös, että Kuntaliiton kuntatalouden apulaisjoh-taja on laskenut, että teidän sote-uudistuksenne maksaisi kymmenessä vuodessa 10 miljar-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

dia euroa, [Aino-Kaisa Pekonen: Aivan!] siis kymmenkertaisen määrän. Ja te täällä olette syyttämässä meitä siitä, että olemme ajamassa valtiotalouden perikatoon sillä, että esitämme tuhatta lääkäriä lisää, jotta ihmiset pääsisivät hoitoon. Lyhytnäköistä.

Mielelläni minä kuulisin nyt sitten edustaja Hoskoselta, millä näitä säästöjä aiotaan tehdä. Paljastakaa suunnitelmanne. Onko suunnitelmanne se, että ihmisiä ei hoideta, vai onko suunnitelmanne se, että asiakasmaksuja nostetaan lisää ja niin, että sitten vain osalla ihmisistä on varaa itseään hoidattaa? Jossainhan täytyy piillä jonkunnäköinen suunnitelma, jos asiantuntijoiden mukaan kustannukset sote-uudistuksesta ovat näin isot ja samanaikaisesti kuitenkin virallisissa tavoitteissa sote-uudistuksesta pitäisi syntyä säästöjä.

No, mitä tulee sitten pienituloisuuteen ja eriarvoistumiseen, niin eläkeläisistä minä olen huolissani. Eläketurvakeskuksen mukaan lähes kolmasosa eläkkeensaajista elää virallisen köyhyysrajan alapuolella. Näistä minimieläkkeen varassa elää yli satatuhatta. Pienet paikkaukset eivät enää auta, ja kun on myöskin nostettu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja, heikennetty lääkekorvauksia, Kelan matkakorvauksia, nämä eläkeläiset ovat todella tiukassa tilanteessa. Indeksitarkistukset ovat jääneet tekemättä kansaneläkkeeseen ja takuueläkkeeseen. Sen vuoksi pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa on parannettava siten, että kansaneläkkeen ja työeläkkeen yhteensovitus korotetaan ja myöskin takuueläkettä korotetaan vielä tästä hallituksen korottamastakin. Lisäksi palveluasumisen maksujen perusteita on yhdenmukaistettava selkeiksi, jotta ihmiset tietävät heidän maksunsa perusteet.

Näin ollen en siis kannata tätä hallituksen budjettiesitystä ja yhdyn eduskuntaryhmäni esitykseen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, edustajia on muutamia, jotka käyvät tätä keskustelua. Tästä eteenpäin en myönnä vastauspuheenvuoroja vähään aikaan, koska varsinainen puheenvuoro tulee sieltä, tästä poiketen nyt vastauspuheenvuoro edustaja Hoskoselle, joka ei tätä viestiäni kerennyt kuulla, ennen kuin vastauspuheenvuoron pyysi.

22.43 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Lyhyesti, arvoisa puhemies: Todelakin, meidän pitää uudistaa. Ei se riitä, mikä sosiaali- ja terveydenhuollossa on pelannut 40 vuotta. Maailma on muuttunut, ja esimerkiksi terveydenhuollon osalta digitekniikka, älytekniikka, kaikki tämä tulee. Sille me emme mahda mitään. Jos me nyt heitämme tämän tuhannen lääkärin esimerkin: Todella 10 000 euroa per kuukausi per lääkäri ovat kustannukset: sotu, palkat ynnä muut korvaukset — aika lähelle menee 10 000:ta euroa per lääkäri per kuukausi. Ja siitä kun laskee tuhat lääkäriä, niin aika lähelle 120:tä miljoonaa pääsee vuodessa. Se ei ratkaise tätä ongelmaa. Meidän on pakko uudistaa terveydenhuoltoa. Se on jakautunut jo nyt niin rankasti kahtia, että meillä on ne, jotka eivät pääse hoitoon, ja ne, joille kaikki taataan. Kyllä tämä kansakunta pitää saattaa hoitojen piiriin, niin että kaikki sinne pääsevät silloin, kun tarvitaan. Tässä on samoin kuin monessa muusakin asiassa, että jos me kuvittelemme, että on joku Eldorado, jonne voi palata piiloon, jättää uudistukset tekemättä ja sitten olettaa, että taivaan mannaa sataa niskaan, niin kannattaa käydä Kreikassa katsomassa, kun taivaan mannaa odotettiin, että mitä sieltä tuli.

22.45 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Ikäihmisten hoidon ja hoivan taso ei ainakaan Suomessa ole niin korkealla tasolla kuin edustaja Hoskonen kenties antoi

puheenvuorossaan ymmärtää. Kotihoidon tilanne on esimerkiksi monin paikoin katastrofaalinen, ja kotona on ihmisiä, joiden oikea asumispaikka ei ole enää koti. On epäinhimillistä, että tälläkin hetkellä on Suomessa lukuisia muistisairaita, yksin asuvia ihmisiä, jotka eivät muista syödä tai juoda tai jotka eivät tiedä, mitä vessassa tehdään tai miten puhelinta käytetään. Ja kuitenkin he ovat siellä kotona, yksin.

Olen samaa mieltä edustaja Salosen kanssa siitä, että ensi kaudella tässä salissa puhutaan ikäihmisten hoidosta ja palveluista paljon, koska olemme semmoisessa taitekohdassa, että näin emme voi jatkaa. Kotihoidon ihannointi on mennyt yhteiskunnassamme aivan liian pitkälle. Me hoemme mantraa, jonka mukaan kaikkien ikäihmisten paras paikka on oma koti, ja se ei pidä enää paikkaansa siinä vaiheessa, kun esimerkiksi muistisairaus on edennyt tiettyyn vaiheeseen. Me tarvitsemme lisää yhteisökoteja, joissa muistisairaat saavat 24 tuntia vuorokaudessa hoitoa ja hoivaa. Mutta me emme tarvitse niitä perinteisiä laitoshoitopaikkoja, joissa on samassa huoneessa neljästä kuuteen ikäihmistä. Me tarvitsemme kodinomaista hoitoa ja hoivaa.

Ja sitten vielä — edustaja Hoskonen nyt lähti jo täältä pois — olisin hänelle lähettänyt sellaisia terveisiä, että hänen kannattaisi lukea nyt Savon Sanomista vastaukseni hänen kirjoitukseensa, jossa hän luuli tietävänsä, mitä SDP on sanonut metsähakkuista. Edustaja Hoskonen on kyllä meidän sanomamme ymmärtänyt nyt jollain tavalla väärin. Me olemme sanoneet, että metsähakkuista voi nostaa, [Puhemies koputtaa] kunhan samalla lisätään hiilinieluja. Hyvä metsänhoito parantaa teollisuuden raaka-aineiden saantia.

22.47 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Niin, me emme halua sellaista laitoshoidoa, että se olisi epäinhimillistä ja siellä olisi lukuisia ihmisiä samassa huoneessa hoidossa, mutta me haluamme kuitenkin niitä laitoshoivapaikkoja. Elikkä pitää olla paikka olemassa, kun ihminen on huonossa kunnossa, ja jos ei se ole se terveyskeskuksen vuodeosasto, niin sille vuodeosastolle pitää löytyä sitten korvike. Sanomme sitten millä nimellä tahansa sitä paikkaa, mutta vuodepaikka on löydettävä, ja ne leikkaukset, joita on tehty vuosien ja vuosien ajan — koko ajan on vähennetty hoivapaikkoja — ovat kohtuuttomia. Kyllä minä näen, että me emme voi jättää tulevaisuuteen emmekä seuraavalle kaudelle keskustelua vanhustenhoidosta, vaan sen aika on nyt. Sen aika oli jo viime kaudella, kun teimme vanhuslakia. Eli silloin on puhuttu ja nyt puhutaan edelleen, ja minä kyllä kaipaisin ihan oikeasti niitä toimia.

Kun täällä keskustelussa joku mainitsi näin, että työttömyyttä pahempaa on vain sota, niin kyllä minä ajattelisin niin, että sotakin on hirveä asia, ei se tähän asiaan mielestäni kuulu, mutta työttömyyttä pahempi voi olla vain sairaus. Kun ihminen tulee niin kipeäksi, että hän ei saa hoitoa, hän ei saa apua, hän sairastuu, niin silloin kun on voimat poissa ja ihminen on sairaana, niin tilanne on huono. Siihen katsoen näkisin, että kyllä terveydenhuollon pitää vastata siellä perustasolla siihen, kun ihminen on sairas, että hän pääsee heti hoitoon, ja perussuomalaiset ovat esittäneet, että esimerkiksi ikäihmisten kohdalla hoitotakuuta ei tulisi olla ollenkaan, vaan heti kun ihminen on sairas, niin välittömästi kohdataan ikäihminen kuin hän menisi akuuttihoitoon. Eli nopea vastaanotto ja nopeat täsmätoimet, koska päivän parinkin vuodelepo ikäihmiselle aiheuttaa sen, että hän on entistä huonommassa kunnossa.

Kannan erittäin suurta huolta tutkimusrahojen riittävyydestä ja haluan kiittää ja nostaa esille suomalaisen tutkimustyön ja sen, miten taidokkaasti meillä tehdään esimerkiksi syöpätutkimusta ja yhä useampi pahalaatuinen ja huonoennusteinen syöpä pystytään paranta-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

maan. Toivon, että me ymmärrämme sen, me näemme sen ja me kohdistamme sinne resursseja. Se ei ole enää toivotonta, kun sairastuu tai saa sen pahan diagnoosin, vaan siitäkin voi toipua, ja me näemme sen merkityksen, että tuemme ja kannustamme tutkijoita, annamme heille kaiken mahdollisen alustan toimia, opiskella, harjoitella, tutkia Suomessa, ja sitä tulee meidän arvostaa.

Korjaan vielä tuossa puhujapöytäkirjassa mainitsemani hieman huonon sanakäänteen eli kannatan siis Sami Savion epäluottamuslausetta, en suinkaan vastalausea. Sanoin sen väärin, mutta epäluottamuslauseesta oli kysymys.

22.49 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Ajattelin, että en enää osallistu tähän keskusteluun, mutta en voinut olla osallistumatta, kun kuuntelin edustaja Hoskosen puheenvuoron, jossa hän viittasi sosiaalidemokraattien panostukseen perusterveydenhuoltoon.

Me kaikki kannatamme ja tuemme sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta, ja meidän tavoitteenamme on ennen kaikkea ollut se, että ihmiset pääsisivät nykyistä nopeammin ja oikea-aikaisemmin hoitoon ja saisivat sitä hoitoa, mitä he tarvitsisivat. Tähänhallitus on nyt ottanut yhdeksi työkalukseksi valinnanvapauden, ja on haettu nimenomaan valinnanvapauden kautta lisää resursseja yksityisiltä palveluntuottajilta.

Me sosiaalidemokraatit näemme asian vähän eri tavalla. Me olemme halunneet puuttua asiaan jo heti välittömästi ja halunneet panostaa nimenomaan lääkäri—hoitaja-pariin ja siihen ensivastehoitoon, että ihmiset pääsevät entistä nopeammin ja entistä joustavammin lääkärin tai hoitajan vastaanotolle, jota kautta sitten ihmiset myös tiukemman hoitotakuun myötä saavat sitä tarvittavaa hoitoa, mitä he tarvitsevat.

Nyt tämän hallituskauden aikana hallitus on heikentänyt kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien ihmisten sosiaaliturvaa ja sitä kautta vaikeuttanut myös terveyspalveluiden piiriin pääsemistä. Tämä on aiheuttanut muun muassa sen, että kun on tehty indeksileikkauksia ja sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja on korotettu, niin ihmiset pääsevät entistä vaikeammin lääkäriin niin taloudellisista syistä kuin muutenkin, ja kun he eivät hae apua, niin käytännössä tilanteet ovat voineet tulla entistä vaikeammiksi. Nämä hoitajaksot ovat saattaneet olla pitkiä ja vaikeita, ja tämä on tuonut tietysti inhimillistä vaikeutta, mutta tämä on vaikuttanut myös taloudellisesti siten, että ihmisillä, joilla on ollut taloudellisesti vaikeaa päästä hoitoon, nämä hoidot tulevatkin entistä kalliimmiksi, koska he eivät pääse ajoissa, ja sitä kautta he sitten ovat entistä kalliimpien ja vaativampien hoitojen parissa.

Tätä on konkretisoitu hyvin myös se, että meillä on tällä hetkellä sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja ulosotossa noin 400 000 kappaletta. Se kertoo osittain tästä, mutta se kertoo myös siitä, että ihmiset ovat eriarvoisessa asemassa sen suhteen, kenellä on mahdollisuutta saada terveydenhoitoa ja kenellä ei, ja useimmiten se käytännössä tarkoittaa, että pienituloisen, sairas ihminen saa vaikeammin niitä palveluita, mitä hän tarvitsee, kuin esimerkiksi hyvätuloinen, työssä käyvä ihminen. Tähän me sosiaalidemokraatit haluamme puuttua, ja yhtenä vastauksena on panostus perusterveydenhuollon ensilinjalle.

22.53 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Täällä on aivan aiheesta nostettu esille pienituloisten eläkeläisten tilanne tänä päivänä, ja täytyy sanoa, että hallitus ei ole tehnyt heidän eteensä kovinkaan paljon. Tällä hallituskaudella ei ole todella tehty, eikä kovin paljon edelliselläkään. Jos ajatellaan, koska eläkeläisten ahdinko on alkanut, niin taitettu indeksi tuli 1996, ja siitä eteenpäin pikkuhiljaa eläkkeet ovat jääneet verrattuna muihin tuloihin, palk-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

katulolaisiin, jälkeen jatkuvasti. Tämän hetken pieneläkeläisellä on tosiaan vaikeuksia maksaa jokapäiväinen arjen meno: ruoka, lääkkeet, pakolliset menot. Se on aivan mahdollista tällä hetkellä, ja siksi he tarvitsisivat paljon toimenpiteitä, jotta he tästä ahdingosta pääsisivät.

Perussuomalaiset ovat esittäneet muun muassa omaishoidon verottomuutta ja lääkkeiden omavastuun poistamista pienituloisilta eläkeläisiltä, ja samoin pitäisi nyt todella kiinnittää huomiota indeksiin ja eläkkeisiin, koska se ostovoima siellä lisääntyisi ja se kaikki raha jäisi kiertämään kuitenkin Suomeen.

Sitten muutama sana ilmastomuutoksesta, joka on todella tärkeää, ja ihmettelen, kun ei siihen paneuduta enemmän. Me olemme EU:ssa ainakin toistaiseksi vielä. Sieltä Brysselistä lähdetään kerran kuukaudessa suurella arsenaalilla — rekoilla, lentokoneilla, yksityisautoilla, junilla — Strasbourgiin. Mitä se maksaa? Mikä on se hiilijalanjälki? Kuinka paljon se saastuttaa? Onko se tarpeellista, ja miksi lähdetään? Vastaus on suunnilleen varmaan se, että Ranska haluaa, mutta eikö se olisi ilmastoteko, että ne kokoukset toistaiseksi pidettäisiin edelleenkin Brysselissä? Siitä on puhuttu hyvin vähän.

22.55 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Jatkan vähän tästä Sipilän hallituksen köyhyyttä lisäävästä politiikasta.

Jos vertaa viime vaalikauteen, niin viime vaalikaudella hallitusohjelmaan kirjattiin se, että hallituksen tavoitteena on vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta ja terveyseroja. Kun sitten taas katsoo Sipilän hallituksen hallitusohjelmaa, niin siinä köyhyys mainitaan kerran, ja siinäkin ulkopoliittikan yhteydessä. Sipilän hallitus ei ole ottanut köyhyyden vähentämistä tavoitteekseen, eikä se ole sitä myöskään saanut. Päinvastoin, on menty aivan väärään suuntaan.

Tässä on hyvin puhuttu edeltävissä puheenvuoroissa ikääntyneiden, eläkeläisten asemasta. Eräs asia, joka on tässä kohtaa syytä ottaa esiin, on se, että lääkekorvauksiin tehty leikkaukset, samoin matkakorvauksiin tehty leikkaukset, asiakasmaksujen korotukset ovat kaikki heikentäneet eläkeläisten, ikääntyneiden, paljon sairastavien asemaa. Ja miksi nämä kaikki leikkaukset, kansaneläkeindeksin leikkaukset ja nämä edellä mainitut kohdistuvat samoihin ihmisryhmiin? Sen vuoksi, että hallitus nimenomaan jättää tekemättä vaikutusarvioinnit. Jos tehtäisiin vaikutusarviointia, silloin havaittaisiin, että on jo leikattu köyhiltä eläkeläisiltä, on jo leikattu paljon sairastavilta. Mutta tässä on tämmöinen asenneongelma selvästikin hallituksella ollut, että ei oikeastaan välitetä, ja sitä kuvastaa se, että köyhyys puuttuu hallitusohjelmasta. Sitä ei todellakaan ole pidetty hallituksessa korkeana prioriteettina, että köyhyyttä vähennettäisiin, eikä siinä sitten onnistutakaan.

Toinen, minkä haluaisin ottaa tässä esille, on se, että alueellinen eriarvoisuus on varmasti Suomessa kasvanut. Kuten toin edellä jo esille, kaupungeissa köyhyyttä on lisännyt se, että asumistukea on heikennetty, kun taas haja-asutusalueilla ihmisten asema on todellakin vaikeutunut sen vuoksi, että lääke- ja matkakorvauksia on leikattu, ja se iskee nimenomaan sellaisiin paljon sairastaviin köyhiin, pienituloisiin ihmisiin, jotka asuvat kaukana kasvukeskusten ja kaupunkien keskusten ulkopuolella.

Me vihreät olemme ehdottaneet vaihtoehtobudjetissamme, että palvelu-, matka- ja lääkemaksut yhdistettäisiin yhdeksi maksukatoksi. Tämä auttaisi kaikkein pienituloisimpia sen vuoksi, että alkuvuodesta maksukatto tulisi nopeammin vastaan, ja tämän jälkeen nämä erilaiset palvelut, joita paljon sairastavat joutuvat käyttämään, olisivat maksuttomia.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Me sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan jäsenet olemme odottaneet kuin [Puhemies koputtaa] kuuta nousevaa sitä, että hallitus toisi vihdoin asiakasmaksulain eduskunnan käsittelyyn. En ole ehtinyt vielä itse tätä asiakasmaksulakia lukea, [Puhemies koputtaa] mutta toivon kovasti, että se tiukentaa kuntien velvollisuutta...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän edustajaa siirtymään puhujapöytäkirjaan.

...olla perimättä asiakasmaksuja kaikkein köyhimmiltä ihmisiltä.

22.58 **Matti Semi vas:** Arvoisa puhemies! Tuossa äsken tuli ikäihmisten ongelmista puhetta, ja jäin pohtimaan niitä yhteydenottoja, mitä minulle on tullut paljon nimenomaan tästä. Kun otetaan huomioon, että hallitus on vähentänyt kuntien valtionosuuksia ja sitten tiukentanut verotulojen saantia, tulot ovat pienentyneet ja kunnat ovat lähteneet hakemaan säästöjä myös vanhusten hoivapalveluista ja nimenomaan kotihoitosta. Tällä hetkellä, kun katsoo sitä tilannetta, siellä hoitajat ovat niin tiukassa työrytmissä, että he eivät kerkeä paljon vanhukselle antamaan sitä hoivaa, ainoastaan jakavat lääkkeitä ja lyhyen periaatteen ohjelmalla tekevät tehtävät siellä paikan päällä. Kun näillä vanhuksilla on hoitosuunnitelmat, miten siellä pitäisi toimia, niin nämä eivät vastaa niitä hoitosuunnitelmia alkuunsa. Sen takia olisi erittäin tärkeää, että hallitukselta olisi löytynyt panostuksia myös tähän vanhusten hoivatyöhön ja siihen, että kotipalvelu olisi jollakin tavalla rajattu. Kaikkia niitä heikompiin kuntiin ei voi laittaa kotipalvelun hoidettavaksi, koska he tarvitsevat laitoshoidtoa. Ja sinne laitoksiin tarvitaan sitten riittävät hoitajamäärät hoitamaan ja huolehtimaan vanhusten hyvinvoinnista ja siitä, että he saavat kuitenkin hyvän ja onnellisen vanhuuden.

23.00 **Eva Biaudet r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Edustaja Hoskonen edustaa ehkä tällaista porttiteoriaa. Hänen säästönsä terveydenhuoltomenoista perustuvat siihen, että yritetään tehdä vaikeaksi ja monimutkaiseksi terveydenhuoltoon pääsy. Minä kyllä kannatan enemmän sosiaalidemokraattien piirissä esitettyä ajatusta, että mahdollisimman varhain päästään terveydenhoitajalle tai lääkäriin, jotta voitaisiin estää, että tulee vielä sairaammaksi tai kroonistuu tai jotain muuta. Meillä on maahanmuuttopolitiikassa vähän samanlainen politiikka kuin terveydenhuollossa, että yritetään pelotella ihmisiä pois ja luullaan, että se jotenkin ratkaisee ongelmat.

Mielenterveys on ehkä kuitenkin kaikkein eniten joutunut sote-uudistuksessa varjoon. Me tarvitsemme nyt kansallisen pitkän ajan ohjelman, jossa nimenomaan tehdään ja otetaan välittömiä panostuksia myös tähän varhaiseen puuttumiseen ja riittävä määrä psykiatrisia sairaanhoitajia myös terveyskeskukseen, siihen ensimmäiseen kosketukseen. Myös tietenkin oppilashuollossa on tarpeen turvata se, että sielläkin on riittävästi asiantuntijoita tukemassa nuorten kehitystä, niin että ongelmat eivät pahene. Mielenterveysongelmien ovat sellaisia, että varmaan jokainen jossain kohtaa elämässään tarvitsee jonkin näköistä tukea. Siinä mielessä ehkä tällainen vahva jako mielenterveysongelmaisiin ja ei-mielenterveysongelmaisiin on tosi jyrkkä. Meillä kuitenkin mielenterveysongelmasta johtuen eläköityneiden määrä on saatu vähitellen laskemaan, mutta nuorten piirissä ongelma valitettavasti on kasvanut. Se on minun mielestäni kyllä erittäin vakava asia myös koko kansakunnalle. Tähän tarvitaan vahvempia toimenpiteitä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

23.02 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa puhemies! Haluan vielä tuoda näkemystä ja ajatusta ikäihmisten tuleviin palvelutarpeisiin ja yleensäkin elämään, koska kyse ei ole vain palveluista vaan siitä, että jokaisella on oikeus hyvään ikääntymiseen ja hyvään vanhuuteen. Tämän seurauksena sosiaalidemokraatit viime hallituskaudella vastasivat vanhuspalvelulain valmistelusta eduskuntaan, ja täällä eduskunnassa se myös hyväksyttiin, ja tavoitteena oli nimenomaan nähdä vähän laajemmalti ja pitempikantoisesti ikäihmisten elämisen tarpeet ja palveluiden tarpeet. Siinä yhtenä teimana oli osallisuus ja yhteisöllisyys ja toimintakyky, ja sitä kautta sitten tuotaisiin ikäihmisen elämäkokonaisuus paremmin meille kaikille nähtäväksi, niin että osaisimme sitten myös kehittää palveluita ja ympäristöä sen mukaisesti, että ikäihmisillä olisi entistä kauemmin mahdollisuus asua kotona.

Mutta kuten täällä on tänään todettu, tästä kotona asumisesta on tullut semmoinen ajatus, että joka ainut ikäihminen ja vanhus haluaa asua kotona. Totta kai ensisijaisesti niin, mutta meillä on nyt entistä enemmän tullut tietoisuuteen se, että meillä on suuri joukko ihmisiä, jotka eivät halua asua kotona ja jotka eivät pystyisi asumaan kotona, joidenka paikka ei ole siellä enää. Meidän suuri haaste on se, että meidän on saatava rakennettua yhteisöllisiä taloyhteisöjä ja yhteisökoteja, ryhmäkoteja, kaavoituksellisesti sellaista ympäristöä, että ihmiset voivat esteettömästi liikkua ja sitä kautta osallistua ja tuoda itselleen päivittäiseen arkeen hyvinvointia.

Meidän tulee kehittää myös omaishoitoa tässä rinnalla. Nyt valitettavasti suuntaus on se, että omaishoitoa kyllä kehitetään mutta omaishoitajien juridinen asema on tällä hetkellä edelleen se, että he ovat laittomassa tilassa. Jos he tekevät omaishoitosopimuksen, niin käytännössä heidät on sidottu kotiin huolehtimaan läheisestään, mutta kunnilla ei ole juridista vastuuta tukea omaishoitajaa ja omaishoitoperhettä näissä tilanteissa, minkä takia omaishoitajien ensisijainen, voisiko sanoa, tavoite on omaishoitajien juridisen aseman vahvistaminen, jotta he voivat osaltaan olla tukemassa ikäihmisen asumista kotona.

Elikkä toivoisin, että me ottaisimme vanhuspalvelulain ja ikäihmisten kysymykset uudelleen samalla lailla agendalle [Puhemies koputtaa] kuin se otettiin viime hallituskaudella ja sitä kautta lähtisimme rakentamaan laajempaa ikäihmisten politiikkaa, jossa nähdään myös ympäristö, ei ainoastaan [Puhemies koputtaa] se koti vaan myös asuntorakentaminen, kaavoitus, liikenne ja muu vastaava.

23.05 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Kaksi kiitosta hallitukselle.

Viime hallituskaudellahan poistettiin pääsykokeet ammatilliseen koulutukseen pyrkiviltä opiskelijoilta, ja se hän osoittautui todella huonoksi päätökseksi, ja on erittäin hyvä asia, että opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen on päättänyt antaa asetuksia palauttaa pääsykokeet ammattiopiskelijoille. Eli lähihoitaja- ja turvallisuusala muun muassa ovat niitä aloja, joihin pääsykokeet tulevat takaisin. Tämä on erittäin tärkeää, koska tällä tavalla juuri pystymme parantamaan potilasturvallisuutta myös siellä ja alalle saadaan sellaisia tekijöitä ja osaajia, jotka oikeasti sinne haluavat ja jotka sinne soveltuvat. Sen sijaan meillä on edelleen kehitettävää SORA-lainsäädännössä — toivoisin, että ministeri kiinnittäisi huomiota siihen ja tekisi asialle vielä paljon — jonka perusteella voidaan sitten opiskelu-oikeus keskeyttää, jos käy niin, että havaitaan, että opiskelijalla on vaikkapa huumeiden, lääkkeiden tai päihteiden väärinkäyttöä. Niihin tilanteisiin pitäisi pystyä puuttumaan sitten reippaasti, että mitään vakavuuksia siellä ei sitten tapahtuisi harjoittelussa eikä niin pois-päin. Mutta tämä on kiitoksen arvoinen asia. Tammikuussa on ainakin lehdistössä olleitten tietojen mukaan mahdollisesti jo tulossa voimaan tämä ministerin asetus.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Toinen asia, josta haluan mainita, on saattohoito. Mehän saimme tälle vuodelle lisäresursseja, ja olisikin kiva kuulla nyt, mitenkä täällä Suomessa on kehitetty saattohoitoa, kun sinne se miljoona annettiin. Perussuomalaisethan ovat tehneet lakialoitteen siitä, että tarvitsemme saattohoitolain. Siis olemme esittäneet saattohoitolakia, ja siitä on aloite, ja toivoisin kyllä, että eduskunta ja hallitus, niin tämä kuin myös tuleva, olisivat korvat auki ja olisi inhimillisyyttä ja ymmärrystä sen eteen, että mikäli me emme saa terveydenhuoltoa kuntoon ja palveluja sujuviksi ja siinäkään vaiheessa, kun tarvitaan saattohoitoa, hoivapaikkaa ei ole, niin onhan se sitten lainsäädännöllä mahdollistettava. Ja pidän erittäin tärkeänä, että kuulisimme ihmisten ääniä ja saisimme saattohoitoasian myös Suomessa kuntoon. Meillä oli eutanasiakansalaisaloite käsittelyssä, ja sen myötähan me kaikki täällä puhuimme, että parannamme saattohoitoa ja annamme sinne resursseja, ja toivon, että näin myös tapahtuu.

Tähän tärkeään asiaan haluan päättää tämän illan omat puheenvuoroni ja kiitän teitä kaikkia hyvästä keskustelusta.

23.08 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Aina työssäkäyntikään ei nosta ihmistä köyhyydestä. On valitettavaa, että Suomessa niiden ihmisten määrä, jotka työssä käymisestäään huolimatta joutuvat elämään köyhyydessä, on kasvamassa. Tämä koskee erityisesti siis ihmisiä, jotka ovat epätyypillisessä työsuhteessa, itsensä työllistäjiä, pätkätyöntekijöitä, vuokratyöntekijöitä ja muita epäsäännöllistä työtä tekeviä ihmisiä.

Meidän pitäisi keskustella enemmän myös siitä, että eläkeläisköyhyys tulee Suomessa kasvamaan sen vuoksi, että yhä useampi ihminen elättää itsensä epätyypillisessä työssä, kun erilaiset pätkä- ja osa-aikatyöt yleistyvät eikä alustatalouden kautta tehdyssä työssä välttämättä kerry minkäänlaista sosiaaliturvaa. Tämän vuoksi pidän erittäin harmillisena ja valitettavana sitä, että vaikka hallitus lupasi tuoda eduskunnalle lakiesityksen yhdistelmäturvasta, joka olisi parantanut näiden väliinputoajien asemaa, niin tämä lakiesitys ilmeisesti nyt sitten kaatui tämän viimeisen vuoden aikana eikä se ole etenemässä. Tätä pidän yhtenä erittäin valitettavana asiana.

Toinen tällainen työssä käyvien joukko, joka helposti jää köyhyyteen, on yksinhuoltajaperheet eli ne perheet, joissa on vain yksi perhettä elättävä huoltaja. Näissä lapsiperheissä on erittäin korkea köyhyysriski. Itse olen ollut murheissani muun muassa näistä leikkauksista, joita hallitus on suunnannut lapsiperheitä kohtaan. Esimerkiksi sitä, että erityisesti työttömien perheiden lapsilta vietiin oikeus pysyvään hoitopaikkaan, pysyvään päiväkotiryhmään ja pysyviin kavereihin, pidin aika moraalittomana politiikkana hallitukselta. Kaikilla lapsilla pitäisi olla oikeus varhaiskasvatukseen ihan riippumatta siitä, mikä vanhempien asema työmarkkinoilla on, ja kaikkein eniten itse asiassa varhaiskasvatuksesta hyötyvät nimenomaan pienituloisten, heikompiosaisen perheiden lapset. Eli tässä hallitus on kyllä tehnyt erittäin huonon päätöksen.

Olin iloinen siitä, että edustaja Biaudet otti esille nämä mielenterveyspalvelut, ja kun nyt puhutaan näistä päiväkotii-ikäisistä lapsista, niin pitäisn erittäin hyvänä sitä, jos meillä olisi varhaiskasvatuksessa [Puhemies koputtaa] samanlaiset psykologit kuin on nyt perusopetuksen oppilashuollossa. Myös se auttaisi ennaltaehkäisemään mielenterveysongelmia.

23.11 **Antero Laukkanen kd:** Arvoisa herra puhemies! En ehkä vielä olisi niin pessimistinen sen suhteen, että ihan lopullinen päätös olisi tehty siitä, että kaikenlainen köyhyys tulee lisääntymään. Veikkaisinpä, että seuraavan hallituksen ihan keskeisimpiä asioita on tä-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

män perusturvan tason määrittely, mikä on se taso, jolla selvitään ja millä alueilla ympäri Suomea. Perustulokeilu on tuonut paljon hyvää näkemystä tähän ja paljastaa sen puutteita, mihin pitää löytää vastauksia. Sosiaaliturvan kokonaisuudistus tulee varmasti olemaan sellainen keskeinen vaaliteemakin, että millä ehdoilla sitä viedään eteenpäin.

Mutta en nyt ehkä pelottelisi kaikkia eläkkeelle jääviä, että heidän elämänsä tulee vajotaan syvään köyhyyteen. Kyllä tässä vielä on mahdollisuuksia tähänkin asiaan puuttua.

Yleiskeskustelu päättyi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt ryhdytään talousarvioesityksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Esiteltiin menot.

5.1. Pääluokka 21 Eduskunta

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Esitellään eduskuntaa koskeva pääluokka 21.

Keskustelu

23.12 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Tässä pääluokassa erityistä huomiota kiinnitän valtiovarainvaliokunnan erittäin hyvään huomioon, joka liittyy ikäihmisten oikeuksien toteutumisen valvontaan ja edistämiseen.

Tässä illan aikana on puhuttu nyt todella paljon ikäihmisistä, on myös mainittu tämä vanhusasiainvaltuutettu, josta meillä siis oli kansalaisaloite. Se ei ihan päässyt maaliin, ja sitä ihmettelin hieman, miksi näitä ihmisiä ei sitten sen vertaa löytynyt, että olisi saatu se tänne eduskuntaan käsittelyyn.

Mutta tässä on nyt valtiovarainvaliokunta tehnyt hyvää työtä ja lisännyt tänne oikeusasiamiehen toimiston toimintamenoihin rahaa 250 000 euroa, jotta voidaan tehostaa tätä tarkastusta, että miten tämä vanhustenhoito Suomessa sitten käytännössä sujuu. Ainakin kotihoidon järjestämisessä on todella paljon puutteita, ja tervehdin sen tähden tätä lisäystä ilolla ja jään odottamaan, minkälaisiin toimiin tämä tulee sitten johtamaan näin kokonaisuuden kannalta.

23.14 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! On todella hyvä asia, että resursseja kohdistetaan ikäihmisten oikeuksien toteutumisen valvontaan ja edistämiseen. Se, että tämä asia huomataan, kertoo juuri siitä, että oikeusasiamies on huomannut, todennut ja nähnyt hyvin usein niitä epäkohtia, mitä vanhustenhuollossa on. On tehty paljon ilmoituksia, kanteluita, ja on lähdetty hyvin usein myös sitten tarkastuskäynneille. On hyvä, että myös päättäjät täällä eduskunnassa ovat tämän nähneet ja kuulleet ja lukeneet näitä oikeusasiamiehen ja oikeuskanslerin kertomuksia, joissa sitten käydään läpi erilaisia tapauksia ja sitä, mitä kaikkea on nähty. Ja kyllähän tämä nyt hieman enteilee mielestäni myös sitä, että me emme tiedä, mitä tulevaisuudessa tapahtuu.

Minä suhtaudun hyvin epäilevästi tulevaan sote-uudistukseen ja siihen, mikä on ikäihmisen osuus siinä ja millaista on sitten hänen hoitonsa, onko riittävästi hoitajia ja millaiset

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

palvelut ovat ja kuinka nopeasti ne vastaavat ikäihmisen tarpeeseen. Jos ei ole tarpeeksi hoitajia, niin hoitamattahan se ihminen jää siellä hoivakodissa, ja silloin on syytä, että oikeusasiamiehen kansliasta lähdetään liikenteeseen, katsomaan, mitä siellä oikein tapahtuu. Tämä tuntuu tietysti vähän käsittämättömälle. Eli myös sinne hoitajiin pitäisi satsata, jotta me voisimme varmistaa, että hoito on hyvää. Perussuomalaisilla on todellakin tämä esitys, että hoitajamitoitus lakiin, ja sitä ei nyt siellä vanhuslaissa ole. Eli me olemme valmiita avaamaan vanhuslain ja tuomaan sinne sen esityksen.

Kun kissa on pois, niin hiiret hyppivät pöydällä, ja se meidän tulee muistaa. Kyllä toivon, että tähän soteen myös liitetään entistä pontevammin keskustelu ikääntyneistä ja vanhuksista, koska tällä hetkellä se on täysin unohtunutta. Kuka tietää, millä tavalla vanhus tulevaisuudessa niitä palveluja valitsee?

Toivotan kyllä tervetulleeksi tämän rahasumman ja olen iloinen, että se on sinne annettu, että vanhustenhoitoa valvotaan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

5.2. Pääluokka 22 Tasavallan presidentti

Eduskunta hyväksyi pääluokan 22 mietinnön mukaisena.

5.3. Pääluokka 23 Valtioneuvoston kanslia

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Esitellään valtioneuvoston kansliaa koskeva pääluokka 23.

Keskustelu

23.17 Antero Laukkanen kd: Arvoisa herra puhemies! Puutun nyt tähän yhteen asiaan tai itse asiassa mainitsen vaan tämän Terveet tilat -hankkeen, johon valtiovarainvaliokunta on päättänyt lisätä toimeenpanoa varten 160 000 euroa. Tämä on kerrassaan tärkeä asia.

Sisäilmasairaudet lisääntyvät räjähdysmäisesti. Tällä hetkellä ehkä suurin epäkohta siellä on, että näitä sisäilmasairauksia ei ole lisätty tautiluokituksiin Käypä hoito -ohjeisiin, mikä tarkoittaa sitä, että nämä ihmiset, jotka sairastuvat tähän, eivät saa lääkkeitä korvauksia.

On valitettavaa, että tämä asia ei tainnut tänäkään neljän vuoden aikana ottaa sellaista tuulta alleen, että siitä olisi tullut selkeä esitys tänne. Paljon käytiin keskustelua ministeriöiden asiantuntijoiden kanssa, ja kävi ilmi, että lääkärikunta ei pysty päättämään, onko ihminen sairas vai ei ja minkä takia hän on sairas. Jos ihminen on työskennellyt jossakin tilassa ja hän sen tilan muuttuneen tilanteen takia sairastuu, niin lääkäri ei pysty päättämään, onko hän sairastunut sen tilan takia tai jonkun muun asian takia.

Katselin tv:stä ohjelmaa, jossa tästä puhuttiin, ja täytyy sanoa, että jos meidän lääkärikuntamme on tässä asiassa niin hukassa, niin sitten pitäisi kyllä poliittisten elimien ottaa jonkinlainen johtajuuden rooli tässä ja viedä tätä asiaa eteenpäin. Meillä alkaa olla kohta

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

useampi satatuhatta ihmistä, jotka tippuvat kokonaan kaiken tuen ulkopuolelle tässä asiassa. Tämä on vakava asia.

Tämä ei suoranaisesti liity tähän, mutta totean vain, että on tervetullut asia, että myös tämän Terveet tilat -hankkeen toimeenpanoon löytyi rahaa.

23.19 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Itse asiassa tämä Terveet tilat -momentti käsiteltiin kunta- ja terveysjaostossa eli siinä jaostossa, jossa olen puheenjohtajana, mutta se määräraha on täällä valtioneuvoston kanslian pääluokassa 23., ja sen tähden edustaja Niikko on merkitty tässä esittelijäksi. Esittelijänä olisin voinut olla myös minä tässä tilanteessa, mutta hyvä näin.

Arvoisa puhemies! Me todellakin kunta- ja terveysjaostossa ja valtiovarainvaliokunnassa lisäsimme tämän Terveet tilat -hankkeen toimeenpanoon tämän 160 000 euroa, joka osoitetaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle.

Tässä yhteydessä totean, että myös perussuomalaisilla on tähän kohtaan lisäys, miljoonan euron esitys tämän 860 000:n lisäksi, mikä on nyt valiokunnan mietinnössä. Toteamme, että Työterveyslaitoksen laskelmien mukaan Suomessa on 800 000 ihmistä, jotka päivittäin altistuvat sisäilman ongelmille niin kodeissa kuin työpaikoilla. Ongelmista kärsivät ovat kuitenkin jääneet aivan liian vähälle huomiolle.

Sisäilmasairaus alkaa usein ärsytysoireilla, kuten nuhalla, yskällä ja silmien punoituksella. Lopuksi voidaan olla tilanteessa, jossa edessä ovat neurologiset ja reumaattiset oireet sekä astma. Ongelmat koskevat Suomessa liian usein kouluja ja päiväkoteja, jolloin sekä lapset että opettajat altistuvat ongelmille, vaikka kotona olisi puhdas ilma.

Sisäilman aiheuttamat oireet tulkitaan helposti psykosomaattisiksi. Sairastuneille on tarjottu avuksi terapiaa, tai heitä on jopa pidetty mielenterveysongelmaisina. Koska diagnoosia ei ole saatavilla, on monelle vaihtoehtona ottaa sinänsä väärä mielenterveysdiagnosi. Tilanteeseen on saatava muutos, koska asianmukaisen diagnoosin puute voi johtaa siihen, ettei sairastunut henkilö esimerkiksi saa hänelle kuuluvia tukia eikä häntä voida todeta työkyvyttömäksi. Lapsen fysiologiset oireet voidaan kuitata keksityiksi väittämällä, että vanhemmilla on mielenterveysongelmia.

Selkeästi nykyistä enemmän määrärahoja tulisi kohdistaa home- ja kosteusvauriosairauden tutkimukseen, diagnostiikkaan, hoitoon ja kuntoutukseen. Tältä pohjalta olemme jättäneet aloitteen, jossa esitetään miljoona euroa tähän tarkoitukseen vielä tämän valiokunnan mietinnön summan lisäksi.

23.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vain tästä sisäilmasiasta, johon tämä pääluokka kajoaa antamalla 160 000 euroa lisää Terveet tilat -hankkeeseen: Ihan hyvä määräraha sinänsä, en tätä millään tavalla polemisoi, kysyn vain, missä menee suomalaisen rakentamisen taso? Onhan se nyt aivan käsittämätöntä, että meillä puretaan muutaman vuoden vanhoja rakennuksia homevikojen takia pois ja samaan aikaan esimerkiksi tuolla Pohjanmaalla asutaan omakotitaloissa, mitkä ovat 250 vuotta vanhoja. Miten lienevät aikanaan ne jopa lukutaidottomat isännät ja rengit osanneet rakentaa taloja, jotka sata, kaksisataa, kolmesataa vuotta kestävät, ja nyt me rakennamme taloja huippuyliopistojen kouluttamilla arkkitehteillä, insinööreillä ja muulla henkilökunnalla ja mökit homehtuvat muutamassa vuodessa. Joku pääkaupunkiseudun lehti kertoi, että tässä lähellä on jossakin koulu, joka oltuaan neljä vuotta koulurakennuksena on käyttökiellossa sisäilmaongelmien takia — neljä vuotta vanha rakennus — joten jotainhan tässä systeemissä on

vialla. Ja olen ihan varma siitä, että vaikka me tutkisimme 28 vuotta niitä sairastuneiden lasten oireita ja sitä, miten niihin päästäisiin käsiksi — erittäin arvokasta tutkimusta, en sitä millään lailla väheksy — niin ei se auta, vaan pitäisihän meidän jonain päivänä ruveta he-räämään, että mikä mättää suomalaisessa rakentamisessa, kun ei edes taloja osata enää ra-kentaa. Aivan käsittämätöntä touhua. Kuvittelemmeko, että me tämän ongelman muuta-malla määrärahalta, vaikka ne kuinka isoja olisivatkin, ohittaisimme? Eihän se sillä kei-noin käy. Jos minä ostan kaupasta auton, jossa on vikoja, niin aivan satavarmasti autonval-mistaja laittaa sen auton kuntoon ja tunnustaa virheensä, sen, että näin on tapahtunut, että huono osa oli ja laitetaanpa uusiksi, ja auto on sen jälkeen käyttökelpoinen. Mutta kun joku grynderi rakentaa ison talon, joka homehtuu, niin tuntuu, että se on asujien vika. Ei tämä yhtälö näin voi mennä. Tämä 160 000 euron määräraha on ihan täysin perusteltu, mutta täl-le rakennuspuolelle pitää jotain tehdä. Eihän tästä enää tule mitään. Vanhaa ystävääni lai-naten: hometta voi olla vain julkisissa rakennuksissa. Mutta jos niistä sadattuhannet ihmi-set kärsivät, niin onhan tässä rakentamisessa jotakin pahasti vialla.

23.25 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tässä asiayhteydessä on pakko nostaa esille myös varusmiehet ja reservit ja varuskunnat ja se, mitä siellä tapahtuu. Tuossa aikai-semmassa puheenvuorossani sanoin, että hallitus on unohtanut varusmiehet: heillä on nyt tällä hetkellä puutteellinen lisävuokaturva. Vuoden loppuun saakkahan heillä ei ole minkäänlaista lisävuokaturvaa, niin että vaikka sairastuisi loppuelämän sairauteen — liittyen tähän astmaan — ja siitä olisi oikeutettu korvauksiin, niin ei ole, koska ei ole sitä turvaa.

Todellakin Varusmiesliittoon tulee viikossa noin kolme yhteydenottoa, joissa varus-mies ottaa yhteyttä liittyen sisäilmaongelmiin ja siihen, että kärsii niistä. On homeongel-mia, ja hyvin monella nuorukaisella on astmalääkitys. Tulee nuhaa, tulee fyysisessä rasi-tuksessa hengenahdistusta, tulee yskää, on jopa tapauksia, että yskittään verta, ja sitten lop-puelämä kannetaan sitä astmaa ja sairautta. Tämä on aivan järkyttävää. Tämä on ihan kerta kaikkiaan kamalaa, että meidän nuorukaiset ovat sitten tällaisissa tiloissa, joissa on tällai-sia sisäilmaongelmia ja hometta. Senaatti-kiinteistöt on kohdistanut tähän jopa 800 miljoonaa euroa resursseja vuodesta 2003 lähtien, mistä alkaen se on hallinnut näitä tiloja, mutta tuntuu, että sitä lopullista parannuskeinoa ei löydy ja tiloja ei saada kuntoon. Kaikkein pa-hinta tässä vielä on se, että varusmiehet eivät välttämättä edes kerro, että he kokevat tällai-sia ongelmia ja kärsivät niistä.

Kyllä jokainen astma on liikaa, ja tuntuu hirveälle, että ihmiset menevät töihin, menevät kouluihin ja päiväkoteihin ja saavat sitten tuliaisena näitä sairauksia. Elikkä aivan kuten Hoskonen tuossa totesi, kyllä minäkin rakentajan tyttärenä ihmettelen sitä, mitä tämä ny-kypäivän rakentaminen on, koska uudetkin asunnot ovat jo homeessa ja välittömästi sisäil-maongelmaisia. Joku vikahan tässä on. Tulevatko meillä sitten rakentajat jostakin muual-ta, jossa on erilaiset tavat rakentaa, [Puhemies koputtaa] vai eikö valvonta toimi ja pelaa, kun tehdään niin paljon suuria virheitä?

Varusmiesten asiat kuntoon myös tältä osin, yksikin homeinen kasarmi on liikaa. Ja itse asiassa Kainuun prikaatissahan tovi sitten tuli esiin tapaus, että siellä Kainuun prikaatin jääkärikomppaniassa jopa patjat olivat homeessa. Tämä on ihan järkyttävää.

23.27 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Suomessahan on kymmeniätuhansia huo-nosta sisäilmasta oireilevia ja sairastuneita. Joidenkin arvioiden mukaan jopa kolmasosa

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kouluista ja päiväkodeista on sellaisia, joissa on sisäilmaongelmia. Itse asiassa oman tyttäreni koulu juuri suljettiin tästä syystä. Mutta se joskus unohtuu, että sisäilmaongelmia on myös kodeissa. Monethan ovat menettäneet terveytensä lisäksi myös hometaloksi osoittautuneen kotinsa, ja homealtistuminen ei sellaisenaan oikeuta edes sairauslomaan, koska kyseessä ei ole sairaus eikä vika eikä vamma, jos on osoittaa vain oireita. Sisäilmasairaalan talon asukkaathan ovat siinäkin mielessä vaikeassa tilanteessa, että terveyden vaarantamisen ohella voi olla edessä mittavat korjaukset omassa kodissa: irtaimiston uusiminen, muuttokierre, ja pahimmassa tapauksessa tietysti korjauskelvoton koti ja kodin menetys. Tätä ongelmaa edustaja Eloranta on pitänyt ansiokkaasti esillä.

Viime vuoden alusta lähtien tilannehan on tullut vieläkin vaikeammaksi, kun lopetettiin valtion asuntojen kehittämisrahaston korjausavustukset terveyshaitan poistamiseksi ja rakennusvalvontaviranomaisen opastus- ja neuvontavelvollisuus. Korjausalan avustuksethan oli suunnattu kaikkein vaikeimmissa olosuhteissa eläville perheille, joilla ei itsellään ollut enää muuta ulospääsyä tästä vaikeasta tilanteesta. Saatettiin pelastaa lukuisia perheitä takaisin normaalielämään. Monet syrjäytymis- ja sairastumiskierteet pystyttiin ehkäisemään, mutta nyt on tilanne se, että monet taloudelliseen umpikujaan joutuneet perheet eivät saa tilanteeseensa enää lakisääteistä apua, eivät rahallista apua eivätkä edes neuvoja.

Hallituksen kärkihanke, Terveiden tilojen vuosikymmen, on tuonut ihan hyviä suunnitelmia sisäilmaongelmien ratkaisemiseksi, mutta ongelma vain on, että se koskee ainoastaan julkista rakentamista. Kun tämä ongelma on aina vaan pahenemassa, niin kyllä Terveet tilat -ohjelma ansaitsisi huomattavasti merkittävämmän panostuksen kuin tässä keltaisessa kirjassa sille on suotu, ja esitämme sille 5 miljoonaa euroa lisää määrärahaa. Lisäksi on huomioitava myöskin tarkastusvaliokunnan raportti, joka on kiinnittänyt huomiota suomalaiseen rakentamiseen, ja kyllä täytyy lähteä siitä, että eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin sen edestä, että koulut, päiväkodit ja muut julkiset rakennukset korjattaisiin ilmanlaadultaan terveellisiksi tiloiksi yhteistyössä kuntien kanssa ja valmisteltaisiin rakentajien ja rakennuksen ylläpitäjien vastuuta selkeyttävät säännökset jatkossa.

23.30 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tuossa ihmetteli, että huipukoulusta valmistuu rakennussuunnittelijoita, arkkitehtejä ja silti rakennukset homehtuvat. Oma näkemykseni on se, että kun arkkitehdit suunnittelevat, he haluavat tehdä julkisista tiloista todella hienoja ja erikoisia, jotta he saisivat sen oman kädenjälkensä näkyviin. Vielä nykypäivänäkin tehdään paljon julkisia rakennuksia, koulujakin, mistä puuttuvat räystäät, eikä ole kunnollista sokkelia, vaan se lattia on siinä maan tasalla, niin että kaikki vesi tulee sisään.

Näin on meillä Lahdessakin vielä yritetty rakentaa, että kun tehdään homeisen koulun tilalle uutta koulua, niin sieltä jätetään räystäät tekemättä. Jokainen tietää, miten käy, kun on tasakatto tai pikkasen vino katto ja kaikki vesi kumminkin valuu seinää pitkin. Sitten nämä rakennukset homehtuvat, ne tehdään osittain myös huonosti, ne tehdään kiireellä. Kunta velvoittaa, että tämä on aikataulu, ja rakennusyrhtiö ei halua saada myöhästymissakkoja. Se tekee mieluummin sitten jälkikorjauksia elikkä niitä tehdään sitten hirveällä vauhdilla ja tulee sutta ja sekunda. Myöhemmin vähän korjaillaan ja toivotaan, että takuu-aika riittää. No, sitten menee muutama vuosi, ja lapset alkavat oireilemaan. Omakin lapsi oireili aikoinaan koulussa — vaihtoi koulua, ja ihmeteltiin, minkä takia silmät iltaisin punoittivat. Kun tyttö tuli kotiin, päätä särki, niin että itki monesti, eikä voinut olla tietyissä paikoissa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Sittenhän siinä oli se lääkkeenä, että tiivistetään seinä. Kun tiedetään, että siellä on homea, kosteutta seinien välissä, niin lääke on, että tiivistetään sisäpuolelta, niin sitten se home ei muka tulekaan. Ja jokainen tietää, miten seinämateriaalitkin elävät vuodenaikojen mukaan. Eivät ne tiivistykset kauan kestä, ja se ongelma on taas hetken päästä, ja taas pistetään miljoonia lisää. Meillä Lahdessakin pistettiin todella paljon yhteenkin kouluun rahaa, ja loppujen lopuksi se sitten purettiin. Ja tilalle meinattiin tehdä koulu, missä ei ollut räystäitä.

On myös omakotitaloja, missä on näitä samoja virheitä tehty tietynä aikana, kun polkupyörällä piti päästä ajamaan sisälle: ei ollut sokkelia ylhäällä, kaikki maakosteuskin nousi seinään ja sieltä lattiaan kautta sitten oli sisälistoissa, homehtuu näin.

Mutta näistä julkisista tiloistakin: kun koulussa lapset kärsivät sisäilmasairauksista, niin jos kunnalla ei ole antaa terveitä tiloja, niin vanhempien on pakko ottaa kotiin, kotikouluun. Tiedetään, kuinka kalliiksi se sitten tulee, kun siinä joutuvat vanhemmat opettamaan sen lapsen, todennäköisesti omalla kustannuksellaan ja omalla vastuulla. Tähän sitten joudutaan.

Tähän pitää kyllä kiinnittää paljon huomiota, siksi perussuomalaiset ovatkin ansiokkaasti laittaneet lisää tähän ehdotukseen.

23.33 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä 160 000 euron lisäys Terveet tilat -toimenpideohjelmaan tuntuu suhteutettuna kokonaisuuteen, siihen ongelmaan, varmaan aika pieneltä. Ehkä me emme kukaan täällä pysty määrittelemään sitä, mikä sen hintalapun oikeasti pitäisi olla, jotta me voisimme tällä määrärahalla saada tämän ongelman pois tai ainakin edes selvitettyä ne kaikki tilat, missä tämä ongelma on. Tällä kuitenkin päästään liikkeelle, ja tavoitteena on tervehdyttää nämä julkiset rakennukset ja sitä kautta tehostaa sisäilmasta oireilevien hoitoon pääsyä. Ja se, että tällä kuitenkin päästään liikkeelle, on hirveän iso asia.

Täällä on paljon puhuttu nyt julkisista rakennuksista, siitä, millä tavalla näitä on nyt vuosikymmenen aikana rakennettu. Kyllä se tosiasia on, että jos me haluaisimme tulevaisuuteen, tuleville vuosikymmenille tehdä nyt hyvän teon, niin meidän kannattaisi vaatia sitä, että kaikki julkisilla varoilla rakennettu — uudisrakennus-, peruskorjaus-, saneerauskohteet — huputettaisiin, tehtäisiin huppujen alla, kaikki sääsuojassa, jolloin voitaisiin pitää kuivana materiaalit. Se olisi yksi konsti, jolla turvattaisiin se tilanne, että kun tehdään uutta julkisilla varoilla rakennettua kiinteistöä, niin se ei tule saamaan kosteutta, ei pakkasen kosteutta, ei sadekosteutta, sen rakentamisen aikana. Tämä olisi yksi konsti, jolla ehkä voitaisiin tuleville vuosikymmenille tuoda sitä luotettavuutta siihen, että nämä ongelmat tulisivat poistumaan.

Täällä varsinkin edustaja Juvonen otti esille varuskunnat, ja itsekin kolmella vuosikymmenellä niissä varuskuntarakennuksissa töitä tehneenä minä tiedän sen, millä tavalla ne ovat muuttuneet. Tänä päivänä oma poikani suorittaa asevelvollisuuttaan, ja olen nyt juuri viime kuukausien aikana käynyt niissä, ja ovathan ne, hyvät ystävät, kollegaedustajat, aivan erityyppisiä kuin ne ovat olleet viime vuosikymmenillä. Siellä asutaan majoittuneena huomattavasti väljemmissä tiloissa, tuvissa on ilmastointi, kuivaustilat ovat ihan erilaiset kuin ne olivat vielä 2000-luvulla. Eli kyllä tässä on todella paljon töitä myöskin tehty. Elikä kun edustaja Juvonen tyrmäsi täällä täysin Puolustusvoimien majoitustilat, että siellä on homeiset patjat ja näin päin pois, niin ei se nyt välttämättä ihan sitä luokkaa tänä päivänä

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kuitenkaan ole. Kun peilataan sitä siihen, miten Suomessa ollaan pystytty edistämään sitä varusmiesten majoitusta, niin onhan se muuttunut ihan todella paljon.

23.35 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On hyvä, että me puhumme tästä suuresta ongelmasta, näistä homeisista rakennuksista. Ennen kaikkea meidän julkinen rakennuskantamme on valitettavasti hyvin huonossa kunnossa. Päivittäin 800 000 ihmistä joutuu työskentelemään tai oleskelemaan tiloissa, missä on huono sisäilma, ja valtaosa näistä on lapsia ja nuoria. Myös varusmiehet kuuluvat tähän ryhmään monin paikoin, ja itse asiassa aika useat meidän terveyskeskusrakennuksistammekin ovat sellaisia, joissa on sisäilmaongelmia.

On monia keinoja, miten tähän ongelmaan pitäisi lähteä pureutumaan, mutta tähän on myös asia, mikä on ollut tiedossa pitkään. Eduskuntakin on siihen tarttunut jo aiemmin. Tarkastusvaliokunta viime kaudella puheenjohtaja Tuija Braxin johdolla teki laajan selvityksen, laajan toimenpideohjelman, jota pitäisi nyt toteuttaa, joka pitäisi saada toimeenpannuksi. Nykyinen tarkastusvaliokunta onneksi seuraa sitä koko ajan, niin että tämä ohjelma todella saataisiin vietyä loppuun. Mutta kyllä se tarkoittaa myös rahaa, rahaa kunnille, niin että voimme tukea kuntia siinä, että ne joutuvat tekemään näitä homerakennusten korjauksia ja niiden kokonaan purkamista ja uusien rakentamista aivan jatkuvalla syötöllä, koska tilanne on niin huono.

Yksi ongelma, mikä täällä nousikin esiin, on se, että hankkeiden kilpailutuksessa on yleensä niin kova kiire ja niin tiukka raami, että esimerkiksi materiaalien kuivatukset jäävät kesken. No, sitten me tiedämme sen, että materiaalivalinnoilla voidaan paljon vaikuttaa. Ilmanvaihdon pitäisi olla sentyypinen, että myöskään silloin, kun esimerkiksi koulusta oppilaat lähtevät pois, sitä ei suljeta samantien vaan annetaan sen käydä siellä riittävän ajan, jotta se kosteus sieltä poistuu. Siivouskemikaalien valintaan pitäisi kiinnittää huomiota, niin että emme niillä myrkyillä sitten taas tuhoa niitä hyviä ja hyödyllisiä bakteereita siellä — on käynyt niinkin, että aineet ovat niin rajuja, että vain ne haitalliset bakteerit jäävät elämään ja hyvät bakteerit tuhotaan. Ja sitten tietysti yksi keino olisi se, että me panostaisimme nykyistä enemmän hirsi- ja puurakentamiseen, joka olisi myös ilmastomuutoksen näkökulmasta hyvä ratkaisu, koska siinä sitten hiili olisi varastoituna, ja saisimme sille myös parempaa kilohintaa kuin tänä päivänä usein saamme.

Tärkeää olisi, että tähän todellakin paneudutaan, tätä pidetään esillä ja myös tunnustetaan mahdollisimman nopeasti niitä oireita, jotta päästään puuttumaan siihen, että ihmiset eivät altistu ja sairastu. Aika usein näissä sairauksissa on se, että kun kerran altistuu pahasti, niin se on sitten ikuinen ongelma ja koko ajan se kynnys laskee, minkätyyppisissä tiloissa pystyy enää sen jälkeen työskentelemään [Puhemies koputtaa] ja oleskelemaan.

23.38 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Mikkonen puhui hyvin merkittäviä asioita. Itsekin koen niin, että meillä on pitkään jo ollut tiedossa erityisesti koulujen ja päiväkotien osalta sisäilmaongelmat mutta meiltä on puuttunut ehkä ymmärrys ongelman vakavuudesta ja laajuudesta ja sitten myöskin tahto tilanteen korjaamiseksi. Pitkään ihmiset ovat joutuneet ikään kuin heittopalloiksi sen suhteen, että ehkä näitä oireita ei ole täysin uskottu, ja kun kaikki eivät ole oireilleet, niin on ikään kuin helppo sanoa, että tämä johtuu jostain muusta. Liian monen on pitänyt sairastua, jotta sisäilmaongelmien vähättely yksittäistapauksissa on alkanut muuttua kansalliseksi huoleksi, josta nyt jo täällä pystymme kuulemaan, että kansallinen huoli on jo kyseessä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Huono sisäilma on myrkkyä, erityisesti lasten terveydelle ja hyvinvoinnille. Lapset sairastuvat esimerkiksi astmaan herkemmin kuin aikuiset, ja siksi sisäilmaongelmien aiheuttama alttius on omiaan sairastuttamaan heitä. Myöskin aikuiset kokevat monenlaisia vakavia ja pysyviä ongelmia, saavat sairauksia huonosta sisäilmasta.

Mutta se, miksi pyysin puheenvuoron, johtuu siitä, että myöskin valtion ja julkisen talouden osalta minulla on yksi huoli tässä asiassa. Moni kunta on siinä tilanteessa, että useampi rakennus samanaikaisesti on käyttökelvoton, ja kunnat joutuvat tekemään erityisratkaisuja, nopeatkin väistötiloja, jotka ovat kalliita ratkaisuja. Kuntatalouden osalta tiedätte, että siellä ei liikaa liikkumavaraa ole. Samanaikaisesti pitäisi pystyä nopeasti joko peruskorjaamaan vanhat tilat tai rakentamaan uusia, ja yhtäkkiset kulut kunnille ovat melkoisia. Sen lisäksi, kun vielä sattuu niin huonosti, että juuri peruskorjattu rakennus onkin yllättäen uudelleen sisäilmaongelmissa ja käyttökelvoton, niin kunnat joutuvat maksamaan saamansa valtionosuudet takaisin. Tämä kyllä tuottaa kunnille moninkertaisen taakan sisäilmaongelmista. Ja pelkona on jopa se, että ikään kuin viivytetään mahdollisimman pitkälle, ennen kuin oikeastaan edes ollaan valmiita myöntämään näitä sisäilmaongelmia, sen takia, että nämä kustannukset ovat niin isot ja voivat kaataa täysin kunnan talouden. Tässä kyllä meidän pitäisi eduskunnassa nähdä tämä kuntien tilanne ja miettiä, miten pystyisimme esimerkiksi vaikka antamaan anteeksi tällaiset valtionosuudet tai kehittämään jonkunnäköisen maksusuunnitelman, joka sitten kuntia ei kaataisi.

23.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Oli pakko ottaa puheenvuoro, kun täällä nimeni mainittiin. Siis minähän en täysin tyrmännyt tätä varuskuntien tilannetta, mutta se on hyvä asia — kun kello on jo niin paljon, että puheenvuoroni oli sen verran jämerä — että se tuntui sille, että se oli täystyrmäys. Silloin on herätty asiaan, ja tarkoitus olikin herättää, että me ymmärrämme ja kuulemme, mikä tämä tilanne varuskunnissa on.

Minä en nyt tilastoja tähän onnistunut löytämään, että kuinka paljon siellä esimerkiksi hengityssairauksien takia varusmiespalveluksia keskeytyy, mutta sen verran löysin lukuja, että 2015 tämä prosenttimäärä oli 7 prosenttia eli lukumääräisesti lähes 200 keskeyttäneistä. Mutta toki on muistettava se ja me kaikki tiedämme sen, että astmaoireet voivat pahentua ihan muistakin syistä, ja se voi olla jo piilevänä. Pölyinfektiot ja kylmyys ovat muun muassa niitä tekijöitä, jotka laukaisevat ne. Mehän luemme lehdistöstä julkisuuteen tulleista tiedoista näistä tapauksista, ja kun niitä sitten tilastoidaan ja niitä tulee esille, niin onhan niihin puututtava. Kyllä minä kannan huolta siitä, että meillä on homeisia rakennuksia ja kiinteistöjä, joissa sitten meidän nuoret ihmiset harjoittelevat ja ovat. Tuossa kun lueskelin noita tarinoita, niin siellä joku varusmies mainitsi, että tuntuu, että ei välttämättä oteta ihan todesta ja ei katsota hyvällä, jos jää sitten sisäilmasairauden tai tällaisen astman takia pois, mutta ajatellaan, että sota ei ehkä yhtä miestä kaipaakaan. Nämä ovat vain niitä juttuja ja tarinoita, mitä minä olen kuullut.

Osallistuin tuollaiseen keskustelutilaisuuteen tuossa tovi sitten, jota Varusmiesliitto oli muun muassa järjestämässä, ja siellä käytiin näitä keskusteluja juurikin siitä, millä tavalla parannetaan varusmiesten asioita ihan sieltä päivärahasta lähtien. Eli paljonhan siellä on huolta, mistä meidän päättäjien täytyy pitää huoli, ja yksi teema, mikä nousi esille, oli nämä sisäilmaongelmat ja home. On hyvä, että se on tuotu tänne keskusteluun myös tänään.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

23.43 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Tässä nyt on aika monimutkaisia asioita esitetty rakennusten kosteusvaurioitten osalta. Itse näen sen asian niin yksinkertaisena, että kun rakennus rakennetaan, niin siinä on tietyt asiat, joiden pitää toimia. Ensinnäkin salaojien pitää olla riittävän syvällä ja niiden pitää toimia, että ne pitävät sen sokkelin kuivana ja estävät sokkelin kautta kapillaari-ilmion kautta kosteuden nousemisen. Toinen sitten on se, että katto ei vuoda. Kolmas asia, mikä pitää olla, on se, että kosteuseristeet on laitettu niin, ettei aiheudu kondenssivesi-ilmiotä lämpötilan vaihtelun takia, että siinä ei tule kosteutta rakenteisiin. Ja neljäs asia tietenkin on se, että ilmastointi on rakennettu niin, että se talo pysyy kuivana. Ei tämän ihmeellisempiä asioita tähän tarvita.

Sitten julkisten rakennusten huollon puolelta se on niin yksinkertaista, että palataan talonmiesjärjestelmään, ja talonmies tuntee sen talon ja hoitaa sen talon kunnossapitoa ja katsoo, että kaikki toimii siellä salaojista ja viemäreistä ja kaikista lähtien ja että se homma pelaa. Silloin meillä ei ole kosteusvaurioita tulossa enää sinne. Näin yksinkertainen asia se on.

23.45 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Salonen ottikin tässä esille sen, että monessa kunnassa on monta rakennusta, mitkä pitäisi korjata samaa aikaan, ja kun me tiedämme, missä tilanteessa kuntataloudet ovat, niin se on aika iso ongelma siellä. Kun pitäisi kolme neljäkin koulua purkaa ja tehdä uudet, niin kyllä siellä sitten pyydetään valtuutetuillekin joku konsultti kertomaan, että kyllä tätä pystytään vielä tiivistämään ja tekemään. Näin on käynyt niiden kanssa. Sitten uskotellaan, että kyllä tästä vielä hyvä tulee. Joka kesä tehdään sitä samaa remonttia, aina tulee uusia oireita ja mitataan, ja taas tulee jotain, ja seuraavana kesänä tehdään remonttia, ja taas vuoden päästä on ihan sama asia edessä. Se tulee pitkällä tähtäimellä paljon kalliimmaksi, mutta yritetään ensiksi päästä halvalla.

Edustaja Hakanen puhui tästä kuivarakentamisesta, siitä, että huputetaan. Meillä oli Lahdessa yksi pilottikohde, missä uutta koulua tehtiin niin, että se huputettiin. Tuli ensimmäinen myrsky, ja se vei hupun mennessään. Siellä kastuivat rakenteet aika pahasti, ja sitten jouduttiinkin vääntämään siitä rakennuttajan kanssa. Siinä jutussa ei ollut enää mitään muuta kuivaa kuin huumori.

Sitten yksi esimerkki tästä, kun edustaja Semi puhui näistä salaojista: Nehän ovat todella tärkeät rakennuksissa, mutta on näitäkin nähty, että taloyhtiö päättää, että laitetaan salaojat, niin ettei sieltä tule enää kosteutta, ja savimaahan tehdään oja, railo, mihinkä laitetaan salaojaputket ja se sama savimaa siihen päälle. Jokainen tietää, oliko paljon hyötyä salaojaputkista. [Matti Semi: Tietäähän ammatti-ihmiset sen!] — Mutta näin ovat ammatti-ihmiset tätä tehneet. — Onneksi ei nykypäivänä enää varmaan paljon tätä tapahdu.

23.46 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Täällä puhuttiin myös siitä, että kunnissa on iso kuorma siitä, kun yhä useammat rakennukset joutuvat kosteusongelmien uhreiksi ja sitä kautta käyttörajoitteisiksi.

Ehkä tässä myöskin yksi asia, mihinkä meidän pitäisi kiinnittää huomiota entistä enemmän, on se rakennusaikainen valvonta ja se, että kun tiloja tehdään, niin oikeasti meillä olisi ammattitaitoista valvojaosaamista kunnassa taikka sitten ulkopuolelta ostettuna mutta kuitenkin niin, että myöskin rakennusvalvonta suhteutettaisiin sen investoinnin kokoluokan mukaan. Ei se välttämättä toimi niin, että kunnan nykyinen rakennustarkastaja, jolla on ne pätevyyydet, pystyy sen kaiken muun toimen ohella valvomaan sitä koulu-uudisrakennusta samanaikaisesti, kun valvoo kaikkea muuta, mitä siellä kunnassa tapahtuu. Tämä

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

monta kertaa jää ikään kuin huomioimatta siinä investointipäätöksen yhteydessä, ja sen jälkeen tulevat sitten myöskin muutamassa vuodessa nämä edustaja Salosen esille nostamat asiat, eli voidaan jo joutua tilittämään valtionosuuksia myöskin takaisinpäin. Tämä on ikävä kierre, ja tähän täytyisi vaan pystyä puuttumaan jo hyvissä ajoin silloin, kun lähdetään tekemään investointipäätöstä.

Yksi ongelmahan meillä julkisella puolella on tietysti myös se, että kun näinä viikkoina päätetään kuntien ja kaupunkien talousarvioista ja ruvetaan tekemään investointipäätöksiä ja ruvetaan kilpailuttamaan, niin ei oikeastaan paljon ennen elo—syyskuuta päästä liikkeelle sen rakennustyömaan kanssa, jolloin mennään ikään kuin vähän päin vuodenaikoja, lähdetään rakentamaan väärään aikaan. Pitäisi rakentaa silloin maaliskuussa, aloittaa välittömästi, kun ollaan kohti kesää menossa, ja voitaisiin hyödyntää sitten se mahdollisesti kuivempi ja parempi rakennusaika.

Myöskin yksi ongelma ollaan kyllä huomattu näissä julkisissa rakennuksissa, ja se on tämä kausikäyttö. Kun ajatellaan, että kesäkuussa koulut laitetaan kiinni ja näitä Semin mainitsemia ammattitaitoisia talonmiehiä ei ole läpi vuoden, niin sitten laitetaan ilmastoinnit kiinni, kun ajatellaan, ettei niiden tarvitse käydä, ne ovat kolme kuukautta siellä kiinni. Sitten pölläytetään taas viikkoa ennen kuin koulu alkaa ilmastointilaitteet päälle ja luullaan ja toivotaan, että kaikki on kunnossa. Ongelmat rupeavat myöskin tästä kerääntymään. Kun neljä viisi kesää tehdään näin, niin sen jälkeen se on valmis paketti ja itiöt rupeavat kasvamaan ilman muuta.

Sitten on pakko sanoa myöskin tähän edustaja Juvosen puheenvuoroon vielä Puolustusvoimien tiloista: Minä uskon ja itse asiassa minä tiedän sen, että siellä on äärimmäisen paljon myöskin herkkyyys lisääntynyt. Totta kai täytyy muistaa myöskin se, että myöskin asevelvollisten varusteiden materiaalit ovat kehittyneet vuosien aikana todella paljon. Koko ajan kehitetään uutta materiaalia ja etsitään, millä tavalla päästään entistä huokoisempiin ja parempiin materiaaleihin, niin että ne vaatteet eivät olisi niin pölyherkkiä eivätkä niin paljon allergisoivia. Eliikkä tätäkin puolta kehitetään.

Minä haluan vielä korostaa sitä, että ne nykyaikaiset varusmiestuvat, mitkä on nyt uudisrakennettu, siis peruskorjattu, ovat kyllä aivan huippulaatua, niin että siellä pitäisi kyllä olla tilojen kunnossa, kunhan tämä tekniikka vaan toimii, ja sekin on tehty hyvän valvonnan alla.

23.49 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa puhemies! Meillä on tosiaankin aivan liikaa varuskuntia, kouluja, päiväkoteja, terveyskeskuksia ja muita julkisia tiloja, joissa sisäilma on huono ja joissa jopa on näitä homevaurioita. Olin hyvilläni siitä, että edustaja Hakanen otti esille sen, mikä tästä edustaja Semin muuten hyvin ansiokkaasta puheenvuorosta puuttui, että rakentajan vastuu ja valvonta myös tämmöisissä pidemmissä rakentamis- tai rakennuttamisketjuissa on hyvin tärkeä asia, enkä ole ollenkaan vakuuttunut siitä, että se olisi meillä Suomessa vielä riittävän hyvällä tolalla. On selvä asia, että mitkään rahat eivät tule riittämään tulevaisuuden homekorjauksiin, jos ei saada valvontaa ja vastuuketjuja parannettua nykyisestä.

Viime vaalikaudella tarkastusvaliokunta teki edustaja Braxin johdolla erittäin hyvää työtä siinä, että valiokunta teki tämmöisen laajan muistion toimenpidesuosituksista, joita eri ministeriöiden tulisi laittaa toteen, jotta pystyttäisiin ennaltaehkäisemään kosteus- ja homevaurioiden syntymistä. Olisi tietysti hyvä, jos nykyinenkin eduskunta saisi jossain vaiheessa selvityksen siitä, mitkä kaikki ovat sellaisia toimenpiteitä, joita vielä ei ole lai-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tettu toteen ja joita tarkastusvaliokunta viime kaudella suositteli. Tämä rahamäärä, jota nyt tähän toimenpideohjelmaan panostetaan, kuulostaa valitettavasti erittäin pieneltä rahamäärältä, jos ajattelee, kuinka paljon Helsingissäkin vuosittain käytetään homevauriosten, kosteusvauriosten rakennusten korjaamiseen. Tosiaan liian usein nämä rakennukset ovat aika vastikään korjattuja, aika uusiakin rakennuksia, mikä juuri kertoo siitä, että valvonta pettää eivätkä vastuut ole kunnossa. Muistaakseni tässä Braxin johdolla tehdyssä tarkastusvaliokunnan raportissa esitettiin eräänä toimenpiteenä sitä, miten kunnissa voitaisiin ikään kuin varautua siihen, että ajoissa tehdään sitten näitä sisäilmatarkastusremontteja, ja eräs toimenpide oli se, että jo siitä lähtien, kun rakennus valmistuu, ryhdyttäisiin ikään kuin kerryttämään tämmöistä korjauskassaa, niin että korjausvelka ei sitten kasvaisi liian suureksi.

23.52 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja sisätilaongelmista, niiden synnystä, niiden aiheuttamista ongelmista niin yksittäisille ihmisille kuin kunnille tai valtiollekin. Edustaja Lehto piti hyvän puheenvuoron ja kertoi rakennusten suunnittelun ja rakentamisen aiheuttamista ongelmista, jotka sitten voivat synnyttää näitä sisäilmaongelmia, joita toden totta on jokaisessa kunnassa ja varmaan jokaisen meidän elämäntilanteissa tavalla tai toisella.

Samoin on hyvin käyty läpi sitä ongelmatilannetta, mitä nämä usein homeongelmiksi pelkistetyt ongelmat aiheuttavat yksittäisille henkilöille, perheille, kunnille tai jopa koko kansantaloudelle. Tämähän on mitä suurimmassa määrin kansallinen ongelma. Ja kun ongelma on valtakunnallinen, siihen myös pitää tarjota valtakunnallisia vastauksia. Käsittääkseni juuri tähän — ei niinkään ongelmista vaan vastauksista tiedottamisen, tiedon levittämisen parhaista käytännöistä — tämä terveet sisätilat -ohjelma on luotu. Me olemme täällä tänään puhuneet paljon ongelmista ja ihan syystä. Toivottavasti tämä ohjelma synnyttää keskustelua myös niistä vastauksista, millä nämä ongelmat tullaan toivottavasti selättämään. Tässä työssähän meidän pitää tulevaisuudessa onnistua, siitä varmaan kaikki olemme täysin samaa mieltä, ja siksi yhdyinkin tyytyväisenä täällä esitettyihin kiitoksiin siitä, että eduskuntakäsittelyssä on tälle ohjelmalle lisätty määrärahoja.

23.53 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Tässä valtioneuvoston kanslian pääluokassa on perussuomalaisilta kaksi määrärahaesitystä tähän asiaan, mistä käytiin keskustelua, miljoonan lisäys, ja sitten viimeisenä puoluetointaan eli puoluetukeen pieni leikkaus. Totean, että meillä on läpi budjetin kaikkiin ministeriöiden toimintamenoihin ja vastaaviin samanlainen pieni tehostamisleikkaus. Lähdemme siitä, että hallintoa on kevennetävä ja ministeriöiden on pystyttävä myös säästämään näistä toimintamenoista, joita on kasvatettukin tiettyinä aikoina vähän reippaanlaisesti.

Lisäksi, herra puhemies, meillä on kuusi lausumaehdotusta, joista totean vain kolmesta lyhyesti:

Lausumassa 3 viittaamme siihen, että Suomi on EU-puheenjohtajamaa ensi vuoden loppupuolen, ja ehdotamme, että kokousten pitopaikkoja tulisi olla muuallakin kuin vain Helsingissä. Esimerkiksi jos kokous käsittelee kestävästä kehityksestä tai matkailua, niin kokouspaikkana voisi olla joku Lappi, Oulu tai Jyväskylä. Muitakin paikkoja saattaa löytyä, mutta nämä ovat tietysti ne parhaimmat.

Sitten, arvoisa puhemies, lausuma 11 koskettaa valtion omistajaohjausta. Kannamme huolta siitä, että erityisesti Postin ja VR:n yhteiskunnallisesta palvelutehtävästä tulee huo-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

lehtia erittäin hyvin. Kehityshän tältä osin on ollut huono, ja siksi on tarvetta kiinnittää siihen huomiota ja eduskunnan on syytä antaa siitä ohjeet hallitukselle.

Vielä viimeiseksi totean, että lausumassa 12 esitämme muun muassa, että Valtion kehitysyhtiötä Vakea kannustetaan luomaan kansallinen akkuekosysteemi ja tukemaan hankkeita, jotka tähtäävät vanhusten ja ikääntyvien henkilöiden toimintakyvyn ylläpitämiseen kustannusten alentamiseksi ja ikäihmisten elämänlaadun parantamiseksi, ja myös selvittää tarpeet tekoälykoulutuksen lisäämiseen.

23.56 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Suomessa rakennusfysiikan ja homeasioiden asiantuntijat pohtivat jokunen aika sitten sitä, miksi suomalaiset koulut homehtuvat muita rakennuksia pahemmin ja miksi nämä ongelmat koskettavat erityisesti Suomea, ja kun verrataan muihin Pohjoismaihin, niin meidän tilanteemme on siltä osin heikompi. Kuntaliitto teki omalta osaltaan selvitystä myös tähän tilaisuuteen, ja he totesivat, että yli tuhat suomalaista koulua kärsii jonkinlaisista homeongelmista. Kyse ei ole pelkästään homeesta, vaan myös sisäilmaongelmat ovat erittäin tyypillisiä suomalaisissa kouluissa ja jopa uusissa kouluissa, ei ainoastaan vanhoissa.

Tehtiin selvitystä myös siitä, miten tämä on vaikuttanut esimerkiksi opettajien tilanteeseen. Opetusalan Ammattijärjestö teki omalta osaltaan selvityksen. He arvioivat, että noin neljä tuhatta opettajaa kärsii tavalla tai toisella eri puolilla Suomea säännöllisesti näistä homeongelmista, ja se vaikeuttaa heidän työtänsä, ja osa heistä on joutunut jopa siirtymään muihin tehtäviin tämän oireilun seurauksena.

Sitten tehtiin selvityksiä myös ala-asteikäisille oppilaille, ja tutkimuksessa siellä havaittiin selvästi enemmän sisäilmaoireita kuin vertailumaiden osalta. Tämän tutkimuksen teki THL, ja tutkimuksen perusteella lähes joka neljäs suomalainen koulu kärsii kosteusongelmista. Tutkimuksessa todettiin, että vaikka suomalaisissa kouluissa oli mikrobeja vähemmän kuin muun muassa espanjalaisissa tai hollantilaisissa kouluissa, niin suomalaiset lapset oireilivat kuitenkin muita enemmän ja suomalaisilla oli myös eniten hengityselinten vaivoista johtuvia poissaoloja kouluista.

Arvoisa puhemies! Tämä asia koskettaa kuntia siltäkin osin, että me eri kunnissa maakunta- ja sote-uudistuksessa käymme pohdintoja, mitkä ovat tulevaisuuden kunnan vastuut. Nämä koulujen peruskorjaukset ja nimenomaan homeongelmat ovat nousseet erittäin vahvasti esille eri kunnissa. Nyt meillä on syntynyt myös kuntia, jotka ovat selvästi osoittaneet, että heillä ei ole taloudellisia mahdollisuuksia selviytyä näistä vastuistaan ja sen takia pohtivat monia mahdollisia selvitysvaihtoehtoja, miten tästä tilanteesta edetään eteenpäin.

23.59 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Terveet tilat -kohtaan esitetään 160 000:ta, ja se on todella hyvä alku. Hyvin pieni, mutta alku kuitenkin, positiivinen asia.

Edustaja Kankaanniemi esitti konkreettisia lukuja ja esityksiä, mitä perussuomalaiset ovat esittäneet näihin homeongelmiin. Olemme esittäneet aika montakin kohtaa, lausumaa ja rahoja ja näin poispäin, joten toivoisin, että se saa hyvän kannatuksen.

Täällä on tullut valtavan hyviä puheenvuoroja tästä todellisesta ongelmasta, joka lähtee tietysti rakentamisesta. Mitä on tapahtunut viimeisenä muutamana kymmenenä vuotena, että näitä hometaloja tulee koko ajan lisää ja varmaan tänä päivänäkin rakennetaan? Mitä ongelmia se tuo? Tiedämme, että se tuo terveysongelmia, vakavia. Mutta miksi rakennetaan hometaloja? Siinä on kysymys ehkä rahasta, hyvinkin pitkälti. Pitäisi edullisesti saada

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

rakentaa ilmalla kuin ilmalla. Tasakatot — arkkitehdit tekivät suunnitelmia tasakatoista, ja niitä rakennettiin, se on aivan katastrofi ollut Suomessa. Talviaikana tasakatto — tiedetään, että se ei ole hyvä ratkaisu. Sitten on monia muitakin asioita, mitkä liittyvät rakentamiseen. Ehkä olisi parasta kysyä todella niiltä isoisiltä, jotka joskus rakensivat — silloin hometaloja ei niin herkästi rakennettu — mikä oli se juju silloin ja mitä tehdään väärin nyt. Totta kai rakentajien koulutukseen täytyy myös kiinnittää huomiota, jotta rakennettaisiin niitä todellisia, oikeita tiloja, joissa hometta ei ole.

Sellaista kuntaa ei varmaan Suomesta löydy, jossa ei hometaloa olisi, jotain yksityistä tai päiväkotia tai koulua tai sairaalaa tai virastoa. Tämä on valtava ongelma, koska sisäilmaan sairastuneita on valtava määrä ja se lisääntyy koko ajan. Tietysti pelkällä rahoituksella tätä ei ratkaista, koska niin suuria rahoja varmaan ei löydy, mutta nyt tarvitsisi ehkäistä tulevien hometalojen rakentaminen ehdottomasti.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2018 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 12/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.15 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Koska olemme jo tiistain puolella, esitän asiani lyhyesti. — Tämä hallituksen esitys yliopistolain ja ammattikorkeakoululain muuttamisesta on monelta osin tarpeellinen, mutta siihen sisältyy kuitenkin myös muun muassa mahdollisuus toteuttaa erillisvalintoja, joissa hakijoita voitaisiin hyväksyä opiskelijoiksi esimerkiksi hakemusten saapumisjärjestyksessä, mikäli heidän osaamisensa vain ylittää tietyn minimitason, jota ei toki ole laissa erikseen määritelty.

Perussuomalaisten mielestä sen sijaan tulisi aina pyrkiä valitsemaan soveltuvimmat hakijat tietyn hakemusten lähettämistä rajoittavan ajan jälkeen. Muutoin tilanteesta voisi tulla ongelmallinen hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta, ja tämä huoli nousi esille myös asiantuntijakuulemisissa. Asiaan tulee puuttua jatkossa, jotta hakijoiden yhdenvertaisuus toteutuu.

Teimme asiasta ensimmäisessä käsittelyssä pykälämuutosehdotuksen, mutta se valitettavasti kaatui äänestyksessä, joten, arvoisa puhemies, teen nyt tähän aiheeseen liittyvän lausumaehdotuksen, joka sisältyy myös vastalauseeseemme. Se kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimiin korkeakoulujen kansallista erillisvalintaa koskevien säännösten tarkistamiseksi siten, että yhdenvertaisuus toteutuu valinnoissa.”

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

0.17 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Opiskelijavalintojen joustavoittaminen on hyvä ja kannatettava asia, mutta asiantuntijakuulemisten perusteella tuli ilmi, että erillisvalintojen sääntely on puutteellista lakiesityksessä. Ongelmia voi tulla, jos oppilaitosten sisäisessä ei varmisteta parhaiten soveltuvien hakijoiden sisäänpääsyä. Tämän vuoksi kannatan edustaja Savion esitystä.

0.17 **Eerikki Viljanen kesk:** Arvoisa puhemies! Tämän esityksen tavoite on vahvistaa jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa, ja aivan kuten valiokuntakin mietinnössään toteaa, on hyvin tärkeää, että korkeakoulut vastaavat osaltaan kasvavaan yhteiskunnalliseen koulutustarpeeseen. On tarjottava nykyistä enemmän keinoja jatkuvaan oppimiseen, joka tukee osaavan työvoiman saatavuutta.

Jatkuva oppiminen onkin laajempi kokonaisuus kuin pelkästään koulutuspoliittinen kysymys. Siihen linkittyy ja pitää linkittyä myös esimerkiksi työvoima- ja elinkeinopolitiikka. Työelämän tarpeet ja sitä kautta osaamisenkin tarpeet muuttuvat yhä nopeammin. Työelämässä toimiminen vaatii yhä enemmän kouluttautumista koko ajan, ja tulee tukea myös työikäisten aikuisten mahdollisuutta kartuttaa osaamistaan tutkinnon tai sen osan suorittamisella.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei tietenkään sinällään hetkessä lisää jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia. Se kuitenkin on viesti siitä, että jatkuvalla oppimisella on tulevaisuudessa yhä merkittävämpi rooli, ja tämä on kaikkien osapuolien syytä ottaa huomioon.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 206/2018 vp

Lakialoite LA 70/2016 vp, 29/2017 vp, 51, 57/2018 vp

Toimenpidealoite TPA 34/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 19/2018 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteesta.

Keskustelu

0.19 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa rouva puhemies! Esityksen keskeisten ehdotusten myötä takuueläkkeen määrää korotettaisiin, sairausvakuutuslain mukaisia vähimmäismääriä päivärahoja korotettaisiin, sairausvakuutuslain mukaisiin vanhempainpäivärahoihin esitetään muutoksia lapsiperheiden aseman parantamiseksi ja sairausvakuutuslain mukaisten lääkekorvausten vuosiomavastuuosuutta alennettaisiin. Tällaiset ehdotukset ovat lähtökohtaisesti kannatettavia ja hyviä, ja sen voin tässä sanoa. Katson kuitenkin, että esitys sel-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

laisenaan ja valiokunnan mietinnön mukaisena ei ole hyväksyttävissä, ja perussuomalaiset ovat jättäneet tähän hallituksen esitykseen vastalauseen sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Olen esitellyt tämän vastalauseen jo viime viikolla keskustelussa, mutta tässä otettiin kantaa lääkekustannuksiin, ja meidän eduskuntaryhmä katsoo, että sosiaali- ja terveysministeriön tulisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin sen selvittämiseksi, millä keinoilla varmistettaisiin, että vähävaraisetkin pystyvät tosiasiallisesti hankkimaan tarvitsemansa lääkkeet. Esitänkin tätä koskevan lausumaehdotuksen.

Toinen lausumaehdotukseni liittyy takuueläkkeeseen: Perussuomalaiset katsovat, että eläkeläisköyhyys on vakava ongelma. Pienituloisten eläkeläisten tulot menevät lähes kaikki kotimaiseen kulutukseen eli kiertoon. Hallituksen esityksessä pienimpien eläketulojen varassa elävien toimeentuloa ehdotetaan parannettavaksi takuueläkettä korottamalla. Ehdotuksen mukaan täysimääräisen takuueläkkeen lainmukaista määrää korotettaisiin 631,69 euroon vuoden 2019 alussa. Tämä huomioiden me katsomme, että takuueläkkeen määrää koskevat ehdotukset ovat toki oikeansuuntaisia ja hyviä mutta pelkät nimelliset takuueläkkeen nostot eivät riitä. Perussuomalaiset pitävät kohtuuttomana liian vähäistä etuuksien korotusta kohderyhmälle, joka on tätä maata rakentanut ja edelleen on Suomen pienituloisimpien joukossa.

Ja esitän tässä kaksi lausumaa liittyen tähän meidän vastalauseeseen:

Toinen lausuma liittyy lääkkeisiin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta jatkossa lääkkeiden vuosiomavastuuta vähennetään pienituloisille henkilöille summalla, jonka suuruus vahvistetaan erikseen valtioneuvoston asetuksella.”

Ja toinen lausuma on: ”Eduskunta edellyttää hallituksen ryhtyvän toimenpiteisiin eri keinojen käyttöönottamiseksi sen varmistamiseksi, että eläkeläisten toimeentulo säilyy riittävällä tasolla.”

Perussuomalaiset kantavat suurta huolta eläkeläisten pärjäämisestä, ja pienituloiset ja pientä eläkettä saavat naiset ovat todella kurjassa tilanteessa Suomessa, ja se huoli on perussuomalaisilla syvä.

0.22 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies! Tänään on aikaisemmin jo käyty paljon keskustelua nimenomaan kaikkein köyhimmissä asemassa olevien asemasta ja budjettiesityksestä, ja tämä meidän esityksemme nyt liittyy itse asiassa tähän samaan asiaan, enkä tässä vaiheessa enää sitten enemmän perustele asioita. RKP:n eduskuntaryhmä esittää, että vastalauseen 5 mukaisesti hyväksytään seuraavat kaksi lausumaa:

Ensimmäinen on: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen lapsilisän yksinhuoltajalisän korottamiseksi 64,30 euroon.”

Ja toinen on: ”Eduskunta edellyttää, että kansaneläke jätetään hallituksen vuodelle 2019 kaavaileman tulonsiirtoja ja sosiaalietuuksia koskevan indeksin jäädytyksen ulkopuolelle.” — Kiitoksia.

0.23 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Tänään on todella puhuttu ensi vuoden budjetista, ja myöskin tässä aikaa säästääkseni, kun tiistain puolella eletään, pidän puheenvuoroni hyvin lyhyenä.

Tässä esityksessä oli hyviä esityksiä, muun muassa tämä takuueläkkeen korottaminen, mutta vasemmistoliiton vaihtoehtobudjetissa tätä takuueläkettä olisi korotettu vielä vähän enemmän.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Olemme vasemmistoliitossa myös huolissamme asumisen hinnasta ja vuokratasojen kehittämisestä.

Tänään on myös puhuttu paljon perhe-elämästä ja perhe-elämän ja työn yhteensovittamisesta sekä alhaisesta syntyvyydestä, ja sen takia esitän tässä vasemmistoliiton vastalauseen 4 mukaiset kaksi lausumaehdotusta, jotka kuuluvat näin:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee uudistuksen vanhempainvapaaajärjestelmäksi, jolla molemmille vanhemmille tarjottavat vanhempainvapaaajaksot jaetaan kolmeen eri osaan, joista yhden käyttäisi toinen vanhempi, yhden vanhemmat jakaisivat keskenään ja yhden käyttäisi toinen vanhempi.”

”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen, jolla yleisen asumistuen enimmäisasumismenot sidotaan takaisin vuokraindeksiin ja niihin tehdään indeksin mukaiset korotukset vuosien 2016—2019 osalta.”

0.24 Matti Semi vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Pekonen perusteli erittäin hyvin nuo esitykset, joten kannatan molempia esityksiä.

0.25 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Det här lagförslaget innehåller viktiga saker. Hur som helst vill jag förena mig med ledamot Eva Biaudet's två uttalanden.

Arvoisa puhemies! Haluan kannattaa edustaja Biaudet'n lausumaesityksiä.

0.26 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Juvosen tekemiä lausumaehdotuksia.

Perustelen vielä lyhyesti:

Monen eläkeläisen taloustilanne on kärsinyt pahoin muun muassa lääkkeiden hintojen ja erilaisten omavastuuosuuksien noustessa, ja katsommekin, että lääkkeiden vuosiomavastuuta tulisi korvata pienituloisille kansalaisille. Tämäkin asia on kirjattu myös vaihtoehtobudjettiimme.

Myös eläkeläisten ja erityisesti pienituloisten työeläkeläisten toimeentuloon on kiinnitettävä jatkossa voimakasta huomiota. Kuten edustaja Juvonen toi edellä ilmi, moni heistä on tehnyt pitkän uran matalapalkkaisessa työssä. Työura on pitkä, mutta eläke on palkan pienuuden vuoksi myös jäänyt pieneksi. Erityisesti yksin elävien naisten kohdalla tilanne on monelta osin hyvin hankala, ja sen korjaamiseen tulee kiinnittää jatkossa erityistä huomiota.

Perussuomalaiset ovat tehneet vaihtoehtobudjetissaan myös ehdotuksen, jolla taitettu indeksi korjattaisiin puoliväli-indeksiksi eläketulon ensimmäisen 1 000 euron osalta. Tämä muutos auttaisi nimenomaan pieniä työeläkkeitä saavia kaikkein eniten mutta olisi hyödyksi kaikille työeläkettä nauttiville.

0.26 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Istuvan hallituksen leikkaukset ovat osuneet erityisen kipeästi pienituloisiin ja perusturvan varassa eläviin. Vihreiden mielestä perusturvan varassa eläville tarvitaan välitöntä apua, ja vaikka tässä hallituksen esityksessä otetaan oikeansuuntaisia askeleita, ne ovat hallituksen toimeenpanemiin leikkauksiin nähden aivan riittämättömiä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Vihreät esittävät vähimmäispäivärahoihin 50 euron kuukausittaista tasokorotusta. Tämä korotus kattaisi kaikki Sipilän hallituksen tekemät leikkaukset ja nostaisi turvan tasoa selvästi.

Myös takuueläkkeeseen tarvitaan selvä tasokorotus, sillä hallituksen tekemät korotukset takuueläkkeeseen eivät kata kaikkia tehtyjä leikkauksia. Tasokorotus parantaisi eläkeläisten ostovoimaa ja osaltaan torjuisi köyhyyttä.

Hallituksen linjaus siirtää asumistuki vuokratasoindeksistä elinkustannusindeksiin on leikkaus ja vaikeuttaa heikoimmassa asemassa olevien suomalaisten asemaa.

Näiden edellä esittämieni syiden perusteella teen vihreiden vastalauseen muutosesitykset, jotka olen tehnyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Elikkä 1. lakiehdotuksen 7 §:ään, ”Sairaus- ja vanhempainpäivärahan sekä erityishoitörahan vähimmäismäärä”, ehdotan, että se vähimmäismäärä olisi 27,88 euroa.

Sitten 2. lakiehdotuksen 8 §:ään, joka koskee takuueläkkeen määrää, me vihreät esitämme, että täysimääräinen takuueläke olisi 672,69 euroa kuukaudessa.

Ja 5. lakiehdotuksen 51 §:ään, joka koskee indeksisidonnaisuutta, ehdotan seuraavaa tekstiä: ”Enimmäisasumismenot sidotaan vuokratason kehitystä kuvaavaan Tilastokeskuksen vahvistamaan koko maata ja kaikkia vuokra-asuntoja koskevaan vuositason vuokratuoteindeksiin, jonka pisteluku vuonna 2010 oli 100, siten että 10 §:ssä säädetyt euromäärät vastaavat vuoden 2018 vuokratuoteindeksin pistelukua. Enimmäisasumismenoja tarkistetaan ensimmäisen kerran vuokratuoteindeksin muutosta vastaavasti vuoden 2019 alusta.” — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Edustaja Alanko-Kahiluoto, teitte pykälämuutoksia. Ne olisi pitänyt tehdä ykköskäsittelyssä. Tässä vaiheessa tehdään lausumat tai hylkäysesitykset. Oliko edustajalla lausumaa? — Selvitellään sitä erikseen. Mennään keskustelussa eteenpäin.

0.30 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Tässä vaiheessa jo kannatan näitä edustaja Alanko-Kahiluodon tekemiä esityksiä. Käy niiden jatkoselvittelyssä nyt sitten miten tahansa, niin varmuuden vuoksi tässä voinen jo esittää kannatukseni, jos ne oli tässä kohdalla mahdollisuus tehdä.

Me tänään puhuimme täällä aika paljon köyhyydestä ja siitä, että eläkeläisköyhyys on Suomessa kasvava ongelma, samalla tavalla kuin myös lapsiköyhyys. Nyt me olemme siinä kohdassa, kun käytännössä tehdään niitä päätöksiä, ja on ilahduttavaa, että tässä tulee nyt oppositiopuolueilta laajasti eri suunnista esityksiä siitä, miten tähän ongelmaan tulisi tarttua. Kyllähän se on aivan selvää, että vaikka on hyvä, että työllisyys on noussut, niin meillä on vaikkapa eläkeläiset semmoinen kansanryhmä, joka ei voi työtulollaan parantaa toimeentuloaan, ja sen takia meidän täytyy huolehtia siitä, että nämä perusetuudet ovat riittävällä tasolla — sama koskee työkyvyttömyyseläkkeellä olevia tai sairauseläkkeellä olevia tai muita näitä kaikkein pienimpiä etuuksia saavia. Siinä mielessä nämä nyt oppositiosta tulevat esitykset ovat äärimmäisen tärkeitä, ja nämä ovat nimenomaan niitä arvovalintoja, mitä me olemme tänään peräänkuuluttaneet.

0.31 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten täällä on todettu, tässä hallituksen esityksessä on monia kannatettavia ehdotuksia ja korotuksia, kuten takuueläkkeen nostaminen ja korotus nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevien kuntoutusrahan vähimmäismäärään sekä työkyvyttömyyseläkkeen lepäämään jättämisen mi-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

nimiansaintarajan korottaminen takuueläkkeen suuruiseksi ja niin edelleen. Kannatamme näitä tämän hallituksen myönteisiä esityksiä, mutta olemme kuitenkin jättäneet tähän vastalauseen, sillä me esitämme muun muassa takuueläkkeen määrää korotettavaksi 30 euroa enemmän kuin hallitus tekee ja kuntoutuksen toteuttamisen turvaamiseksi esitämme myös nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärää korotettavaksi niin, että se säilyisi takuueläkkeen tasolla. Näiden asioiden takia halusimme jättää vastalauseen.

Me esitimme myös, että meidän näkemyksemme mukaan perusturvaa on parannettava. Hallituksen tekemät kansaneläkeindeksin jäädytykset tarkoittavat, että ilman erillisiä tasokorotuksia perusturvaetuuksien taso jää pysyvästi matalammalle tasolle myös jäädytysten päätyttyä. Arvioinneissa on todettu, että perusturvan taso ei riitä kattamaan kohtuullisen vähimmäiskulutuksen menoja, ja olemme saaneet myös Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitealta kahteen otteeseen huomautuksia perusturvan alhaisesta tasosta, ja siltä osin meidän olisi pitänyt pystyä myös reagoimaan näihin.

Työttömien toimeentuloa on myös heikennetty hallituskauden aikana muun muassa lyhentämällä merkittävästi ansiosidonnaisen päivärahan kestoja sekä ottamalla käyttöön niin sanottu työttömyysturvan aktiivimalli, josta olen käyttänyt pikemminkin nimitystä passiivimalli tai leikkurimalli. Sosiaalidemokraattien mielestä työtöntä ei tule rangaista siitä, jos työtön ei saa yrityksistään huolimatta töitä tai hänelle ei pystytä tarjoamaan aktiivitoimia, ja hänen sosiaaliturvaansa ja työttömyysturvaansa ei tältä osin tule leikata.

Meidän mielestämme myös pienituloisten eläkeläisten toimeentuloa on parannettava. Me emme hyväksy indeksijäädytyksiä emmekä leikkauksia emmekä korotuksia asiakasmaksuihin, 30 prosentin asiakasmaksukorotuksia. Meidän mielestämme nyt hallituksen on pikaisesti valmisteltava kansaneläkkeen korotus sekä kokonainen toimenpideohjelma, jossa pienituloisten eläkeläisten asemaa tarkastellaan kokonaisuutena ja esitetään aidosti vaikuttavia toimia pienituloisten eläkeläisten toimeentulon ja arjen parantamiseksi.

Tämän lisäksi meidän sosiaalidemokraattien näkemyksen mukaan myös asumistukea on vahvistettava. Hallitus aikoo leikata yleisen asumistuen tasoa jatkamalla asumistukea myönnettäessä hyväksyttävien enimmäisasumismenojen jäädyttämistä. Hallitus on jäädyttänyt menot vuoden 2015 tasolle vuosien 2016—2018 budjeteissa, ja sitä me emme voi hyväksyä. Haluamme kehittää pikemminkin asuntopolitiikkaa ja asumisen tukijärjestelmiä suunnitelmallisesti osana kestävästä yhteiskunnasta.

Meidän mielestämme on käynnistettävä pikaisesti myös perhevapaaudistus, mitä olemme vaatineet jo useampaan otteeseen.

Arvoisa puhemies! Esitän myös kolme lausumaehdotusta:

Ensimmäinen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee pikaisesti korotukset kansaneläkeindeksiin sidottuihin etuuksiin, kuten kansaneläkkeeseen sekä työmarkkinatukeen ja peruspäivärahaan.”

Toinen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus aloittaa viipymättä sosiaaliturvan uudistamisen tavoitteina sosiaaliturvan ja työtulojen yhteensovituksen helpottaminen, byrokratian keventäminen ja etuuksien yksinkertaistaminen ja yhdenmukaistaminen, turvan toimeenpanon sujuvoittaminen ja köyhyyden vähentäminen.”

Ja kolmas lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy pikaisesti toimenpiteisiin perhevapaaudistuksen toteuttamiseksi. Uudistuksen on lisättävä perhevapaiden joustavuutta perheiden ja lasten ehdoilla, tarjottava isille paremmat mahdollisuudet lasten hoitoon ja parannettava tasa-arvoa työelämässä.”

0.36 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Kun on aamulla lähtenyt tuolta maakunnasta tänne Helsinkiin ja nyt ollaan jo tässä vaiheessa yötä, niin ihan ensimmäiseksi on varmuudeksi sanottava, että kannatan edustaja Kiljusen esityksiä, ettei se pääse unohtumaan puheenvuoroni lopuksi.

Kun on kehuttavaa, niin on kehuttava ja annettava tunnustusta. Tämän neljän vuoden aikana moneen kertaan sitä ei ole päässyt tässä salissa tekemään, mutta nyt pääsee tekemään. Tässä esityksessä tehdään merkittäviä korotuksia ja ikään kuin muutoksia sairausvakuutuslain mukaisten vähimmäismäärien päivärahojen ja vanhempainpäivärahojen osalta. Tämä on erityisesti sairaiden ja lapsiperheiden osalta hyvä ja kannatettava muutos, ja sitä me sosiaalidemokraatitkin haluamme tässä kannattaa.

Myöskin lääkekustannusten osalta suunta on oikea, kun lääkkeiden vuotuista omavastuuta alennetaan. Mutta on kuitenkin todettava, että sillä ei pystytä ikään kuin paikkaamaan niitä päätöksiä, joita on aikaisemmin tehty, aivan samoin kuin takuueläkkeenkin osalta. Takuueläkettä koskeva korotus on positiivinen korotus, mutta silläkään ei pystytä paikkaamaan niitä leikkauksia, joita aikaisemmin on tehty.

Sosiaalietuuksien indeksileikkaukset alentavat edelleen ensi vuonna perusturvan ostovoimaa ja siten lisäävät eriarvoisuutta. On muistettava, että indeksit ovat jäädytettyinä nyt koko hallituskauden siitä huolimatta, että taloustilanne hallituskauden aikana on muuttunut hyvin tiukasta taloustilanteesta nousukauden taloustilanteeksi.

Nämä korotukset pienempiin etuuksiin ovat tarpeellisia, mutta ne ovat kuitenkin vain murto-osa sosiaaliturvaan koko hallituskaudella kohdistuvista leikkauksista. Korotuksista esimerkkinä tämä takuueläkkeeseen tehty tasokorotus, jonka avulla kuitenkin ostovoima lähinnä pystytään pitämään ennallaan eli ei pystytä merkittävästi nostamaan ostovoimaa takuueläkeläistenkään osalta.

Myöskin yleiseen asumistukeen on tehty heikennyksiä, ja lisäksi asumismenon laskenta on vaihdettu vuokraindeksistä heikompaan elinkustannusindeksiin.

Näitä ei siis voi vähätellä, ja tämän vuoksi sosiaalidemokraatit ovat tehneet oman esityksen, jota edustaja Kiljunen tuossa jo aikaisemmin esitti ja jota nyt siis kannatan.

0.39 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tämän hallituksen yksi iso ongelma on koko tämän kauden ajan ollut se, että se ei ole tehnyt päätöstensä kokonaisvaikutusten arviointia ja tämän takia monet säästöt ovat kohdistuneet aina uudestaan ja uudestaan samoille ihmisryhmille. Kaikki pienet parannukset köyhimpien asemaan ovat toki kannatettavia, mutta kyllä yhteenvetona voi todeta, että kun ensin on otettu kauhalla pois ja nyt annetaan lusikalla takaisin, niin nämä parannukset on suhteutettava siihen tosiasiaan.

Hallitus on leikannut kaikkein köyhimmiltä perusturvasta, asumisesta, lääkekorvauksista ynnä muista elämän perusedellytyksistä 700 miljoonaa euroa, ja esimerkiksi nämä indeksijäädytykset ovat todella epäinhimillisiä. Esimerkiksi pienet takuueläkkeen korotukset eivät pienituloisten eläkeläisten asemaa kovin paljon paranna, kun otetaan huomioon esimerkiksi lääke-, hoito- ynnä muiden kustannusten kasvu.

Hallitus on puhunut täällä tänäkin päivänä paljon siitä, miten hyvin Suomella menee talouskasvun ansiosta, mutta kyllä samalla on todettava, että kovin suuri osa suomalaisista ei ole omassa elämässään tätä talouskasvua lainkaan huomannut.

0.41 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Varmasti yksi sosiaali- ja terveystalouden budjettilakiesitysten käsittelyn vaikeimpia kohtia on ollut siinä tasapainotteleminen, miten

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

suhtaudutaan näihin indeksijäädytyksiin tänä aikana ja niitä kompensoiviin hallituksen hyviin etuuskorotuksiin. Tässä käsittelyssä ovat jotkut korotukset, jotka on tehty sen vuoksi, että näitä indeksijäädytyksiä ei kuitenkaan purettu kaikkien KEL-sidonnaisten etuuksien osalta. Näin sitten jotkut etuudet korotetaan, ja näitä parannuksia voi pitää tärkeinä ja oikeansuuntaisina, mutta suuri sääli on se, että nyt jää moni etuus vaille tosiasiallista korotusta, koska indeksijäädytykset muiden kuin näiden korotettavien etuuksien osalta jatkuvat. Tämä johtaa nyt siihen, että tosiasiaassa korjataan joidenkin etuuksien tasoa, mutta jäädytykset ovat kuitenkin KEL-sidonnaisten etuuksien osalta vielä voimassa.

Leikkaukset perusturvaan ovat olleet aika kovia tällä hallituskaudella, ja selitykseksi ei riittä enää se, että kun taloudessa oli vaikeuksia ja Suomen taloutta laitettiin kuntoon, silloin jouduttiin vähäisistäkin antamaan. Nyt kun talouskasvua on, nyt ehdottomasti olisi pitänyt pitää huolta siitä, että nämä perusturvaan tehdyt leikkaukset perutaan. Samaan aikaan ei ole minusta oikein, että velkaa lyhennetään. Talous kasvaa, mutta samaan aikaan halutaan nimenomaan pitää huolta pienituloisille annetuista lupauksista siitä, että vaikeiden aikojen jälkeen tulee vielä aika, jolloin nämä leikkaukset perutaan. Niin ei nyt käy kuin joidenkin etuuksien tason muutoksen osalta.

0.43 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämä esitys sisältää vanhempainpäivärahoihin useita muutoksia, joilla pyritään parantamaan erilaisten perheiden asemaa ja lisäämään perheiden välistä yhdenvertaisuutta. Tämä on erinomainen asia.

Mietinnöstä käy ilmi, että valiokunta pitää myös tärkeänä, että laajemman perhevapaa-järjestelmän uudistusta jatketaan. Tämäkin on hyvä asia. Perhevapaa-uudistus tarvitaan ensi kaudella, ja sen on oltava perheille parannus, ei leikkaus. Siksi perhevapaa-uudistus saa keskustan mielestä myös maksaa, ja kun uudistus tehdään, se on tehtävä perheet ja lapset edellä, ei pelkästään talouden ehdoilla. Keskustan tavoite on parantaa perheiden toimeentuloa, lisätä tasa-arvoa ja turvata erilaisille perheille aito valinnanmahdollisuus lastensa hoidossa. Emme esimerkiksi hyväksy kotihoidon tuen romuttamista. Ja toistan vielä, että mahdollisen perhevapaa-uudistuksen pitää olla perheille parannus eikä leikkaus. Tämä kävi hyvin tänään ilmi esimerkiksi edustaja Ala-Nissilän pitämästä keskustan ryhmäpuheen-vuorosta talousarviokeskustelussa.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen myötä myös esimerkiksi takuueläkkeet ja vähimmäispäivärahat nousevat sekä lääkekustannusten vuotuista omavastuuta alennetaan. Nämä ovat oikeansuuntaisia parannuksia. Ne ovat hyviä täsmätoimia kaikkein heikoimmassa asemassa olevien taloudellisen tilanteen parantamiseksi, johon toki parantamisen varaa jää edelleen. Korotukset tulevat todella tarpeeseen, kuten täällä on todella moneen kertaan tänään ansiokkaasti todettu.

0.45 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Pahoittelen äskeistä kömmähdystäni. Meillä tosiaan oli tässä esityksessä vain näitä pykälämuutoksia, mutta seuraavassa asiakohdassa, jossa käsitellään edelleen näitä hallituksen leikkauksia, esitän sitten vihreiden lausuman siitä, että hallituksen tulisi ryhtyä toimenpiteisiin näiden tehtyjen kansaneläkeindeksijäädytysten ja muiden pienituloisimpiin kohdistettujen leikkausten kompensoimiseksi.

0.45 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! On pakko kuitenkin vielä kommentoida tuota keskustan näkökulmaa siinä suhteessa, että tässähän on kysymys joidenkin etuuksien paik-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kauksista mutta hallituksella ei ollut varaa näin hyvässä taloustilanteessa — ajatelkaa, näin hyvässä taloustilanteessa, kun kasvua on — siitä niitä hedelmiä jakaa kaikille niille, joiden indeksit on jäädytetty.

Kyllä minun täytyy sanoa, että sydäntä varmasti särkee jokaisella meistä, kun hallitukselta ei löytynyt esimerkiksi 60 000:ta euroa siihen, että oltaisiin voitu käytännössä veteraanien veteraanilisä ja rintamalisä laittaa pois näiden jäädytysten piiristä — 60 000:ta euroa ei ollut varaa silloin, kun tätä esitystä tehtiin. Tänäpä salissa on selvinnyt, että tämä virhe tullaan jatkossa korjaamaan, mutta oppositio esitti valiokunnassa ja myös äänestyskesä, että olisi sentään tällaiset asiat pitänyt pystyä laittamaan kuntoon.

Ei ole kovin helppoa suhtautua näihin sinänsä hyviin etuuksien korotuksiin, koska kaikille niille, joiden perusturvaa on leikattu, tämän saman onnen olisi pitänyt koittaa. Se olisi ollut tällaisena aikana oikein. Se olisi ollut oikea teko eriarvoisuuden vähentämiseksi.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n ja toimeentulotuesta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 160/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 20/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

0.47 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Tässä esityksessä ehdotetaan annettavaksi laki kansaneläkkeen ja eräiden muiden etuuksien indeksitarkistuksista vuonna 2019, ja lisäksi esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kansaneläkeindeksistä annettua lakia ja toimeentulotuesta annettua lakia. Kansaneläkeindeksi jäädytettäisiin vuoden 2018 tasolle.

Perussuomalaisen valiokuntaryhmä ei pidä kannatettavana sellaisia ehdotuksia, jotka vaikuttavat eläkkeensaajien ja perheiden saamien etuuksien vähenemiseen. Tämä etuuksien väheneminen mainitaan myös hallituksen esityksessä. Toisaalta esitykseen ei sisälly päätöksenteon tarpeisiin riittävää arviointia ehdotusten vaikutuksista kansalaisten asemaan.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnössä ei myöskään ole asianmukaisesti huomioitu perustuslakivaliokunnan lausuntoa, jossa todetaan, että valiokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettavat indeksijäädytykset yhdessä aikaisempien indeksileikkausten kanssa lisäävät pitkäaikaista tarvetta viimesijaiselle toimeentulotuelle. Samansuuntainen viesti on tullut valiokunnan tietoon myös asiantuntijalausunnoista.

Perussuomalaiset katsovat, että koska ehdotukset aikaisempien indeksijäädytysten kanssa vaikuttavat edelleen samoihin ihmisiin ja samaan väestöpohjaan, lisää tämä edelleen köyhtymisen riskiä, jollaista mielestämme tulee välttää. Köyhät köyhtyvät ja rikkaat

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

rikastuvat. Siitä syystä me katsomme, että tätä lakiesitystä ei voi hyväksyä, ja me esitämme, että lakiehdotukset hylätään.

0.49 Aino-Kaisa Pekonen vas: Arvoisa puhemies! Täällä salissa on tänään puhuttu jo tulevan vuoden budjetista ja perusturvan leikkauksista paljon. Talous kasvaa, mutta kasvu ei tämän hallituksen mielestä kuulu kaikille. Hallituksen politiikka on kovaa ja kylmää. Kaikista heikoimmassa asemassa olevilta leikataan jälleen.

Yritin pykäläkäsittelyssä esittää indeksijäädytysten purkamista, mutta niistä jo äänestettiin ja indeksijäädytykset tulevat voimaan myös ensi vuodelle. Siksi esitän vielä vastalauseen 4 mukaisen lausuman, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin eläkeläisköyhyyden vähentämiseksi ja tekee esityksen kansaneläkkeen ja takuueläkkeen tuntuvaksi korottamiseksi tavoitteena asteittain nostaa vähimmäiseläke 1 000 euroon kuukaudessa.”

0.50 Eva Biaudet r: Arvoisa puhemies, ärade talman! Också Svenska folkpartiet har svårt att acceptera att de fattigaste pensionärerna får stå för nedskärningar och inbesparingar. Därför vill vi förkasta indexfrysningen till den del det gäller folkpensionerna.

Ehdotan siis, että lakiehdotukset 1 ja 2 hylätään vastalauseen 5 mukaisesti.

0.50 Matti Semi vas: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tuo eläkeläisköyhyys on niin paha asia, että heidän tulopohjaansa pitäisi saada parempia korotuksia ja heidän toimeentulonsa pitäisi hoitaa vähän parempaan malliin. Siksi minä kannatan edustaja Pekosen tekemää esitystä.

0.51 Mats Löfström r: Ärade fru talman! Jag understöder ledamot Biaudets förslag.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Biaudet’n tekemää ehdotusta. — Kiitos.

0.51 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Talousarviossa 2019 hallitus esittää edelleen indeksinjäädytysten jatkamista vuoden 2016 indeksileikatulla tasolla. Tämä muutos koskee laajasti suomalaisia pienituloisia ihmisiä. Se koskee kansaneläkeitä, takuueläkettä ja muita sellaisia etuuksia, joita tarkistetaan kansaneläkeindeksin perusteella tai jotka ovat muuten sidottuja kansaneläkkeen määrään. Tällaisia muita etuuksia ovat muun muassa vammaisetuudet, rintamalisät, työttömyysturvalain mukainen peruspäiväraha, työmarkkinatuki, lapsikorotus ja niin edelleen, eli se koskee kaikkein köyhimpien suomalaisten ihmisten etuuksia.

Vihreiden mielestä hallituksen indeksileikkauksille ja -jäädytyksille ei ole kestäviä perusteita eikä niitä pidä hyväksyä. Kuten tuossa edellä on jo esitetty, talous on kasvussa, mutta köyhimmille ei riitä hallituksen kylmältä poliitikalta edes murusia. Me vihreät emme pidä kestäväenä emmekä kohtuullisena sitä, että indeksisäästöillä kuritetaan erityisesti lapsiperheitä, työttömiä, eläkeläisiä, opiskelijoita, vammaisia, asevelvollisuuden suorittajia sekä sairaita suomalaisia samaan aikaan, kun hallituksen ajama kilpailukyky sopimus veronalennuksineen suosii suurituloisia ja ympäristöä saastuttavalle toiminnalle esitetään monenlaisia erilaisia verotukia. Toimet heikentävät pienituloisten ostovoimaa, mikä heikentää kotimaista kysyntää ja kotimaisten yritysten kasvunäkymiä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Näillä perusteilla ehdotan, että lakiehdotukset hylätään ja että hyväksytään yksi lausuma elikkä vihreiden vastalauseen lausumaehdotus: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin etuuksien korottamiseksi niin, että kansaneläkeindeksin jäädytykset ja leikkaukset kompensoituvat.” — Kiitos.

0.53 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan näitä edustaja Alanko-Kahiluodon tekemiä esityksiä.

On kohtuutonta, että nyt siinä kohden, kun talous on tullut kasvu-uralle, näille pienituloisille, joilta ensimmäiseksi leikattiin, kun hallitus etsi säästöjä tämän hallituskauden alussa, ei anneta sitten takaisin. On aivan selvä juttu, että tämä ryhmä olisi nyt ensimmäisenä ansainnut indeksijäädytyksen perumisen. Todellakin tässä tulee nyt tämmöinen tilanne, että kasvu ei kuulu kaikille, vaan kasvusta on päässyt sitten nauttimaan vain tietty väestönosa. Siinä kohtaa, kun haetaan säästöjä, ensimmäisenä on menty kaikkein pienituloisimpien kukkaroille. Sen takia olisi kohtuullista, että nyt nämä indeksijäädytykset peruttaisiin.

0.54 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Juvosen tekemää hylkäysehdotusta. Nimittäin kansaneläkeindeksin jäädyttäminen on itsessäänkin rankka talouspoliittinen toimenpide, erityisesti nyt, kun olemme päässeet nousukaudelle, ja sitä se on varsinkin otettaessa huomioon, että tämä päätös vaikuttaisi jopa rintamalisään.

Tässä salissa on tänään, tai oikeastaan eilen maanantaina päivällä, taitettu peistä siitä, onko kyseessä leikkaus, koska varsinaiset euromääräiset etuudet eivät pienene. No, hintatason noustessa ja varsinkin asumiskulujen ja muidenkin kustannusten ripeän kasvun myötä kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien ostovoima joka tapauksessa heikkenee tämän päätöksen myötä, jota hallitus nyt suunnittelee, ja sehän tarkoittaisi väistämättä heikennyksiä monen heikossa asemassa olevan kansalaisen talouteen ja vaikuttaisi myös toimeentulotuen myöntämisen tarpeen kasvuun, kuten edustaja Juvonen aiemmin kertoi, joten mielestäni tämä edustaja Juvosen tekemä hylkäysehdotus on ehdottomasti kannatettava, ja kannatankin sitä vielä kertaalleen.

0.55 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Me sosiaalidemokraatitkaan emme voi hyväksyä hallituksen jatkuvia perusturvaleikkauksia, jotka osuvat toistuvasti samoihin ihmisiin ja ajavat ihmisiä köyhyyteen ja viimesijaisen toimeentulotuen asiakkaiksi.

Me emme voi hyväksyä hallituksen esitystä kansaneläkeindeksin jäädyttämisestä, joka tarkoittaa käytännössä ihmisten perusturvaetuuksien leikkaamista. Ja kun täällä on tänään todettu ja väitetty, että kyseessä ei olisi indeksileikkaus vaan -jäädytys, niin tosiasiallisesti kansaneläkkeen taso vuonna 2019 leikkautuu 25 euroa kuukaudessa elikkä noin 300 euroa vuodessa verrattuna siihen, jos tämä indeksikorotus olisi tämän hallituskauden aikana tehty, elikkä selkeästi voimme osoittaa, että kyse on leikkauksesta. Elikkä hallitus on heikentänyt pienituloisten ihmisten asemaa, lisännyt eriarvoisuutta ja syventänyt köyhyyttä. Kansaneläkeindeksiin sidottujen etuuksien korotukset ovat olleet jäässä koko hallituskauden, ja etuuksiin on tehty näin myös tasoleikkaus.

Vuodesta toiseen nämä indeksijäädytykset kasautuvat samoille henkilöille ja samoille perheille. Muut heikennykset ovat kohdistuneet muun muassa lääkekorvauksiin ja asumistukeen, ja asiakasmaksujen korotukset osuvat kipeästi kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ihmisiin. Samoin hallituskauden leikkaukset ovat kohdistuneet työttömyysturvaan, jota on myös ansiosidonnaisen kestosta leikattu ja jonka tasoa leikkaa myös aktiivimalli.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Myös kansaneläkettä ja sen lisiä, leskeneläkettä, lasteneläkkeitä, vammaistukia, useimpia hoitotukia, sotilasavustuksen perusosia ja asumistukia on heikennetty.

Hallitus on myös esittänyt, että veteraanien rintamalisää leikataan. Nyt tänään hallitus on ollut perääntymässä tästä asiasta, mutta varsinaisesti meillä ei ole mitään esitystä asiasta, minkä seurauksena me käsittelemme varmaan, ainakin tänä iltana, tässä vielä myös veteraanien rintamalisän leikkausta.

Arvoisa puhemies! Nämä kaikki ensisijaisten etuuksien leikkaukset ovat aiheuttaneet sen, että ihmiset ajautuvat entistä herkemmin pitkäaikaisesti toimeentulotuen piiriin, ja kuten tiedämme, kun ihminen ajautuu toimeentulotuelle, elämäntilanteesta nouseminen on huomattavasti vaikeampaa.

Arvoisa puhemies! Me sosiaalidemokraatit esitämme vastalauseemme 1 perusteella, että 2. lakiehdotus hylätään vastalauseen 1 mukaisesti.

0.59 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Asiantuntijakuulemisissa SOSTE sen sanoi: Leikkauksia ei voida enää perustella taloudellisilla syillä. Hallituksen päätös indeksileikkauksista tehtiin aikana, jolloin Suomen talouskasvu oli hiipunut ja työttömyys oli korkea. Tilanne on kuitenkin muuttunut vuoden 2015 jälkeen, ja sen takia näitä leikkauksia ei voi enää säästösyillä perustella. Nyt kysymys on jo arvovalinnoista. On haluttu valita sellainen linja, jossa edelleen kurjistetaan niiden ihmisten tilannetta, jotka ovat jo kurjuutta jakaneeet kuluneet vuodet.

Sen lisäksi SOSTE nosti esille, että inflaatiotarkastelussa on huomioitava, että köyhyysrajalla olevien inflaatio on yleistä inflaatiota nopeampaa. 2000-luvun aikana vuositason pienituloisten inflaatio on ollut noin puoli prosenttia suurempaa ja koko 2000-luvun aikana noin 8 prosenttia suurempaa kuin muilla kotitalouksilla keskimäärin, ja tämä johtuu siitä, että pienituloisilla kulutus kohdistuu sellaisiin tuotteisiin, joissa inflaatio on nopeampaa, esimerkiksi vuokriin. Näin ollen kurjistus on tuplaturjistus, koska inflaation myötä pienituloisten tilanne heikkenee ja sen lisäksi tehdään vielä nämä leikkaukset.

Nämä leikkaukset ovat osuneet erityisesti työttömiin, lapsiperheisiin ja opiskelijoihin, ja pienituloisten käytettävissä olevat tulot ovat laskeneet merkittävästi. Alimman tulokymmenyksen käytettävissä olevat tulot pienenevät vuodesta 2015 vuoteen 2018 lapsiperheissä noin 158 euroa ja kotitalouksissa keskimäärin noin 120 euroa kuukaudessa.

Lisäksi THL nosti esille, että indeksijäädytykset yhdessä aiempien indeksileikkausten kanssa lisäävät pitkäaikaista tarvetta viimesijaiselle toimeentulotuelle ja heikentävät heikoimmassa asemassa olevien kotitalouksien mahdollisuutta kohtuulliseksi katsottuun vähimmäiskulutukseen ja että 2018 työmarkkinatuen saajan tulot jäävät noin 20 prosenttia kohtuullisesta tasosta. 20 prosenttia kohtuullisesta tasosta — se on iso kuilu kurrottavaksi työttömille ja myöskin niille, jotka pitkäaikaisesti ovat olleet työmarkkinatuen ja asumistuen piirissä.

Näin ollen näilläkin perustein kannatan edustaja Kiljusen tekemää hylkiesitystä.

1.02 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Joitakin näkökulmia myös tähän indeksijäädytyskeskusteluun:

On niiden ihmisten näkökulmasta, joiden etuudet ovat jääneet jäädytysten piiriin, kovin epäoikeudenmukaista väittää, ettei ostovoimaan olisi tullut minkäänlaisia puutteita. Siksi keskustelu siitä, että näiden etuuksien indeksijäädytykset eivät ole leikkauksia vaan ne tosiasiaassa ovat vain indeksijäädytyksiä, kyllä sumuttaa sitä tosiasiaa, että suomalaisessa yh-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

teiskunnassa on myös nousukaudella tai ainakin talouden ollessa nousukiidossa mahdollisuus ja vielä varaa myös poliittisesti leikata Suomen yhteiskunnan heikoimmassa asemassa olevien ihmisten perusetuuksia.

Näin ollen vuosien 2017—2019 aikana tehtävät ja siis nämä tulevat jäädytykset johtavat siihen, että etuuksien tasoon tulee merkittävä vaikutus. Se tarkoittaa käytännössä sitä, että vuosien 2017—2019 aikana etuudet painuvat vuoden 2016 tasolle: 2019 sama etuus on vuoden 2016 tasolla. Ei silloin ole mahdollisuutta selittää, ettei näille ihmisille tästä etuuden jäädytyksestä aiheudu leikkausta. Kyllä se on merkittävä leikkaus ostovoimaan.

Tältä osin esimerkkejä on monta. Surullista on, että kansaneläkeindeksin jäädytys on tässä mukana mutta myöskin monia muita jäädytyksiä. Tänä päivänäähän on keskusteltu myös pitkästi näiden veteraanien jäädytyksistä, jotka koskevat sekä rintamalisää että veteraanilisää. Näiltä osin on hyvä todeta, että hallitus esittää tässä ehdotuksessa 60 000 euron vuosittaista säästöä, jotta voidaan tehdä sekä veteraani- että rintamalisään nämä indeksien jäädytykset, jotka olisivat arvoltaan siis 60 000 euroa.

Suomalaisessa yhteiskunnassa, vaikka talouskasvuakin on, edes tällaiseen indeksijäädytyksen torjuntaan ei ole ollut varaa. Tämä johtaa nyt siihen, että veteraanien rintamalisän osalta tuo etuuden taso tulee jäämään vuoden 2016 tasoon ensi vuoden loppupuolellakin vielä. Kela-indeksi olisi noussut tuona aikana 1,2 prosenttia. Se ei ole iso raha, se on erittäin pienikin raha, mutta se on periaatteellinen raha, iso kysymys siitä, arvostetaanko suomalaisessa yhteiskunnassa sitä pientä tukea, jota veteraanit ovat oikeutettuja saamaan. Tältä osalta suomalaisessa yhteiskunnassa hallituspuolueet ovat tosiasiaassa äänestämällä jo kolmesti pitäneet huolta siitä, että tämä pieni raha jää tulematta. Näin ollen iso kysymys on jälleen kerran se, pidetäänkö huolta siitä, [Puhemies koputtaa] että veteraani- ja rintamalisän osalta tämä leikkaus jätettäisiin kuitenkin tekemättä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asumisperusteisesta sosiaaliturvasta rajat ylittävissä tilanteissa ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 188/2018 vp

Lakialoite LA 52/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 24/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

1.06 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Nyt ehdotetussa uudessa laissa määriteltäisiin työskentelyn vähimmäisedellytykset sovellettaessa asumisperusteista etuuslainsäädäntöä Suomeen tulevaan työntekijään. Ehdotettu Suomeen tulevan työntekijän työskentelyn vähimmäiskesto koskevan vaatimuksen muuttaminen tarkoittaisi sitä, että myös lyhytaikaisesti, alle neljä kuukautta, kestävän työskentelyn ajalta työntekijälle voisi tulla oi-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

keus niihin asumisperusteisiin etuuksiin, jotka ovat EU-asetuksen 883/2004 soveltamisalassa, kuten lapsilisään ja sairausvakuutuksen etuuksiin. Muutoksesta johtuen arvioidaan sairauspäivärahamenon kasvavan vuositasolla 0,8 miljoonaa, sairaanhoitokorvausten 0,6 miljoonaa ja lapsilisämenojen 0,6 miljoonaa euroa.

Esityksen mukaan taasen Suomesta tilapäisesti ulkomaille lähtevä henkilö voisi säilyä asumisperusteisen sosiaaliturvan piirissä kuusi kuukautta nykyisen 12 kuukauden sijaan. Ulkomailla oleskelun tilapäisen aikarajan lyhentäminen heikentää erityisesti muita kuin päätoimisia opintoja suorittavien opiskelijoiden ja muiden tilapäisesti ulkomaille lähtevien henkilöiden oikeutta asumisperusteisiin sosiaaliturvaetuuksiin nykyisestä.

Perussuomalaiset katsovat, että tässä nyt esillä olevassa lakiesityksessä on ongelmakohtia, jotka eivät ole niin selkeitä kuin haluaisimme, ja me näemme, että tämä hallituksen esitys ja sen tuomat ehdotukset heikentävät myös suomalaisten sosiaaliturvaa. Se heikkenee, kun se on aikaisemmin ollut vuosi ja sitten se muuttuu puoleen vuoteen.

Tästä syystä esitätkin vastalauseen 3 mukaisesti, että lakiehdotukset hylätään. Elikkä hylkäysesitys on meidän ryhmältä.

1.08 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Juvosen tekemää hylkäysehdotusta.

Perussuomalaiset ovat ensinnäkin tyytymättömiä lakiesityksen taloudellisiin vaikutuksiin, jotka on mielestämme arvioitu vahvasti alakanttiin ja perusteltu melko epäselvästi ja ei kovinkaan kattavasti. Myös Suomesta ulkomaille lähetettyjen työntekijöiden, erityisesti tutkijoiden ja kehitystyöntekijöiden, asema heikkenisi merkittävästi esityksen myötä, kuten edustaja Juvonen edellä hyvin totesikin. Lisäksi kritisoiimme erityisesti ulkomaan kansalaisten nykyistä helpommin saamaa sosiaaliturvaa eli myös alle neljän kuukauden työskentelyn osalta, mikäli lakiesitys toteutuu. Tämä saattaisi edistää merkittävästi halpatyömarkkinoiden syntyä maassamme, kun palkkatason mataluutta voisi kompensoida yhteiskunnan, toisin sanoen veronmaksajien, kustantamilla tuilla.

Arvoisa puhemies! Lakiesityksen muodostama kokonaisuus ja myös sen puutteelliset perustelut ovat mielestämme niin vakavia ongelmia, ettemme voi tätä lakiehdotusta hyväksyä, ja siksi kannatan edustaja Juvosen hylkäysehdotusta.

1.09 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Suomalaiset liikkuvat yhä enemmän niin Euroopan unionissa kuin sen ulkopuolella, ja sen myötä tarve myös sosiaaliturvalainsäädännön kehittämiseksi tulee koko ajan ajankohtaisemmaksi ja ajankohtaisemmaksi. Sosiaaliturvalainsäädäntöä uudistettaessa etuuden saajien oikeusturvan takaaminen sekä järjestelmän selkiyttäminen ymmärrettäväksi ja läpinäkyvämmäksi ovat ensisijaisia tavoitteita.

Esitän hallituksen esityksen hylkäämistä, sillä valiokunnan käsittelyn aikana esityksessä on ilmennyt jonkinlaisia ristiriitaisuuksia. Emme ole valmiita hyväksymään Suomeen työhön tulevien asumisperustaisen sosiaaliturvan muutoksia hallituksen esittämässä muodossa, sillä emme lyhyen ja nopean valiokuntakäsittelyn aikana päässeet ihan tarkalleen selvyyteen siitä, onko hallituksen tarkoitus parantaa vai heikentää Suomeen tulevien asemaa.

Suomalaisten ulkomaille lähtevien asemaa sen sijaan heikennetään. Se on käynyt selväksi sekä esityksen perusteella että asiantuntijakuulemisten perusteella. Emme hyväksy esitettyjä heikennyksiä, jotka sopivat huonosti kansainvälistyvään maailmaan, jossa muun muassa meidän nuoremme hakeutuvat vapaaehtoistyöhön EU:n ulkopuolelle hankkimaan

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

kansainvälistä kokemusta ja elämäkokemusta. Sen me haluamme nuorillemme sallia ja mahdollistaa ilman, että heitä rangaistaan sosiaaliturvan menettämisellä.

Lisäksi asiantuntijakuulemisissa on käynyt ilmi, että kaikki sosiaaliturvan toimeenpanijat eivät pääse näkemään tulorekisterin tietoja heti, vaikka uudistus astuu voimaan jo vuoden 2019 alussa, ja tämä ei ole hyvä ratkaisu. Lisäksi vielä kritisoimme sitä, että valiokunnassa nopealla aikataululla on tämäkin esitys pitänyt käsitellä ja kaikkiin nyt ilmeneviin kysymyksiin emme ole saaneet siellä vastausta.

Näin ollen ehdotan, että lakiehdotus hylätään ja hyväksytään yksi lausuma, ja tämä lausumaehdotus kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että Suomeen tulevien työntekijöiden sosiaaliturvan muutosten vaikutuksia on seurattava ja ryhdyttävä tarvittaessa toimenpiteisiin.”

1.12 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Salonen hyvin kuvasi sitä käsittelytilannetta, joka sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa oli tämän asian yhteydessä. Valiokunnan käsittelyn aikana esiintyi erilaisia ristiriitaisuuksia, joiden perusteella me emme saaneet selvyyttä ihmisten oikeusturvasta.

Näillä perusteilla kannatan edustaja Salosen tekemää hylkäsesitystä sekä lausumaehdotusta.

1.12 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka hallituksen esityksestä toisin väitetäänkin, esityshän pyrkii romuttamaan suomalaisen sosiaaliturvan asumisperusteisuuden periaatteen. Ongelma on siinä, että pääsy sosiaaliturvan piiriin aukeaa varsin vähäisellä ja lyhytaikaisella työskentelyllä. Tämä saattaa pitkässä juoksussa lisätä sellaisten maahanmuuttajien määrää, jotka pyrkivät vain ja ainoastaan hyötymään korkeatasoisista sosiaalietuuksista ja palveluista Suomessa. Tämähän johtaa helposti siihen, että tulee sitten tulonsiirtoja näille pienipalkkaisille maahanmuuttajille veronmaksun sijaan, elikkä sosiaaliturva on niin kuin osa heidän palkkaansa. Tämähän houkuttelee, kun sosiaaliturva on paljon alhaisempi monissa maissa, varsinkin Afrikassa, ja tänne sitten houkutellaan sillä, että vaikka on pieni palkka, on sitten hyvä sosiaaliturva. Tämä on iso houkutuslupaus sitten sellaisten pienipalkkaisten henkilöiden, jotka eivät maksa käytännössä paljon veroa mutta kumminkin saavat tulonsiirtoja valtiolta, tulla tänne.

1.13 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä on myönnettävä, että sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa oli kovin vähän aikaa käsitellä tätä sinänsä tärkeätä hallituksen esitystä. On myös myönnettävä ja todettava, että kaksi kuulemistä näinkin tärkeässä asiassa on kovin vähän. Olemme olleet aikalaissessa aikataulumotissa soten käsittelyn loputtua, koska tosiasiassa näihin kaikkiin budjettilakeihin, joita oli lähes parikymmentä lausunnolla ja mietinnöllä valiokunnassa, ei jäänyt sitten kovin paljon aikaa käsittelyyn. Tämä on johtanut siihen, että selvää on se, että tässä esityksessä suomalaisten asema silloin, kun ei olla päätoimisessa työssä tai päätoimisessa opiskelussa, tulee heikkenemään, mutta tässä tehdään myöskin rajoituksia siihen, miten Suomesta lähetettyjen työntekijöiden asema maailmalla tulee sitten muuttamaan sosiaaliturvan suhteen.

Lisäksi vielä hankalampaa oli valiokunnassa selvittää sitä puolta, millä tavalla tosiasialisesti tehtävät parannukset ulkomailta Suomeen tulevien työntekijöiden asemassa ovat parannuksia tai heikennyksiä. Heikennyksiä tähän esitykseen sisältyy siinä, että erityisesti erittäin pienipalkkaisten ihmisten, jotka ulkomailta tulevat Suomeen työskentelemään, asema tässä nimenomaan heikentyy. Lisäksi tässä esityksessä poistetaan vaatimus, jossa

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tuntimääräisesti sidottaisiin kuukauden tai vaikka lyhyemmän ajan, kuten viikon, työskentelytunnit tiettyyn määrään. Kun tämä ehto poistuu ja jää vain kokonaisuromääräinen ansaintaraja sellaiseksi virstanpylvääksi, jonka jälkeen sitten asumisperusteista sosiaaliturvaa tulee saamaan, se johtaa tietenkin joidenkin työntekijöiden osalta siihen, että on työskenneltävä entistä enemmän saadakseen sosiaaliturvaa. Valiokunta sai tämän tiedon varsin myöhään tässä käsittelyssä, ja valitettavasti tällä aikataululla emme pystyneet enempää tästä asiasta kuulemaan ja perehtymään tähän logiikkaan. Mutta ainakin näiltä kahdelta osin myös ulkomailta Suomeen tulevien sosiaaliturva tosiasiallisesti heikkenee, vaikka tässä pääesityksen pohjavire on se, että sen pitäisi parantua. Näin ollen jäi epäselväksi se, kenelle tämä on hyödyllinen esitys ja kenelle tämä on sitten päinvastoin esitys, joka ei ole kannatettava. [Puhemies koputtaa]

Puutteita tässä on, mutta valitettavasti kaikesta emme ehtineet ihan tarkkaan päästä kerryille.

1.16 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Nyt olisi syytä kuulla niitä nuoria, jotka suunnittelevat au pairiksi lähtöä EU-alueen ulkopuolelle tai jotka suunnittelevat lähtevänsä vaikka keräämään muovijätteitä maailman meristä EU-alueen ulkopuolelle ja suunnittelevat olevansa tuolla matkalla esimerkiksi noin vuoden ajan. Nimittäin heidän osaltaan hallitus haluaa nyt heikentää sosiaaliturvaa — siis heikennetään sosiaaliturvaa.

Suomesta tilapäisesti ulkomaille lähtevä henkilö voi säilyä jatkossa enää kuusi kuukautta asumisperusteisen sosiaaliturvan piirissä, kun se nykyisellään on 12 kuukautta, ja aika tällainen normaali, luontainen aika nuorelle lähteä tällaiseen työhön, au pairiksi tai vapaaehtoistyöhön tai vaikka urheilijana kokeilemaan siipiään, on vuoden verran. Nyt se siis tarkoittaa sitä, että tämän henkilön tulisi osata itse ottaa joko paikallinen tai yksityinen vakuutus turvatakseen itsensä.

Kokonaan toinen kysymys on sitten vielä se, että jos sattuu tulemaan raskaaksi ja sinä aikana vielä saamaan lapsen, niin myöskin tämän lapsen osalta on niin, että lapsi ei ole silloin automaattisesti suomalaisen sosiaaliturvan piirissä, vaikka he heti kahdeksan kuukauden jälkeen muuttaisivatkin Suomeen. Tämä on kyllä erityisesti suomalaisnuorten osalta merkittävä heikennys, jota tässä ollaan nyt tekemässä. Tätäkin jouduimme aika paljon siellä valiokunnassa jumppaamaan ja kyselemään, että tästäkin selvyys saatiin. Tämä alkuun tuntui ikään kuin jäävän jotenkin täysin huomiotta, vaikka minusta kysymys on merkittävästä asiasta.

Lopuksi vielä haluan sanoa, että suomalainen asumisperusteinen sosiaaliturva on aivan omanlaisensa malli. Siksi meidän on kaikkien ratkaisujen osalta turvattava asumisperusteisen sosiaaliturvan säilymistä ja sen kantokykyä muuten vahvasti vakuutusperusteisessa EU:n sosiaaliturvajärjestelmässä. Tässä meidän mallissamme on kyllä sellaisia viisauksia, joita ei pidä päästää pesuveden mukana valumaan pois, kun tehdään yksittäisiä lainsäädännöllisiä ratkaisuja.

1.19 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Unohdin vielä ottaa kantaa siihen, että — niin kuin tässä edustaja Salonen jo aikaisemmin sanoikin — valiokunnan alkukuulemisessa alkoi näyttää siltä, että tässä ei heikennyksiä suomalaisille niinkään tulisi asumisperusteisen sosiaaliturvan osalta silloin, kun opiskellaan tai työskennellään ulkomailta, mutta se vedenjakaja, raja on siinä, että sen työskentelyn tai opiskelun pitäisi olla päätoimista. Tämän vuoksi on paljon nuoria ja miksei varttuneempiakin suomalaisia, jotka olettavat luonnolli-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

sesti, että hyvinvointiyhteiskunnassa asumisperusteinen sosiaaliturva kantaa. Siksi yllätys on ollut kovin suuri, että kovin pienellä summalla säästetään valtion budjetissa isosta asiasta, joka on tunne suomalaisille siitä, että meitä kuitenkin suomalainen asumisperusteinen sosiaaliturva kantaa. Tältä osin yllätys on ollut kyllä suuri, että tänne jää väliinputoajia. Erityisen vakava paikka on niillä, jotka saattavat tulla raskaaksi vuoden oltuaan ulkomailla ja jotka päätyvät tilanteeseen, jossa asumisperusteinen sosiaaliturva on rauennut sillä aikaa, kun maailmalla ollaan. Tällaisia henkilöitä saattaa yllättäen sitten löytyä, vaikka tosiasiallisesti yksittäisten ihmisten osalta tämän pitäisi koskea vain hyvin rajattua joukkoa.

Toinen näkökulma on se — ja minusta on ollut suurta viisautta SDP:ltä esittää sellaista pontta — että näitä muutoksia seurataan ja myöskin ulkomailta Suomeen tulevien asemaa työmarkkinoilla laajasti seurataan. Silloin voidaan palata tähän asiaan, kun nähdään, miten nämä hallituksen esitykset tulevaisuudessa tulevat toimimaan.

Siksi ainakin itse uskon, että olisi ollut järkevämpää näillä tiedoin tämä hylätä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulkomaisten väliyhteisöjen osakkaiden verotuksesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 218/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 24/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

1.22 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Kyseessä on väliyhteisölaki, joka on osa EU:n veronkiertodirektiivin kansallista toimeenpanoa. Kansalliset toimeenpanot eri valtioissa ovat vaihdelleet kovinkin paljon, ja voi kai sanoa, että meitä tietenkin lähimpänä on Ruotsi, jossa tätä väliyhteisölakia eli pöytälaatikkoyhtiöiden käyttämistä säätelevää lakia on sovellettu huomattavasti Suomea tiukemmin. Tästä johtuen sosiaalidemokraatit, perussuomalaiset, vihreät ja vasemmistoliitto esittivät pykälämuutoksia tähän varsinaiseen lakiin, ja kun nämä tiukennukset eivät menneet läpi, niin meillä on tässä vaiheessa sitten toive kytkeä tämä puutteellinen väliyhteisölaki eduskunnan toiveesta, ponsista, tiukempaan muuhun sääntelyyn, joka auttaisi purkamaan niitä ongelmia, joita väliyhteisölakiin on jäänyt, eli siis sitä, että se ei tarpeeksi tiukasti pureudu aggressiiviseen verosuunnitteluun ja ei estä suomalaisia yrityksiä siirtymästä matalan verotuksen maihin. Eli esitän vastalauseemme mukaiset kolme pontta eduskunnan hyväksyttäväksi.

1.23 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! Minulla ei ollut tilaisuutta olla viikko sitten tuossa ensimmäisessä käsittelyssä paikalla. Silloin taidettiin käyttää kaksi puheenvuoroa, katsoin, ja niissä ei kovin paljon tämän esityksen ja mietinnön asiasisältöön kajottu.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Ehkä vaikka eduskunnan pöytäkirjoja varten niistä kiinnostuneille voisin kertoa tästä esityksestä keskeiset asiat.

Tämä hallituksen esitys johtuu EU:n veronkiertodirektiivistä, jonka edellyttämät niin sanotun väliyhteisölain muutokset on saatettava voimaan ensi vuoden alusta. Väliyhteisölaki tuli voimaan vuoden 1995 alusta. Siihen on tehty matkan varrella useita muutoksia. Käsittelen tässä kaksi keskeistä nyt tehtävää muutosta:

Toinen koskee Suomelle verotusoikeuden perustavan määäämisvallan kynnystasoa. Nykyisin Suomen verotusoikeus väliyhteisötuloon syntyy, jos Suomessa yleisesti verovelvolliset omistavat vähintään 50 prosenttia yhteisön pääomasta tai äänistä tai saavat vähintään 50 prosenttia sen tuotosta. Yksittäisellä suomalaisosakkaalla väliyhteisötulo on verotettu, jos tämän osuus pääomasta, äänivallasta tai varallisuuden tuotosta on ollut vähintään 25 prosenttia. Hallituksen esityksen mukaan verotusoikeuteen ei enää edellytetä, että Suomessa yleisesti verovelvolliset osakkaat omistavat väliyhteisöstä vähintään 50 prosenttia. Verotusoikeus syntyy, jos osakkaan ja tämän kotimaisten tai ulkomaisten etuyhteystahojen suora tai välillinen määäämisvalta väliyhteisössä on vähintään 25 prosenttia.

Toinen muutos koskee vapautusta väliyhteisösääntelystä liiketaloudellisin perustein. Hallituksen esityksen mukaan väliyhteisötulon verotuksesta voisi edelleen vapautua, jos EU- tai Eta-alueen valtiossa asuva väliyhteisö tosiasiallisesti harjoittaa taloudellista toimintaa asuinvaltiossaan. Tämä vapautus perustuu EU-tuomioistuimen oikeuskäytäntöön ja on myös nykyisessä väliyhteisölaissa. Lisäksi EU- ja Eta-alueen ulkopuolisia maita koskee nykyisessä laissa niin sanottu toimialapoikkeus, oikeammin sanoen toimialavaatimus, jota hallituksen esityksessä on laajennettu koskemaan muutakin tuotanto- tai palvelutoimintaa kuin teollista tuotantotoimintaa. Tämä on hyvä laajennus moderneja liiketoimintamalleja, kuten digitaalisia palveluja, ajatellen. Se merkitsee 1990-luvun puolivälissä säädetyn väliyhteisölain eräänlaista päivittämistä.

Arvoisa puhemies! Uusi laki tiukentaa väliyhteisösääntelyä verosopimusvaltioiden osalta, kun harmaan listan sääntely poistuu. Nyt verosopimusvaltiossakin on täytettävä toimialapoikkeuksen edellytykset. Näin ollen on hyvä laajentaa hyväksyttävien toimialojen piiriä myös digitaaliseen liiketoimintaan. Toimialapoikkeuksen nykylaajuus koskee vain raskasta teollisuutta ja on peräisin 1990-luvun puolivälistä eikä siinä ole voitu huomioida tämän päivän digitaalista liiketoimintaa, jota harjoitetaan esimerkiksi työvoiman saatavuussyistä Singaporen kaltaisissa keskuksissa ilman, että asiaan liittyy verosuunnittelua. Nyt on jouduttu hoitamaan asioita korkeimmassa hallinto-oikeudessa, jossa muun muassa virustorjuntaohjelmistojen kehittäminen on joulukuussa 2014 tehdyssä vuosikirjapäätöksessä hyväksytty teolliseksi tuotantotoiminnaksi.

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä pidetään välttämättömänä, että säännösten toimuutta seurataan muun muassa yritysten kansainvälistyminen huomioon ottaen.

1.28 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puheenjohtaja! Kannatan näitä edustaja Harakan esittämiä lausumaponsia, jotka ovat todella sekä SDP:n, vihreiden, perussuomalaisten että vasemmistoliiton yhteisiä.

Näiden tarkoituksenaan on se, että pystymme estämään aggressiivista verosuunnittelua ja veronvälttelyä. Todellakin silloin jos yrityksen tosiasiallinen johtopaikka on Suomi, myös kotipaikan tulisi olla Suomi, niin että ei voi siirtyä jonnekin sellaiseen paikkaan, missä pystyisi veroja välttelemään.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Me olemme paljon puhuneet täällä harmaasta taloudesta. Me olemme paljon puhuneet siitä, miten pitäisi veropohjien olla laajoja ja tulisi tilkkiä näitä erilaisia porsaanreikiä, ja on tärkeää, että silloin kun me sovellamme sitä lainsäädäntöä, mitä EU:stakin tulee, me teemme sen tavalla, joka varmistaa sen, että pystymme keräämään verot.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi autoverolain liitteen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 276/2018 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 25/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

1.29 Timo Harakka sd: Arvoisa puhemies! Ottaen huomioon sen, minkälaisella kiireellä tätä autoverolain liiteasiata piti käsitellä valtiovarainvaliokunnan verojaostossa ja valiokunnassa, osallistuminen tähän toiseen käsittelyyn on aika vaatimatonta.

Siinä kuitenkin oli kyse lähinnä teknisestä muutoksesta, jossa muutettiin niitä päästörajoja, joiden mukaan vero määräytyy. Kuitenkin syyskuussa esitetyn autoveron muutoksen versus nyt joulukuun alussa esitettyjen uusien päästölukemien väliin tulee erittäin tärkeä, ehkä jopa käänteentekevä seikka, joka on se, että kansainvälinen ilmastopaneeli esitti huolestuttavat lukunsa ilmaston lämpiämisestä. Silloin lähes kaikki eduskuntapuolueet sitoutuivat 1,5 asteen lämpötilan nousun maksimitavoitteeseen. Silloin on aivan välttämätöntä, vaikka kyseessä onkin täysin teknisluonteinen korjaus autoveron päästötaulukoihin, huomioida tässä yhteydessä myöskin ne tulevat tarpeet, joita ilmastohaaste liikenteen verotukselle ja ylipäättään liikkumiselle Suomessa tulee asettamaan.

Sen tähden sosiaalidemokraatit, vihreät, vasemmistoliitto, ruotsalainen kansanpuolue ja kristillisdemokraatit ovat yhdessä hyväksyneet lausumaehdotuksen, joka kuuluu näin: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy välittömiin toimiin auto- ja ajoneuvoveron ohjausvaikutuksen vahvistamiseksi niin, että se voimakkaammin kannustaa päästöttömien ja vähäpäästöisten autojen hankintaan, sekä arvioi koko liikenneverotuksen kokonaisuutta ilmastonmuutoksen torjumiseksi.”

1.32 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan tätä edustaja Harakan tekemää ehdotusta.

Me tiedämme, että liikenne on yksi päästöjä aiheuttava toimi, ja me tiedämme, että on paljon keinoja, millä liikenteen päästöjä voidaan saada vähemmäksi. Siksi on aivan selvää, että meidän täytyy ottaa siinä käyttöön myös ne taloudelliset ohjauskeinot, joilla me ohjaamme ihmisiä valitsemaan vähäpäästöisempiä tai päästöttömiä autoja, ja verotus on tässä ehdottomasti semmoinen keino, jota kannattaa käyttää.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Aikaisemmin päivällä täällä puhuttiin siitä, tulisiko ottaa käyttöön tällainen ilmasto-vaikutusten arviointi kaikkeen päätöksentekoon, mitä me täällä teemme — ”iva”, niin kuin meillä on yva tai suvaus tai muut — ja kyllä nyt ennen kuin tämä ilmasto-vaikutusten arviointi on varsinaisesti käytössä, näitä kaikkia päätöksiä pitäisi suhteuttaa siihen, mitkä ovat vaikutukset ilmastoon. Tässä on nyt hyvä esimerkki semmoisesta päätöksestä, missä tämä olisi pitänyt ymmärtää heti huomioida.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ajoneuvolain ja ajokorttilain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 33/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

1.33 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Tämän lain tavoitteena on mahdollistaa uusi liikkumisen muoto erityisesti nuorille, 15—17-vuotiaille, ottamalla käyttöön uusi ajoneuvoryhmä. Tällä esityksellä ehdotetaan muutettavaksi ajoneuvoverolakia, ajokorttilakia, tieliikennelakia, autoverolakia, polttoainemaksusta annettua lakia, arvonnisäverolakia ja rikoslakia.

Käytännössä esityksellä ehdotetaan otettavaksi käyttöön uusi kansallinen T-ajoneuvoluokan ajoneuvoryhmä, kevytauto, johon kuuluisivat henkilöautosta muunnetut, nopeudeltaan lakiesityksessä enintään 45 kilometriin mutta valiokunnan käsittelyn jälkeen enintään 60 kilometriin tunnissa rajatut ajoneuvot.

Nuorilla on tarve liikkua, ja liikkumiseen he ovat käyttäneet usein mopoa tai mopoautoa. Tämän lain myötä näiden rinnalle saadaan uusi vaihtoehto, kevytauto. Tavoitteena on parantaa erityisesti nuorten liikenneturvallisuutta ja helpottaa heidän liikkumistaan mahdollisimman kohtuullisilla kustannuksilla.

Esitystä käsitellyt liikennevaliokunta näkee tämän esityksen edistävän liikenneturvallisuutta, alueellisesti kansalaisten liikkumismahdollisuuksien yhdenvertaisuutta ja tätä kautta myös perheiden elämänlaatua. Mopoautoon verrattuna kevytauto voi olla käyttöikältään pidempiaikainen vaihtoehto, jonka elinkaareissa myös osa ajoneuvon kustannuksista on saadun selvityksen mukaan mopoautoa pienempiä.

Arvoisa puhemies! Hyvä, että tämä pitkään silloin tällöin esille noussut ja eri kansanryhmiä pohdittanut asia nyt saadaan ratkaistua mahdollisimman hyvällä tavalla. Jälleen kerran tämän hallituksen toimesta saatetaan päätökseen asioita, jotka ovat pitkään velloneet keskusteluissa tässä yhteiskunnassa.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

1.35 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys niin sanotun kevytauton mahdollistamisesta liikenteeseen on äärimmäisen hyvä ja odotettu lainsäädäntöuudistus. Tämä on myöskin valiokuntatyöskentelyssä saanut mielestäni vielä merkittävästi lisää sellaisia piirteitä, jotka edesauttavat ja lisäävät muun muassa liikenteen sujuvuutta ja liikenneturvallisuutta — nimenomaan tämä nopeusluokan muuttuminen 45 kilometristä tunnissa 60:een. Sillä on iso merkitys tuolla vähän vilkkaamalla tiellä, että kevytauto kulkee kuuttakymppiä, koska sitten taas, kun tullaan lähelle taajamaa ja taajama-alueelle, rupeavat jo myöskin muut nopeudet rajoittamaan sitä nopeutta.

Totta kai tässä pitää huomioida myöskin se, että tässä on positiivisia vaikutuksia myöskin ympäristön kannalta, koska silloin kun päästään ajamaan kuuttakymppiä, niin huomattavasti kevyemmällä päästöillä päästään, kun voidaan pikkaian ajaa joskus pintakaasulla eikä aina tapissa, kuin silloin kun mennään 45:tä. Elikkä kyllä tämä on myöskin merkittävä lisäys ympäristön kannalta.

Tietysti tässä tulee nyt sitten muutettavaksi myöskin moottoritien ja moottoriliikennetien nopeusrajoitusta. Kun se raja on nyt ollut 50 kilometriä tunnissa, niin nyt se pitää nostaa 70:een, jotta näillä ei sitten voida siellä ajaa.

Ennen kaikkea, arvoisa puhemies, tämä uudistus on todella hyvä nimenomaan yhdenvertaisuusperiaatteen kautta ja liikenneturvallisuuden kautta ja myöskin perheiden elämänlaatua lisäävänä tekijänä, kun asutaan hieman kauempana haja-asutusalueella ja asutaan joukkoliikenteen saatavuuden rajoilla, ja jos siellä joukkoliikennettä on vain yksi aamulla ja yksi illalla, niin silloin ei paljon harrastuksissa käydä muuta kuin koulussa. Elikkä kyllä tällä ajoneuvomuodolla pystytään huomattavasti lisäämään nuorten liikkumista ja mahdollisuutta harrastaa ja olla sosiaalisessa kanssakäymisessä ikäluokkineen keskenään.

Tällä myöskin muun muassa kevennetään paljon perheiden huolta nuorista. Tulen paikakunnalta, jossa pari vuotta sitten kaksi nuorta vakavassa liikenneonnettomuudessa menehtyi silmittömän rattijuopon yliajamana. Siinä kevytauto ehkä olisi jollain tavalla voinut pelastaa hieman, mutta mopoauto oli turvaton, ja täytyy sanoa, että kyllä meidän paikkakunnalla ja meidän seutukunnalla mopoautoja sillä tavalla kuitenkin ollaan pidetty huomattavasti vaarallisempana senkin onnettomuuden jälkeen, koska tajuttiin yleisesti se, kuinka heikkoja ne kuoret kuitenkin ovat.

Täällä myöskin ekassa käsittelyssä aika paljon käytiin keskustelua siitä, mitä sitten käy, kun ruvetaan taas virittämään kevytautoja ja nuoret ajavat hetken päästä kahdeksakymppiä niillä. Täytyy muistaa se, että meillä on oikeusjärjestelmä, jonka mukaan kuljetaan oikeudetta sitten, jos mennään yli kuuttakymppiä, ja sen jälkeen tulee ajokielto ja muut sanktiot. Ei tässä ole mistään muusta kyse kuin siitä, että lakia pitää noudattaa.

1.38 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! En lähde enää tähän aikaan aamusta toistamaan ensimmäisen käsittelyn puheenvuoroani, jossa kerroin, mikä kaikki tässä lakiesityksessä on vialla, minkä seurauksena esitän sen hylkäämistä vastalauseen mukaisesti.

Jätän vain yhden yksityiskohdan itämään teidän kaikkien korvan taa, joudutte nimittäin sitä vielä selittämään julkisuudessa: Kun tämä laki on voimassa, 15-vuotias kuljettaja pääsee 60 kilometriä tunnissa kulkevan ajoneuvon rattiin neljän teoritunnin jälkeen. Pakolista on siis vain neljä teorituntia. Mikä voisi mennä pieleen?

1.39 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan edustaja Kasvin tekemää esitystä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Niin kuin tässä vastalauseessa todetaan, kyllähän tässä nyt tavallaan perustellaan tätä liikenneturvallisuuden lisääntymisellä, mutta kuitenkin on kysymys siitä, mitä tämä todellisuudessa tulee tekemään, kun todellakin jo 15—17-vuotiaat ajavat jopa 60 kilometriä tunnissa neljän ajo-opetuksen teoritunnin jälkeen, jolloin voi kysyä tietysti, lisääntyykö siinä turvallisuus vai ei.

Toki äsken puhuttiin myös autoista ja puhuttiin ilmastopäästöistä, ja varmaan tässä olisi taas semmoinen lakiesitys käsillä, että jos ilmastovaikutusten arviointia tehtäisiin, niin voisi näyttää kovasti negatiivista. Itse asiassa tässä arvioinnissa on todettukin, että ehdotetut lait lisääisivät liikenteen hiilidioksidipäästöjä.

Tiedän kyllä, että haja-asutusalueilla joukkoliikenne tänä päivänä on todella heikkoa, mutta minä toivoisin, että ennemmin etsitään ratkaisuja erilaisista jakamistalouden tuomisista mahdollisuuksista. Se auttaisi yhtä lailla myös siellä asuvaa vanhusväestöä. Me tiedämme, että liikenteen tulevaisuudessa tulee muuttua täysin kokonaan. Se ei muutu vain niin, että me vaihdamme nykyiset päästölliset autot päästöttömiin, vaan myös se, miten me liikkumme, miten me jaamme sitä liikkumista, millaisia liikkumisen palveluja me pystymme luomaan, on avainasemassa siinä, kun mietimme, kuinka me saamme liikenteestä vähäpäästöisempää. Tämän tyyppiseen palvelujen kehittämiseen meidän pitäisi entistä voimakkaammin ryhtyä, ja se toisi myös ratkaisuja siihen, miten sinne alueelle, missä nykyisen kaltainen joukkoliikenne ei juurikaan toimi, saataisiin uusia muotoja, niin että mahdollistettaisiin paremmin liikkuminen myös ilman omaa autoa.

1.41 Rami Lehto ps: Arvoisa rouva puhemies! Kannatan suuresti tätä hallituksen esitystä, näillä valiokunnan muutoksilla. 60 kilometriä tunnissa — se on turvallisuuskysymyskin, että sitten ei aleta tuolla taajamien ulkopuolellakin ohittelemaan joka paikassa. Meilläkin on oman kaupungin ympäristössä paljon tieosuuksia, missä on 60 kilometriä tunnissa nopeusrajoitus, ja kun mopoautot ovat edessä, niin siellä sitten puikkelehditaan välistä, ja se tuo turvallisuusriskinkin. Tämä on hyvä, että se on 60 kilometriä tunnissa, silloin se käy monesti perheen kauppakassina, kakkosautona. Se vanhempikin uskaltaa tai kehtaa lähteä sillä kaupassa käymään, kun se kulkee sen 60 kilometriä tunnissa, ja on hyvä, että sen nimi on kevytauto eikä se ole nuorisauto.

Tässä esityksessä on myös tämä, että pitää olla alle kymmenen vuotta vanha, tai nyt alkuun otettu käyttöön 2015 alusta, ja sehän takaa, että on myös hyvät turvavarusteet näissä. Silloin myös jalankulkijallekin voi olla suojaa, kun on automaattipysäytykset ja jarrutukset näissä autoissa. Onhan se ihan eri kuin nyt nämä muovikipot, millä mennään. Ne ovat niin kevyitäkin, että nehän kaarteessa menevät ja liukuvat liukkaalla ihan itsekseen. Tietysti se on aina parempi suoja, että siellä on metalliakin ympärillä eikä pelkästään muovista, ja on lämmitettyjä tuulilaseja ja muita. Ne ovat nyt huomattavasti parempia autoja.

Luulen, että ainoa, kuka tässä häviää, ovat nämä mopoautojen maahantuoja. Niiltä menee tässä bisnes, kun ne ovat myyneet niitä helposti hajoavia kotteroita ja nyt nuoret saavatkin kunnon autoja.

Edustaja Kasvi puhui tässä teoritunneista. Minäkin aikoinaan pääsin mopolla ajelemaan, ei ollut minkään näköistä koetta, kun sain sen mopon alle, ja ne olivat useasti valmiiksi jo viritetty, että niillä mentiin kuuttakymppiä tuolla, eikä ollut yhtään tuntia minnekään päin, ei teoriaa eikä ajotuntejakaan.

1.43 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy muistaa myöskin se tosiasiassa, että kun nyt nuoret pääsevät ajamaan näillä kevytautoilla — ne ovat siis nopeusrajoitteisia autoja, niin sanottuja pienempiä henkilöautoja — niin kyllähän se myöskin valmentaa sitä nuorta ajamaan sitten jatkossa autokortilla autoa siellä liikenteessä, kun se itse auto ei välttämättä enää muutu juurikaan, nopeus vain muuttuu. Että kyllä minä näen sen myöskin siltä osin turvallisuustekijäksi. Ja kun ajatellaan sitä, että ne nuoret myöskin pystyvät sitten siinä vielä turvallisemmin kuljettamaan myös sitä kumppania, kaveria, tuttavaa tai ystävää kuin he vievät tänä päivänä mopoautoissakin, niin kyllä tämä tuo huomattavan lisäyksen maltillisuutta varmasti sinne liikenteeseen ja myöskin sitten turvallisuutta, ja huoli poistuu perheestä vähän pienemmäksi, kun he lähtevät vähän turvallisemmalla autolla liikkeelle.

Kyllä minun on edustaja Mikkoselle pakko sanoa, että kyllä jakamistaloutta on harjoitettu kymmeniä vuosia maaseudulla ja haja-asutusalueilla. Ei tämä ole mikään uusi asia. Se on vain tullut tiensä päähän. Esimerkiksi meillä itsellä on 10 kilometriä keskustaan matkaa — kolme nuorta ja neljä autoa tällä hetkellä liikennekäytössä pihassa tai tallissa. On pakko olla ajoneuvoja, koska eri aikaan kuljetaan. Kun lapset olivat pieniä, niin pappa kuljetti, naapuri kuljetti, itse kuljetettiin. Kyllä se jakamistalous on ollut käytössä aina. Mutta nykyajan nuoret vain liikkuvat entistä enemmän erilaisiin aikoihin ja muuta. Kyllä heille pitää myöskin mahdollistaa niin haja-asutusalueella kuin kaupungissakin mahdollisuus liikkua ja sosiaalisessa kanssakäymisessä olla ikätovereitten kanssa. Että siltä osin jakamistalous ei ole tähän ratkaisu vaan juuri tämäntyyppiset rohkeat avaukset ja se, että myöskin uskallettiin lähteä Euroopan unionista hakemaan meille poikkeusta tähän asiaan ja saatiin tämä kevytauto nyt sitten meillekin käyttöön.

Kyllä tässä tehdään iso tulevaisuuden teko tuleville nuorille ja sillä tavalla tasapäistetään myös mahdollisuutta nuorten liikkumiseen.

1.45 Jyrki Kasvi vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Lehto tosiaan viittasi siihen, että ennen vanhaan ajettiin mopoilla ilman mitään koulutusta — ja niitä ruumiita kyllä sitten tulikin. Edelleen nykyään mopo on kuusi kertaa onnettomuusalttiimpi ajoneuvo kuin esimerkiksi mopoauto tai esimerkiksi tämä kevytauto tulee olemaan.

Mitä tulee ajo-opetukseen, niin kuvitelkaa, mikä mekkala siitä täälläkin nousisi, jos ehdottaisimme normaalin ajokortin kohdalla — jossa ei enää sitä ajonopeutta tule siihen pienen henkilöautoon paljon lisää — että mihin ihmeeseen sitä opetusta tarvitaan ja kyllä se neljä tuntia siihenkin riittää, kun se kevytautoon riittää.

Edustaja Hakanen sanoi, että nopeus vain muuttuu. 60 kilometriä verrattuna 45 kilometriin on kuitenkin huomattavan eri asia. Ensinnäkin tietysti reaktioaika pitenee ja jarrutusmatka pitenee, ja ajoneuvon liike-energia kasvaa nopeuden toiseen potenssiin. Sen seurauksena 60 kilometrin tuntinopeudessa auton liike-energia on 78 prosenttia korkeampi kuin 45 kilometrissä. Se tarkoittaa myös sitä, että törmäykset ovat 78 prosenttia voimakkaampia — sen lyhyemmän reaktioajan ja pidemmän jarrutusmatkan jälkeen.

1.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä nyt lyhyesti vielä tässä kommentoin edustaja Hakaselle, että tiedän toki, että jakamistalous, varsinkin sen perinteiset muodot, on kunniassa niin maaseudulla kuin kaupungeissakin, mutta tarkoitin tässä ehkä nyt sellaisia uudenlaisia palveluja, jotka pohjautuvat erilaisiin digisovellutuksiin ja paikannuk-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

siin ja joilla mahdollistetaan jakamistalouden palveluita myös muiden kuin omien perheenjäsenten, naapureiden tai sukulaisten kesken.

1.47 Pertti Hakanen kesk: Puheenjohtaja! Pakko vielä käyttää puheenvuoro tästä jakamistaloudesta ja siitä, millä tavalla nykyään nuoret toimivat. Kännykät on olemassa, kaikki Snapchatit ja muut, joissa nähdään koko ajan, missä ne kaverit ja ystävät kulkevat. Tämä on juuri nimenomaan ehkä sitä, mitä edustaja tarkoitti sillä, että jakamistalous tulee. Mutta mitä he jakavat, jos ei ole mitään, millä kulkea? Eli kyllä tässä täytyy huomata myöskin se, että kyllä tämä tuo sitä sosiaalisuutta niille nuorille ja yhdessäolemista, kun he pysyvät sitten myöskin näin liikkumaan turvallisesti.

Tästä edustaja Kasvin laskennallisesta tuloksesta törmäyksen kovuudesta nopeuden lisääntyessä: Totta kai tämä pitää tietysti paikkansa. Tämä on kiistämätön, ei tätä voida kiistää, tämä on ihan tosiasia. Mutta kuitenkin kun mietitään niitä lasikuituhäpäkkeitä, millä he ajavat, mitkä käydessään jo tärisivät niin, että melkein pölykapselit irtoavat, niin kyllä se on kuitenkin ihan eri luokan turva sitten, vaikka se nopeus kasvaakin ja se isku on kovempi. Kuitenkin näillä pääosin ajetaan niillä matalan luokan teillä, missä nopeudet eivät siis ole mitään sataa kilometriä tunnissa. Toki nuoret niillekin teille totta kai menevät, koska niitten reviiirit kulkea ovat myöskin laajoja.

Kyllä tässä näen kaiken kaikkiaan sen, että me olemme tekemässä todella hyvän ajoneuvotyypin nuorille.

Täällä tuotiin esille myöskin se, että ennen vanhaan mopoa pääsi ajamaan, kun tuli 15 vuotta ikää täyteen. Minulla ei nyt ole tässä tilastoja käytössä, mutta en ainakaan itse nuoruudesta muista ihan hirveästi niitä kuolemaan johtaneita onnettomuuksia mopoilla, kun ei ollut mitään opetusta vaan lähdettiin liikenteeseen ajamaan polkupyörän jälkeen, ja kyllä uskon, että tässä myöskin valistuksella, kasvatuksella ja perheen asennoitumisella siihen omaan nuoreen on aika iso merkitys.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työsopimuslain 7 luvun 2 §:n ja työttömyysturvalain 2 a luvun 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 227/2018 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 10/2018 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

1.49 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Tässä lakiesityksessä ei ole mitään järkeä, sillä tällä lailla ei saavuteta edes hallituksen omien vaikutusarvioiden mukaan tavoitteeksi asetettuja työllisyysvaikutuksia. Tuntuukin, että tämä laki on hallitukselle pelkästään ideologinen arvovaltakysymys. Perääntyä ei ilmeisesti voinut, kun Suomen Yrit-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

täjille tuli luvattua jotakin. Muut tahot, siis Suomen Yrittäjiä lukuun ottamatta, eivät tätä lakiesitystä juuri ole kannattaneet.

Hallitus on ilmeisesti päättänyt soveltaa kokeilukulttuurin periaatteita lainsäädäntötyöhönkin. Kokeilukulttuurihan on sinällään hyvä asia, mutta lakeja ei voi laatia kokeiluina. Tämän lain seurauksena työmarkkinoille syntyy monen vuoden epätietoisuuden aika, kun odotetaan oikeuden ratkaisuja siitä, miten tätä epäselvää lakia käytännössä sovelletaan. Eli tämä laki työllistää lähinnä juristeja.

Esitimme ensimmäisessä käsittelyssä toiseen lakiin pykälämuutoksia, mutta hävisimme äänestyksessä. Mutta koska hallituksen esityskin parantaa nykytilannetta toisessa laissa mainittujen karenssien osalta, niin tässä toisessa käsittelyssä esitämme vain 1. lakiesityksen eli irtisanomissuojan heikentämisen pienissä yrityksissä hylkäämistä. Vastalauseessa 1 oleva hylkäyksesitys on SDP:n, vasemmistoliiton, vihreiden ja RKP:n yhteinen.

1.51 Rami Lehto ps: Arvoisa puhemies! Näen, että hallituksen esitys sisältää voimassa olevaan lakiin verrattuna uuden ongelman. Kun muutettua irtisanomisperustetta aletaan yrityksissä soveltaa, säädökset eivät anna riittävästi tulkintalinjaa, vaan se on haettava tuomioistuimista. Tämä vie aikaa useita vuosia ja johtaa suuriin oikeudenkäyntikuluihin. Tämä rasittaa pitkään sekä työnantajia että työntekijöitä.

Lisäksi katson, että tällainen kehitys vaikuttaa työllisyyteen kielteisesti, sillä oikeudenkäyntiprosessien pelossa ei välttämättä uskalleta rekrytoida uutta työvoimaa. Epätarkka lainsäädäntö siirtää myös lainsäädäntövaltaa tietoisesti eduskunnalta tuomioistuimille, mikä ei ole mielestämme hyväksyttävää.

Me perussuomalaiset epäilemme myös irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Hallituksen esityksessäkin todetaan, ettei voimassa olevan tutkimustiedon perusteella voida luotettavasti arvioida irtisanomissuojan heikentämisen työllisyysvaikutuksia. Siksi nähdään, että hallituksen tulee ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin, joilla parannetaan pienien yritysten työllistämismahdollisuuksia ilman irtisanomissuojan heikennyksiä, esimerkiksi perussuomalaisten vaihtoehtobudjetissa olevalla kannustavalla yritysveromallin käyttöönottolla.

Edellä olevan perusteella kannatan edustaja Mäkisalo-Ropposen tekemää hylkäysehdotusta, jollainen samanlainen meillä oli perussuomalaisten vastalauseessa 2.

Samalla teen vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen, joka kuuluu seuraavanlaisesti: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, joilla parannetaan pienien yritysten työllistämisedellytyksiä irtisanomissuojaa heikentämättä. Ja samalla kun uudistuksia tehdään, niin hallitus varmistaa, etteivät hallituksen esitykset johda siihen, että pienet työnantajat ja niiden työntekijät joutuvat usean vuoden mittaiseen epävarmaan tilaan sen johdosta, että lakien epämääräisiin säädöksiin joudutaan hakemaan korkeimman oikeuden ennakkoratkaisuja.”

1.53 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lehdon tekemää lausumaehdotusta.

Hallituksen tulee mielestämme keskittyä jatkossa sellaisiin toimenpiteisiin, jotka parantavat työllisyyttä heikentämättä kuitenkin samalla joko työnantajan tai työntekijän asemaa. Edustaja Lehto toi äsken esille esimerkkinä tällaisesta uudistuksesta esittämämme kannustavan yritysveromallin. Lakiuudistusten on myös oltava sellaisia, ettei niistä johtu-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

va oikeustila ole tulkinnallinen ja epävarmuutta aiheuttava, kuten tässä nyt valitettavasti saattaa käydä. Sen näemme jatkossa, mitä käytännössä oikeuskäytäntö osoittaa.

Tässä siis tuli mainittua edustaja Lehdon tekemän täysin perustellun lausumaehdotuksen pääasiallinen sisältö, ja siksi kannatin tätä hyvää lausumaehdotusta.

1.54 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Kyseessä on siis kansanomaisesti irtisanomissuojalaki, joka on surkuhupaisa farssi epävarmuuden lietsomisesta työmarkkinoille. Ehkä vielä kaikkein surullisinta on, että hallitus itsekin on sitä mieltä, että tällä ei ole työllisyysvaikutuksia. Sen jälkeen seuraa kysymys, että miksi tällaista tehdään. No, viesti tuli jostakin muualta, missä tällaista lakia halutaan, koska se tuntuisi kivalta, että voitaisiin irtisanoa ja sitten ehkä ottaa uusia työntekijöitä.

Ensinnäkin puhuttiin pienistä yrityksistä, sitten raja oli alta 20 henkilöä. Sen jälkeen se muuttui alta kymmenen hengen yrityksiin. Nyt lakiesitykseen on kirjoitettu, että pienten yritysten koko pitää huomioida oikeuskäytännössä. Näin on tehty, kuulkaa, kymmenet vuodet. Aikaisemminkin on siinä kohtaa, kun on tullut kiistanalaisia tilanteita, huomioitu erilaiset yritysten tilanteet näissä oikeustapauksissa, jotenka kukaan ei vielä kukaan kai tiedä tai suositu myöntämään, miksi tämä laki tehdään — niin kuin Mäkisalo-Ropponen täällä esitti, mitään järkiperustetta ei ole olemassa.

Sen takia olen hyvin iloinen Merja Mäkisalo-Ropponen esityksestä ja kannatan sitä, vaikka en missään tapauksessa haluaisi tällaista lakiesitystä olemassa olevankaan, jolla ei ole mitään vaikutusta yhtään mihinkään.

1.56 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Myös tätä ehdotusta on käsitelty sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, koska se sisältää budjettivaikutuksia ja näitä budjettivaikutuksia tulee etuuksien puolelle siinä, että karenssiaikaa on tarkoitus tämän esityksen osalta lyhentää 90 päivästä 60 päivään. Tämä puoli esitystä on kannatettava. Valiokunnassa oli vahva kannatus sille, että näin voitaisiin tehdä, mutta myös kysymyksiä jäi.

Kysyn teiltä, että kun ihminen niin sanotusti omasta syystään joutuu irtisanotuksi, niin onko erityyppisillä irtisanomisilla — koeajalla, varsinaisessa vakituudessa työsuhteessa tai esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, jossa hän itse lähtee — samanlainen moitittavuus. Tässä tapauksessa hallitus on ratkaissut tämän moitittavuuden niin, että kaikkein moitittavinta karenssiajan pituuden näkökulmasta on näistä kolmesta esimerkistä tilanne, jossa henkilö lähtee itse, sillä heidän karenssiaikansa irtisanoutumisen jälkeen on jatkossakin 90 päivää.

Asia kävi ilmi valiokunnassa, ja meillä oli kyllä tahtotilaa siihen, että tuo aika olisi karenssien osalta lyhentynyt kaikilla 60 päivään, mutta koska tämä 60 päivän karenssiajan vaikutus oli 6,8 miljoonaa euroa, niin valitettavasti paljon isompaan summaan hallituksella ei ollut varaa. Tästä syystä nyt karenssien ajat vaihtelevat siitä syystä riippuen, miksi ihminen on irtisanoutunut tai irtisanottu. Tämä ei ole nykyisen tilanteen mukaista.

Arvoisa puhemies! Sitten henkilökohtaisesti totean, että kun budjettivaikutuksia arvioidaan, niin tietenkin arvioidaan myös sitä, onko tämä 6,8 miljoonaa vaikutukseltaan totta vai epätotta. Tältä osin hallitus ei pysty perustelemaan työllisyyden paranemisella näitä vaikutuksia mutta ei myöskään työllisyyden heikkenemisellä, joten nyt ei tiedetä kumpaan suuntaan tämä lakiehdotus tätä tavoitetta ohjaa.

Tämä esityshän irtisanomissuojan heikkenemisestä tehtiin juuri siksi, että nimenomaan haluttiin pitää huolta siitä, että henkilöt voisivat tulla paremman työllisyyden piiriin, mitä ei tule nyt tapahtumaan. Sellaisia asiantuntijalausuntoja ei ole, että tämä parantaisi millään

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tavalla työllisyyttä. Irtisanomissuojan heikentäminen kaikkien suomalaisten osalta varsin kin tilanteessa, jossa oikeus loppuviimeksi ratkaisee vuosien rumban jälkeen, miten tätä ristiriitaista pykälää tulkitaan, ei ole hyvä ja kannatettava tavoite, ja sen tavoite työllisyysvaikutusten parantamisesta ei tule sekään pitämään. Siksi tämä esitys pitäisi hylätä ja jättää irtisanomissuojaa heikentämättä.

2.00 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Kiuru tässä sanoi, niin tämä lakiesityshän johtaa siihen, että irtisanottujen ja itse itsensä irtisanovien karenssiajat eriytyvät nyt toisistaan. Se on kyllä kovin kummallinen asia, niin kuin edustaja Kiuru tuossa äsken sanoi. Sen takia työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa vastalauseessamme esitimme sitä, että kaikkien karenssit lyhenevät 60 vuorokauteen, koska se olisi semmoinen yhdenvertainen tapa edetä tässä asiassa.

Kaiken kaikkiaan näihin työttömyysturvan karenssieihinhan liittyy niin paljon monia ongelmia, että ne pitäisi miettiä ihan uudelleen perinpohjaisesti. Tämmöinen monimutkainen ja osin harkinnanvaraisuuteen perustuva sanktiojärjestelmä lisää nimittäin toimeentuloasiakkuuksia, vaikeuttaa ennakointia ja myöskin vähentää luottamusta viranomaisiin. Karenssijärjestelmän tavoitteenahan on ohjata ihmisiä työllistymään, mutta kyllä käytännössä taitaa käydä niin, että monelle vaikutus on pikemminkin päinvastainen.

2.01 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! On todettava, että tämä esitys jouduttiin eduskunnassa käsittelemään hyvin nopeasti budjettilakina siksi, että siihen ilmaantui näitä budjettivaikutuksia, kun tähän varsinaiseen irtisanomissuojaa koskevaan lainsäädäntöön yhdistettiin sellaisia vaikutuksia, jotka lähtevät siitä, että ensi vuoden budjettiin tulee sitten lisää menoja. Näinhän ei irtisanomissuojaa koskevassa lainsäädännössä alun perin ollut, mutta koska sitten hallituksen piirissä tämä poliittinen sopimus tehtiin ja tältä osin tätä esitystä tarjottiin ikään kuin parempana esityksenä, niin sehän johtaa nyt siihen, että käytännössä karenssiajan lyheneminen eroaa sen mukaan, minkä vuoksi ihminen on irtisanottu tai onko hän itse lähtenyt, ja se on minusta kyllä aika erikoinen tilanne. Joten jos karenssiajan lyhentämisellä irtisanomissuojan heikentämistä perusteltaisiin, se pitäisi tehdä tietenkin niin, että karenssiaika sitten lyhenee kaikilta. Mutta tähän budjettivaikutukseen hallitus ei ollut varautunut, joten siltä osin ehdotusta ei korjata. Annoimme myös tämänsisältöisen lausunnon valiokunnasta, ja se sisältää useita eriäviä näkökulmia.

Mitä tulee tähän itse esitykseen irtisanomissuojan heikentämisestä, ongelma tulee olemaan jatkossa sen taloudelliset vaikutukset, koska karenssia pukkaa. Tuleeko sitä karenssia siksi, että työllisyysvaikutuksia ei synny vaan lisää ihmisiä jää työttömäksi, jolloin budjettivaikutukset myös karenssiajan osalta etuusmenoissa kasvavat, vai käykö päinvastoin — sitä ei osaa kukaan tässä vaiheessa sanoa. Siksi koen, että kun ehdotuksessa ei osata kuitenkaan tarkkaan edes sellaisella tarkkuudella kertoa, ketkä kaikki ovat tämän piirissä vai ovatko kaikki, niin silloin olemme vaikeassa tilanteessa. Nyt näyttäisi siltä, että tuo pykälä tulee tulkituksi niin, että se sisältää tosiasiasa kaikkien suomalaisten irtisanomissuojaan heikennystä. Miten se tullaan toteuttamaan, sen ratkaisevat tuomioistuimet seuraavina vuosina. Siltä osin on surullista, että tämä tehtiin työllisyysvaikutusten nimissä, mutta valiokunnan käsittelyn kuluessa sellaista suoraviivaista asiantuntijatietoa ei ole vieläkään käytettävissä, eikä hallitukseen sitä omassa esityksessään eikä sen perusteluissa eikä myöskään valiokunnalle annetussa lausunnossa TEMiltä pysty perustelemaan, ja siltä osin mielestäni tämä esitys pitäisi hylätä.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeustoi- mien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 3 ja 7 §:n sekä eräiden kunta- ja palvelurakenneuudistuksesta annetussa laissa säädettyjen velvoittei- den soveltamisesta annetun lain 1 ja 2 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 246/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 25/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä kä-
sittelyssä.

Keskustelu

2.04 Sirpa Paatero sd: Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla on todellakin äänestetty pykälämuutosesityksistä, jotka liittyvät tähän niin sanottuun rajoituslakiin, jota ei tarvittaisi, jollei tämä sote olisi näin sotkuinen versio, että kunnilla olisi riski ja huoli siitä, miten näitä palveluita tulevaisuudessa kuntalaisille tuotetaan. Mutta tähän on jäänyt yksi tämänlainen iso epäilyttävä kohta, minkä takia on ollut pakko ja välttämätöntä tehdä tällainen lausumaesitys, ja luen tämän ensin:

”Eduskunta edellyttää, että hallitus selkeyttää kuntien ja kuntayhtymien eräiden oikeus-
toimien väliaikaisesta rajoittamisesta sosiaali- ja terveydenhuollossa annetun lain 6 §:ssä
tarkoitettua mitättömyysseuraamuksen suhdetta kiinteistöleasingisopimuksiin. Tarvittaessa
hallituksen on ryhdyttävä toimenpiteisiin varmistukseksi, ettei laista aiheudu sellaista
kiinteistöleasingisopimuksiin kohdistuvaa mitättömyysriskiä, joka ei ollut lain tarkoitukse-
na.”

Elikkä tarina: kun kiinteistöleasingisopimuksia voidaan tehdä useamman eri rahoittajan
kanssa, voi olla tilanne, että nämä eivät edes tiedä, että kokonaisuudessaan tämä ylittää 5
miljoonan euron rajan, jonka jälkeen, jos nämä kriteerit toteutuvat, rahoittajat ilman, että
heillä on ollut edes tietoa, joutuvat ehkä mitätöidyn sopimuksen uhreiksi, jonka jälkeen he
menettävät rahoittamansa osuuden. Tästä syystä hallituksen olisi ollut hyvä myöskin tämä
kohta aikaisemmin tarkastella, ja tästä syystä tämä esitys huomenna sitten äänestetään, ja
toivotaan, että edes tällä kohtaa ainakin minulle vähän tutumman Kuntarahoituksen osalta
voidaan tämä pelko ja riski sitten poistaa.

2.06 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Paateron
esittämää lausumaehdotusta, sillä lausumassa mainittu ja kuvattu selkeyttämisen tarve on
mitä ilmeisin.

Oikein hyvä, että tämä edustaja Paateron esille nostama kohta on huomattu, ja toivotta-
vasti lausuma voitaisiin hyväksyä huomissa äänestyksessä yksimielisesti.

2.07 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tässä on kysymys siitä rajoituslain tiuken-
tamisesta, joka tehtiin tosiasiaa Meri-Lapin sote-ulkoistushankkeen vauhdittamana, ja

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

siltä osin hallituksen esityksessä ollaan oikeilla linjoilla, että tiukemmin pitäisi rajoittaa näitä mahdollisia ulkoistuksia varsinkin sote-uudistuksen aattona. Tältä osin voi ajatella, että on järkevää käydä eduskunnan salissa sitä keskustelua, millä tavalla jatkossa nykyiset palveluiden järjestäjät eli kunnat voisivat tosiasiaassa ulkoistaa palveluitaan eri kunnan tai kuntayhtymän sote-palveluista. Tältä osin rajoituksen tiukennus on oikean suuntainen tie, mutta itse katson, että pidemmällekin olisi pitänyt mennä. Tuo mainittu hallituksen asettama raja vieläkin mahdollistaa sen, että kovin isonkin toiminta-alueen voi ulkoistaa. Se voi olla esimerkiksi päivystys, operatiivinen toiminta tai jopa joku medisiininen toiminta, kuten esimerkiksi sisätaudit, ja on aika iso kysymys, pitäisikö rajoittaa.

Edustaja Paatero esitti myös kysymyksen Kuntarahoituksen näkökulmasta, ja käsitelimme sitä aivan tämän rajoituslain päättämisen loppumetreillä. Siltä osin asia on tiedossa, mutta saamamme selvityksen mukaan ministeriöstä tähän asiaan nyt tällä kertaa ei puututa. Henkilökohtaisesti ajattelen, että olisi hyvä, että eduskuntasalissa varmistettaisiin ainakin lausuman muodossa, ettei tämä asia unohdu jatkossa. On erittäin tärkeää käydä tämä Kuntarahoituksen esittämä huoli tosiasiaassa myöskin sitten vielä jatkossa valmistelutyössä läpi, eikä minusta se riitä, että todetaan, että tässä halutaan pitää nimenomaan maakunnan rahoituksellisesta asemasta kiinni ja sen takia tämä huoli olisi aiheeton. Minusta olisi tärkeää, että sekä kunnat että mahdolliset tulevat maakunnat voisivat pärjätä, ja siltä osin huoli on aiheellinen, joten itse kannatan tätä edustaja Paateron tänne saliin tuomaa lausumaa.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta yrittäjien ei omistavien perheenjäsenten työttömyysturvan kehittämiseksi

Hallituksen esitys HE 236/2018 vp

Lakialoite LA 2/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 23/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

2.09 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Olen tyytyväinen, että tämä yrittäjän perheenjäsenen oikeus- ja sosiaaliturvaa vahvistava esitys on nyt eduskuntakäsittelyn loppusuoralla ja tulee voimaan näillä näkymin 1.7.19 alkaen. Tämän esityksen tavoitteena on parantaa yrityksessä työskentelevän niin kutsutun ei-omistavan perheenjäsenen oikeutta ansiopäivärahaan ja näin vähentää työllistymiseen ja työttömäksi jäämiseen liittyviä taloudellisia riskejä perheyriksessä työskenneltäessä.

Tässä ehdotetaan, että yrityksessä työskentelevän niin sanotun ei-omistavan perheenjäsenen asema työttömyysturvajärjestelmässä muutettaisiin palkansaajaksi tietyin reunaehdoin. Tämä on erittäin tervetullut muutos. Yrittäjän ei-omistavalla perheenjäsenellä tarkoi-

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

tetaan henkilöä, jolla ei ole itsellään omistussuutta, äänivaltaa tai muuta määräysvaltaa perheen yrityksessä.

Kannatan esityksen tavoitteita ja pidän ehdotettuja muutoksia erittäin hyvinä ja tervetulleina. Muutoksen jälkeen yrittäjän ei-omistavalle perheenjäsenelle syntyy oikeus perus- tai ansiopäivärahaan palkansaajaa koskevien työvoimapoliittisten edellytysten perusteella. Tämä muutos voi kuulostaa pieneltä, mutta kyseessä on periaatteellisesti suuri muutos, ja tietenkin muutos on suuri heille, joiden asemaa tämä työttömyyden kohdatessa tulee parantamaan.

2.11 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Tätä esitystä laajasti kannatetaan, ja myös sosi-aali- ja terveystalokunnassa keskustelu oli hyvin myhäilevää ja hyväntahtoista siinä, että kysymyksessä on merkittävä parannus ei-omistavien asemaan, kun puoliso tai läheinen on omistavassa asemassa yrittäjänä. Tältä osin työttömyysturvaan kohdistuva parannus on selkeästi tarpeen.

Mitä tulee tämän lain yksityiskohtiin hyvin nopean kuulemisen perusteella, niin lienee vielä syytä myöhemmin palata joihinkin näkökulmiin lain sisällössä, mutta on tärkeää todeta, että on hyvä, että saadaan nyt uudistus liikkeelle tavalla, jolla tätä asemaa tullaan selkeyttämään niin, että ihminen ei tipu missään oloissa työttömyysturvan ulkopuolelle tällaisessa tapauksessa, jossa on kuitenkin ei-omistava henkilö kyseessä.

Näin ollen olen iloinen todetessani, että olemme aika pitkällä, kun olemme täällä isossa salissa ja kellokaan ei ole vielä kuin kohta viisitoista yli kaksi, eli tänä yönä tehdään monella tavalla historiaa. Siinä missä keskustelimme pitkästi indeksijäädetyksistä ja monenlaisista muista, ikävistäkin säästöistä ja muun muassa irtisanomissuojan heikentämisestä, niin tässä yhteydessä olemme kuitenkin iloisia siitä, että parannuksiakin tänä yönä tehdään.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 236/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 2/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi luotsauslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 225/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 32/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 225/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähköisen viestinnän alveluista annetun lain ja julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 226/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 34/2018 vp

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 226/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Suomen itsenäisyyden juhlarahastosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 192/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 23/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 192/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eläkesätiölain ja vakuutuskassalain muuttamisesta sekä eräiksi muiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 205/2018 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 24/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 205/2018 vp sisältyvät 1.-4. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 5. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi siviilihenkilöstön osallistumisesta kriisinhallintaan annetun lain, Pelastusopistosta annetun lain sekä tapaturman ja palvelussairauden korvaamisesta kriisinhallintatehtävissä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 164/2018 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 20/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 164/2018 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle diplomaattisen edustuston, konsuliedustuston tai kansainvälisissä järjestöissä toimivan edustuston työntekijän perheenjäsenen ansiotyön tekemisestä Kolumbian ja Perun kanssa tehtyjen sopimusten hyväksymiseksi ja voimaansaatamiseksi

Hallituksen esitys HE 229/2018 vp

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 12/2018 vp

Osittain ainoa, osittain toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Osittain ainoaan, osittain toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Ensin päätetään ulkoasiainvaliokunnan mietinnön UaVM 12/2018 vp pohjalta ainoassa käsittelyssä sopimuksista ja sitten toisessa käsittelyssä lakiehdotuksista.

Keskustelua ei syntynyt.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esityksessä HE 229/2018 vp tarkoitetut sopimukset. Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 229/2018 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konsulipalvelulain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 216/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 13/2018 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 216/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kestävän metsätalouden määräaikaisten rahoituslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2018 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 19/2018 vp

Toinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 23. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

2.16 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Ilmastonmuutoksen torjumisesta ja hiilen sitomisesta on puhuttu täällä tänäänkin päivällä, illalla ja yöllä monessa eri yhteydessä, monesta eri kulmasta ja monella eri tavalla.

Me kaikki varmaan haluamme tehdä parhaamme ilmastonmuutoksen torjumiseksi ja toimia hiilensidonnan edistämiseksi, hiilinielujen syntymiseksi ja niitten vahvistamiseksi. Tämä muutosesitys on sekä byrokratian karsimista että erittäin tehokkaan hiilensidonnan edistämistä, pienellä mutta erittäin oikeaan suuntaan vievällä tavalla.

Pöytäkirja PTK 132/2018 vp

Tämä lakimuutos muuttaa kestävä metsätalouden rahoituslakia eli Kemera-lakia niin, että byrokratia vähenee ja asioiden käsittely sujuvoituu, ja toivottavasti tämä sujuvoituminen omalta osaltaan edesauttaa Kemera-tukien hakemista ja Kemera-avusteisten töiden tekemistä, etenkin nuorissa metsissä, joiden kasvukunnosta huolehtimiseen ja optimaaliseen kasvukuntoon hoitamiseen näitä tukia on mahdollista hakea.

Arvoisa puhemies! Tämä on todella tervetullut byrokratian karsiminen ja asioiden sujuvoittaminen ja saa aikaan sen, että jo pääsääntöisesti erittäin hyvin hoidettujen metsiemme loputkin hoitorästit voivat tulla hoidettua. Toivottavasti tämä muutos osaltaan edesauttaa tämän tavoitteen saavuttamista. Optimaalisen kasvukunnon saavuttaminen on erittäin tärkeä taloudellinen asia metsänomistajille, ja sillä on meille kansantaloudellista merkitystä, mutta se on myös erittäin tärkeä asia metsien hiilinielujen vahvistamiseksi.

2.18 Pertti Hakanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä edustaja Viljanen jo aika hienosti kyllä toi esille sen, millä tavalla tämä vaikuttaa meidän ilmastomuutoksen työhön metsänomistajan osalta, mutta lyhkäsesti voisin sanoa vain niin, että tällä turvataan tulevaisuudessa sitä, että me saisimme ne hoitorästit tehtyä siellä metsissä, jotta me saamme metsät sitten paremmin hiiltä sitomaan. Elikkä kyllä tällä on iso merkitys, byrokratian purkamisella ja sillä, että me saamme metsänomistajat tarttumaan siihen, että ensiharvennukset tulee tehtyä ja taimikonhoidot tulee tehtyä ajallaan.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 153/2018 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 18.12.2018 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 02.20.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen